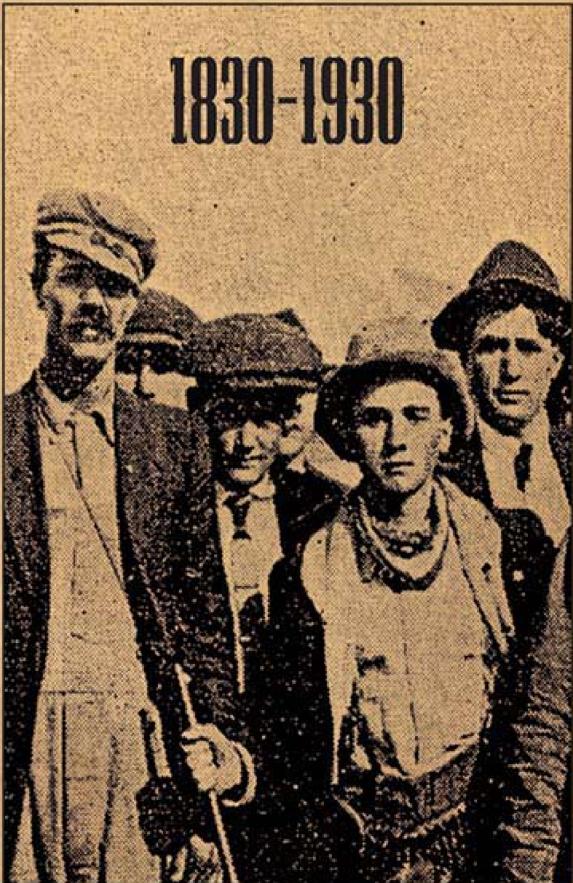
ΛΟΥΙΣ ΑΝΤΑΜΙΤΣ

Η ΤΑΞΙΚΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ■ ΔΙΑΔΟΣΗ

ΛΟΥΙΣ ΑΝΤΑΜΙΤΣ

Η ΤΑΞΙΚΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

1830-1930

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ■ ΔΙΑΔΟΣΗ

Τίτλος πρωτοτύπου: *DYNAMITE*
The Story of Class Violence in America (Revised Edition)
Louis Adamic, THE VIKING PRESS, New York, 1934

Τυπώθηκε στην Αθήνα τον Νοέμβριο του 2008 σε 800 αντίτυπα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗ 2008
http://www.diadosibooks.gr/
diadosi_publications@yahoo.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογος Της Εκδοσης

“Για να είμαστε έτοιμοι να ζήσουμε, πρέπει προηγουμένως να περιπλανηθούμε στη σκέψη του κόσμου και την εμπειρία του αύριο.”

Το 2001, μια παρέα συντρόφων συναντιέται μέσα στο αντιεξουσιαστικό κίνημα και αποφασίζει να κάνει τα πρώτα της εκδοτικά βήματα, κυκλοφορώντας δύο βιβλία μεταφρασμένα από την ιταλική γλώσσα: το ‘*Κείμενα και Ντοκουμέντα των Ένοπλων Προλεταριακών Πυρήνων*’, το οποίο πραγματεύεται την ιστορία μιας ένοπλης επαναστατικής οργάνωσης που γεννήθηκε μέσα στις ιταλικές φυλακές και έδρασε την δεκαετία του ‘70 και το ‘*Τώρα πια... είναι Αργά*’, μια συγκλονιστική αφήγηση για την ζωή του ιταλού αναρχικού Όρστ Φαντατσίνι, γραμμένη από τον ίδιο μέσα στα κελιά των φυλακών του ιταλικού κράτους στα οποία και θα αφήσει την τελευταία του πνοή το Δεκέμβριο του 2001. Με αυτά τα πρώτα δύο βιβλία, γεννιούνται και οι Εκδόσεις Διάδοση.

Έχοντας έναν πολιτικό προσανατολισμό, τα βιβλία, τα έντυπα και οι ταινίες που μεταφράζουν, επιμελούνται, εκδίδουν και διακινούν οι εκδόσεις, έρχονται να εμπλουτίσουν το ήδη πλούσιο –τόσο σε ποσότητα, όσο και ποιότητα– εκδοτικό πεδίο του ανταγωνιστικού κινήματος καθώς και να πλαισιώσουν ένα συνολικότερο αγώνα που διεξάγεται καθημερινά τόσο σε πρακτικό όσο και θεωρητικό επίπεδο ενάντια σε ένα οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό σύστημα που καταδικάζει εκατομμύρια ζωές στις χειρότερες συνθήκες ύπαρξης και έναν ολόκληρο πλανήτη σε αφανισμό.

Διάδοση, λοιπόν, του ανατρεπτικού λόγου, της ριζοσπαστικής σκέψης και κριτικής, διάδοση –και διάσωση– της ιστορικής μνήμης και των καταγεγραμμένων εμπειριών του κοινωνικού και ταξικού αγωνιστικού κινήματος.

Το παρόν βιβλίο ξεκίνησε την πορεία του προς την έκδοση στις αρχές του 2007, όταν κάποιοι σύντροφοι μας πληροφόρησαν τότε για την ύπαρξη εκτενών αποσπασμάτων από το βιβλίο του Λούις Άνταμιτς *'Dynamite'*, τα οποία είχαν μεταφράσει στα ελληνικά και σκόπευαν να εκδόσουν.

Αποφασίσαμε λοιπόν, να προχωρήσουμε σε μια από κοινού έκδοση του έργου, εκπληρώνοντας έτσι ταυτόχρονα δύο στόχους:

Την επιθυμία των συντρόφων για την κυκλοφορία του βιβλίου αλλά και την πρόθεση των εκδόσεων να μετεξελιχθούν από την αρχική προσπάθεια μιας παρέας συντρόφων, σε ένα συλλογικό εκδοτικό σχήμα το οποίο θα συνδέει τέτοιου είδους μεμονωμένες προσπάθειες.

Δεν θεωρούμε ότι μέσω των τίτλων που επιλέγουμε να εκδόσουμε ή του οπτικοακουστικού υλικού που πραγματευόμαστε δίνουμε μια απάντηση στο τι πραγματικά είναι ο αγώνας για την κοινωνική απελευθέρωση. Το ζήτημα αυτό παραμένει πάντοτε ανοιχτό. Αυτή είναι η ίδια η ουσία της αληθινής πολιτικής συζήτησης και του αληθινού πολιτικού αγώνα. Διότι η δικαιοσύνη, η ελευθερία, η αλληλεγγύη, δεν είναι απαντήσεις, λύσεις που θα μπορούσαν να δοθούν μια για πάντα στο ζήτημα της κοινωνικής οργάνωσης, αλλά ιδέες, σημασίες, ένα διαρκές βούλεσθαι που ανοίγει τα ζητήματα και που δεν υπάρχει χωρίς να δημιουργεί ζητήματα.

Εκδόσεις Διάδοση, Νοέμβριος 2008
"...κι έχουμε ακόμα χρόνο!"

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ

Το βιβλίο του Louis Adamic *"DYNAMITE, The Story of Class Violence in America"* εκδόθηκε για πρώτη φορά στις ΗΠΑ την άνοιξη του 1931. Η παρούσα μετάφραση έγινε από τη δεύτερη έκδοση του 1934.

Στόχος της μετάφρασης είναι η παρουσίαση των εργατικών αγώνων στις ΗΠΑ στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα καθώς και η ανάδειξη ενός τμήματος της Ιστορίας άγνωστου για πολλούς.

Στη μετάφραση αυτή καταγράφονται οι άγριες απεργίες, η συνδικαλιστική οργάνωση ενός μεγάλου μέρους των εργατών, οι προσπάθειες σαμποταρίσματος της παραγωγής και οι οργισμένες συγκρούσεις με τις κατασταλτικές δυνάμεις της εποχής. Δράσεις που πάντα ακολουθούνται από τις αντίστοιχες ανταπεργίες, τις μαζικές απολύσεις και διώξεις, τις στημένες δίκες ακόμα και τις δολοφονίες των πιο δραστήριων εργατών.

Τα ιστορικά γεγονότα "τρέχουν" τότε που η γραμμή που χώριζε τα στρατόπεδα μεταξύ των καταπιεστών και των καταπιεζόμενων ήταν σαφώς πιο διακριτή και η διάχυση του κρατισμού στην κοινωνία δεν ήταν τόσο ολοκληρωτική μιας και η νεοσύστατη Ομοσπονδία των ΗΠΑ έκανε τα πρώτα της βήματα.

Η έκδοση αυτή ασχολείται με την περίοδο μετά τη "βιομηχανική επανάσταση", μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την παγκόσμια άνοδο των επαναστατικών κινημάτων. Μια περίοδο που η κοινωνική ειρήνη δε μπορεί να είναι αίτημα των αφεντικών και η έννοια συνδικαλισμός δεν κουβαλάει ακόμα τη βρωμιά των εργατοπατέρων και το ξεπούλημα των αντιστάσεων.

Στο βιβλίο αυτό αναδεικνύεται το γεγονός ότι οι κοινωνικές αντιστάσεις με όλες τις αντιφάσεις τους, καθώς και οι αντίστοιχες πρα-

κτικές είναι πάντοτε παρούσες, σε κάθε τόπο και σε κάθε εποχή. Ωστόσο, επιβεβαιώνεται ότι οι αγώνες που διατηρούν ένα στείρο διεκδικητικό χαρακτήρα και δεν εμπλουτίζονται από ριζοσπαστικότερες θέσεις και συνολικότερα ρηξιακά προτάγματα είναι καταδικασμένοι στην τελική αφομοίωση-συνθηκολόγηση ή αλλιώς στο θάνατό τους.

Παρά τις πολλές περικοπές που έγιναν κατά τη μετάφραση, έγινε προσπάθεια να μην αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του κειμένου και να μη χαθεί η αυθεντικότητά του.

Αν η μετάφραση ήταν πλήρης, ασφαλώς η εικόνα της εποχής θα παρουσιαζόταν καθαρότερη και πληρέστερη απ' ό,τι τώρα. Παρόλα αυτά λόγω του μεγάλου όγκου του βιβλίου επιλέχτηκε να μεταφραστούν τα σημαντικότερα, κατά την κρίση μας, αποσπάσματα.

Τέλος, να αναφερθεί ότι οι απόψεις του συγγραφέα και των μεταφραστών συχνά και σε κομβικά ζητήματα δεν ταυτίζονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«ΑΝΑΙΔΗΣ ΔΙΑΓΩΓΗ»

Ο αγώνας των μη εχόντων ενάντια στους έχοντες στις Ηνωμένες Πολιτείες ονομάστηκε για πρώτη φορά «ταξικός πόλεμος» το 1826 στη Νέα Υόρκη από την Φράνσις Ράιτ, «αυτή την τολμηρή και φιλήδονη ιεροκήρυκα της ακολασίας», όπως τη χαρακτήρισε ένας συντηρητικός συγγραφέας της εποχής. Αλλά εκείνο τον καιρό, και για κάποιο διάστημα αργότερα, ο πόλεμος αυτός ήταν απλά λεκτικός. Οι διάφοροι μεταρρυθμιστές, που τότε επιτιμούσαν τη νεαρή Δημοκρατία, ικανοποιούνταν με άγρια λεκτικά ξεσπάσματα που κατάγγελλαν τα κοινωνικά και οικονομικά δεινά της εποχής.

Στο πρώτο τέταρτο του δέκατου ένατου αιώνα λίγες εργατικές απεργίες έγιναν, για υψηλότερους μισθούς και για την αναγνώριση των εργατικών οργανώσεων. Οι απεργίες αυτές συνήθως πραγματοποιούνταν από μια ντουζίνα ή μια εικοσάδα ανδρών και ήταν χωρίς εξαίρεση ήρεμα, ειρηνικά γεγονότα. Από τις καταγραφές που υπάρχουν μαθαίνουμε ότι ούτε μια γροθιά δεν έπεσε σε κάποια από αυτές. Οι απεργοί, απ' ό,τι φαίνεται, προσπαθούσαν να εκδικηθούν τους απεργοσπάστες αποκαλώντας τους «αρουραίους» και απευθύνοντας τους άλλες βρισιές.

Οι απεργίες θεωρούνταν «συνωμοσίες» και «μοχθηρές επιχειρήσεις» και υπάγονταν στην παλιά ποινική νομοθεσία της Αγγλίας ενάντια στην ανάμειξη στο εμπόριο, η οποία εξακολουθούσε να βρίσκεται σε ισχύ στις Ηνωμένες Πολιτείες και μετά την Αμερικάνικη Επανάσταση. Έτσι πολύ συχνά οι απεργοί συλλαμβάνονταν, τους επιβαλλόταν πρόστιμο ή φυλακίζονταν και οι εργοδότες τους αντικαθιστούσαν με μη οργανωμένους εργάτες.

Αλλά αυτό (η απόλυση) δεν ήταν σοβαρό πρόβλημα για τους απεργούς. Η χώρα ήταν νέα και τεράστια πέρα από κάθε αντίληψη˙ κάποιος μπορούσε εύκολα να μετακομίσει και πολύ πιθανά να καλυτερέψει και τη ζωή του. Η μεθόριος δελέαζε τον άνθρωπο της περιπέτειας που έβρισκε τον εαυτό του σε αντιπαράθεση με το Νέο Βιομηχανικό Σύστημα στα Ανατολικά. Στα Δυτικά η γη ήταν έτοιμη να δοθεί σε όποιον την επιθυμούσε, με κόστος όχι μεγαλύτερο από αυτό ενός ταξιδιού, λίγων φυτών και ενός ή δύο ζώων. Δεν υπήρχε λόγος να αγωνίζεται κανείς για μια θέση εργασίας. Και αν κάποιος αναζητούσε συγκινήσεις, η άγρια φύση ήταν ακόμη γεμάτη από Ινδιάνους έτοιμους να δολοφονηθούν.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1830, μετανάστες – στο μεγαλύτερο ποσοστό τους Γερμανοί, Ιρλανδοί και Ολλανδοί– άρχισαν να καταφθάνουν στη Γη της Επαγγελίας σε σημαντικούς αριθμούς και έκτοτε τα γεγονότα εργασιακής βίας ήταν συχνά.

Οι συνθήκες εκείνη την εποχή στην Ευρώπη ήταν άσχημες, ενώ οι ανερχόμενοι αμερικάνοι βιομήχανοι έβρισκαν τους ντόπιους εργάτες πολύ ανεξάρτητους στα ζητήματα των μισθών και των ωρών εργασίας. Έτσι, έστειλαν αντιπροσώπους τους στην Ιρλανδία και στην κυρίως Ευρώπη για να δελεάσουν τους φτωχούς κατοίκους αυτών των περιοχών να μεταναστεύσουν στις ΗΠΑ, λέγοντας τους φανταστικές ιστορίες για βουνά από χρυσάφι και απεριόριστη ελευθερία και ευκαιρίες. *Η Φωνή της Βιομηχανίας*, μια εξέχουσα εργατική και μεταρρυθμιστική εφημερίδα των ημερών εκείνων που εκδιδόταν στη Μασαχουσέτη, καταφερόταν με αγανάκτηση ενάντια «στην εισαγωγή απεργοσπαστών» και κατηγορούσε τους εργοδότες ότι εξυπηρετούσαν τον εαυτό τους «ενάντια στις απεργίες, κατασκευάζοντας ένα μεγάλο φτωχό και εξαρτημένο πλήθος ανθρώπων... των οποίων η ποταπή κατάσταση στις χώρες τους τούς καθιστούσε πρόθυμους να δουλεύουν 14 και 16 ώρες τη μέρα για οποιαδήποτε αμοιβή το κεφάλαιο αποφάσιζε να τους δίνει».

Η πλειοψηφία των μεταναστών τότε, όπως και αργότερα, ήταν ανειδίκευτοι εργάτες και αμαθείς αγρότες. Οι αμερικάνοι εργοδότες, με την ανάπτυξη της μηχανικής και την ακόμα μεγαλύτερη εξειδίκευση των καθηκόντων στα εργοστάσια, μπορούσαν να τους χειριστούν με μεγαλύτερο πλεονέκτημα, αμείβοντας τους με χαμηλούς μισθούς και χρησιμοποιώντας τους από την ανατολή έως και μετά τη δύση του ήλιου, με όχι μικρή χασούρα για τους ντόπιους χειριστές

μηχανών. Οι αμερικάνοι εργάτες φυσιολογικά δυσανασχετούσαν με την παρουσία αυτών των Ευρωπαίων – μάλιστα, τους αποκαλούσαν «κόπρους». Κάποια από τα συνδικάτα που τότε άρχιζαν να εμφανίζονται στην Πενσυλβάνια, τη Νέα Υόρκη και τις Πολιτείες της Νέας Αγγλίας τους έβλεπαν με μεγαλύτερη απέχθεια απ' ό,τι έβλεπαν τους ίδιους τους εργοδότες, που ήταν οι υπεύθυνοι για τη δημιουργία αυτής της τάξης των μεταναστών.

Οι ξένοι εργάτες προσλαμβάνονταν σε μεγάλους αριθμούς στις κατασκευές των καναλιών στο Νιου Τζέρσεη, τη Νέα Υόρκη, το Μέριλαντ και την Πενσυλβάνια με αμοιβή από 5 έως 12 δολάρια το μήνα. Δούλευαν, επίσης, με ελαφρά υψηλότερους μισθούς στις κατασκευές των σιδηροδρομικών γραμμών. Συχνά, όταν κάποιος επιστάτης την κοπάναγε με τις αμοιβές τους, έχαναν ακόμη και αυτά τα ισχνά εισοδήματα χωρίς καμία αποζημίωση. Τα κανάλια και οι σιδηροδρομικές γραμμές διέσχιζαν βαλτώδεις εκτάσεις και οι εργάτες πέθαιναν από ελονοσία και άλλες ασθένειες. Αλλά οι εργοδότες χωρίς δυσκολία αντικαθιστούσαν τους άρρωστους και τους νεκρούς, αφού σχεδόν κάθε πλοίο που έφτανε από την Ευρώπη έφερνε στη χώρα περισσότερους «κόπρους».

Κατά το δεύτερο τέταρτο του δέκατου ένατου αιώνα συχνά λάμβαναν χώρα «εξεγέρσεις», όπως τις αποκαλούσε ο Τύπος, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν αυθόρμητες, ανοργάνωτες και χωρίς ηγεσία απεργίες, για μεγαλύτερους μισθούς και καλύτερες συνθήκες εργασίας γι' αυτούς τους δύστυχους ξένους εργάτες που οδηγούνταν στην απόγνωση. Η εθνοφυλακή συχνά καλείτο για να καταστείλει αυτά τα ξεσπάσματα. Άνθρωποι σκοτώνονταν και περιουσιακά στοιχεία καταστρέφονταν ή υφίσταντο ζημιές.

Στις περισσότερες από αυτές τις εξεγέρσεις πρωταγωνιστούσαν οι Ιρλανδοί. Οι Γερμανοί, οι Ολλανδοί και οι άλλοι μετανάστες υπέφεραν με σχετική παθητικότητα.

II

Το 1836, μια ομάδα Ιρλανδών λιμενεργατών στη Νέα Υόρκη «εξεγέρθηκε για μεγαλύτερους μισθούς» και για αυτήν τους την «αναιδή διαγωγή», όπως τη χαρακτήρισε μια τοπική εφημερίδα, η αστυνομία τους προκάλεσε «σοβαρές και πιθανόν επικίνδυνες σωματικές βλάβες».

Οι Ιρλανδοί επίσης πήραν μέρος στην εξέγερση στην πόλη Αλέγκενι το καλοκαίρι του 1848. Οι μεταρρυθμιστές της Πενσυλβάνια πέτυχαν να επηρεάσουν τους νομοθέτες της Πολιτείας, οι οποίοι εισήγαγαν ένα νόμο που περιόριζε την εργάσιμη μέρα στις 10 ώρες και απαγόρευε την εργασία παιδιών κάτω των 12 ετών στα εργαστήρια βαμβακιού, μαλλιού, μεταξιού, χαρτιού και λιναριού. Αυτό δυσαρέστησε πολύ τους ανερχόμενους βιομήχανους της Αλέγκενι. Αμέσως απέλυσαν 2000 εργάτες, οι οποίοι, ζώντας ως τότε με το καθημερινό μεροκάματο, δεν μπορούσαν να επιβιώσουν άνεργοι. Μέσα σε δύο εβδομάδες, οι περισσότεροι πέθαναν από την πείνα ή έφτασαν στο χείλος της λιμοκτονίας.

Μια μέρα, μέσα στην απελπισία τους, κάποιες εκατοντάδες άντρες, γυναίκες και παιδιά προσπάθησαν να επιστρέψουν στη δουλειά διατεθειμένοι να εργαστούν με το προηγούμενο καθεστώς των 12 ωρών, ή ακόμη και με χειρότερους όρους. Τόση ήταν η ανυπομονησία τους να επιστρέψουν στις μηχανές τους και στους πάγκους τους που ουσιαστικά έκαναν εισβολή στα εργαστήρια. Οι οπλισμένοι φρουροί τους απώθησαν. Αλλά πριν οι εργάτες επιστρέψουν στα σπίτια τους, μια εξέγερση εκδηλώθηκε σε μια από τις βιοτεχνίες, όπου πολλοί τραυματίστηκαν και μέρος της περιουσίας καταστράφηκε. Περίπου 20 συλλήψεις πραγματοποιήθηκαν. Δεκατρείς εξεγερμένοι –ανάμεσά τους 5 Ιρλανδοί– καταδικάστηκαν σε πρόστιμο, αλλά οι περισσότεροι απ᾽ αυτούς δεν είχαν να πληρώσουν και οδηγήθηκαν στη φυλακή. Λίγες μέρες μετά την εξέγερση έγινε μια νέα συμφωνία πάνω στη βάση των δέκα εργάσιμων ωρών με μια μείωση των μισθών κατά δεκαέξι τοις εκατό.

Η υψηλών τόνων *Εφημερίδα του Εμπορίου* της Νέας Υόρκης αναφέρθηκε στις εξεγέρσεις ως «ένα εξωτικό φαινόμενο για αυτή τη χώρα, που εισήχθη μαζί με τα κατακάθια και τα καθάρματα του Παλαιού Κόσμου» και η αλαζονική *Πενσιλβάνιαν* αποκάλεσε τους εξεγερμένους «ηλίθιους και θερμοκέφαλους αλλοδαπούς».

III

Αυτό ήταν το ήπιο ξεκίνημα της βίας στον ταξικό αγώνα στις Ηνωμένες Πολιτείες –ήπιο σε σχέση με τη βία που έλαβε χώρα, με μεγαλύτερη συχνότητα, τις επόμενες δεκαετίες του δέκατου ένατου και τις πρώτες του εικοστού αιώνα.

Οι αμαθείς μετανάστες ήταν «κόπροι» και «κατακάθια και καθάρματα» και είχαν την αντίστοιχη αντιμετώπιση. Μιλούσαν ένα πλήθος από διαφορετικές διαλέκτους˙ υπήρχαν σημαντικές φυλετικές διαφορές μεταξύ τους˙ και αν ακόμη οι ντόπιοι εργατικοί ηγέτες και μεταρρυθμιστές είχαν κάποια συμπάθεια για αυτούς, που βασικά δεν είχαν καμία απολύτως, θα ήταν και πάλι αδύνατο να οργανωθούν.

Ως αποτέλεσμα, η πείνα και η γενική δυστυχία τούς οδήγησαν σε σποραδική «αναιδή διαγωγή», την οποία όλοι οι αμερικάνοι της εποχής, ίσως δικαιολογημένα, θεωρούσαν «αλλοδαπό φαινόμενο» με την έννοια ότι μόνο –ή κυρίως– οι μετανάστες ήταν υπεύθυνοι για αυτό. Αλλά οι συνθήκες που τους οδηγούσαν να εξεγερθούν ήταν βαθιά αμερικάνικες. Ήταν οι αμερικάνοι βιομήχανοι που έφεραν στις ΗΠΑ αυτούς τους αλλοδαπούς και τους συμπεριφέρθηκαν με απανθρωπιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι Μολι Μαγκουαϊρς

Κατά τη διάρκεια των δύο δεκαετιών αμέσως πριν και των δύο αμέσως μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο, το Αμερικάνικο εργατικό κίνημα βρισκόταν σταθερά σε μια κατάσταση σύγχυσης. Η Βιομηχανική Επανάσταση είχε μάλλον καταστροφικές συνέπειες για τους εργαζόμενους.

Πριν απ' αυτήν, ο εργάτης με ένα ζευγάρι ικανά χέρια και κάποια καλά εργαλεία αντιμετώπιζε τον αφέντη του σχετικά επί ίσοις όροις. Παρήγαγε με στόχο κατευθείαν την κατανάλωση και στην πραγματικότητα κατανάλωνε ο ίδιος μεγάλο μέρος από το προϊόν του. Τώρα το εργοστασιακό σύστημα γενικευόταν. Τα εργαλεία παρήγαγαν μηχανήματα. Εμφανίζονταν αχανή εργοστάσια που απασχολούσαν χιλιάδες άντρες, γυναίκες και παιδιά. Ξαφνικά οι μηχανές είχαν μεγαλύτερη σημασία από τα χέρια. Ειδικευμένοι μηχανικοί που κάποτε ήταν περήφανοι για τις τέχνες τους, υποβιβάζονταν τώρα σε απλούς εργάτες, σε απλά προσαρτήματα, σε υπηρέτες των μηχανών. Η εργασία έγινε ένα εμπόρευμα μέσα στην αγορά, όχι διαφορετικό από τις πρώτες ύλες ή τον άνθρακα. Ο ρόλος της δεν ήταν πλέον κατευθείαν να παράγει αλλά να κρατάει τις μηχανές σε λειτουργία για τον πλουτισμό των ιδιοκτητών τους. Και οι μετανάστες – ή μάλλον οι «κόπροι»– κατέφθαναν σε ορδές. Η παιδική και η γυναικεία εργασία αυξανόταν, γιατί ήταν φθηνότερη από την αντρική. Την ίδια στιγμή, οι γυναίκες και τα παιδιά ήταν ευκολότερο να χειραγωγηθούν απ' ό,τι οι άντρες, οι οποίοι, αν δυσαρεστούνταν από τη δουλειά, ήταν πιο πιθανό να τα παρατήσουν και να φύγουν προς τα Δυτικά.

Ο συνδικαλισμός ήταν υποτακτικός και δειλός. Οι περισσότερες απεργίες κατέληγαν καταστροφικά για τις εργατικές οργανώσεις που λάμβαναν μέρος σε αυτές. Υπήρχαν εργατικές ενώσεις στις οποίες γραπτός όρος εγγραφής ήταν το νέο μέλος «να αποφεύγει την αναφορά σε θέματα που προκαλούν». Οι αποκαλούμενοι εργατικοί ηγέτες ήταν ως επί το πλείστον άνθρωποι που ούτε εργάζονταν ούτε ηγούνταν: φιλόδοξοι πολιτικοί τρίτης κατηγορίας και φλύαροι ρήτορες, που είχαν μικρή ικανότητα να κατανοήσουν τις νέες βιομηχανικές δυνάμεις και τον τρόπο που αυτές επηρέαζαν τον εργάτη. Ή μεταρρυθμιστές και ανισόρροποι ιδεαλιστές, γεμάτοι φαντασιώσεις, οι οποίοι αντλούσαν την έμπνευση και την ορολογία τους από τα έργα των ουτοπιστών σοσιαλιστών.

Ο εργάτης διδασκόταν από τους ηγέτες του ότι ήταν «ο Άρχων της Φύσης», τη στιγμή που στην πραγματικότητα ήταν το φθηνότερο εμπόρευμα στη βιομηχανική αγορά. Και που ήταν τυχερός, αν οι συνθήκες της στιγμής του επέτρεπαν να παρατήσει τη δουλειά στο εργαστήριο ή το ορυχείο και να βρει ένα κομμάτι γης στην άγρια ύπαιθρο.

II

Σε οξεία αντίθεση με τις αναποτελεσματικές εργατικές οργανώσεις της εποχής υπήρχαν οι Μόλι Μαγκουάιρς, μια μυστική κοινότητα εργατών ορυχείων στην ανθρακοφόρα περιοχή της Πενσυλβάνια, που δραστηριοποιήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του ‘60 και στις αρχές αυτής του ‘70 και των οποίων η κύρια μέθοδος επίτευξης των στόχων τους ήταν η τρομοκρατία-δολοφονία.

Η προϊστορία των αμερικάνων Μόλι Μαγκουάιρς φτάνει πίσω στη φεουδαρχική Ιρλανδία της τέταρτης δεκαετίας του δέκατου ένατου αιώνα. Εκεί ζούσε μια δυναμική γυναίκα, η χήρα Μόλι Μαγκουάιρ, η οποία δεν αποδεχόταν το σύστημα του αγροτικού ενοικίου που ίσχυε τότε στη χώρα της και έγινε ο ιθύνων νους μιας χαλαρά οργανωμένης αντίστασης ενάντια σε αυτό.

Η γυναίκα αυτή ήταν μια απολίτιστη και γραφική προσωπικότητα˙ έβαφε μαύρο το πρόσωπό της και κάτω από το μεσοφόρι της είχε ένα πιστόλι δεμένο σε καθέναν από τους δυνατούς μηρούς της. Μισούσε ιδιαίτερα τους ιδιοκτήτες γης, τους αντιπροσώπους τους, τους δικαστικούς κλητήρες και τους επιστάτες, και οι εκφρά-

σεις του μίσους της περιορίζονταν στον ξυλοδαρμό ή τη δολοφονία τους. Πραγματοποιούσε τις ενέργειες αυτές με τα ίδια της τα χέρια ή μέσω των «παιδιών» της, που αυτοαποκαλούνταν Μόλι Μαγκουάιρς ή Μόλις για συντομία.

Ήταν ενάντια στην κυβέρνηση, η οποία βοηθούσε τους τυραννικούς ιδιοκτήτες γης να μαζεύουν το ενοίκιο. Η Μόλι Μαγκουάιρ ήταν η επικεφαλής του αυτοαποκαλούμενου Κόμματος του Ελεύθερου Εδάφους, έμβλημα του οποίου ήταν το κόκκινο μεσοφόρι της. Αν ένας ιδιοκτήτης γης έδιωχνε έναν αγρότη που δεν πλήρωνε τις οφειλές του, τότε αυτός ή ο αντιπρόσωπός του έπρεπε αυτόματα να λογαριαζόταν νεκρός. Οι Μόλις, αν όχι η ίδια η κυρία Μαγκουάιρ, ήταν σίγουρο πως θα πληροφορούνταν το γεγονός˙ το πτώμα του άντρα μοιραία βρισκόταν σε κάποιο χαντάκι ή ακόμη και στο πάτωμα του ίδιου του σπιτιού του.

Οι συστηματικές εκτελέσεις που διέπραττε η Μόλι ήταν τόσο αποτελεσματικές ώστε για ένα διάστημα ολόκληρες περιοχές της Ιρλανδίας –ιδίως το Τίπερερι, το Γουέστ Μιθ, οι Κομητείες του Βασιλιά και της Βασίλισσας– έγιναν μη κατοικήσιμες για οποιονδήποτε άλλον εκτός από τους Μόλις. Τελικά οι αρχές, κάτω από τις εκκλήσεις των απελπισμένων ιδιοκτητών γης, άρχισαν να καταδιώκουν τη Μόλι και τα «παιδιά» της, ώσπου στη δεκαετία του ‘50 ολόκληρες ορδές από αυτά, απ' ό,τι φαίνεται και η ίδια η Μόλι ανάμεσά τους, μετανάστευσαν στην Αμερική.

Οι Μόλι Μαγκουάιρς είχαν εγκαθιδρυθεί ως μυστικό τάγμα στις ΗΠΑ ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του ‘50. Για να γίνει κανείς μέλος έπρεπε να είναι ιρλανδός ή να έχει ιρλανδική ρίζα, να είναι καλός καθολικός και με «ηθικό χαρακτήρα». Επίσημα η αποστολή της οργάνωσης ήταν «να προωθήσει τη φιλία, την ενότητα και την πραγματική χριστιανική φιλανθρωπία μεταξύ των μελών της». Και γενικά, «να κάνει καθετί νόμιμο για την ευημερία και την χρηστή διοίκηση των υποθέσεων της ένωσης». Υποστήριζαν ότι θα επιτύχουν τους στόχους αυτούς «δημιουργώντας ένα χρηματικό κεφάλαιο για τη συντήρηση των ηλικιωμένων, των αρρώστων, των τυφλών και των ανίσχυρων μελών». Ο κανονισμός τους δήλωνε επιπλέον ότι «το Υπέρτατο Ον έχει εμφυτεύσει στη φύση μας συμπάθειες και ανθρωπιστικά αισθήματα προς τα άλλα δημιουργήματα Του που ζουν στη δυστυχία».

Αλλά την ώρα που αυτή ήταν η ευσεβής βάση για την επίσημη ύπαρξη του τάγματος, στην πράξη οι Μόλι Μαγκουάιρς έγιναν πιο

άγριοι στις ΗΠΑ απ' όσο ήταν στην Παλιά Χώρα, την Ιρλανδία – και πιθανόν δικαιολογημένα. Όταν οι Μόλις ήταν στο αποκορύφωμα της δύναμής τους –στις αρχές της δεκαετίας του 1870– η βία διαδεχόταν τη βία, μέχρι που οι ανθρακοφόρες περιοχές της Πενσυλβάνια έγιναν ένας κόσμος τρόμου. Οι γυναίκες έτρεμαν, όταν οι σύζυγοί τους αποφάσιζαν να επισκεφτούν τις περιοχές των ορυχείων. Οι άνθρωποι φοβούνταν να τριγυρίζουν έξω μετά τη δύση του ήλιου και ποτέ δεν κινούνταν στο φως της ημέρας χωρίς πιστόλι –το οποίο πάντως δεν τους πρόσφερε και πολλά, αφού οι εκτελέσεις έμοιαζαν να πραγματοποιούνται πάντα με την πρώτη βολή.

Ένας συγγραφέας της εποχής, στην Αμερικάνικη Νομική Επιθεώρηση του Ιανουαρίου του 1877, περιέγραψε τις ανθρακοφόρες περιοχές ως «μια τεράστια Αλσατία»:

> …Από τα σκοτεινά και μυστήρια απομονωμένα μέρη τους ήρθε στον έξω κόσμο μια τρομαχτική σειρά από ιστορίες για φόνους, εμπρησμούς και βίαια εγκλήματα κάθε είδους. Φαινόταν ότι κανένας σεβάσμιος άνθρωπος δεν ήταν ασφαλής εκεί, αφού τα θύματα επιλέγονταν κατά προτίμηση από τις σεβάσμιες τάξεις. Ούτε κανείς μπορούσε να πει αν θα ήταν προγραμμένος για σίγουρη και ξαφνική καταστροφή, από μέρα σε μέρα. Μόνο μια επαγγελματική κάστα είχε σίγουρη μοίρα, οι επιστάτες και τα «αφεντικά» των ανθρακωρυχείων, που μπορούσαν να είναι βέβαιοι ότι οι μέρες τους δεν ήταν πολλές στην περιοχή. Παντού και πάντα δέχονταν επίθεση, έπεφταν θύματα ξυλοδαρμού ή πυροβολούνταν, στις δημόσιες λεωφόρους ή μέσα στα ίδια τα σπίτια τους, σε απομονωμένα μέρη ή μέσα στο πλήθος της γειτονιάς. Αυτοί οι καταδικασμένοι «έπεφταν» διαδοχικά από τα χέρια των εκτελεστών.

III

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η μεταχείριση που δέχονταν οι εργάτες από τους ιδιοκτήτες των ορυχείων δικαιολογούσε τα αισθήματα μνησικακίας και εκδίκησης, τα οποία ωθούσαν αυτούς τους ιρλανδούς ανθρακωρύχους να χρησιμοποιούν τόσο δραστικά μέσα.

Οι ανθρακωρύχοι πληρώνονταν με βάση την κυβική γιάρδα, το κάρο, τον τόνο ή τη γραμμική γιάρδα του προϊόντος. Τα αφεντικά έκαναν μεγάλες κλεψιές στο ζύγισμα και στο μέτρημα. Οι ιδιοκτήτες δεν έδιναν καμία προσοχή στο θέμα της ασφάλειας των ανθρακωρύχων. Το καταπλάκωμα μέσα στις στοές ήταν σύνηθες, και εκατοντά-

δες άντρες θάβονταν εκεί ζωντανοί κάθε χρόνο. Με κάθε τρόπο, οι εργοδότες εκμεταλλεύονταν τους εργάτες.

Υπήρχαν επίσης κάθε είδους μικροπροβλήματα μέσα στα ορυχεία. Υπήρχαν, για παράδειγμα, «ελαφρές» και «σκληρές» δουλειές. Οι Ιρλανδοί θεωρούσαν τους εαυτούς τους ανώτερους από τους άλλους ξένους και απαιτούσαν να παίρνουν αυτοί τις «ελαφρές» δουλειές. Αν τους το αρνούνταν, όλο και κάποιος Μόλι θα δυσαρεστείτο και η δυσαρέσκεια του είχε σαν αποτέλεσμα το ξυλοκόπημα του αφεντικού, αν όχι τη δολοφονία του. Απ' την άλλη, αν το αφεντικό προσλάμβανε ένα Μόλι υπήρχε πάντα το ενδεχόμενο οι δυο τους να κοντραριστούν στο μέτρημα της ποσότητας ή στην εκτίμηση της ποιότητας του ορυγμένου άνθρακα. Και η διαφωνία μ' ένα Μόλι ήταν σχεδόν βέβαιος θάνατος. Ενώ για κάποιο διάστημα πολλά αφεντικά αρνούνταν να προσλάβουν ιρλανδούς εργάτες εν γένει, τελικά όλοι τους είχαν βίαιο θάνατο. Αν ένας επιστάτης εμφανιζόταν προς υποστήριξη του αφεντικού ενάντια στο Μόλι, γινόταν και αυτός σταμπαρισμένος και μοιραία ξυλοκοπούνταν ή εκτελούνταν.

Αλλά τα αφεντικά δεν ήταν οι μόνοι εχθροί των Μόλις. Οι τελευταίοι έτρεφαν επίσης ολοσχερή περιφρόνηση προς τις ασθενικές, αναποτελεσματικές μεθόδους των κλασικών εργατικών ενώσεων. Διάφοροι εργατικοί ηγέτες και σοσιαλιστές ρήτορες δολοφονήθηκαν στην Πενσυλβάνια εκείνη την περίοδο – πιθανότατα από τους Μόλις.

Κάποιοι από τους κυριότερους Μόλις ήταν επίσης ηγέτες σε μη μυστικές οργανώσεις ανθρακωρύχων. Μια ομάδα απ' αυτούς, για παράδειγμα, ήλεγχε τη Φιλανθρωπική Ένωση Ανθρακωρύχων και Εργατών και ήταν υπεύθυνη για την ατυχή «μακρά απεργία» για υψηλότερους μισθούς του 1874-1875, κατά τη διάρκεια της οποίας, και αφού τα βάσανα είχαν γίνει πολύ έντονα για τους απεργούς, οι Μόλις τούς εμπόδισαν να επιστρέψουν στη δουλειά απειλώντας τους με δολοφονία.

IV

Οι δολοφονίες διαπράττονταν με ψυχρό, αποφασιστικό, σχεδόν απρόσωπο τρόπο.

Ο Μόλι που ήθελε κάποιο αφεντικό νεκρό ανέφερε την επιθυμία του στην αρμόδια τοπική επιτροπή. Αν η τελευταία έκανε δεκτή την αίτηση του θιγμένου Μόλι, που φυσιολογικά έτσι γινόταν, δύο

ή περισσότεροι Μόλις, όχι ευθέως ενδιαφερόμενοι για την υπόθεση επιλέγονταν από μια άλλη περιοχή, συνήθως από άλλη κομητεία, για να κάνουν τη «δουλειά», έτσι ώστε όντας άγνωστοι να μη μπορούν να αναγνωριστούν. Αν ένας Μόλι στον οποίο ανατίθετο μια δολοφονία αρνούνταν να τη φέρει σε πέρας, πιθανά δολοφονούνταν αυτός ο ίδιος.

Οι επιτροπές παραπόνων συναντιούνταν στα πίσω δωμάτια των σαλούν που ανήκαν σε μέλη της οργάνωσης και, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση μιας ενέργειας, γιόρταζαν την «καθαρή δουλειά» μαζί με τους δολοφόνους με τον παραδοσιακό ιρλανδικό τρόπο. Οι περισσότεροι Μόλις ήταν άξια τέκνα της πνευματικής τους μητέρας, της χήρας Μαγκουάιρ: χειροδύναμοι, δυναμικοί, συντροφικοί, πότες, οξύθυμοι, καυγατζήδες αλλά πιστοί σύζυγοι και καλοί πατεράδες. Ζούσαν έναν «αγνό οικογενειακό βίο». Οι περισσότεροι ήταν βαθιά θρησκευόμενοι˙ οι συναντήσεις όπου σχεδιάζονταν οι δολοφονίες συχνά ξεκινούσαν με προσευχές. Πήγαιναν τακτικά για εξομολόγηση. Οι δολοφονίες στα πλαίσια της οργάνωσης δεν θεωρούνταν αμαρτίες αλλά περιστατικά μέσα στον «πόλεμο», και δεν τις εξομολογούνταν. Η Καθολική Εκκλησία, βέβαια, είχε επίσημα καταδικάσει την οργάνωση και τις τρομοκρατικές της πρακτικές.

Ο Τζέιμς Φορντ Ρόουντς σε μια εφημερίδα του 1909 επιχείρησε να εξηγήσει την ψυχολογία των Μόλι Μαγκουάιρς ως εξής:

> Εξαιτίας της τυραννίας στην πατρίδα ο ιρλανδός, φτάνοντας στην Αμερική, ταύτισε την ελευθερία με το δικαίωμα. Και ήταν τόσο έντονη η συνήθεια του να θεωρεί την κυβέρνηση εχθρό [εξαιτίας των εφτά αιώνων κακής διοίκησης της Ιρλανδίας από την Αγγλία] ώστε, όταν έγινε ο κυρίαρχος της πόλης με την οπτική του, απλά λεηλατούσε τον παλιό του αντίπαλο. Με αυτή την παραδοσιακή εχθρότητά του προς την κυβέρνηση, τού ήταν εύκολο να γίνει Μόλι Μαγκουάιρ, τη στιγμή που ο άγγλος, ο σκοτσέζος και ο ουαλός μετανάστης αποστρέφονταν με τρόμο μια τέτοια οργάνωση.

V

Κατά τη δεκαετία που ξεκίνησε το 1865, οι δολοφονίες από τους Μόλι Μαγκουάιρς ήταν συχνές, με λίγες συλλήψεις, λιγότερες δίκες και καμία καταδίκη για φόνο πρώτου βαθμού. Οι δολοφόνοι ήταν

πάντα ξένοι στην τοπική κοινωνία, συνήθως νέοι άντρες γρήγοροι στα πόδια που είχαν ήδη διαφύγει πριν κάποιος αρχίσει να τους καταδιώκει. Αν κάποιος πιανόταν, πάντα υπήρχε μια δωδεκάδα Μόλις έτοιμοι να ορκιστούν στον Κύριο και την Παρθένο ότι ο κατηγορούμενος ήταν μαζί τους κάθε λεπτό το βράδυ του φόνου. Ταυτόχρονα, καθόριζαν οι ίδιοι τα σώματα των ενόρκων και επέλεγαν τους δικαστές που θα δίκαζαν τους συλληφθέντες.

Χρησιμοποιώντας τις ίδιες δραστικές τακτικές οι ηγέτες των Μόλις τελικά εισέβαλαν στο πολιτικό σκηνικό και παίρνοντας οι ίδιοι χαρακτηριστικά «αφεντικών» διόριζαν δημάρχους και δικαστές που ήταν μέλη του τάγματος. Στις αρχές της δεκαετίας του 1870 απέκτησαν υπολογίσιμη πολιτική ισχύ στην Πενσυλβάνια, ιδίως στην Κομητεία Σκάιλκιλ, όπου πεντακόσιοι ή εξακόσιοι Μόλις διοικούσαν κοινότητες δεκάδων χιλιάδων κατοίκων.

Η δράση των Μόλι Μαγκουάιρς έφτασε στο αποκορύφωμά της το 1873-74. Τα αφεντικά των ορυχείων και άλλα άτομα που δυσαρεστούσαν τους Μόλις έπεφταν νεκρά κάθε βδομάδα. Τρένα που μετέφεραν άνθρακα εκτροχιάζονταν. Οπωσδήποτε, όμως, πολλές δολοφονίες και βίαιες πράξεις που αποδόθηκαν στους Μόλις πραγματοποιήθηκαν από άλλα άτομα.

Υπήρχαν τότε αρκετές χιλιάδες «στοές» των Μόλις στην Πενσυλβάνια με ένα κεντρικό εκτελεστικό σώμα. Η οργάνωση ήταν έτοιμη να βάλει πόδι και στη Δυτική Βιρτζίνια όταν, με πρωτοβουλία ενός χειριστή μηχανών ορυχείου του οποίου τα αφεντικά δολοφονούνταν με μεγάλη συχνότητα, το οργανωμένο τμήμα της κοινωνίας της Πενσυλβάνια που δεν ελεγχόταν από τους Μόλις ανέλαβε μυστική δράση ενάντια στους τρομοκράτες. Μυστικοί αστυνομικοί ιρλανδικής καταγωγής έπιασαν δουλειά στα ορυχεία και αφού έγιναν μέλη του τάγματος, έγιναν οι «υψηλότεροι Μόλις μέσα στους Μόλις» ή αλλιώς δολοφόνοι «της πρώτης γραμμής» και ως τέτοιοι ήταν σε θέση να εντοπίσουν και να σταμπάρουν τους (πραγματικούς) ηγέτες.

Το 1875, μετά από κάποιους ιδιαίτερα απεχθείς φόνους, διάφοροι ηγέτες και μέλη του τάγματος συνελήφθησαν και δικάστηκαν. Οι μυστικοί αστυνομικοί της εταιρείας Πίνκερτον ήταν πρακτικά οι μόνοι μάρτυρες εναντίον τους. Παρόλο που το αν κάποιος από τους κατηγορούμενους ήταν ευθέως ένοχος για τους φόνους που κατηγορούνταν είναι εξαιρετικά αμφίβολο, μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια δέκα Μόλις εκτελέστηκαν και δεκατέσσερις φυλακίστηκαν για μεγάλες περιόδους.

Μετά από αυτά, οι Μόλι Μαγκουάιρς ως τρομοκρατική οργάνωση γρήγορα αποσυντέθηκαν.

VI

Όσο σοκαριστική κι αν φαίνεται σε κάποιον που έζησε μιαν ασφαλή ζωή, η εμφάνιση της οργανωμένης τρομοκρατίας στο συγκεκριμένο τόπο και χρόνο ήταν απόλυτα φυσιολογική. Στην πραγματικότητα είναι περίεργο που δεν ήταν ακόμα πιο διαδεδομένη.

Κάποιες εξηγήσεις για το φαινόμενο των Μόλις –την αναποτελεσματικότητα των συνηθισμένων εργατικών συνδικάτων μπροστά στις απάνθρωπες συνθήκες εργασίας, την εγκληματική αδιαφορία των εργοδοτών για την ασφάλεια των ανθρακωρύχων και την έντονη Ιρλανδική ψυχοσύνθεση που προήλθε από αιώνες κακοδιοίκησης και αδικίας στην Παλιά Χώρα– τις έχω ήδη αναφέρει. Άνθρακας και πάλι άνθρακας, όλο και περισσότερος, αυτό ήταν το μόνο που είχε σημασία. Οι αμέτρητες νέες μηχανές στα εργαστήρια και οι νέες ατμομηχανές στους σιδηροδρόμους χρειάζονταν κινητήρια δύναμη. Και οι άνθρωποι που έβγαζαν τον άνθρακα μόλις και μετά βίας είχαν αξία. Μετανάστες πεινασμένοι για δουλειά, για οποιαδήποτε δουλειά, έρχονταν στις ΗΠΑ κατά χιλιάδες την εβδομάδα. Έτσι, το αν μια δωδεκάδα ανθρακωρύχοι έχαναν τη ζωή τους σε μια καταστροφή ήταν ζήτημα ήσσονος σημασίας για τον εργοδότη. Και δεν ήταν διατεθειμένος να κάνει κάτι για να εμποδίσει τα ατυχήματα στο μέλλον –εκτός βέβαια κι αν φοβόταν τους Μόλις. Σκοτώνοντας ιδιοκτήτες ορυχείων και αφεντικά με τη ντουζίνα, ξυλοκοπώντας εκατοντάδες άλλους, οι Μόλις αναμφίβολα καλυτέρεψαν τις συνθήκες εργασίας όχι μόνο για τους ίδιους αλλά για όλους τους εργάτες στις ανθρακοφόρες περιοχές της Πενσυλβάνια και έσωσαν τη ζωή πολλών απ' αυτούς. Δεν υπάρχει αμφιβολία, πάντως, ότι πολλές δολοφονίες των Μόλις έγιναν με ευτελή, προσωπικά κίνητρα.

Με την ευκαιρία της 13ης επετείου των εκτελέσεων των Μόλι Μαγκουάιρς από την Πολιτεία της Πενσυλβάνια, ο Γιουτζίν Ντεμπς, στο απόγειο, τότε, της καριέρας του ως ριζοσπαστικός ηγέτης στην Αμερική, έγραψε στην Έκκληση για το Δίκιο:

> Όλοι διακήρυξαν την αθωότητά τους και όλοι πέθαναν γενναία. Κανείς τους δεν επέδειξε το παραμικρό ίχνος αδυναμίας ή φόβου. Κανείς

τους δεν δολοφονήθηκε στην ψυχή. Όλοι ήταν αμαθείς, ακατέργαστοι και ανέγγιχτοι, γεννημένοι από τη φτώχια και χτυπημένοι από τα ανελέητα κύματα της μοίρας… Το να αντισταθούν στις αδικίες των οποίων αυτοί και οι σύντροφοί τους ήταν θύματα και το να προστατέψουν τους εαυτούς τους από την κτηνωδία των αφεντικών, σύμφωνα με τη δικές τους ακατέργαστες θεωρήσεις, ήταν ο βασικός στόχος της οργάνωσης των Μόλι Μαγκουάιρς. Είναι αλήθεια ότι οι μέθοδοί των ανθρώπων αυτών ήταν βίαιες, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάει κανείς ότι ήταν άνθρωποι σκληροί και είχαν ζήσει μέσα στην απανθρωπιά. Ότι ήταν αγνοημένα παιδιά της φτώχιας, προϊόντα δυστυχισμένης ζωής… Αυτοί οι άνθρωποι που πέθαναν στο ικρίωμα ως εγκληματίες, ήταν στην πραγματικότητα εργατικοί ηγέτες, οι πρώτοι μάρτυρες του ταξικού αγώνα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Με τους Μόλι Μαγκουάιρς έχουμε και το ξεκίνημα του «εκβιασμού» στην Αμερική, ειδικά του εργατικού εκβιασμού –για να αναφέρουμε έναν όρο που άρχισε να χρησιμοποιείται από το 1920. Οι Μόλις από την Πενσυλβάνια που κρεμάστηκαν τη δεκαετία του 1870 θεωρούνται σήμερα ήρωες από πολλούς ηγέτες και μέλη εργατικών συνδικάτων, ακόμα και από κάποια που θεωρούνται «συντηρητικά». Η οργάνωση των Μόλι Μαγκουάιρς αποσυντέθηκε τη δεκαετία του '70, αλλά το πνεύμα της, το διαμορφωμένο από τις απάνθρωπες εργασιακές συνθήκες στη βιομηχανία, μεταδόθηκε στις επόμενες δεκαετίες και από εκεί στον εικοστό αιώνα, και –όπως θα δούμε μέχρι το τέλος του βιβλίου– συνεχίζει και σήμερα την πορεία του με αποφασιστικότερο βήμα από ποτέ άλλοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΞΕΓΕΡΣΕΙΣ ΤΟΥ 1877

Πριν το τέλος της δεκαετίας του '60 η «Επίχρυση Εποχή», όπως την αποκάλεσε ο Μαρκ Τουέιν, είχε ξεκινήσει και οι ΗΠΑ ήταν απορροφημένες στην εκμετάλλευση των τεράστιων πλουτοπαραγωγικών πηγών τους, αγνοώντας πρακτικά κάθε άλλο ζήτημα. Το έθνος ξεκίνησε μια σταυροφορία για την υλική ευημερία. Ευημερία με κάθε κόστος…

Μια έντονη επιθυμία για πλουτισμό κινητοποίησε και ενέπνευσε την Αμερική σχεδόν ολοκληρωτικά. Αλλά όταν αυτή εφαρμόστηκε στην πράξη, αποδείχτηκε απροκάλυπτος εγωισμός –απάνθρωπος, αντικοινωνικός. Οι πιο δριμείς και οξυδερκείς κοινωνικοί και πολιτικοί παρατηρητές της εποχής έκαναν λόγο για «την πτώση της δημόσιας ηθικής»… «τη σατανική διαπλοκή του κεφαλαίου»… «τη νέα σκλαβιά».

«Πόλεμοι» λάμβαναν χώρα μεταξύ των καπιταλιστών που αναζητούσαν πλουτοπαραγωγικές πηγές. Το ανταγωνιστικό πνεύμα γινόταν πιο άγριο μέρα με τη μέρα. Εμφανίστηκαν νέες, αμείλικτες επιχειρηματικές μέθοδοι: κρυφά επιτόκια και εκπτώσεις, δωροδοκίες, υπόγειες ίντριγκες, φόνοι, ειδική νομοθεσία θεσπισμένη από πουλημένους νομοθέτες για το συμφέρον κάποιων καπιταλιστών. Οι μεγιστάνες του χρήματος και της βιομηχανίας πάλευαν με νύχια και με δόντια για το ποιοι απ' αυτούς θα επιβιώσουν και θα κυριαρχήσουν. Όταν δύο απ' αυτούς θεωρούσαν ότι μια μεταξύ τους μάχη θα ήταν αμοιβαία καταστροφική, ένωναν τις δυνάμεις τους και πολεμούσαν έναν τρίτο. Τα τραστ έκαναν την πρώτη τους εμφάνιση...

Το Σύνταγμα των ΗΠΑ θεωρούταν ανέκδοτο, το ίδιο και το Ανώτατο Δικαστήριο. Έντιμος πολιτικός ήταν αυτός που είχε ξεπουληθεί σε μια ομάδα συμφερόντων.

Οι καπιταλιστές ως τάξη συμφωνούσαν ειλικρινά σε ένα μόνο πράγμα –στην αντίθεσή τους στις προσπάθειες του προλεταριάτου να καλυτερέψει τη θέση του. Η αστυνομία ήταν το σύμβολο της δύναμής τους. Μια φορά ο Τζ. Γκουλντ κόμπασε με κυνισμό: «Μπορώ να προσλάβω τη μισή εργατική τάξη για να σκοτώσει την άλλη μισή».

Στην αγορά εργασίας κάθε εργάτης ανταγωνιζόταν τον άλλο. Η ταξική αλληλεγγύη ήταν αδύνατη εξαιτίας της υλικής δύναμης αυτών που κυριαρχούσαν, αλλά και άλλων μέσων επιρροής που διέθεταν˙ οι πλούσιοι μετέδωσαν σε όλο τον πληθυσμό μεγάλο μέρος των δικών τους αισθημάτων και ιδεών σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους της αμερικάνικης κοινωνίας. Στην ουσία, ο πλούσιος και ο φτωχός εμφορούνταν από της ίδιες ιδέες και κινητοποιούνταν απ' τους ίδιους τρομαχτικούς πόθους.

II

Κάποιοι εργατικοί ηγέτες και μεταρρυθμιστές έψαχναν μια φόρμουλα με την οποία η Εργασία θα μπορούσε να απελευθερωθεί από την κυριαρχία των εργοδοτών, οι συνθήκες όμως ήταν τόσο χαώδεις και άλλαζαν τόσο γρήγορα και αναπάντεχα, που κάποιος μόλις και μετά βίας είχε το χρόνο να κατανοήσει μια κατάσταση όταν ξαφνικά μέσα σε αυτήν εμφανιζόταν ένα καινούριο πρόβλημα. Το εργατικό κίνημα ήταν, επομένως, σπασμωδικό.

Η νίκη των αυστραλών εργατών στο ζήτημα του οχταώρου στα τέλη της δεκαετίας του '60 ώθησε τα αμερικάνικα συνδικάτα να ξεκινήσουν μια εκστρατεία για το ίδιο ζήτημα στην Αμερική. Ατέλειωτες αναλύσεις ακολούθησαν˙ επιτροπές οργανώθηκαν στα μεγαλύτερα βιομηχανικά κέντρα και οι πολιτικοί στην Ουάσιγκτον ήταν έτοιμοι να παρουσιάσουν νομοσχέδια για την εγκαθίδρυση του οχταώρου. Κάποιες απεργίες ξεκίνησαν για το ζήτημα αλλά με τους αμαθείς, ανοργάνωτους μετανάστες που κατέφθαναν σε μεγάλους αριθμούς και που ήταν έτοιμοι να δεχτούν κάθε θέση εργασίας με σχεδόν οποιαδήποτε αμοιβή και να δουλεύουν 12 ή 14 ώρες την ημέρα, οι εργοδότες δεν είχαν δυσκολία να τις διαλύσουν.

Οι εργάτες εκείνη την περίοδο πέτυχαν μία μόνο νίκη –στη μεγάλη απεργία του 1872 στη Νέα Υόρκη στην οποία έλαβαν μέρος περίπου 100.000 άνθρωποι, για την εγκαθίδρυση του οχταώρου στις οικοδομές και στο εμπόριο μηχανών. Η μάχη κράτησε αρκετούς μήνες, και τελικά οι εργοδότες υποχώρησαν.

Ήταν μια μεγάλη νίκη, αλλά στιγμιαία. Έκανε στους εργάτες μικρό καλό μακροπρόθεσμα, αφού μέσα σε λίγους μήνες ο τρομερός πανικός του 1873 σάρωσε τη χώρα και ο κόσμος της εργασίας μπήκε στην πιο κρίσιμη περίοδο της ιστορίας του.

III

Η χώρα βρισκόταν σε μεγάλη οικονομική ανέχεια. Είχε προηγηθεί μια υπερβολικά γρήγορη κατασκευή σιδηροδρόμων, αποβαθρών, επιχειρήσεων και άλλων σχεδίων που απαιτούσαν τεράστια ποσά κεφαλαίου αλλά απέδιδαν άμεσα λίγα κέρδη. Ένας ιστορικός της εποχής έγραψε: «Η εικόνα της απόλυτης σπατάλης την περίοδο αυτή, αν μπορούσε να αποδοθεί επαρκώς, θα φαινόταν απίστευτη σε όποιον δεν την έζησε». Τελικά, με τη χρεοκοπία μιας σημαντικής τράπεζας η οικονομική μηχανή βγήκε εκτός λειτουργίας˙ ο «τρελός καλπασμός» του Αμερικάνικου καπιταλισμού κατέληξε απότομα σε μεγάλη κρίση.

Η εργατική τάξη, φυσικά, επωμίστηκε όλο το βάρος του πανικού. Αυτόματα, εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι εκδιώχθηκαν από τις δουλειές τους. Οι μισθοί μειώθηκαν. Όλα αυτά έφεραν παρατεταμένες και απελπισμένες απεργίες. Όλες απέτυχαν. Κάποιες από τις απεργίες ακολουθήθηκαν από λοκ άουτ[1] , και έτσι τεράστιος αριθμός ανθρώπων δεν μπορούσε καν να δουλέψει, ανεξάρτητα από τις συνθήκες εργασίας. Οι εργατικοί ηγέτες μπήκαν σε μαύρες λίστες. Ανάμεσα στο 1873 και το 1874, οι πραγματικοί μισθοί έπεσαν στο μισό. Οι εργατικές οργανώσεις έπαψαν να υπάρχουν˙ δεν υπήρχαν ηγέτες να τις καθοδηγήσουν και εργάτες διατεθειμένοι να πληρώσουν συν-

1. Ο όρος προέρχεται από τις αγγλικές λέξεις *λοκ* (κλειδώνω) *άουτ* (έξω). Πρόκειται για ένα είδος ανταπεργίας κατα την οποία ο εργοδότης "κλειδώνει έξω" από την επιχείρηση τους εργαζόμενους, αποκλείοντάς τους από την εργασία, με σκοπό να ασκήσει πίεση και να τους εξαναγκάσει σε υπαναχώρηση επί των διεκδικήσεών τους.

δρομές. Στη Νέα Υόρκη τα μέλη των συνδικάτων, συνολικά, από τις 45.000 έπεσαν στις 5.000.

Σε μια μαζική συνάντηση στην Ένωση Βαρελοποιών, στη Ν. Υόρκη το Δεκέμβρη του 1873, υπήρχε μια έκθεση από πλακάτ που διηγείτο μια τρομαχτική ιστορία:

10.000 ΑΣΤΕΓΟΙ ΑΝΤΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ
7.500 ΣΤΟΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΕΜΑΤΑ ΟΣΤΕΟΦΥΛΑΚΙΑ ΚΑΘΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

20.250 ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΠΟ 11 ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ˙ ΜΟΝΟ 5.950 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

182.000 ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΑΝΕΡΓΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ Ν. ΥΟΡΚΗΣ

110.000 ΑΝΕΡΓΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ Ν. ΥΟΡΚΗΣ

Αλλά και στις άλλες μεγάλες πόλεις οι εργαζόμενοι χτυπήθηκαν εξίσου σκληρά. Εκείνο το χειμώνα χιλιάδες λιμοκτόνησαν ή είχαν ελλείψεις ρουχισμού και φαρμακευτικής περίθαλψης.

Συγκεντρώσεις ανέργων λάμβαναν χώρα αλλά οι ευσυνείδητες κοινότητες θορυβούνταν, φοβούμενες ότι ένας μεγάλος όχλος από ανθρώπους που μέχρι εκείνη τη στιγμή υπέφεραν παθητικά, κάποια στιγμή θα μπορούσε, αν γινόταν συμπαγής, να θέσει σε κίνδυνο ζωές και περιουσίες. Το Γενάρη του 1874, για παράδειγμα, οι ηγέτες των χτυπημένων από τη φτώχεια στη Ν. Υόρκη πήραν άδεια από την αστυνομία να κάνουν πορεία, αλλά κατά τη διάρκειά της η άδεια ανακλήθηκε. Ήταν αδύνατο για τους ηγέτες να ενημερώσουν το διεσπαρμένο αυτό στρατό των φτωχών για τις αλλαγμένες διαταγές. Όταν ο όχλος –άντρες, γυναίκες και παιδιά– έφτασε στο σημείο που αρχικά είχε καθοριστεί, εμφανίστηκε η αστυνομία. Σύμφωνα με μια αναφορά της εποχής «άνθρωποι ξεχύνονταν από τις εισόδους μέσα στους δρόμους, ακολουθούμενοι από έφιππους αστυνομικούς που έτρεχαν με τη μέγιστη ταχύτητα, χτυπώντας τους χωρίς να προκληθούν. Οι κραυγές των γυναικών και των παι-

διών δονούσαν την ατμόσφαιρα και το αίμα πολλών έβαψε τους δρόμους».

Μια βδομάδα μετά το γεγονός, η εφημερίδα *Ο Κόσμος* εξέδωσε μια επιθεώρηση των γενικών συνθηκών, που έδειχνε ότι χιλιάδες «ζούσαν με 14 έως 70 σεντς τη βδομάδα˙ και ότι εκατοντάδες ζούσαν από τα σκουπίδια της πόλης –«στην κυριολεξία οδοκαθαριστές».

IV

Για τέσσερα χρόνια η οργή συσσωρευόταν˙ και ξαφνικά το καλοκαίρι του 1877 ξέσπασε η απεργία στους Σιδηροδρόμους Μπάλτιμορ & Οχάιο –λιγότερο από ένα μήνα αφότου οι ηγέτες των Μόλι Μαγκουάιρς απαγχονίστηκαν.

Οι εταιρίες σιδηροδρόμων όπως και άλλες εταιρίες μέσα στο άγχος του πανικού, ή χρησιμοποιώντας τον πανικό σαν δικαιολογία, μείωναν τους μισθούς και όντας ανοιχτά εχθρικές προς τα συνδικάτα, απέλυαν αυτούς που συμμετείχαν σε επιτροπές διαμαρτυρίας.

Στις αρχές Ιούλη, η Μπ.& Ο. ανακοίνωσε άλλη μια μείωση κατά 10% στους μισθούς των θερμαστών και των μηχανοδηγών, η οποία θα ξεκινούσε να εφαρμοστεί από τις 16 του μήνα. Τα νέα έφεραν πανικό στους υπαλλήλους, οι οποίοι μόλις που κατάφερναν να ζήσουν τις οικογένειές τους με αυτά που έπαιρναν. Απελπισμένοι, έκαναν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας και έστειλαν επιτροπές στο διευθυντή της γραμμής. Αυτός αρνήθηκε να τους συναντήσει. Όπως και οι άλλοι αξιωματούχοι της επιχείρησης πίστευε ότι οι δύσκολες συνθήκες θα εμπόδιζαν τους εργάτες να απεργήσουν. Και αν το έκαναν τόσο το χειρότερο για αυτούς˙ υπήρχαν ορδές ανέργων δίπλα σε όλες τις σιδηροδρομικές γραμμές της Μπ.& Ο., από τις οποίες μπορούσαν να επιλέξουν άλλους.

Το πρωί της 16ης Ιουλίου, τα τρένα επανδρώθηκαν ως συνήθως. Είχαν γίνει κάποιες συζητήσεις για απεργία, αλλά όπως όλα έδειχναν, καμιά δράση δεν είχε αποφασιστεί. Το απόγευμα, μια ομάδα θερμαστών και μηχανοδηγών σταμάτησε τη δουλειά στη διασταύρωση του Μέριλαντ. Έμοιαζε να είναι μια τοπική κινητοποίηση. Η εταιρεία δε δυσκολεύτηκε να τους αντικαταστήσει. Παντού, πεινασμένοι άνθρωποι ζητιάνευαν δουλειά...

Αλλά όσο το απόγεμα προχωρούσε, οι αξιωματούχοι της εταιρείας δέχονταν αναφορές για δυσκολίες σε όλο το μήκος της γραμμής.

Τίποτα συγκεκριμένο αρχικά˙ απλά «πρόβλημα»... «δυσαρέσκεια»... «ανυποταξία». Και το πρόβλημα έμοιαζε να είναι εντονότερο στο Μάρτινσμπεργκ της Δυτικής Βιρτζίνια, όπου, προς το βράδυ, οι άντρες ακινητοποίησαν όλα τα τρένα και σταμάτησαν τη δουλειά.

Στα υπόλοιπα μέρη η κατάσταση έγινε εξίσου οξεία και δραματική. Έφτασαν νέα ότι οι βαρκάρηδες των καναλιών σταματούσαν και αυτοί να δουλεύουν. Μέχρι τα μεσάνυχτα όλο το σύστημα της Μπ. & Ο. παρέλυσε.

Ήταν ένα αυθόρμητο κίνημα, πρακτικά ανοργάνωτο.

Ντροπιασμένη η διοίκηση της εταιρείας ζήτησε από τον Κυβερνήτη της Δ. Βιρτζίνια ένοπλη προστασία της περιουσίας της. Ο κυβερνήτης απάντησε αμέσως και το πρωί της 17ης Ιουλίου οι πρώτοι πυροβολισμοί ανταλλάχτηκαν στο Μάρτινσμπεργκ μεταξύ των απεργών και της εθνοφυλακής. Ένας θερμαστής πυροβολήθηκε. Η κατάσταση έγινε τεταμένη. Ομάδες από κατοίκους της πόλης και από αγρότες της γύρω περιοχής ενώθηκαν με τους απεργούς και τελικά δύο τμήματα της εθνοφυλακής του Μάρτινσμπεργκ, βαθμοφόροι και οπλίτες, πήγαν και αυτοί με το μέρος τους.

Όταν έμαθε τα νέα ο κυβερνήτης της Πολιτείας αποφάσισε να οδηγήσει ο ίδιος ένα στρατιωτικό απόσπασμα στο Μάρτινσμπεργκ, αλλά στο μεταξύ η απεργία εξαπλώθηκε και στο Γουίλινγκ, την πρωτεύουσα. Θορυβημένος, τηλεφώνησε στον Πρόεδρο Χέις στην Ουάσιγκτον ζητώντας να επέμβουν Ομοσπονδιακές στρατιωτικές δυνάμεις.

Ο πρόεδρος έδρασε αμέσως. Τακτικές δυνάμεις έλαβαν διαταγές και μέσα σε τρεις μέρες οι ανωμαλίες στη Δ. Βιρτζίνια περιορίστηκαν σημαντικά. Τα τρένα άρχισαν να κινούνται ξανά.

Στο μεταξύ, η αταξία εξαπλώθηκε γρήγορα και σε άλλα σημεία όπου λειτουργούσε η Μπ. & Ο. Οι Ομοσπονδιακές δυνάμεις και η εθνοφυλακή εμφανίστηκαν αμέσως όπου τους κάλεσε η εταιρεία˙ σε διάφορα μέρη η άφιξή τους πυροδότησε πολεμικά επεισόδια.

Στη Βαλτιμόρη, για παράδειγμα, στρατιώτες οπλισμένοι μέχρι τα δόντια έκαναν παρέλαση σε διμοιρίες μέσα στην πόλη. Σε κάποια σημεία διασταυρώθηκαν με όχλους προλετάριων –απεργούς, συμπαραστάτες, αλήτες και άνεργους. Κάποιος απηύθυνε μια προσβολή στους στρατιώτες. Κάποιες πέτρες πεζοδρομίου και τούβλα πετάχτηκαν, τραυματίζοντας έναν εθνοφύλακα. Αμέσως, χωρίς διαταγή από το διοικητή τους, κάποιοι στρατιώτες πυροβόλησαν το πλήθος σκοτώνοντας και τραυματίζοντας ορισμένους. Το τρομοκρατημένο

πλήθος προς στιγμήν υποχώρησε μπροστά στα όπλα των στρατιωτών˙ μετά όμως, ακόμα περισσότερες πέτρες και τούβλα πετάχτηκαν και οι στρατιώτες πυροβόλησαν ξανά αφήνοντας στο οδόστρωμα περισσότερους νεκρούς και τραυματίες εξεγερμένους.

Για τρεις μέρες η εξέγερση συνεχίστηκε στη Βαλτιμόρη. Με τους απεργούς, που πρακτικά δεν είχαν ηγέτες, ενώθηκαν χιλιάδες εργάτες και άνεργοι μηχανικοί καθώς και ολόκληρη η εγκληματική τάξη της πόλης που έψαχνε μια ευκαιρία για να προβεί σε λεηλασίες. Ένας μεγάλος αριθμός από ανθρώπους άλλων επαγγελμάτων, που πρόσφατα είχαν υποστεί μειώσεις στους μισθούς τους, είχαν άσχημη διάθεση. Καλωσόρισαν αυτό που θεωρούσαν μια προσπάθεια εκ μέρους των εργατών των σιδηροδρόμων να διορθώσουν ένα κοινό κακό. Βοήθησαν τους εξεγερμένους και συνέβαλαν στη διάχυση του κινήματος, οργανώνοντας φλογερές συζητήσεις.

Στο Κάμπερλαντ του Μέριλαντ η εθνοφυλακή σκότωσε 10 εργάτες και τραυμάτισε διπλάσιους.

V

Μέσα σε μερικές μέρες από το ξέσπασμα στη Μπάλτιμορ & Οχάιο, η απεργιακή επιδημία μεταδόθηκε στην εταιρεία Πενσιλβάνια Σέντραλ. Και εδώ η δράση ήταν αυθόρμητη. Οι απαιτήσεις των απεργών ήταν ανάλογες με αυτές των εργατών της Μπ. & Ο.

Η εταιρεία, έχοντας το πάνω χέρι λόγω της γενικής ανεργίας, αρνήθηκε να διαπραγματευθεί με τους εργάτες.

Στο Πίτσμπουργκ, το οποίο έγινε το επίκεντρο της αναταραχής στην Πενσυλβάνια, οι απεργοί μετέφεραν όλες τις ατμομηχανές στους σταθμούς και πήγαν στα σπίτια τους. Αλλά καθώς τα νέα της απεργίας διαχύθηκαν στη πόλη, οι δρόμοι γέμισαν με όχλους όχι διαφορετικούς απ' αυτούς της Βαλτιμόρης. Η τοπική κοινωνία έβλεπε με συμπάθεια την απεργία. Οι εθνοφύλακες, που ήταν παιδιά του Πίτσμπουργκ, συναδελφώθηκαν με τους εργάτες, οπότε η διοίκηση της εταιρείας κάλεσε ένα σύνταγμα εθνοφυλακής από τη Φιλαδέλφεια και αργότερα τις Ομοσπονδιακές στρατιωτικές δυνάμεις.

Οι άνεργοι και οι πεινασμένοι σχημάτισαν όχλους σε διάφορους τομείς της πόλης. Οι στρατιώτες προσπάθησαν να τους διαλύσουν. Μέσα σε λίγες μέρες πάνω από 20 εργάτες δολοφονήθηκαν από σφαίρες και πάνω από πενήντα τραυματίστηκαν.

Μια νύχτα, αρκετές εκατοντάδες βαγόνια μεταφοράς προϊόντων στους σταθμούς του Πίτσμπουργκ περιλούστηκαν με πετρέλαιο και πυρπολήθηκαν. Η πυρκαγιά γρήγορα μεταδόθηκε στα μαγαζιά και τα κτήρια των σταθμών και πριν το ξημέρωμα είχαν καταστραφεί περιουσίες συνολικής αξίας μεγαλύτερης των 5.000.000 δολαρίων. Οι απεργοί, ασφαλώς, κατηγορήθηκαν ότι έβαλαν τη φωτιά, αλλά εργατικοί και ριζοσπάστες συγγραφείς επιμένουν ότι τα περισσότερα βαγόνια ήταν παλιά και άχρηστα και ότι η εταιρεία πλήρωσε εμπρηστές για να καταστρέψουν τον εξοπλισμό ώστε να εισπράξει αποζημιώσεις από την Πολιτεία για ζημιές κατά τη διάρκεια της απεργίας.

Οι όχλοι, εξαγριωμένοι από τα θανατηφόρα πυρά που έριξε ο στρατός, τριγυρνούσαν στη πόλη λεηλατώντας μαγαζιά για να βρουν όπλα και τρόφιμα. Για κάποιο χρονικό διάστημα φάνηκε ότι οι εξεγερμένοι, παρόλο που δεν είχαν ηγεσία, θα νικούσαν τελικά τις Αρχές. Όπως και στην περίπτωση της Βαλτιμόρης, οι απεργοί σιδηροδρομικοί που ενεπλάκησαν στην εξέγερση ήταν λίγοι σε σχέση με τους πεινασμένους και απελπισμένους ανθρώπους που έλαβαν μέρος και που δεν είχαν δουλέψει για μήνες, αν όχι για χρόνια.

Εξεγέρσεις έγιναν και αλλού στην Πενσυλβάνια. Στο Ρίντινγκ, δεκατρείς σκοτώθηκαν και 20 τραυματίστηκαν μέσα σε μια μόνο μέρα.

VI

Στο Σικάγο, όπου επίσης υπήρχε εκτεταμένη ανεργία και πείνα, η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα τεταμένη. Ριζοσπάστες ρήτορες έβγαζαν λόγους στους δυστυχισμένους προλετάριους σχετικά με «την Επανάσταση», την οποία παρουσίαζαν αναπόφευκτη. Ο Άλμπερτ Πάρσονς, που δεν είχε γίνει ακόμα αναρχικός, βρισκόταν ήδη στη πόλη. Διάφορες απεργίες –όλες απελπισμένες– ήταν σε εξέλιξη και ένας αριθμός μεγάλων εταιριών είχαν κάνει πρόσφατα λοκ άουτ στους υπαλλήλους τους.

Τη νύχτα της 23ης Ιουλίου, υπάλληλοι της εταιρείας σιδηροδρόμων Μίτσιγκαν Σέντραλ απέργησαν ενάντια στην απειλή άλλης μιας μείωσης του μισθού τους, ο οποίος πολύ πρόσφατα είχε μειωθεί από 65 σε 55 δολάρια το μήνα. Πριν τρεις μέρες οι άντρες αυτοί δεν έκαναν καμία σκέψη για απεργία. Τώρα, αποτελούσαν πρόθυμα ακροατήρια για εξτρεμιστές όπως ο Πάρσονς.

Η απεργία εξαπλώθηκε και μέσα σε 24 ώρες ολόκληρο το Μεσοδυτικό σύστημα μεταφορών, «το καμάρι του Σικάγο», παρέλυσε.

Τη νύχτα της 24ης Ιουλίου η αστυνομία διέλυσε τρία πλήθη εργατών που είχαν μαζευτεί για να πάρουν οδηγίες από τον Πάρσονς και άλλους ηγέτες του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος. Ο Πάρσονς εξέδωσε εγκυκλίους που προέτρεπαν τους απεργούς και τους συμπαραστάτες να αποφύγουν τη χρήση βίας με κάθε κόστος, και έτσι να κερδίσουν την αλληλεγγύη του κοινού για το κίνημα του οχταώρου που τότε προωθούταν από το κόμμα του. «Οι μεγαλειώδεις αρχές τις Ανθρωπότητας και της Λαϊκής Κυριαρχίας», είπε, «δεν χρειάζονται βία για να υποστηριχθούν».

Αλλά ήταν πολύ αργά για να προπαγανδιστεί η μη-βία. Την άλλη μέρα έλαβε χώρα μια ένοπλη μάχη μεταξύ αστυνομίας και απεργών κοντά στις «Κατασκευές Μακ Κόρμικ Ρίπερ. Άνθρωποι σκοτώθηκαν και τραυματίστηκαν. Ο Λόιντ Λούις και ο Χένρι Τζάστιν Σμιθ, στο βιβλίο τους *Σικάγο–Μια Ιστορία της Φήμης Του*, γράφουν:

Είκοσι χιλιάδες άνδρες, αστυνομία και πολίτες, ήταν ένοπλοι. Αποσπάσματα σπιτονοικοκύρηδων κουβαλούσαν πυρομαχικά και περιπολούσαν στις γειτονιές. Την ίδια στιγμή, πενήντα διαφορετικοί όχλοι συγκρούονταν με τους εθνοφύλακες και τους «Εθελοντές». Τα σαλούν ήταν κλειστά. … Πολίτες συγκέντρωναν πυρομαχικά και άλογα μπροστά στο Δημοτικό Κέντρο Εκδηλώσεων… Στους σταθμούς τραίνων της Δυτικής 16ης Οδού, ατμομηχανές καταστρέφονταν και έπεφταν ομοβροντίες από σφαίρες. Μια μεγάλη ένοπλη μάχη λάμβανε χώρα στη γέφυρα ανάμεσα στις λεωφόρους Χάλστεντ και Άρτσερ. Ο τρόμος είχε κυριεύσει τους επιχειρηματίες, οι οποίοι ζήτησαν 5000 εθνοφύλακες για να κατασταλλούν «οι ρακένδυτοι αλήτες της Κομμούνας»… Τα μέλη των «ανώτερων τάξεων» εγκατέλειπαν κατά εικοσάδες την πόλη.

Κατόπιν ένα τακτικό σύνταγμα του στρατού των ΗΠΑ έφτασε στο Σικάγο και αυτό ήταν το τέλος του αγώνα. Η απεργία έσπασε. Στις 26 Ιούλη, η *Ντέιλι Νιούζ* έγραφε:

Για ολόκληρα χρόνια, οι σιδηρόδρομοι αυτής της χώρας λειτουργούσαν αντίθετα προς το Σύνταγμα… Χρέωναν ό ,τι ήθελαν για ναύλα και δασμούς. Κουρέλιασαν το Κογκρέσο, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό ένα λόμπι που έδινε μίζες εκατομμυρίων… Οι διευθυντές τους λεη-

λατούσαν τις σιδηροδρομικές οδούς και κερδοσκοπούσαν με τις μετοχές τους, για τον προσωπικό πλουτισμό τους. Στο τέλος, μην έχοντας να κερδίσουν τίποτα άλλο απ' τους μετόχους τους, επέδραμαν ενάντια στο κοινό και στους υπαλλήλους τους.

VII

Οι μάχες εξαπλώθηκαν μέχρι την Ακτή του Ειρηνικού. Στο Σαν Φραντσίσκο οι εργάτες συγκρούστηκαν με αστυνομικούς και Εθελοντές. Συνολικά στη χώρα τα θύματα ήταν εκατοντάδες˙ ο ακριβής αριθμός ποτέ δεν υπολογίστηκε. Ο αριθμός των δυνάμεων της τάξης που έλαβε ενεργό μέρος στην καταστολή των εξεγέρσεων πλησίασε τις 20 χιλιάδες άντρες. Έως το τέλος του Ιούλη, οι εξεγερμένοι είχαν νικηθεί. Αμέσως μετά, ο συντηρητικός τύπος και οι παπάδες από τους άμβωνες των εκκλησιών άρχισαν να προτρέπουν την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και τις διάφορες Πολιτείες να αναδιοργανώσουν και να ενδυναμώσουν τις ένοπλες δυνάμεις τους, ώστε στο μέλλον να μπορούν να αντιμετωπίσουν καλύτερα τέτοια ξεσπάσματα –μιας και πίσω από τις εξεγέρσεις διέκριναν «την απαίσια παρουσία του Σοσιαλισμού, ο οποίος, περισσότερες από μία φορές είχε κάνει την Ευρώπη να τρέμει, εξαιτίας της ενέργειας του, του δεσποτισμού του και των τρομαχτικών θηριωδιών του».

Οι εξεγέρσεις ήταν αυθόρμητα κινήματα που προκλήθηκαν από την πείνα και τη δυστυχία –και αυτό θορύβησε περισσότερο τις Αρχές και τα «σεβαστά στοιχεία» της περιοχής, απ' όσο αν επρόκειτο για προαποφασισμένα, σχεδιασμένα γεγονότα. Αν οι εξεγέρσεις είχαν δείξει κάποια σημάδια οργάνωσης, η αποτυχία τους θα ήταν μια καλύτερη εγγύηση για την υποταγή των κακορίζικων στο μέλλον. Αλλά σ' αυτούς τους ανοργάνωτους ξεσηκωμούς διαπίστωναν ένα στοιχείο αυθορμητισμού που έδειχνε μια βαθιά και διαδεδομένη δυσαρέσκεια ανάμεσα στους καταπιεσμένους˙ και μια ισχυρή διάθεση των τελευταίων ν' ανατρέψουν την υπάρχουσα κοινωνική τάξη. Τι θα γινόταν αν αυτή η δυσαρέσκεια οργανωνόταν από έναν ισχυρό ηγέτη –για παράδειγμα από έναν Δαντών ή από έναν Μπακούνιν;

Οι κακορίζικοι είχαν προσφέρει στον αμερικάνικο καπιταλισμό την πρώτη του μεγάλη τρομάρα. Η μνήμες από την Παρισινή Κομμούνα, έξι χρόνια νωρίτερα, ήταν ακόμα νωπές.

Τρομοκρατημένος ο καπιταλισμός αποφάσισε πως έπρεπε να σφίξει τα λουριά και να κρατήσει υποταγμένη την εργατική τάξη.

Η ανέγερση μεγάλων κρατικών οπλοστασίων στις βιομηχανικές πόλεις ξεκίνησε εκείνη τη χρονιά, το 1877. Το Υπουργείο Πολέμου εξέδωσε ένα εγχειρίδιο με τακτικές αντιμετώπισης εξεγέρσεων. Και ήταν μόλις λίγα χρόνια αργότερα όταν ο στρατηγός Μολινώ έδωσε διάλεξη στο Ινστιτούτο Στρατιωτικής Υπηρεσίας, διαβάζοντας το πόνημά του *«Εξεγέρσεις στις Πόλεις και η Καταστολή τους»*.

VIII

Οι απεργοί που βρήκαν την ευκαιρία επέστρεψαν αποκαρδιωμένοι στις δουλειές τους με μειωμένους μισθούς. Από κάποιους ζητήθηκε να υπογράψουν δηλώσεις ότι δεν θα ξανασυμμετάσχουν σε συνδικάτα ούτε θα υποστηρίξουν στο μέλλον το κίνημα για το οχτάωρο.

Πολλά συνδικάτα, όπως προανέφερα, διαλύθηκαν κατά τη διάρκεια του πανικού και οι περισσότεροι καπιταλιστές, παρόλο που ήταν ακόμη θορυβημένοι από τις εξεγέρσεις, θριαμβολογούσαν για «το τέλος του εργατικού συνδικαλισμού».

Ο πανικός εξακολούθησε για δύο χρόνια μετά το τέλος των εξεγέρσεων.

Οι σοσιαλιστές αγκιτάτορες, που είχαν πληθύνει κατά τη διάρκεια των σκληρών ημερών, απολάμβαναν ακόμη «το επαναστατικό πνεύμα» που ο όχλος είχε επιδείξει τις δύο αιματοβαμμένες βδομάδες. Τώρα είχαν κάτι πάνω στο οποίο μπορούσαν να δουλέψουν.

Επίσης, μετά το διάταγμα ενάντια στο Σοσιαλισμό που εξέδωσε ο Βίσμαρκ το 1878, μετανάστευσαν στις ΗΠΑ εκατοντάδες μορφωμένοι γερμανοί σοσιαλιστές, πολλοί απ᾽ αυτούς εξτρεμιστές. Μπήκαν στο χαλαρά οργανωμένο ριζοσπαστικό κίνημα στις διάφορες πόλεις, κυρίως στη Ν. Υόρκη και στο Σικάγο.

Για κάποια χρόνια ήταν εξαιρετικά απερίσκεπτο για τους εργάτες να μπουν σε συνδικάτα ή να υποστηρίξουν ριζοσπαστικά πολιτικά κινήματα. Το αναπόφευκτο αποτέλεσμα ήταν, μετά τις εξεγέρσεις, πολλοί να αρχίσουν να συγκεντρώνονται σε μυστικά επαναστατικά μαζέματα. Έτσι, το κίνημα των κακορίζικων ουσιαστικά συνέχιζε το δρόμο του υπογείως.

Υπήρχαν ακόμη και ομάδες εργατών που άρχισαν να εξοπλίζονται και να εξασκούνται στη χρήση των όπλων μέσα στα δάση, για τις επερχόμενες τελικές μάχες με τον καπιταλισμό – «την Επανάσταση»– κατά την οποία σκόπευαν να αντιμετωπίσουν την αστυνομία και το στρατό με πιστόλια και βόμβες.

JOHANN MOST

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΝΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ευρωπαίοι αναρχικοί όπως ο Μπακούνιν, ο Κροπότκιν και ο Γκιγιόμ που ζούσαν στο Λονδίνο ή στην περιοχή του Ιούρα, παρακολουθούσαν εδώ και χρόνια την πραγματικότητα των ΗΠΑ βλέποντας τη σαν ένα πιθανό γόνιμο χωράφι για αναρχική προπαγάνδα και δράση. Μάλιστα ο Μπακούνιν, ακούγοντας για τις πορείες των πεινασμένων στη Ν. Υόρκη και αλλού, σκεφτόταν να πάει στην Αμερική ήδη από το 1874 αλλά κάποια ζητήματα στην Ευρώπη και η κακή υγεία του, η οποία σύντομα κατέληξε στο θάνατό του, δεν τον άφησαν. Αργότερα, το 1877, παίρνοντας πληροφορίες για τις μάχες στις διάφορες Πολιτείες, όλοι τους κατακλύστηκαν, όπως το έθεσε ο Γκιγιόμ, «από ένα ζωογόνο συναίσθημα».

Ο Κροπότκιν συνέταξε αμέσως, για το επίσημο ενημερωτικό δελτίο της Αναρχικής Ομοσπονδίας του Ιούρα, μια μακροσκελή αναφορά στις εξεγέρσεις. Ήταν ενθουσιασμένος με τις «επαναστατικές αξίες» που είχε επιδείξει το αμερικάνικο προλεταριάτο. «Ο αυθορμητισμός του ξεσηκωμού, η εξάπλωσή του σε τόσα μακρινά μεταξύ τους μέρη, η συμμετοχή και η βοήθεια από εργάτες διαφόρων επαγγελμάτων, ο αποφασιστικός χαρακτήρας του από την αρχή κερδίζουν τη συμπάθειά μας, εξάπτουν τη φαντασία μας και ξυπνούν τις ελπίδες μας».

Αργότερα, το 1882, ο Γιόχαν Μόστ, ένας Γερμανός αναρχικός, έφτασε στις ΗΠΑ και έγινε ο βασικός εκπρόσωπος των ιδεών του Μπακούνιν, του Νετσάγιεφ και άλλων Ευρωπαίων οπαδών της «προπαγάνδας με τη δράση».

II

Ο νέος αμερικάνικος ριζοσπαστισμός χρονολογείται από τα τέλη της δεκαετίας του '40, όταν στη χώρα άρχισαν να συρρέουν πολυπληθείς πολιτικοί πρόσφυγες από την Ευρώπη και ειδικά από τη Γερμανία μετά τους ξεσηκωμούς εκεί το 1848. Ήταν οπαδοί του σοσιαλισμού που τότε αποκρυσταλλωνόταν στις δυναμικές εκδοτικές απόπειρες των Μαρξ και Ένγκελς. Οι πρόσφυγες αυτοί δεν ήταν κακορίζικα στοιχεία αλλά μάλλον η ελίτ, η ιντελιγκέντσια των μεταναστών. Το κίνημα αυτό ήταν διανοητικό, εξευγενισμένο, εξημερωμένο, ρομαντικό. Ήταν, για δυο δεκαετίες, μια θολή έκφραση των ιδεών που στόχευαν σε δραστικές κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, απ' τις οποίες η βασική ήταν μια αναδόμηση της οικονομίας ώστε όλο το προϊόν της εργασίας να καταλήγει στον εργάτη. Δεν σκόπευαν να καταστρέψουν το κεφάλαιο αλλά να ξεφορτωθούν την εξέχουσα τάξη των καπιταλιστών, παρόλο που κανείς δεν είχε μια εύλογη ιδέα για το πώς αυτό θα επιτυγχανόταν στις ΗΠΑ.

Τη δεκαετία του '50, πολυάριθμες γερμανο-αμερικάνικες «επαναστατικές κοινότητες» και «εκπαιδευτικές λέσχες» σχηματίστηκαν στη Ν. Υόρκη, τη Βαλτιμόρη, τη Φιλαδέλφεια, το Σικάγο και άλλες κεντρικές πόλεις, επιδιώκοντας ν' αρχίσουν «μια επανάσταση στις συνειδήσεις των ανθρώπων». Τα οδοφράγματα και η βία δεν είχαν θέση στη σκέψη της συντριπτικής πλειοψηφίας των σοσιαλιστών εκείνης της εποχής. Αυτοί αντιτίθεντο στην «παραβίαση του νόμου», πιστεύοντας, όπως ο Μαρξ και ο Ένγκελς, ότι τέτοιες κινήσεις είναι επιβλαβείς για το σκοπό.

Κατά τα τη δεκαετία του '60, ο σοσιαλισμός παρέμενε εξημερωμένος και ιδεαλιστικός, ευγενικός, σχεδόν αξιοσέβαστος. Τα μηνύματά του δεν απευθύνονταν στα κακορίζικα στοιχεία αλλά σε όλες τις τάξεις. Υπήρχαν λίγοι θερμοκέφαλοι, αγριεμένοι ριζοσπάστες εδώ και εκεί αλλά, μιας και υπήρχε ακόμη συναίνεση της πλειοψηφίας των εργατών στις (νέες) βιομηχανικές συνθήκες και η μεθόριος ήταν ακόμα ανοικτή, αυτοί κέρδιζαν λίγη προσοχή.

Αργότερα, όταν ο πανικός του 1873 ξέσπασε στη χώρα, δημιουργήθηκαν οι συνθήκες που περιγράφηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο και σχεδόν μέσα σε μια νύχτα το σοσιαλιστικό κίνημα έχασε το συμπαθητικό, διανοητικό χαρακτήρα του. Οι πορείες των πεινασμένων

τον τρομερό χειμώνα του 1873-74 οργανώθηκαν από σοσιαλιστές ηγέτες, ντόπιους και μη, και έκτοτε ο σοσιαλισμός έγινε βασικά –σχεδόν ολοκληρωτικά– κίνημα των κακορίζικων, των πεινασμένων.

Ως τέτοιο, έγινε φυσικά συναισθηματικό και βίαιο˙ απαλλοτριώθηκε από την απελπισία του πεινασμένου όχλου.

III

Η πιο ριζοσπαστική πόλη στις δεκαετίες του '70 και του '80 ήταν το Σικάγο. Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα του Σικάγο, η αρχή της σταδιοδρομίας του οποίου συνδέθηκε με τα αιματηρά γεγονότα που συνέβησαν στην πόλη κατά τη διάρκεια του πανικού, λειτουργούσε κάτω από την ενεργητική ηγεσία ανθρώπων όπως ο Φίλιπ Βαν Πάτεν, ο Άλμπερτ Πάρσονς και ο Γ. Α. Σίλινγκ, που ήταν ικανοί καθοδηγητές απεργιών και αγκιτάτορες εξαιρετικής δεινότητας.

Σχεδόν από τις πρώτες στιγμές της δημιουργίας του το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα περιλάμβανε κάποια εξτρεμιστικά στοιχεία. Από καιρό σε καιρό, κάποιοι απ' τους ηγέτες του απογοητεύονταν που δεν κατάφερναν να πετύχουν κάτι για την εργατική τάξη μέσω της πολιτικής. Ήταν γνώστες των μαρξιστικών ιδεών, αλλά διάβαζαν επίσης Χέγκελ, Κροπότκιν, Μπακούνιν, Αλεξάντερ Χέρτζεν και Σπένσερ. Εκτός από το Σ.Ε.Κ., τα στοιχεία αυτά είχαν οργανωθεί και στις αποκαλούμενες «Επαναστατικές Λέσχες», που συναντιούνταν μυστικά και είχαν αρχίσει ν' απογοητεύονται απ' τη (μέχρι τότε) προσπάθειά τους να ξεκινήσουν «μια επανάσταση στις συνειδήσεις των ανθρώπων». Παρόμοιες λέσχες εμφανίστηκαν και σε άλλες πόλεις κατά τη διάρκεια του πανικού.

Το 1881, μια εθνική συνάντηση των Επαναστατικών Λεσχών έγινε στο Σικάγο και δημιουργήθηκε το «Επαναστατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα», ανταγωνιστικό προς το Σ.Ε.Κ.. Για ενάμισι περίπου χρόνο ο χαρακτήρας αυτής της κίνησης ήταν πολύ θολός. Υπήρχαν χαλαρές συζητήσεις σχετικά με βία, δυναμίτη και εκτελέσεις, αλλά στο σύνολό του το κόμμα ταλαντευόταν ανάμεσα στο μαρξισμό και το μηδενισμό, ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη.

Τότε, ήρθε ο Γιόχαν Μοστ. Ήταν ένας άνδρας κοντά στα σαράντα, μια έντονη, εντυπωσιακή προσωπικότητα, κάτι σαν τον Μπακούνιν ακόμα και στην όψη˙ είχε φλογερή συνείδηση και βίαιη ιδιοσυγκρασία˙ ήταν άτομο με πλατιά αυτομόρφωση, δυναμικό, ασυγκράτητο.

Είχε ένα εντυπωσιακό προσωπικό ιστορικό φυλακίσεων, ως αποτέλεσμα της επαναστατικής του δράσης στη Βιέννη, το Βερολίνο και το Λονδίνο. Στο Λονδίνο, με αφορμή τη δολοφονία του Τσάρου Αλεξάνδρου του Β' από τους ρώσους μηδενιστές το 1881, έγραψε στην εφημερίδα του *Freiheit (Ελευθερία)* ένα άρθρο που εγκωμίαζε την πράξη αυτή και προέτρεπε και άλλους να κάνουν το ίδιο στους απανταχού εξουσιαστές. Γι' αυτό, καταδικάστηκε σε 18 μήνες φυλακή. Αφού εξέτισε την ποινή του έφυγε για τις ΗΠΑ.

Στην Αμερική έγινε δεκτός ως ήρωας από τους συντρόφους των Επαναστατικών Λεσχών και έγινε αμέσως ο ηγέτης των εξτρεμιστών. Το σύνθημά του ήταν: «Εξολοθρεύστε τους άθλιους βολεμένους!» –εννοώντας όλους τους πολιτικούς και τους εκμεταλλευτές των μαζών. Η αρχή του για τη δράση ήταν η αρχή του Μπακούνιν: «Ας βασιστούμε στο άσβεστο πνεύμα της καταστροφής και της εξολόθρευσης, που είναι η ατέρμονη άνοιξη της νέας ζωής. Η χαρά της καταστροφής είναι μια δημιουργική χαρά». Ο Μοστ πίστευε στο δυναμίτη και τις οδομαχίες και στις συζητήσεις του με τους μη βίαιους αμερικάνους σοσιαλιστές, δεν έκρυβε τα πιστεύω του.

Ήταν συχνός επισκέπτης του Σικάγο, όπου τα βίαια δόγματα και οι πρακτικές είχαν σημαντική απήχηση ανάμεσα στους εργάτες και τους ηγέτες τους. Κάτω απ' την επιρροή του Μοστ μια σοσιαλιστική εφημερίδα, η *Die Arbeiter Zeitung (Η Εφημερίδα του Εργάτη)*, μετατράπηκε εξ' ολοκλήρου σε αναρχική. Ο ίδιος ξανάρχισε την έκδοση της δικής του εφημερίδας, της *Freiheit*· μια ομάδα Τσέχων αναρχικών ξεκίνησε να εκδίδει ένα φύλο στα βοημικά και για τους Αγγλόφωνους αναρχικούς, ο Άλμπερτ Πάρσονς, που όπως και πολλοί άλλοι αγκιτάτορες του Σικάγο αποδέχθηκε τις ιδέες και την καθοδήγηση του Μοστ, εξέδωσε το *Συναγερμό*.

IV

Λίγο μετά την άφιξή του στις ΗΠΑ ο Μοστ εξέδωσε στη Ν. Υόρκη ένα μικρό βιβλίο με τίτλο *Η Επιστήμη του Επαναστατικού Πολέμου –Ένας Οδηγός για την Παρασκευή και τη Χρήση Νιτρογλυκερίνης, Δυναμίτη, Εκρηκτικού Υδραργύρου, Βομβών, Φυτιλιών, Δηλητηρίων, κλπ., κλπ.* Το 1885-86 κεφάλαια του βιβλίου ανατυπώθηκαν σε αναρχικές εφημερίδες του Σικάγο και του Κλίβελαντ, οι οποίες επιπλέον παρέθεταν άρθρα, εκκλήσεις και μανιφέστα σχετικά με εκρήξεις.

Παραθέτω από την *Die Arbeiter Zeitung:*

[*8 Απρίλη, 1885*] Εδώ υπάρχει κάτι που αξίζει να ακουστεί. Μια ομάδα απεργών στο Κουίνσυ, χτες, πυροβόλησε εναντίον των αφεντικών και όχι εναντίον των απεργοσπαστών. Αυτό συνιστάται θερμά ως παράδειγμα προς μίμηση.

[*5 Μάη, 1885*] Οι εργαζόμενοι πρέπει να θεωρούν στόχο κάθε μέλος της εθνοφυλακής και πρέπει να το αντιμετωπίζουν ως κάποιον που θέλει να τους πάρει τη ζωή. Σύντομα μπορεί να γίνει δύσκολη η προμήθεια δολοφονικών μέσων… Εργαζόμενοι, οπλιστείτε!

[*18 Μάρτη, 1885*] Αν δεν κινηθούμε σύντομα για μια αιματηρή επανάσταση, δεν θα αφήσουμε στα παιδιά μας παρά μόνο φτώχεια και σκλαβιά. Επομένως, προετοιμαστείτε! Με πλήρη μυστικότητα, προετοιμαστείτε για την Επανάσταση!

Το παρακάτω χωρίο εμφανίστηκε στο *Συναγερμό* του Πάρσονς, στις 21 Φλεβάρη του 1885:

Δυναμίτης! Απ᾽ όλα τα καλά υλικά, αυτό είναι το καλύτερο! Βάλε κάποιες λίβρες απ᾽ το έξοχο αυτό υλικό σε ένα σωλήνα (σωλήνα γκαζιού ή νερού), φράξε και τα δύο ανοίγματα, πρόσθεσε ένα καπάκι με ένα φυτίλι ενσωματωμένο, τοποθέτησέ το στην πιο κοντινή συνοικία των πλούσιων χασομέρηδων που ζούνε απ᾽ τον ιδρώτα των άλλων ανθρώπων και άναψε το φυτίλι. Το πιο χαρούμενο και ικανοποιητικό αποτέλεσμα θα επακολουθήσει. Δίνοντας το δυναμίτη στους εκατομμύρια υποταγμένους της γης, η επιστήμη έκανε την καλύτερη πράξη της. Το αγαπημένο αυτό υλικό μπορεί να μεταφερθεί στην τσέπη χωρίς κίνδυνο, τη στιγμή που είναι ένα τρομαχτικό όπλο ενάντια σε κάθε δύναμη εθνοφυλακής, αστυνομίας ή ντετέκτιβ που θα θελήσει να καταπνίξει την κραυγή των λεηλατημένων σκλάβων για δικαιοσύνη. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενάντια σε πρόσωπα ή κτήρια. Είναι καλύτερο να το χρησιμοποιήσετε ενάντια στα πρώτα, παρά ενάντια σε τούβλα και κατασκευές. Είναι ένα ευγενικό δώρο για τους δύστυχους, αφού φέρνει τρόμο στους ληστές. Μια λίβρα απ᾽ αυτό το καλό υλικό είναι ισχυρότερη από μια ολόκληρη κάλπη με ψηφοδέλτια –και μην ξεχνάτε! Περιέχει πιο πολλή δικαιοσύνη μέσα του απ᾽ ό,τι οι νόμοι, που θέλουν να καθησυχάσουν το πνεύμα των ανήσυχων.

Η ιστορία του δυναμίτη –του «υλικού»– στις ΗΠΑ, ως ενός όπλου των μη εχόντων στον αγώνα τους ενάντια στους έχοντες, χρονολογείται από την άφιξη του Μοστ στη χώρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΠΡΩΤΗ ΒΟΜΒΑ

Η αγκιτάτσια για το οχτάωρο συνεχίστηκε όλο το χειμώνα, σε ολόκληρη τη χώρα.

Στο Σικάγο οι αναρχικοί πρωταγωνιστούσαν στην όλη κατάσταση. Διοργάνωναν συναντήσεις στις όχθες της λίμνης˙ το πλήθος που μαζευόταν αποτελούνταν κυρίως από άνεργους πεινασμένους άνδρες, πολλοί απ᾽ τους οποίους δεν είχαν καν μέρος να κοιμηθούν. Η κόκκινη σημαία υψωνόταν σ᾽ αυτά τα μαζέματα και οι ομιλητές εξηγούσαν ότι αυτή ήταν «ένα σύμβολο του λαϊκού επαναστατικού πνεύματος». Μετά εμφανίστηκε και η μαύρη σημαία «συμβολίζοντας τη φτώχεια και την πείνα –την απελπισία». Ο Πάρσονς και ο Φίλντεν ήταν οι πιο δημοφιλείς ομιλητές. Καταγγέλλανε το Συμβούλιο Εμπορίου («το Συμβούλιο των Κλεφτών») που πρόσφατα είχε εγκαινιάσει το νέο του κτήριο («το ναό της τοκογλυφίας») αξίας 2.000.000 δολαρίων, τη στιγμή που δυόμισι εκατομμύρια άνθρωποι ήταν άνεργοι στις ΗΠΑ.

«Μέχρι πότε θα είστε ικανοποιημένοι με τα γεύματα των 15 σεντς», ρώτησε ο Φίλντεν, «όταν αυτοί οι τύποι τρώνε σε συμπόσια όπου κάθε πιάτο κοστίζει 20 δολάρια;»

Περισσότερα από χίλια μέλη των αποκαλούμενων *Lehr und Wehr Vereine* (Επιμορφωτικοί και Αμυντικοί Σύλλογοι) εξασκούνταν μυστικά στα όπλα και έκαναν σκοποβολή στα δάση.

Την ίδια στιγμή οι εργοδότες συναντιούνταν για να συζητήσουν για το δυσοίωνο κίνημα για το οχτάωρο, για τους «καταραμένους αναρχικούς» και για το «τι θα έκαναν για όλα αυτά».

Το κοινό γενικά ήταν διχασμένο ανάμεσα σε μια θολή, μακρινή συμπάθεια για το καταπιεσμένο προλεταριάτο και στο φόβο ότι, μέσα στους όχλους αυτών των ανθρώπων με το σκυθρωπό βλέμμα και την άγρια όψη, τους όχλους των ανέργων και των άστεγων οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν αλλοδαποί, κάτι απαίσιο και γιγάντιο καιροφυλακτούσε˙ και οι άνθρωποι ένιωθαν φρίκη μέσα στα σπίτια τους, στα γραφεία και τις πολυθρόνες τους. Φόβος και πάλι φόβος.

Ο δήμαρχος έκανε ό, τι μπορούσε για να μειώσει την ένταση που είχε κυριεύσει την πόλη κατά τη διάρκεια του κινήματος για το οχτάωρο. Δήλωσε ότι δεν θα επέτρεπε στο στρατό να εισέλθει στην πόλη και να σφάξει εργαζόμενους. Αλλά ήταν ο μόνος σώφρων άνθρωπος με κάποια επιρροή μέσα στην πόλη˙ όλοι οι άλλοι είχαν τρελαθεί. Οι μεγάλοι επιχειρηματίες ήταν υπερβολικά πανικοβλημένοι για να σκεφτούν λογικά˙ πίστευαν ότι η αγκιτάτσια για το οχτάωρο ήδη είχε προχωρήσει υπερβολικά και έπρεπε να λάβει τέλος. Η *Τρίμπιουν* δημοσίευε άρθρα και γράμματα συνδρομητών που καλούσαν τις αρχές να διαλύσουν τις συναντήσεις των εργατών με πυροβολισμούς –και αν ήταν απαραίτητο, ακόμα και με δυναμίτη.

Όλα έμοιαζαν να συνωμοτούν για την κορύφωση της κρίσης. Ο χειμώνας αυτή τη χρονιά ήταν βαρύς και έκανε τους φτωχούς να υποφέρουν τρομερά. Ο δήμαρχος και τα φιλανθρωπικά ιδρύματα παρέθεταν συσσίτια με σούπα, αλλά αυτό ήταν σταγόνα στον ωκεανό. Ισχνοί, ρακένδυτοι άντρες και γυναίκες έκαναν πορείες στους δρόμους κρατώντας κόκκινες και μαύρες σημαίες, πορείες που η αστυνομία συχνά διέλυε, κλοτσώντας και χτυπώντας με ρόπαλα όσους συμμετείχαν, αντίθετα προς τις εντολές του δημάρχου Χάρισον. Η αστυνομία, προφανώς, εφάρμοζε εντολές που προέρχονταν από άλλες πηγές.

Τη μέρα των Χριστουγέννων οι αναρχικοί οργάνωσαν μια πορεία στην κομψή Λεωφόρο Πρέρι, στην οποία πήραν μέρος αρκετές εκατοντάδες πεινασμένοι και ρακένδυτοι άντρες και γυναίκες. Μια γριά κρατούσε μία κόκκινη σημαία, μια άλλη μία μαύρη. Σταμάτησαν μπροστά στις κατοικίες των πλούσιων, εκστομίζοντας αναστεναγμούς και χτυπώντας τα κουδούνια στις εισόδους.

Οι αναρχικές εφημερίδες δημοσίευαν βίαια άρθρα. Η *Die Arbeiter Zeitung* έγραφε στις 21 Απρίλη του 1886:

Όποιος υποτάσσεται στη σημερινή τάξη πραγμάτων δεν έχει δικαίωμα να διαμαρτύρεται για τους καπιταλιστικούς εκβιασμούς, γιατί η τάξη σημαίνει τη διατήρηση τους˙ και αυτός που ξεσηκώνεται… είναι ένας εξεγερμένος και δεν έχει δικαίωμα να διαμαρτύρεται αν βρεθεί αντιμέτωπος με στρατιώτες. Κάθε τάξη υπερασπίζει τον εαυτό της όσο καλύτερα μπορεί. Ένας εξεγερμένος που στέκεται μπροστά στα κανόνια των εχθρών του με τα χέρια άδεια, είναι ανόητος.

Η ίδια εφημερίδα, μια βδομάδα μετά:

Η αστυνομία και οι στρατιώτες… πρέπει να αντιμετωπιστούν από οπλισμένες στρατιές εργατών… Τα όπλα είναι πιο απαραίτητα σήμερα απ' οτιδήποτε άλλο. Όποιος δεν έχει χρήματα, να πουλήσει το ρολόι του, αν έχει, και να αγοράσει πυροβόλα όπλα. Οι πέτρες και τα καδρόνια δεν είναι χρήσιμα απέναντι στους πληρωμένους φονιάδες των εκβιαστών. Είναι ώρα να οπλιστείτε!

II

Ο χειμώνας πέρασε και η μεγάλη μέρα –der Tag, η πρώτη του Μάη– πλησίαζε.

Οι εργοδότες αποφάσισαν να μη προβούν σε άλλες παραχωρήσεις προς τους εργαζομένους. Η ιδέα του οχταώρου έπρεπε να καταπολεμηθεί. Έπρεπε να τσακίσουν τα συνδικάτα και να λειτουργήσουν τις επιχειρήσεις τους στη βάση της «ανοιχτής αγοράς».

Έτσι το Φλεβάρη, η εταιρεία «Κατασκευές Μακ Κόρμικ Ρίπερ» κλείδωσε έξω εκατοντάδες εργαζόμενους που ήταν μέλη συνδικάτων και προσέλαβε απεργοσπάστες, καθώς και τριακόσιους ντετέκτιβς της εταιρείας Πίνκερτον –πιστολάδες– για να προστατέψουν τους απεργοσπάστες. Αυτό ήταν ένα απ' τα γεγονότα που προκάλεσαν περισσότερο την αγανάκτηση των προλετάριων και οι αγκιτάτορες, φυσικά, (απ' τη μεριά τους) πίεσαν την κατάσταση στο έπακρο.

Μία απ' τις οργανώσεις που ενεπλάκησαν στο λοκ άουτ της Μακ Κόρμικ ήταν η Διεθνής Ένωση Μαραγκών, μέσα στην οποία ο Λούις Λινγκ, ομολογημένος αναρχικός, ήταν ο πιο ενεργητικός ηγέτης.

Πίστευε στο δυναμίτη, «το πραγματικό υλικό» και συνηγορούσε υπέρ της χρήσης του. Λίγο μετά το λοκ άουτ έγραψε ένα κείμενο με το οποίο απευθυνόταν στους άντρες του ως εξής:

Λέω πως πρέπει ν' αντισταθούμε σ' αυτά τα τέρατα. Πρέπει να τους πολεμήσουμε με τα ίδια, ακόμη και με καλύτερα όπλα απ' αυτά που έχουν, επομένως, σας καλώ στα όπλα!... Η πρώτη του Μάη πλησιάζει. Πρέπει να σκοτώσετε τους πειρατές. Πρέπει να σκοτώσετε αυτούς που πίνουν το αίμα σας… Η δουλειά μας πρέπει να είναι σύντομη˙ δεν θέλουμε Τριακονταετή Πόλεμο. Γίνετε αποφασιστικοί!

Ο Πάρσονς, ο Φίλντεν και ο Σβαμπ οργάνωναν μαζέματα κοντά στις «Κατασκευές Μακ Κόρμικ Ρίπερ». Ελάσσονες συγκρούσεις πραγματοποιούνταν εκεί κάθε λίγες μέρες.

Η κατάσταση ήταν εξαιρετικά τεταμένη. Στη μια πλευρά, πείνα και απελπισία˙ στην άλλη, απληστία και φόβος.

Την πρώτη του Μάη, η *Die Arbeiter Zeitung* έγραφε:

Με θάρρος προς τα εμπρός! Η σύγκρουση έχει αρχίσει… Εργάτες, τα λόγια σας ας είναι: Κανένας συμβιβασμός! Οι δειλοί πίσω! Οι άντρες μπροστά! Η πρώτη Μάη έφτασε… Καθαρίστε τα όπλα σας, συμπληρώστε τα πυρομαχικά σας. Οι πληρωμένοι φονιάδες των καπιταλιστών, η αστυνομία και η εθνοφυλακή, είναι έτοιμοι να δολοφονήσουν. Κανένας εργάτης δεν πρέπει να βγει απ' το σπίτι του, αυτές τις μέρες, με άδειες τσέπες.

Στους γεμάτους από κόσμο δρόμους κυκλοφορούσαν πολλές φήμες.

Σχεδόν την τελευταία στιγμή, το κεντρικό σώμα των Ιπποτών της Εργασίας του Σικάγο (ΣτΜ: ρεφορμιστικό συνδικάτο της εποχής, με μασονικές αναφορές, που ιδρύθηκε το 1869) απέσυρε το κάλεσμα για γενική απεργία με αίτημα το οχτάωρο που είχε εξαγγείλει για την 1η του Μάη. Άνθρωποι όπως ο Πάουντερλι είχαν τρομοκρατηθεί από τις ίδιες τους τις δυνάμεις˙ παράλληλα, όλοι τους υποστήριζαν ότι το κίνημα ήταν «αναρχικό» και «αλλοδαπό» και σίγουρα αυτοί δεν ήταν ούτε αναρχικοί ούτε αλλοδαποί.

Το πλήθος βρισκόταν σε αβεβαιότητα. Κάποιοι στους δρόμους έμοιαζαν απελπισμένοι. Υπήρχαν φήμες ότι οι αναρχικοί σκόπευαν να ανατινάξουν αστυνομικά τμήματα και να εξολοθρεύσουν όλη την ένοπλη φρουρά της πόλης.

Αλλά τίποτα τρομερό δεν συνέβη την πρώτη και τη δεύτερη μέρα του Μάη.

Την τρίτη του Μάη, η *Die Arbeiter Zeitung* έγραφε: «Καυτή σύγκρουση!... Θάρρος! Θάρρος! Αυτή είναι η κραυγή μας.»

Αυτή τη μέρα οι εργάτες που είχαν κλειδωθεί έξω απ' την εταιρεία Μακ Κόρμικ συγκεντρώθηκαν μαζικά δίπλα απ' τα εργοτάξια. Οι άνθρωποι αυτοί ήταν εκτός εργασίας εδώ και 3 μήνες. Ήταν απελπισμένοι. Ο Αύγουστος Σπάις άρχισε να μιλάει στο πλήθος για το κίνημα του οχταώρου, όταν το κουδούνι της εταιρείας χτύπησε και οι απεργοσπάστες, που τέλειωσαν τη βάρδια τους, βγήκαν έξω.

Μια μάχη ακολούθησε με πέτρες, τούβλα, γροθιές και καδρόνια. Μερικοί πυροβολισμοί έπεσαν. Μετά έφτασε η αστυνομία και ανοίγοντας πυρ ενάντια στο πλήθος, σκότωσε αρκετούς μέσα σε λίγα λεπτά και τραυμάτισε πολλούς περισσότερους.

Ο Σπάις εξαγριωμένος πήγε στα γραφεία της *Die Arbeiter Zeitung* και τύπωσε το διάσημο, πια, άρθρο του με τίτλο «Εκδίκηση! Εργάτες, στα όπλα!!!». Λίγες ώρες μετά τους πυροβολισμούς, οι δρόμοι είχαν γεμίσει με φυλλάδια. «Εκδίκηση!».

III

Στους δρόμους εμφανίστηκαν περισσότερα φυλλάδια που καλούσαν τους εργάτες σε μαζική διαδήλωση διαμαρτυρίας στη πλατεία του Χέιμαρκετ το ίδιο βράδυ. «Εργαζόμενοι, Οπλιστείτε και Εμφανιστείτε με Πλήρη Ισχύ!»

Το βράδυ, περίπου τρεις χιλιάδες άντρες, γυναίκες και παιδιά μαζεύτηκαν στη πλατεία.

Στάλες βροχής έπεφταν. Στον ουρανό υπήρχαν μαύρα, απειλητικά σύννεφα και ένας δυνατός αέρας φυσούσε από τη λίμνη. Οι συγκεντρωμένοι άρχισαν να φεύγουν για τα σπίτια τους, γιατί αλλιώς θα τους έπιανε η καταιγίδα.

Στις δέκα, ο δήμαρχος Χάρισον μασώντας το σβηστό πούρο του έφυγε απ' την πλατεία και μπήκε στο αστυνομικό τμήμα, όπου είπε στον Αξιωματικό Υπηρεσίας: «Τίποτα δεν πρόκειται να συμβεί που να απαιτεί την ανάμιξή μας» και πήγε σπίτι του.

Αλλά λιγότερο από 15 λεπτά αργότερα, ο αξιωματικός διέταξε να βγει έξω ολόκληρη η φρουρά –176 αστυνομικοί– και να παρελάσει προς την πλατεία, όπου και θα διέταζε τους συγκεντρωμένους να διαλυθούν.

Έβρεχε. Το πλήθος είχε μειωθεί στα 500 άτομα περίπου, κυρίως άντρες. Το μάζεμα ήταν κάθε άλλο παρά επιτυχημένο.

Ο Φίλντεν, ο τελευταίος ομιλητής, είπε: «Θα μιλήσω λίγα λεπτά και μετά όλοι θα πάμε στα σπίτια μας».

Με το μούσι του να στάζει από τη βροχή, μίλησε με συντομία. «Συμπερασματικά–»

Τότε είδε τη στρατιά των αστυνομικών να παρελαύνει προς την πλατεία.

Φτάνοντας στα λίγα μέτρα απ' το πλήθος, ο διοικητής φώναξε «Αλτ!»– και με γυμνωμένο σπαθί προχώρησε προς τον ομιλητή.

«Σας διατάζω», είπε με την πιο δυνατή φωνή του, «στο όνομα του λαού, να διαλυθείτε αμέσως και ησύχως!».

Μια στιγμή έντονης σιωπής ακολούθησε˙ μόνο ο δυνατός άνεμος απ' τη λίμνη φυσούσε ανάμεσα στο πλήθος και τις γραμμές των αστυνομικών, ρίχνοντας τη βροχή στα πρόσωπά τους.

«Για ποιο λόγο Διοικητή», είπε τελικά ο Φίλντεν, «είμαστε ειρηνικοί».

Άλλη μια στιγμή σιωπής. Λίγοι μέσα στο πλήθος ήξεραν πραγματικά τι συνέβαινε.

Τότε –ξαφνικά– μια εκτυφλωτική λάμψη, ένα σύννεφο γκρι καπνού, μια τρομαχτική εκπυρσοκρότηση, μια νοσηρή οσμή… Κάποιος πέταξε μια βόμβα απ' την αλέα δίπλα στην εξέδρα του ομιλητή, πάνω στη δεξιά πλευρά του αστυνομικού αποσπάσματος.

Σύγχυση. Οι πυροβολισμοί άρχισαν. Αστυνομικοί πυροβολούσαν εναντίον του πλήθους και πυροβολούνταν μεταξύ τους. Λόγω του καπνού δεν μπορούσαν να δουν. Οι εργάτες ανταπέδωσαν τους πυροβολισμούς και η πλατεία αμέσως στρώθηκε με λαβωμένα σώματα.

Η αστυνομία αναδιοργανώθηκε και επιτέθηκε στους εργάτες. Οι τελευταίοι φώναζαν, προσπαθώντας να ξεφύγουν απ' τις ομοβροντίες των αστυνομικών. Κάποιοι κουβαλούσαν τους νεκρούς και τους τραυματισμένους φίλους και συγγενείς τους.

Όλα αυτά έγιναν μέσα σε δυο ή τρία λεπτά.

Απ' την πλευρά «του νόμου και της τάξης», 67 αστυνομικοί τραυματίστηκαν. Εφτά σκοτώθηκαν.

Τα θύματα απ' την πλευρά των εργατών ήταν διπλάσια, ίσως και τριπλάσια˙ ο τελικός αριθμός ποτέ δεν εξακριβώθηκε. Κάποιοι σοβαρά τραυματισμένοι μεταφέρθηκαν στο αστυνομικό τμήμα μαζί με

τους σκοτωμένους και τραυματίες αστυνομικούς, αλλά η πλειοψηφία μεταφέρθηκε και νοσηλεύτηκε από φίλους και συγγενείς.

IV

Την επόμενη μέρα τα πρωτοσέλιδα της *Τρίμπιουν*, των *Τάιμς* και της *Ντέιλι Νιουζ* ωρύονταν.

Για πρώτη φορά, δυναμίτης είχε χρησιμοποιηθεί στις ΗΠΑ με σκοπό την αφαίρεση ανθρώπινης ζωής … Η βόμβα στο Χέιμαρκετ ήταν ο Αδάμ των «ανανάδων» που σκάνε στις μέρες μας στο Σικάγο, τη Νέα Υόρκη, τη Φιλαδέλφεια, το Ντιτρόιτ και αλλού και έχουν αιτία τον «εκβιασμό» κάθε είδους, όπως και το οργανωμένο εργατικό κίνημα.

Οι εφημερίδες ανέφεραν ότι η πόλη «χτενιζόταν» για αναρχικούς, στους οποίους πρακτικά συμπεριλαμβάνονταν όλοι όσοι είχαν ενεργητική συμπάθεια για το εργατικό κίνημα. Αρκετές εκατοντάδες συλλήψεις έγιναν. Η αστυνομία εισέβαλε στα γραφεία ριζοσπαστικών εφημερίδων και σε χώρους συναντήσεων. Οι αρχές «ήταν αποφασισμένες να τιμωρήσουν παραδειγματικά τους ηγέτες του Μαύρου Τρόμου». Οι εκδότες έγραφαν ότι η πόλη ήταν «αποφασισμένη να τελειώνει μια για πάντα με το σοσιαλισμό, τον αναρχισμό και τον κομμουνισμό–τις διαφορετικές ετικέτες για την ίδια φρίκη».

«Κρεμάστε τους και δικάστε τους μετά», ήταν το κυρίαρχο συναίσθημα, όχι μόνο των καλοζωισμένων και των σεβάσμιων, αλλά και των εργατών. Οι παπάδες δονούσαν τους άμβωνες των εκκλησιών με τα κηρύγματά τους. Οι διάφορες τάξεις συναγωνίζονταν για το ποια θα ζητήσει τα δραστικότερα μέτρα για την καταστολή της «Μαύρης Διεθνούς». Οι Ιππότες της Εργασίας του Σικάγο εξέδωσαν επίσημη ανακοίνωση:

Ας γίνει κατανοητό απ᾽ όλους ότι οι Ι.τ.Ε. δεν έχουν καμία συμπάθεια, σχέση, δεσμό ή σεβασμό προς τη συμμορία των δειλών φονιάδων, σφαγέων και ληστών που είναι γνωστοί ως αναρχικοί, οι οποίοι τριγυρίζουν στη χώρα σαν εκτελεστές του μεσονυχτίου, εγείροντας τα πάθη των αμαθών αλλοδαπών, υψώνοντας την κόκκινη σημαία της Αναρχίας και προκαλώντας εξεγέρσεις και αιματοχυσία… Ελπίζουμε ολόκληρη η συμμορία των παράνομων να σβηστεί απ᾽ το πρόσωπο της γης.

Η αστυνομία «ανακάλυψε» βόμβες˙ όχι μόνο μεμονωμένες, αλλά και μυστικά εργαστήρια δυναμίτη, ολόκληρα οπλοστάσια γεμάτα καταχθόνια αντικείμενα. Οι εφημερίδες της χώρας διέδιδαν συνέχεια άγριες, υπερβολικές ιστορίες για συνωμοσίες εκρήξεων. Στα κύρια άρθρα του, ο Τύπος της χώρας ζητούσε το αίμα των αναρχικών αγκιτατόρων.

Ένα μεγάλο σώμα ενόρκων σχηματίστηκε, αποτελούμενο από πετυχημένους επιχειρηματίες, και απάγγειλε κατηγορίες. (…) Ο Σνάουμπελτ (ΣτΜ: ένας απ' τους κατηγορούμενους) δραπέτευσε στην Ευρώπη.

Κανένας δικηγόρος της πόλης δεν δεχόταν να αναλάβει την υπεράσπιση των κατηγορουμένων. Ο δηλητηριώδης Τύπος υποστήριζε ότι ο δικηγόρος που θα υπεράσπιζε τους αναρχικούς δεν ήταν καλύτερος απ' αυτούς, οπότε θα έπρεπε να κρεμαστεί μαζί τους. Τελικά, τρεις δημόσιοι υπάλληλοι τόλμησαν να πάνε ενάντια στο αίσθημα όλης της χώρας. Ο Γουίλιαμ Π. Μπλακ, ο Γουίλιαμ Φόστερ και ο Σίγκμουντ Σέισλερ, ένας νεαρός αλλοδαπός, που πρόσφατα είχε γίνει δεκτός στο δικηγορικό σώμα.

Μια επιτροπή υπεράσπισης δημιουργήθηκε, αλλά η οικονομική ενίσχυση προς τους κρατούμενους συγκεντρωνόταν με αργό ρυθμό, σε ποσά από ένα ως πέντε δολάρια.

Η κατηγορία ήταν «φόνος». Όχι ότι κάποιος απ' τους οχτώ άντρες έριξε τη βόμβα ο ίδιος, αλλά απλά ότι οι πύρινοι λόγοι και τα άρθρα τους ώθησαν το βομβιστή –όποιος κι αν ήταν– να ρίξει τη βόμβα. Οι κατήγοροι παρουσίασαν ένα σύνολο μηχανισμών τους οποίους, όπως επέμειναν, είχε χρησιμοποιήσει ο Λινγκ για την κατασκευή βομβών.

Στις 19 Αυγούστου οι ένορκοι έκριναν ένοχους τους κατηγορούμενους και ο δικαστής Γκάρι καταδίκασε τους Πάρσονς, Σπάις, Λινγκ, Φίλντεν, Σβαμπ, Φίσερ και Ένγκελ σε θάνατο. Ο Νιμπ, που απλά ήταν συνιδιοκτήτης της *Die Arbeiter Zeitung*, καταδικάστηκε σε 15 χρόνια φυλακή.

Όταν ο όχλος έξω απ' το δικαστήριο έμαθε την απόφαση, ξέσπασε σε πανηγυρισμούς.

V

Στους καταδικασμένους επετράπη να μιλήσουν στο δικαστήριο. Οι λόγοι τους από τότε τυπώθηκαν πολλές φορές σε φυλλάδια, σε όλο τον κόσμο.

Ο Σπάις:

Αν νομίζετε ότι με το να μας κρεμάσετε θα εξολοθρεύσετε το εργατικό κίνημα, τότε φωνάξτε το δήμιό σας… Δεν μπορείτε να καταλάβετε.

Ο Φίσερ:

Όσο περισσότερο οι πιστοί σε δίκαιους σκοπούς εκτελούνται, τόσο πιο γρήγορα τα ιδεώδη τους θα γίνουν πραγματικότητα.

Ο Ένγκελ:

Είμαι πολύ συναισθηματικός άνθρωπος ώστε να μην αγωνιστώ ενάντια στις σημερινές συνθήκες. Κάθε συνειδητό άτομο πρέπει να πολεμήσει το σύστημα που επιτρέπει σε έναν άνθρωπο να συγκεντρώνει εκατομμύρια μέσα σε λίγα χρόνια, τη στιγμή που χιλιάδες άλλοι γίνονται περιπλανώμενοι και ζητιάνοι.

Και ο Λινγκ –περιφρονητικός, προκλητικός, όπως ήταν και καθ' όλη τη διάρκεια της δίκης:

Επαναλαμβάνω ότι είμαι εχθρός της σημερινής «τάξης» και επαναλαμβάνω ότι με όλες μου τις δυνάμεις, όσο καιρό αναπνέω, θα πολεμήσω εναντίον της. Δηλώνω ξεκάθαρα και ανοιχτά ότι είμαι υπέρ της χρήσης βίας. Είπα στον Κάπτεν Σάακ (ΣτΜ: το μπάτσο που τον συνέλαβε) και το επαναλαμβάνω: «Αν μας πυροβολήσετε, θα σας ρίξουμε δυναμίτη!» Α, γελάτε λοιπόν! Ίσως να πιστεύετε ότι δεν θα ρίξουμε άλλες βόμβες, αλλά σας διαβεβαιώνω ότι πεθαίνω ευτυχισμένος στη κρεμάλα. Τόσο πεπεισμένος είμαι ότι οι εκατοντάδες, οι χιλιάδες στους οποίους μίλησα θα θυμούνται τα λόγια μου˙ και ότι όταν πια θα μας έχετε κρεμάσει, τότε, σημειώστε τα λόγια μου, αυτοί θα ρίξουν τις βόμβες! Με αυτή την ελπίδα σας λέω: Σας καταφρονώ! Καταφρονώ την «τάξη» σας, τους νόμους σας, τη στηριγμένη στη βία εξουσία σας! Κρεμάστε με γι' αυτό!

VI

Μανιώδεις προσπάθειες ξεκίνησαν απ' την υπεράσπιση και από ριζοσπαστικές οργανώσεις και άτομα για να σωθούν οι καταδικασμένοι. Η Ευρώπη άρχισε να ενδιαφέρεται για το ζήτημα. Ο Τζωρτζ Μπέρναρ Σω πήγε στο Λονδίνο με μια αίτηση για την απαλλαγή των αναρχικών, μαζεύοντας υπογραφές από άγγλους ανθρώπους του πνεύματος. Ανάμεσα σ' αυτούς που υπέγραψαν ήταν και ο Όσκαρ Ουάιλντ.

Απ' την άλλη μεριά, αμερικάνοι ριζοσπάστες και φιλελεύθεροι όπως ο Ρόμπερτ Ίνγκερσολ και ο Χένρυ Τζορτζ (ΣτΜ: ρεφορμιστές εργατικοί ηγέτες) αρνήθηκαν να απευθυνθούν στο Κυβερνήτη Όγκλεσμπι για έλεος. Ο Ίνγκερσολ εξήγησε ότι στον Εμφύλιο ο Όγκλεσμπι του είχε σώσει τη ζωή και τώρα δεν ήθελε να τον στεναχωρήσει.

Στις 10 Νοεμβρίου του 1887, ο κυβερνήτης Όγκλεσμπι μετέτρεψε τις ποινές του Φίλντεν και του Σβαμπ σε ισόβια κάθειρξη. Την ίδια μέρα ο Λινγκ τίναξε τα μυαλά του στον αέρα, πυροδοτώντας ένα μικρό καψούλι μέσα στο στόμα του. Η αγαπημένη του το είχε περάσει λαθραία μέσα στο κελί του. Ο Πάρσονς αρνήθηκε να κάνει αίτηση για μετατροπή της ποινής του σε ισόβια, αναφέροντας τα λόγια του Πάτρικ Χένρι: «Δώστε μου ελευθερία ή δώστε μου το θάνατο».

Το άλλο πρωί, πριν κρεμαστούν, μίλησαν απ' την κρεμάλα:

ΦΙΣΕΡ: Αυτή είναι η πιο ευτυχισμένη στιγμή της ζωής μου.

ΈΝΓΚΕΛ: Ζήτω η αναρχία!

ΣΠΑΪΣ: Θα έρθει καιρός που η σιωπή μας θα είναι πιο δυνατή απ' τις φωνές που στραγγαλίζετε σήμερα.

ΠΑΡΣΟΝΣ: Αφήστε με να μιλήσω, άντρες της Αμερικής. Θα με αφήσεις να μιλήσω, σερίφη Μάτσον; Αφήστε τη φωνή του λαού να ακουστεί. Ο-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΟ ΧΟΜΣΤΕΝΤ

Με την ισχυροποίηση της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας, οι καπιταλιστές ήρθαν αντιμέτωποι με μια σκληροτράχηλη οργάνωση –κι αυτό λίγα μόλις χρόνια αφότου είχαν πανηγυρίσει τις καταστροφικές επιπτώσεις της Δίκης των Αναρχικών πάνω στο εργατικό κίνημα. Άρχισαν να καταλαβαίνουν ότι στις περιπτώσεις που οι εργατικοί ηγέτες ήταν μη εξαγοράσιμοι, το εργατικό κίνημα έπρεπε να αντιμετωπιστεί με μεθόδους πιο πανούργες και πιο βίαιες απ' αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για να κατασταλούν οι ξεσηκωμοί των δεκαετιών του '70 και του '80. Προσέθεσαν λοιπόν ένα νέο όπλο στον πολεμικό εξοπλισμό τους –τη Διαταγή. Αυτή ήταν μια βελτιωμένη έκδοση του παλιού «νόμου περί συνωμοσίας», που απαγόρευε στους εργάτες, σε κάποιες περιπτώσεις, να απεργούν, να περιφρουρούν την απεργία και γενικά να προπαγανδίζουν τους σκοπούς τους.

Η πρώτη περίπτωση εργατικής Διαταγής έλαβε χώρα στη Μασαχουσέτη το 1888, όταν ένα δικαστήριο απαγόρευσε στους απεργούς ενός κλωστικού εργαστηρίου «να υψώνουν σημαίες με σύμβολα, γιατί αυτές αποτελούν μέσα εκφοβισμού και απειλής εναντίων ατόμων, έτσι ώστε αυτά να μη μπουν στο χώρο εργασίας και να μη συνεχίσουν τη δουλειά». Το αποτέλεσμα ήταν να στερήσουν απ' τους εργαζόμενους –οι περισσότεροι απ' τους οποίους ήταν πολίτες των ΗΠΑ– τα συνταγματικά τους δικαιώματα της έκφρασης, του Τύπου, της συνάθροισης, ακόμα και της παρουσίας στους δρόμους που ήταν κοντά στις ιδιοκτησίες των εργοδοτών.

Από τότε η Διαταγή χρησιμοποιήθηκε απ' τους καπιταλιστές σε πολλές μεγάλες βιομηχανικές μάχες, συχνά με μεγάλη αποτελεσματικότητα, μαζί με το λοκ άουτ, τη μαύρη λίστα, τις σφαίρες, τα ρόπαλα των αστυνομικών, την κατασκοπία και την προπαγάνδα. Τα δικαστήρια ήταν σχεδόν άνευ όρων στο πλευρό του μεγάλου κεφαλαίου και ενάντια στους εργαζομένους.

Βέβαια, απ' την οπτική γωνία των καπιταλιστών η Διαταγή ήταν δικαιολογημένη. Η απεργία στο κάτω-κάτω ήταν ένας ξεσηκωμός ενάντια στο υπάρχον σύστημα και υπό αυτές τις συνθήκες δεν ήταν παράλογο οι ιθύνοντες να καταργήσουν το νόμο. Στα διαλείμματα, όταν στον ταξικό αγώνα υπήρχε ανακωχή, ο νόμος έπρεπε να παριστάνει το διαιτητή στις σχέσεις των τάξεων και των προσώπων, αλλά η απεργία ήταν πόλεμος –αποκαλούταν πόλεμος και απ' τις δύο πλευρές– και η Διαταγή ήταν μια πράξη πολέμου.

Απ' την άλλη πλευρά, η έκδοση Διαταγής – που σήμαινε πρακτικά ότι οι εργατικοί ηγέτες συλλαμβάνονταν και κρατούνταν ως «αιχμάλωτοι πολέμου» απ' τη στιγμή που ξεκινούσαν ένα ισχυρό κίνημα ενάντια στους εργοδότες– συσσώρευε στην εργατική τάξη όλο και μεγαλύτερη αγανάκτηση. Οι εργάτες άρχισαν να χάνουν τις αυταπάτες τους περί του δικαίου του νομικού συστήματος της χώρας. Η παρόρμηση των εργατών προς τη βία –προς το δυναμίτη, τον εμπρησμό, την εκτέλεση– γινόταν ισχυρότερη μετά από κάθε Διαταγή, μετά από την αποτυχία κάθε νόμιμης προσπάθειας για καλυτέρευση των συνθηκών.

II

Η προπαγάνδα για το οχτάωρο ξανάρχισε αμέσως μετά την εμφάνιση στο προσκήνιο της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας. Ο Γκόμπερς (ΣτΜ: πρόεδρος της Α.Ο.Ε.) και οι συνεργάτες του δεν ήταν ενθουσιασμένοι με το γεγονός αυτό. Η ιδέα ήταν υπερβολικά ριζοσπαστική γι' αυτούς και η υπόθεση των αναρχικών (του Σικάγο) ήταν ακόμη νωπή στη μνήμη του κοινού. Αλλά αμέσως μόλις οι βιομηχανικές συνθήκες καλυτέρευσαν ελαφρά, στα τέλη της δεκαετίας του '80, εμφανίστηκε έντονο το αίτημα των συνδικάτων για μικρότερη εργάσιμη μέρα.

Στο συνέδριο του 1888, η Α.Ο.Ε. επίσημα αποφάσισε να καλέσει σε γενική απεργία την 1η Μάη του 1890 διεκδικώντας το οχτάωρο

για όλες τις βιομηχανίες που εκπροσωπούνταν στην οργάνωση. Η απόφαση έγινε δεκτή με ικανοποίηση απ' τη μάζα των εργατών˙ αλλά στο επόμενο συνέδριο, οι ηγέτες εμφανίστηκαν τρομοκρατημένοι. Ένιωθαν ότι οι επιπτώσεις μιας πιθανής αποτυχίας της απεργίας θα ήταν υπερβολικά καταστροφικές για να το ρισκάρουν. Έτσι, αποφάσισαν να απεργήσει μόνο ένα συνδικάτο –οι μαραγκοί– την προκαθορισμένη μέρα. Η απεργία έγινε και μέσα σε λίγες βδομάδες κερδήθηκε η εφαρμογή του οχταώρου για τον κλάδο σε πάνω από εκατό πόλεις.

Παίρνοντας θάρρος απ' την επιτυχία των μαραγκών, οι Εργάτες Ορυχείων αποφάσισαν να απεργήσουν την 1η Μάη του 1891, αλλά την παραμονή της απεργίας οι ηγέτες αποφάσισαν ότι το συνδικάτο δεν είχε τις απαραίτητες δυνάμεις και έδωσαν οδηγίες στους εργάτες να παραμείνουν στη δουλειά. Ο φόβος των ηγετών για αποτυχία ήταν δικαιολογημένος, αφού στα ορυχεία υπήρχε πληθώρα μη οργανωμένων μεταναστών εργατών, διαθέσιμων για το σπάσιμο της απεργίας, την ώρα που το ταμείο του συνδικάτου ήταν πολύ ισχνό για να συντηρήσει ένα μακρύ αγώνα. Η ματαίωση της απεργίας, πάντως, εξασθένισε όλη την προπαγάνδα για το οχτάωρο και πέρασαν χρόνια μέχρι το κίνημα να ανακτήσει το σθένος του.

Για μια στιγμή ο Γκόμπερς ανακουφίστηκε. Είχε εξαναγκασθεί να ασπαστεί την προπαγάνδα για το οχτάωρο, αλλά η καρδιά και το μυαλό του ήταν αντίθετα σ' αυτή. Η ιδέα παραήταν ριζοσπαστική γι' αυτόν˙ έβαζε σε κίνδυνο τις συντηρητικές πολιτικές του, για να μην πούμε και την ίδια τη θέση του ως προέδρου της Α.Ο.Ε.. Ο Γκόμπερς δεν ήταν στρατευμένος άνθρωπος ούτε αυθόρμητος μαχητής, αλλά δολοπλόκος, πολιτικός, άνθρωπος του συμβιβασμού. Πολεμούσε ανοιχτά μόνον όταν δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς.

III

Αλλά πραγματική ειρήνη δεν ήρθε˙ αντίθετα, ο πόλεμος μόλις άρχιζε.

Το 1892 η αγανάκτηση ξέσπασε στην αποκαλούμενη απεργία στο Χόμστεντ, η οποία στην πραγματικότητα ήταν ένα λοκ άουτ που ενέπλεκε απ' τη μία τους Εργάτες Σιδήρου και Ατσαλιού, που με 25.000 μέλη ήταν ένα απ' τα δυνατότερα συνδικάτα στη χώρα, και απ' την άλλη την Εταιρεία Ατσαλιού Κάρνετζι. Πριν τρία χρόνια το

συνδικάτο είχε αναγνωριστεί απ' την εταιρεία˙ στην πραγματικότητα, η εταιρεία και το συνδικάτο είχαν συνάψει ένα τριετές συμβόλαιο, αμέσως μετά τη λήξη του οποίου η Κάρνετζι θα μείωνε τους μισθούς. Το συνδικάτο αποποιήθηκε τη συμφωνία αυτή και την 1η Ιούλη, πριν κηρυχτεί απεργία, οι εργάτες ξαφνικά κλειδώθηκαν έξω.

Πριν απ' αυτό, πάντως, ο Άντριου Κάρνετζι προβλέποντας το ξέσπασμα της βίας παρέδωσε τη διοίκηση στον αρχιεπιστάτη, τον Χένρι Φρικ, έναν ομολογημένο και βίαιο εχθρό των συνδικάτων και έφυγε για την Ευρώπη.

Ο Φρικ δήλωσε αμέσως με την πράξη του (το λοκ άουτ) ότι ήθελε πόλεμο μέχρις εσχάτων. Ύψωσε ένα συρμάτινο κιγκλίδωμα τρία μίλια μακρύ και δεκαπέντε πόδια ψηλό γύρω απ' τα εργοτάξια, και κάλεσε την εταιρεία ντετέκτιβ Πίνκερτον να του στείλει τριακόσιους πιστολάδες.

Οι «κλειδωμένοι έξω» εργάτες άκουσαν ότι έρχονται οι Πίνκερτονς και περίμεναν την άφιξή τους. Ήξεραν ότι θα έρχονταν οπλισμένοι πιστολάδες και προετοιμάστηκαν για να τους αντιμετωπίσουν με τους ίδιους όρους.

Τη νύχτα της 5ης Ιουλίου ένα πλοίο γεμάτο Πίνκερτονς προσάραξε στο Χόμστεντ. Μια μάχη ακολούθησε, στην οποία δέκα σκοτώθηκαν και τρεις φορές περισσότεροι τραυματίστηκαν. Στο τέλος οι εργάτες υπερίσχυσαν των πιστολάδων, τους έπιασαν όλους (εκτός απ' τους λίγους που είχαν σκοτωθεί) και τους κράτησαν ως «αιχμαλώτους πολέμου» για 24 ώρες, διώχνοντας τους τελικά από την πόλη, αφού προηγουμένως τους αφόπλισαν.

Εξαγριωμένος ο Φρικ ζήτησε απ' τον κυβερνήτη της Πολιτείας της Πενσυλβάνια να στείλει την εθνοφυλακή. Έτσι και έγινε, και μέσα σε λίγες μέρες η μικρή πόλη με τα εργαστήρια και τους 12.000 κατοίκους μετατράπηκε σε στρατόπεδο.

Οι στρατιώτες παρέμειναν μέχρι το τέλος του Νοέμβρη, οπότε η απεργία έληξε επίσημα με πλήρη ήττα των εργατών. Το ταμείο του συνδικάτου ήταν άδειο˙ ο χειμώνας πλησίαζε, και οι οικογένειες των εργατών πεινούσαν και κρύωναν. Απελπισμένοι, οι εργάτες γύρισαν στη δουλειά τους ως μη συνδικαλισμένοι.

IV

Αλλά ο Φρικ δεν κέρδισε τη μάχη αλώβητος. Υπήρχε τότε στις ΗΠΑ ένας νεαρός αναρχικός, ο Αλέξανδρος Μπέργκμαν, θαυμαστής του Λούις Λινγκ και εραστής της Έμμα Γκόλντμαν, ο οποίος, ακούγοντας για την ένοπλη σύγκρουση μεταξύ των απεργών και των πιστολάδων κατέφτασε στο Χόμστεντ και εισέβαλε στο γραφείο του Φρικ.

«Ο κύριος Φρικ είναι απασχολημένος», τού είπε ο μαύρος αχθοφόρος στον οποίο ο Μπέργκμαν έδειξε την κάρτα του. «Δεν μπορεί να σας δει τώρα».

Ο Μπέργκμαν βγήκε απ' το δωμάτιο υποδοχής˙ επιταχύνοντας το βήμα του μπήκε στο δωμάτιο όπου καθόταν ο καλοντυμένος άντρας με τη μαύρη γενειάδα. Δύο άλλοι κάθονταν στο ίδιο τραπέζι, προφανώς συζητώντας με το Φρικ.

«Φρικ», είπε ο Μπέργκμαν˙ τότε ο μορφασμός τρόμου του Φρικ τον άφησε άφωνο. «Κατάλαβε», είπε μέσα του ο Μπέργκμαν. «Ίσως φοράει αλεξίσφαιρο», σκέφτηκε και βγάζοντας το ρεβόλβερ του σημάδεψε το κεφάλι του Φρικ.

Ο Φρικ άρπαξε με τα δυο του χέρια τα μπράτσα της πολυθρόνας και απέστρεψε το τρομαγμένο πρόσωπο του. Ο Μπέργκμαν πυροβόλησε. Ο Φρικ έπεσε στα γόνατα, με το κεφάλι του πάνω στο μπράτσο της πολυθρόνας. «Πέθανε;» αναρωτήθηκε ο Μπέργκμαν. Τότε κάποιος τον άρπαξε πισώπλατα και τον έριξε στο έδαφος. Και άλλοι έπεσαν πάνω του. Όταν τον σήκωσαν, είδε ότι ο Φρικ δεν ήταν νεκρός. Ωστόσο αίμα έτρεχε από μια πληγή στο λαιμό του και το μαύρο μούσι του είχε βαφτεί κόκκινο.

Για μια στιγμή ο νεαρός και ως τότε άπειρος τρομοκράτης ένιωσε «ένα παράξενο συναίσθημα, κάτι σα ντροπή»˙ αμέσως μετά απογοητεύτηκε από τον εαυτό του, επειδή είχε νιώσει αυτό το συναίσθημα «το τόσο αταίριαστο για έναν επαναστάτη».

Η αστυνομία έφτασε και μετέφερε το Μπέργκμαν στη φυλακή.

«Έχασα τα γυαλιά μου», διαμαρτυρήθηκε ο Μπέργκμαν στους αστυνομικούς.

«Θα είσαι πολύ τυχερός αν δε χάσεις το κεφάλι σου», τού απάντησε ένας απ' αυτούς.

Ο Μπέργκμαν καταδικάστηκε σε 22 χρόνια φυλακή. Έμεινε μέσα 15. Η πράξη του θεωρήθηκε έγκλημα, αλλά πίσω απ' αυτή υπήρχε

ένα κίνητρο κοινωνικής εκδίκησης, μια απεγνωσμένη προσπάθεια ενός κοινωνικού ιδεαλιστή να βοηθήσει τους απελπισμένους εργάτες που απεργούσαν, βγάζοντας από τη μέση τον ισχυρό τύραννο που τους πολεμούσε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

«Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΝΤΕΜΠΣ»

Απ' τις πολλές μικρές απεργίες στις αρχές της δεκαετίας του 90 η πιο σημαντική ήταν αυτή των σιδηροδρομικών χειριστών στο Μπάφαλο, το 1892, για λιγότερες εργάσιμες ώρες και μεγαλύτερους μισθούς. Όπως οι περισσότερες απεργίες της περιόδου εκείνης, απέτυχε. Στην απεργία αυτή συμμετείχαν μόνο 300 άντρες, αλλά οι συνέπειές της έφτασαν πολύ μακριά. Οι αδελφότητες (λέσχες) των σιδηροδρομικών αρνήθηκαν να στηρίξουν την απεργία, πράγμα που ήταν η βασική αιτία της αποτυχίας της και που εξαγρίωσε έναν άντρα με το όνομα Γιουτζίν Ντεμπς, τότε γενικό γραμματέα και ταμία του Συνδικάτου Θερμαστών Ατμομηχανής. Ο Ντεμπς είχε προσπαθήσει να ωθήσει την οργάνωσή του να κηρύξει μια απεργία αλληλεγγύης και, όταν απέτυχε, παραιτήθηκε απ' τη θέση του.

Την εποχή εκείνη ο Ντεμπς δεν ήταν ομολογημένος σοσιαλιστής, αλλά αναγνώριζε κάποια αξία στο συνδικαλιστικό κίνημα βλέποντάς το ως ένα χρήσιμο εργαλείο. Ήθελε να δει όλους τους εργάτες σιδηροδρόμων «οργανωμένους σε μία και μοναδική μεγάλη οργάνωση».

Έτσι ίδρυσε το 1893 την Αμερικάνικη Σιδηροδρομική Ένωση, η οποία μέσα σ' ένα χρόνο έφτασε να έχει 150.000 μέλη.

Ο Ντεμπς, που τότε είχε περάσει πια τα τριάντα, ήταν ένας ψηλός, λεπτός άντρας με γαλλοαλσατική ρίζα˙ μια μεσσιανική μορφή γεμάτη αισθήματα για τους δυστυχισμένους και τους καταπιεσμένους˙ ένας γενναίος και ξεκάθαρος άνθρωπος, με προσωπικότητα που έκανε όποιον τον συναντούσε να τον συμπαθήσει. Στα 14 του είχε δουλέψει στα μαγαζιά ατμομηχανών στο Τερ Οτ της Ιντιάνα,

και αργότερα έγινε θερμαστής στις μηχανές. Τη δεκαετία του ‘80 είχε εκλεγεί γραμματέας-ταμίας της Αδελφότητας των Θερμαστών με μισθό 4000 δολάρια το χρόνο. Ο νέος μισθός του, ως προέδρου της Αμερικάνικης Σιδηροδρομικής Ένωσης, ήταν το πολύ 75 δολάρια το μήνα.

II

Η Αμερικάνικη Σιδηροδρομική Ένωση έκλεινε ένα χρόνο ζωής, όταν μια μικρή αναταραχή ξεκίνησε στην πόλη Πούλμαν του Ιλινόις. Ιδρυτής και ιδιοκτήτης της πόλης ήταν ο Τζορτζ Πούλμαν, ο βασιλιάς των επιβατικών τρένων. Οι εργάτες πλήρωναν ενοίκιο για τις κατοικίες τους στην Εταιρεία Πούλμαν, ψώνιζαν από τα μαγαζιά της εταιρείας, έστελναν τα παιδιά τους σ' ένα σχολείο που ανήκε στην εταιρεία, τριγυρνούσαν στον ελεύθερο χρόνο τους στο Πάρκο του κ. Πούλμαν και επισκέπτονταν το θέατρό του και την εκκλησία του. Τα πάντα ήταν ο Πούλμαν. Ήταν ένας φίλος του εργάτη, που ήξερε –και δε σήκωνε αντίρρηση– τι ήταν καλό για τον εργάτη. Το αλκοόλ, για παράδειγμα, ήταν κακό˙ έτσι, η Πούλμαν ήταν μια «στεγνή» πόλη. Τα συνδικάτα ήταν κακά˙ έτσι, ο συνδικαλισμός ήταν απαγορευμένο θέμα συζήτησης στην Πούλμαν. Με την ίδια λογική, ο κ. Πούλμαν ήταν ενάντια στο οχτάωρο, αφού το οχτάωρο προωθούσε την τεμπελιά.

Αλλά αλίμονο! Παρ' όλες τις προβλέψεις, οι αγκιτάτορες της Αμερικάνικης Σιδηροδρομικής Ένωσης κατόρθωσαν να παρεισφρήσουν στη συμπαθητική πόλη και να οργανώσουν τους εργαζόμενους στα επιβατικά τρένα.

Την άνοιξη του 1894 οι δουλειές δεν πήγαιναν καλά˙ έτσι, ο κ. Πούλμαν μείωσε τους μισθούς από 30 έως 40 τοις εκατό και τον αριθμό των υπαλλήλων του κατά το 1/3, ξεχνώντας την ίδια στιγμή να μειώσει τα ενοίκια των σπιτιών του και τις τιμές των προϊόντων στα μαγαζιά του. Οι αχάριστοι εργαζόμενοι της εταιρείας του δεν ευχαριστήθηκαν με όλα αυτά, και το Μάη σταμάτησαν τη δουλειά.

Αυτή καθαυτή η απεργία ήταν σχετικά ήσσονος σημασίας ζήτημα, οδήγησε όμως στο μεγαλύτερο εργατικό ξεσηκωμό στην ιστορία των ΗΠΑ.

Όταν η Α.Σ.Ε. συνεδρίασε στο Σικάγο στις 12 Ιούνη, η απεργία στην Πούλμαν έκλεινε ένα μήνα ζωής˙ με τις δουλειές να πηγαίνουν

άσχημα, η εταιρεία δε νοιαζόταν για το πόσο οι εργάτες θα έμεναν εκτός εργασίας. Ίσως το μόνο που απασχολούσε το μεγάλο ανθρωπιστή κύριο Πούλμαν να ήταν τα 70.000 δολάρια που του χρωστούσαν οι απεργοί για ενοίκια.

Ο Πούλμαν έκοψε την πίστωση των μαγαζιών του προς τους απεργούς και πριν το τέλος του Μάη η πλειοψηφία των οικογενειών λιμοκτονούσε. Ο αιδεσιμότατος Γουίλιαμ Καρντγουόρντιν, ένας παπάς της πόλης Πούλμαν που συμπαραστεκόταν στους απεργούς, εμφανίστηκε στο συνέδριο της Α.Σ.Ε. και δήλωσε: «Στο όνομα του Θεού και της Ανθρωπότητας, δράστε γρήγορα».

Το συνέδριο ψήφισε την εισφορά 2.000 δολαρίων για την ανακούφιση των οικογενειών των απεργών και οι αντιπρόσωποι άρχισαν να συζητούν την προοπτική μποϋκοτάζ.

Ο Ντεμπς προσπάθησε να διαπραγματευθεί. Έστειλε αντιπροσώπους στον Τ. Χ. Γουίκις, αντιπρόεδρο της εταιρείας, αλλά ο κύριος αυτός τους είπε να πουν στο Ντεμπς να πάει στο διάολο. Δεν υπήρχε «τίποτα για διαπραγμάτευση». Πρόσθεσε επίσης ότι οι απεργοί δε σήμαιναν για 'κείνον κάτι περισσότερο από τους «ζητιάνους του πεζοδρομίου».

III

Τότε άρχισαν οι ταραχές. Η Α.Σ.Ε. αισθανόταν μάλλον δυνατή. Πριν δυο μήνες, ο Ντεμπς είχε διοργανώσει μια απροειδοποίητη απεργία στο Μεγάλο Βόρειο Σιδηρόδρομο και την κέρδισε. Τώρα οι αντιπρόσωποι στο συνέδριο πίστευαν ότι οργανώνοντας μια μεγαλύτερη απροειδοποίητη απεργία θα πετύχαιναν μια ακόμα μεγαλύτερη και ευκολότερη νίκη. Έδωσαν διορία 4 μέρες στην Εταιρεία Πούλμαν για να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με την απεργιακή επιτροπή. Η εταιρεία αρνήθηκε ακόμη και να διαβάσει το τελεσίγραφο.

Στις 26 Ιούνη ο Ντεμπς, εξουσιοδοτημένος απ' το συνέδριο, κήρυξε μποϋκοτάζ στα βαγόνια της Πούλμαν σε όλες τις Δυτικές σιδηροδρομικές γραμμές. Τα βαγόνια αποκόπηκαν απ' τις μηχανές και άραξαν στις βοηθητικές γραμμές. Μέσα σε δυο μέρες όλες οι συναλλαγές ανάμεσα στο Σικάγο και το Σαν Φραντσίσκο διακόπηκαν. Πρακτικά, αυτό οδήγησε σε απεργίες.

Οι εφημερίδες άρχισαν να ωρύονται. Ποιος ήταν τέλος πάντων αυτός ο Ντεμπς; Πως μπορούσε να κάνει τέτοια πράγματα;

Το μποϋκοτάζ που κήρυξε ήταν «ανάμειξη στο εμπόριο των σιδηροδρόμων˙ ήταν «συνωμοσία» και, ακόμα χειρότερα, ήταν «αναρχία».

Αλλά ο τρόπος που αναπτύχθηκε το κίνημα αναμφίβολα ήταν έκπληξη και σοκ για τον ίδιο το Ντεμπς, όσο ήταν και για την υπόλοιπη χώρα. Προχώρησε πολύ μακρύτερα απ' όσο αυτός είχε προβλέψει. Ο Ντεμπς έχασε τον έλεγχο αμέσως μετά την εφαρμογή του μποϋκοτάζ. Οι γραμμές άδειασαν από εργάτες, αφού κάθε συνδικάτο φιλικά προσκείμενο προς την Α.Σ.Ε. απεργούσε.

Ο καλός, ευγενικός Ντεμπς καλούσε τους άντρες να μη χρησιμοποιήσουν βία, αλλά θα ήταν ακριβώς το ίδιο αν δε μιλούσε καθόλου. Στο Σικάγο η βία ήταν αναπόφευκτη. Οι Λούις και Σμιθ, στο έργο τους *Σικάγο-Μια Ιστορία της Φήμης Του*, γράφουν:

Όλη η αγανάκτηση, η περιπλάνηση και η απόγνωση που είχε μαζευτεί στην ψυχή της πόλης όλο τον απαίσιο αυτόν χειμώνα, ξέσπασε στις σιδηροδρομικές περιοχές. Τα αιτήματα είχαν πάψει πια να έχουν σημασία… Οι μεγιστάνες των τρένων ήταν αποφασισμένοι να λειτουργήσουν τις μηχανές. Υπάλληλοι που για είκοσι χρόνια δεν είχαν χειριστεί βαλβίδα, επιστρατεύτηκαν και μπήκαν στις καμπίνες˙ άλλοι, ανέλαβαν να χειριστούν τους διακόπτες των γραμμών. Εκδιώχθηκαν όμως απ' τα πλήθη που ωρύονταν και πετούσαν τούβλα. Εδώ κι εκεί, μηχανές καταστρέφονταν˙ ολόκληρα τραίνα αναποδογυρίζονταν. Μετά από λίγο, τα αποθέματα των πόλεων σε κρέας άρχισαν να μειώνονται. Ο λιμός άρχισε να απειλεί τα Μεσοδυτικά.

Ο Τζον Άλτγκελτ ήταν τότε κυβερνήτης του Ιλινόις. Ήταν φανατικός εργατόφιλος και ριζοσπάστης. Τον προηγούμενο χρόνο έδωσε χάρη σε τρεις αναρχικούς που βρίσκονταν φυλακισμένοι για την εξέγερση του Χέιμαρκετ. Επομένως, οι εργοδότες δεν μπορούσαν να βασιστούν σ' αυτόν για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα. Έτσι οι καπιταλιστές του Σικάγο απευθύνθηκαν κατευθείαν στην Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ζητώντας στρατό για καταστολή.

Ο πρόεδρος Κλίβελαντ διέταξε αμέσως τακτικές μονάδες να επέμβουν στο Σικάγο και αλλού. Ήδη πριν από την 4η Ιουλίου το Σικάγο είχε μετατραπεί σε στρατόπεδο, με πάνω από 10.000 στρατιώτες του πεζικού, του ιππικού ακόμα και του πυροβολικού ανοιχτής μάχης.

Πλήθη εργατών έβριζαν τους στρατιώτες, αποκαλώντας τους «απεργοσπάστες».

Οι στρατιώτες φρουρούσαν τα τρένα και τους σταθμούς, αλλά η καταστροφή περιουσίας συνεχιζόταν παρά την παρουσία τους. Ο Ντεμπς επέμενε ότι τα μέλη της Α.Σ.Ε. δεν είχαν σχέση με τη βία˙ ότι η περιουσία καταστρεφόταν από αλήτες πληρωμένους απ' τις εταιρίες που εποφθαλμιούσαν αποζημιώσεις, καθώς και από «ανεύθυνους συμπαραστάτες».

Ο κυβερνήτης Άλτγκελντ τηλεγράφησε στον πρόεδρο Κλίβελαντ:

Πληροφορήθηκα ότι διατάξατε Ομοσπονδιακές στρατιωτικές δυνάμεις να αναλάβουν καθήκοντα μέσα στην Πολιτεία του Ιλινόις… Παρακάμπτοντας τα ερωτήματα περί της σχετικής δικαιοδοσίας σας, θα δηλώσω ότι η Πολιτεία του Ιλινόις όχι μόνο είναι ικανή να φροντίσει τον εαυτό της, αλλά είναι έτοιμη να παράσχει στην Κυβέρνηση την οποιαδήποτε βοήθεια αυτή χρειαστεί, οπουδήποτε αλλού… Ως κυβερνήτης της Πολιτείας του Ιλινόις, διαμαρτύρομαι και ζητάω την άμεση απόσυρση του Ομοσπονδιακού στρατού από την Πολιτεία.

Ποτέ πριν κυβερνήτης μιας Πολιτείας δεν είχε απευθύνει τόσο αιχμηρές λέξεις στον πρόεδρο των ΗΠΑ. Ο τελευταίος απάντησε ότι ενεργούσε σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Οι παπάδες και οι εκδότες εφημερίδων αποκαλούσαν «ύβρη» αυτή την «πιο γιγάντια απεργία στην Ιστορία». Γι' αυτούς, ο Ντεμπς ήταν τουλάχιστον δαίμονας˙ οι συνδικαλιστές και οι υποστηρικτές τους ήταν αλήτες, εμπρηστές και αναρχικοί. Και ο κυβερνήτης Άλτγκελτ δεν ήταν καλύτερος.

Η ανομία συνεχίστηκε. Περίπου 2000 βαγόνια τρένων καταστράφηκαν και πυρπολήθηκαν. Το κόστος των συνολικών καταστροφών υπολογίστηκε από 50 έως 100 εκατομμύρια δολάρια.

IV

Στις 7 Ιούλη ο Ντεμπς και κάποιοι άλλοι ηγέτες της Αμερικάνικης Σιδηροδρομικής Ένωσης κατηγορήθηκαν για «συνωμοσία» και συνελήφθησαν, αλλά αφέθηκαν με εγγύηση. Το δικαστήριο εξέδωσε

Διαταγή, καλώντας τους να μην ενεργήσουν για τη συνέχιση της απεργίας.

Στις 12 Ιούλη, αρνούμενος να υπακούσει στη Διαταγή, ο Ντεμπς συναντήθηκε με πάνω από 20 ηγέτες συνδικάτων φιλικά προσκείμενων προς την Αμερικάνικη Ομοσπονδία Εργασίας και τους προέτρεψε να κηρύξουν άμεσα γενική απεργία σε όλους τους οργανωμένους επαγγελματικούς κλάδους σε ολόκληρες τις ΗΠΑ. Η Αμερικάνικη Ομοσπονδία Εργασίας φυσικά αρνήθηκε την πρόταση, με την αιτιολογία ότι «θα ήταν καταστροφική για τα συμφέροντα των εργατών η περαιτέρω επέκταση της απεργίας», και συμβούλεψε το Ντεμπς να σταματήσει και αυτός την απεργία του.

Δεν υπήρξε αλληλεγγύη. Οι συντηρητικοί, προσεχτικοί ηγέτες της Α.Ο.Ε. αρνήθηκαν να συμπράξουν με τον επαναστατικό Ντεμπς, ο οποίος ήδη είχε γίνει ήρωας για τη μεγάλη μάζα των εργατών. Ο Ντεμπς για αυτούς ήταν ένας ακραίος τρελός, έτοιμος να πραγματοποιήσει το όνειρό του για το «μοναδικό μεγάλο συνδικάτο», αν είχε την ευκαιρία. Αν όμως γινόταν αυτό, τι θα γινόταν ο δικός τους «αγνός και απλός» συνδικαλισμός και οι αναπαυτικές καρέκλες τους;

Απελπισμένος, ο Ντεμπς πρότεινε τη 13η Ιούλη στη Γενική Ένωση Διευθυντών (το όργανο των καπιταλιστών στη διαμάχη) το τέλος της απεργίας, με όρο την επαναπρόσληψη όλων των εργατών χωρίς διακρίσεις. Δε δέχτηκαν να διαπραγματευθούν μαζί του.

Πρακτικά η απεργία έσπασε. Η πόλη γέμισε στρατιώτες που φρουρούσαν τη σιδηροδρομική περιουσία, διαλύοντας όχλους απεργών.

Μια μέρα πριν ο Ντεμπς είχε προτείνει την κήρυξη γενικής απεργίας, που αν τελικά είχε κηρυχτεί θα κατέληγε σε εμφύλιο πόλεμο˙ έτσι, κατηγορήθηκε για παραβίαση της Διαταγής του δικαστηρίου της 7ης Ιούλη.

Αυτό ήταν το τέλος. Οι ηγέτες των απεργών φιμώθηκαν και δέθηκαν χειροπόδαρα. Όσοι απεργοί μπόρεσαν γύρισαν στη δουλειά. Οι υπόλοιποι λιμοκτόνησαν.

Η Αμερικάνικη Σιδηροδρομική Ένωση διαλύθηκε αμέσως μετά. Στις δίκες που ακολούθησαν τους επόμενους μήνες αποφασίστηκαν ποινές φυλάκισης για το Ντεμπς και τους συνεργάτες του στην Α.Σ.Ε.

Λίγους μήνες μετά ο τακτικός ομοσπονδιακός στρατός αυξήθηκε στους 50.000 άντρες και περισσότερα οπλοστάσια χτίστηκαν στο

Σικάγο, τη Νέα Υόρκη και αλλού, για την καταστολή πιθανών εργατικών ξεσηκωμών στο μέλλον. Οι στρατιωτικές επιθεωρήσεις έγραψαν άρθρα για τα στρατιωτικά καθήκοντα και τις τακτικές κατά την καταστολή εξεγέρσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΒΙΑ ΣΤΑ ΔΥΤΙΚΑ

Σχεδόν ταυτόχρονα με τους ξεσηκωμούς στα Ανατολικά και στα Μεσοδυτικά, έλαβαν χώρα βίαιες εργατικές εξεγέρσεις στα Δυτικά.

Η απεργία στο Χόμστεντ το 1892 δεν είχε τελειώσει ακόμα, όταν οι ανθρακωρύχοι της περιοχής Κερ ντ' Αλέν στο Άινταχο απέργησαν ενάντια στις επαναλαμβανόμενες μειώσεις μισθών. Αλλά η απεργία ήταν καταδικασμένη εξ' αρχής σε αποτυχία. Οι άντρες ήταν άσχημα οργανωμένοι, δεν είχαν αποτελεσματική ηγεσία και ισχυρό ταμείο για να στηριχτεί η απεργία.

Οι επιχειρηματίες των ορυχείων μίσθωσαν απεργοσπάστες. Μάχες έλαβαν χώρα. Η εθνοφυλακή δολοφόνησε ανθρώπους. Κάποιος έβαλε βόμβα και ανατίναξε ένα εργοστάσιο πυριτόλιθου. Κατόπιν, οι απεργοί κατάφεραν να διώξουν τους απεργοσπάστες απ' την περιοχή. Οι εταιρίες, θεωρώντας ανεπαρκή την εθνοφυλακή για την επιβολή της τάξης, έβαλαν τον κυβερνήτη του Άινταχο να απευθυνθεί στον πρόεδρο των ΗΠΑ. Για κάποιο διάστημα στο Κερ ντ' Αλέν κηρύχτηκε στρατιωτικός νόμος, με τον τακτικό στρατό να φρουρεί τις περιουσίες την ώρα που οι εργοδότες έφερναν ξανά απεργοσπάστες.

Η αποτυχία της απεργίας είχε, βραχυπρόθεσμα, τραγικά αποτελέσματα για τους εργάτες, αλλά οδήγησε στην οργάνωση της Δυτικής Ομοσπονδίας Ανθρακωρύχων, η οποία την επόμενη δεκαετία εξελίχθηκε στον πιο επιθετικό, βίαιο και επαναστατικό εργατικό οργανισμό στις ΗΠΑ και έγινε πολλά χρόνια αργότερα η ραχοκοκαλιά των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου, των επονομαζόμενων και Γουόμπλις.

II

Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 90 ένταση δημιουργήθηκε στις ανθρακοφόρες περιοχές του Άινταχο, του Κολοράντο και της Μοντάνα.

Από το 1896, η Δυτική Ομοσπονδία Ανθρακωρύχων ήταν ήδη μια ισχυρή οργάνωση. Οι ηγέτες της ήταν πράγματι ανθρακωρύχοι, ριζοσπάστες, βίαιοι, με περισσότερο θάρρος απ' όσο θα τους υπαγόρευε το στενά προσωπικό τους συμφέρον. Ανάμεσά τους βρισκόταν και ο Μπιλ Χέιγουντ, ένα προϊόν της Δύσης, ένας απ' τους πιο ενδιαφέροντες χαρακτήρες μέσα στο αμερικάνικο εργατικό κίνημα. Όλοι τους πίστευαν στη βία –οφθαλμό αντί οφθαλμού!– και δεν το έκρυβαν. Οι ίδιοι οι ηγέτες είχαν εμπλακεί σε ξυλοδαρμούς και σε ένοπλες μάχες με την εθνοφυλακή και με τους απεργοσπάστες. Κουβαλούσαν πιστόλια μαζί τους και σε κάποιες περιπτώσεις είχαν πυροβολήσει εναντίον του εχθρού. Εξέτισαν ποινές στη φυλακή και σε ειδικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, μαζί με χιλιάδες –κυριολεκτικά χιλιάδες– άλλους συντρόφους τους.

Για χρόνια ολόκληρα μετά τις ταραχές στο Κερ ντ' Αλέν, το Άινταχο έγινε πεδίο ατελείωτων ξεσπασμάτων. Τακτικός στρατός περιπολούσε στις περιοχές των ορυχείων. Η κυβέρνηση της Πολιτείας, όπως φαίνεται, ήταν πολύ ανίσχυρη για να τα βγάλει πέρα με την κατάσταση. Σχεδόν κάθε μήνα κάποιο εργοστάσιο ή ορυχείο δυναμιτιζόταν. Άνθρωποι δολοφονούνταν, τόσο τις νύχτες όσο και στο φως της μέρας. Ένοπλες μάχες λάμβαναν χώρα μεταξύ των μελών της Δ.Ο.Α. και μη συνδικαλισμένων εργατών, που σαν αποτέλεσμα είχαν εκατοντάδες θύματα.

Το Μάη του 1897, η κατάσταση ήταν τόσο τεταμένη που ο πρόεδρος της Δ.Ο.Α., ο Μπόις, καλούσε όλα τα τοπικά συνδικάτα του Άινταχο και του Κολοράντο να δημιουργήσουν ένοπλα τμήματα, «έτσι ώστε, μέσα σε δυο χρόνια, να ακούσουμε τη μουσική από το στρατιωτικό βηματισμό 25.000 ένοπλων αντρών, μέσα στις γραμμές των εργατών».

Μόλις τελείωνε μια απεργία, κάποια άλλη ξεκινούσε.

Ο πόλεμος κατά κάποιο τρόπο κλιμακώθηκε την άνοιξη του 1899, όταν το εργοστάσιο της Εταιρείας Μπάνκερ Χιλλ, αξίας 250.000 δολαρίων, καταστράφηκε με δυναμίτη απ' τους ανθρακωρύχους.

Ο Φρανκ Στόνενμπεργκ ήταν τότε κυβερνήτης του Άινταχο. Είχε εκλεγεί με τη στήριξη των Λαϊκιστών και με την υποστήριξη των εργατών, και μέχρι εκείνη τη στιγμή είχε πολύ καλές σχέσεις με τις εργατικές οργανώσεις, έχοντας και ο ίδιος υπάρξει μέλος του συνδικάτου των τυπογράφων. Όταν κλήθηκε απ' τους ιδιοκτήτες των ορυχείων να τούς πληρώσει αποζημιώσεις, αυτόματα άλλαξε τροπάριο˙ ζήτησε απ' τον πρόεδρο των ΗΠΑ Μακ Κίνλυ να στείλει Ομοσπονδιακό στρατό, και κήρυξε την Κομητεία του Σόσοουν σε κατάσταση «αναταραχής και εξέγερσης».

Ο πρόεδρος διέταξε να επέμβουν διμοιρίες μαύρων στρατιωτών απ' το Μπράουνσβιλ του Τέξας. Οι απεργοί ανθρακωρύχοι κυκλώθηκαν από χιλιάδες απ' αυτούς και κλείστηκαν σε ειδικά κατασκευασμένα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Υπήρχαν συντάγματα λευκών στρατιωτών πολύ πιο κοντά στην Κομητεία, αλλά δεν πήραν διαταγή να επέμβουν. Ο Μπιλ Χέιγουντ έγραψε στην αυτοβιογραφία του:

> …Οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι πίστευαν ότι θα ενοχλούσε περισσότερο τους ανθρακωρύχους αν μαύροι στρατιώτες αναλάμβαναν τη φρούρηση λευκών κρατουμένων. Πράγματι, αυτό επέφερε ένα κύμα αγανάκτησης όχι όμως τόσο απέναντι στους έγχρωμους στρατιώτες, όσο απέναντι στους υπεύθυνους που τοποθέτησαν τους όποιους στρατιώτες στις ανθρακοφόρες περιοχές.
>
> Ένας απ' τους αξιωματούχους, ένας άθλιος λευκός, έστειλε γράμματα στις γυναίκες και τις αδερφές των κρατουμένων ζητώντας τους να διασκεδάσουν τους στρατιώτες αν ήθελαν να τύχουν οι δικοί τους «ιδιαίτερης προσοχής». Αυτό το κοπρόσκυλο ήθελε να προσθέσει την προσβολή στις άλλες πληγές που υφίσταντο οι αβοήθητοι φυλακισμένοι. Ήταν προσβολή να ζητάει απ' τις οικογένειες των ανθρακωρύχων να έρθουν σε οποιαδήποτε επαφή με τους στρατιώτες και υπήρχε συγχρόνως μια προμελετημένη προσπάθεια να προστεθεί η ρατσιστική προκατάληψη στην όλη ιστορία.

III

Οι ανθρακωρύχοι έριξαν το ευθύνη στον κυβερνήτη Στόνενμπεργκ για ό, τι συνέβη στις περιοχές των ορυχείων στα τέλη της δεκαετίας του 90. Αυτός, όταν άφησε το αξίωμά του πλούσιος πια (ενώ πριν τη θητεία του δεν ήταν), έγινε κτηνοτρόφος μεγάλης ολκής και ανακατεύτηκε και με άλλες επιχειρήσεις για τα επόμενα έξι χρόνια.

Τότε, στις 30 Δεκέμβρη του 1905, άνοιξε την εξώπορτα του σπιτιού του στο Κάλντουελ. Ήταν η τελευταία πράξη του. Στην εξώπορτα ήταν δεμένο ένα κομμάτι πετονιάς, η μια άκρη του οποίου κατέληγε σε μια βόμβα που αμέσως εξερράγη και τον διαμέλισε.

Οφθαλμό αντί οφθαλμού! «Δυναμίτης… αυτό είναι το υλικό!».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

«ΣΤΟ ΔΙΑΟΛΟ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ»

Στις αρχές του εικοστού αιώνα οι σκληρές μάχες ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργατική τάξη συνεχίζονταν, ιδίως στις περιοχές των ορυχείων της Πενσυλβάνια και του Κολοράντο. Στο Κολοράντο, η Δυτική Ομοσπονδία Ανθρακωρύχων ήταν η πιο δυνατή εργατική οργάνωση. Είχε την ιδιοσυγκρασία «του Φαρ Ουέστ», την κληροδοτημένη από τους περιπετειώδεις Αμερικάνους ανθρώπους της μεθορίου οι οποίοι ξαφνικά είχαν βρεθεί σε μια χειρότερη θέση, αυτή του εργάτη, και μάλιστα του εργάτη που δούλευε χιλιάδες πόδια κάτω απ' τη γη. Καταρχήν η Δ.Ο.Α. ήταν μια μαχόμενη οργάνωση. Η φιλοσοφία της ήταν ενάντια στο υπάρχον βιομηχανικό σύστημα, ενάντια στο αφεντικό. Ήθελε μεγαλύτερους μισθούς, φυσικά, αλλά αυτό ήταν ένα παράπλευρο ζήτημα. Ο πραγματικός της στόχος ήταν να εξαφανίσει τον εργοδότη απ' τη βιομηχανία. Ήταν επαναστατική, σοσιαλιστική.

Ένας απ' τους ηγέτες της ήταν ο Μπιλ Χέιγουντ. Ένας άνθρωπος με δύναμη βοδιού, σκληρός, ευθύς, επίμονος, απτόητος απ' τα εμπόδια, βίαιος, έτοιμος να ανταποδώσει το χτύπημα που θα δεχόταν. Δεν ήταν απλά σοσιαλιστής. Ήθελε την άμεση εφαρμογή του Σοσιαλισμού. Υπήρξε ο πιο σκληρός μαχητής του αμερικάνικου εργατικού κινήματος. Πέθανε μονόφθαλμος και εξόριστος στη Ρωσία, όπου θάφτηκε στο Κρεμλίνο.

I

Την Πρωτομαγιά του 1901 μια απεργία κηρύχτηκε στα ορυχεία χρυσού και ασημιού στο Τέλουριντ του Κολοράντο. Το τοπικό συνδικάτο, που είχε δεσμούς με τη Δυτική Ομοσπονδία Ανθρακωρύχων, ζήτησε καθορισμένη εργάσιμη μέρα και βασικό μισθό, αντί για το καθεστώς της δουλειάς με το κομμάτι που ίσχυε τότε.

Για ένα μήνα τα ορυχεία δε λειτουργούσαν. Τότε ο αρχιεπόπτης των ορυχείων, ονόματι Κόλλινς, έθεσε σε λειτουργία μια στοά ορυχείου φέρνοντας απεργοσπάστες, οι περισσότεροι απ' τους οποίους ήταν οπλισμένοι.

Οι απεργοί προσβλήθηκαν. Ο Βίνσεντ Σεντ Τζον, ένας τοπικός αξιωματούχος του συνδικάτου, παράγγειλε 250 πυροβόλα όπλα και 50.000 σφαίρες σε μια εταιρεία στο Ντένβερ. Έγραψε την παραγγελία σε επίσημο χαρτί του συνδικάτου, υπέγραψε ο ίδιος και εσώκλεισε επιταγή πληρωμής.

Το πρωί της 3ης Ιούλη, την ώρα που οι απεργοσπάστες της νυχτερινής βάρδιας έφευγαν απ' το ορυχείο δέχτηκαν επίθεση από τους απεργούς που τους είχαν στήσει ενέδρα. Αρκετοί απεργοσπάστες έπεσαν χτυπημένοι από τις σφαίρες˙ άλλοι ανταπέδωσαν τους πυροβολισμούς. Ο κουνιάδος του αρχιεπόπτη Κόλλινς τραυματίστηκε σοβαρά. Λίγοι μόνο απεργοί σκοτώθηκαν.

Η μάχη διήρκεσε αρκετές ώρες. Στο τέλος οι απεργοσπάστες, που ήταν λιγότεροι αριθμητικά και με λιγότερα όπλα, σήκωσαν λευκή σημαία. Μια διαπραγμάτευση ακολούθησε μεταξύ του Σεντ Τζον και των απεσταλμένων των εργοδοτών, σα να επρόκειτο για πραγματικό πόλεμο. Το αποτέλεσμα ήταν το συνδικάτο να κατοχυρώσει την, εκ μέρους των απεργών, κατάληψη των ορυχείων με τον όρο ότι οι απεργοσπάστες θα αφήνονταν ήσυχοι να αποχωρήσουν μαζί με τους τραυματίες τους.

Αλλά πριν οι απεργοσπάστες τελικά αποχωρήσουν, έγινε κι άλλη μια μάχη στην οποία υπήρξαν κι άλλοι τραυματίες˙ αμέσως μετά, «η υπόλοιπη συμμορία (των απεργοσπαστών) διαλύθηκε στα βουνά», όπως το έθεσε ο Χέιγουντ.

Ένα χρόνο μετά, και αφού οι ταραχές φαινόταν να έχουν τελειώσει, ο αρχιεπόπτης Κόλλινς (αυτός που είχε καλέσει τους απεργοσπάστες) πυροβολήθηκε από έναν άγνωστο εκτελεστή ένα βράδυ

την ώρα που καθόταν στο φωτισμένο παράθυρο του σπιτιού του. Το συνδικάτο, φυσικά, αρνήθηκε κάθε σχέση με τη δολοφονία. Στο βιβλίο του, ο Μπιλ Χέιγουντ απλά καταγράφει το περιστατικό.

II

Οι ταραχές στο Κολοράντο δεν είχαν τέλος. Το 1903, οι ανθρακωρύχοι απέργησαν στην επαρχία του Κριπλ Κρικ με αίτημα το οχτάωρο. Κυβερνήτης του Κολοράντο ήταν τότε ο Τζέιμς Πίμποντι, ένας τραπεζίτης που είχε στενούς δεσμούς με τους συντηρητικούς κεφαλαιοκράτες της Πολιτείας. Αποφάσισε ότι το Κριπλ Κρικ βρισκόταν σε «συνθήκες αναρχίας, όπου η τοπικές αρχές είχαν εκδιωχθεί και η ζωή και η περιουσία βρίσκονταν σε κίνδυνο» και κήρυξε την περιοχή σε κατάσταση αναταραχής και εξέγερσης, για την οποία η μόνη θεραπεία ήταν ο στρατιωτικός νόμος. Αργότερα, επέκτεινε τα μέτρα αυτά και στην περιοχή του Τέλουριντ.

Κάποιες εφημερίδες κατέκριναν τις αποφάσεις αυτές της κυβέρνησης της Πολιτείας, χαρακτηρίζοντας τις αντισυνταγματικές. Σε αυτή την κριτική, ο δημόσιος κατήγορος της Πολιτείας απάντησε: «Στο διάολο να πάει το Σύνταγμα˙ εμείς, δεν ακολουθούμε το Σύνταγμα».

Όλο και περισσότερα αφεντικά των ορυχείων εκτελούνταν, ενώ εργοστάσια και στοές ορυχείων ανατινάζονταν με δυναμίτη.

Ο στρατός επέβαλε το δεσποτισμό. Ανθρακωρύχοι, οι περισσότεροι Ινδιάνοι, συλλαμβάνονταν στη μέση του δρόμου, απάγονταν από τα σπίτια τους, κλειδώνονταν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και δεν είχαν επικοινωνία με κανένα για ολόκληρες εβδομάδες. Όταν ο τοπικός δικαστής διέταξε να φέρουν τους φυλακισμένους μπροστά του για ν' αποφασίσει αν κρατούνται δίκαια ή άδικα, ο στρατός περικύκλωσε το δικαστήριο και τοποθέτησε ελεύθερους σκοπευτές στις γύρω στέγες και ένα πυροβόλο στο διπλανό δρόμο. Όταν εμφανίστηκε ο δικαστής, ένας στρατιώτης του κόλλησε απειλητικά μια λόγχη στο θώρακα. «Στο διάολο να πάει το Σύνταγμα!»

Μικρά παιδιά και γυναίκες φυλακίζονταν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, επειδή έβγαλαν τη γλώσσα ή επειδή μίλησαν προσβλητικά στους στρατιώτες. Έγιναν εισβολές και έρευνες σε σπίτια, χωρίς εντάλματα. Απαγορεύτηκε σε μαγαζάτορες να πουλάνε αγαθά στους

απεργούς και, για να μην πεθάνουν της πείνας οι οικογένειες και τα συνδικάτα αναγκάστηκαν να δημιουργήσουν δικά τους μαγαζιά. Η εθνοφυλακή εισέβαλλε σ' αυτά, λεηλατούσε, έκλεβε τρόφιμα και έβαζε φωτιά.

Στο τέλος εικοσάδες ανθρώπων –οι περισσότεροι αξιωματούχοι των συνδικάτων–, μεταφέρθηκαν με τη βία από την περιοχή του Τέλουριντ στα σύνορα της κομητείας, αργότερα και μέσα στην Πολιτεία του Κάνσας και διατάχθηκαν να μην επιστρέψουν.

Τελικά, η απεργία έσπασε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Οι Γουόμπλις

«Η εργατική τάξη και η τάξη των εργοδοτών
δεν έχουν τίποτα κοινό μεταξύ τους.»
– από το καταστατικό των Β.Ε.Κ.

Ήδη από το 1903, συζητιόταν μέσα στη Δυτική Ομοσπονδία των Ανθρακωρύχων η ιδέα για το ξεκίνημα ενός κινήματος που θα ένωνε ολόκληρη την εργατική τάξη των ΗΠΑ, ίσως και όλου του κόσμου, σε μια γενική επαναστατική οργάνωση –«Ένα και Μοναδικό Μεγάλο Συνδικάτο»–, που θα δημιουργείτο πάνω στη βάση της ίδιας της βιομηχανικής εργασίας αντί πάνω σ' αυτή των επιμέρους επαγγελμάτων. Ήταν μια τυπική ιδέα της Δύσης –μεγαλεπήβολη: το σύνορο ήταν ο ουρανός.

Τον Ιούνη του 1906, 186 αντιπρόσωποι από 34 εργατικές οργανώσεις, μικρές και μεγάλες, συγκεντρώθηκαν στο Σικάγο, όπου αφού απέδωσαν μαζικά φόρο τιμής στους τάφους των αναρχικών του Χέιμαρκετ, διαμόρφωσαν ένα καταστατικό όπου δήλωναν ότι οι εργάτες και οι εργοδότες «δεν έχουν τίποτα κοινό» … και ότι «δεν μπορεί να υπάρξει καμία ειρήνη όσο η πείνα και η ανάγκη χτυπάνε εκατομμύρια εργαζομένων και οι λίγοι που αποτελούν την καπιταλιστική τάξη έχουν όλα τα αγαθά της ζωής». Η πρότασή τους ήταν απλά η απαλλοτρίωση των βιομηχανιών. Όλοι οι εργάτες θα γίνονταν δεκτοί ως μέλη του συνδικάτου, ανεξάρτητα από «τη φυλή, τη θρησκεία, το χρώμα, το φύλο, τις προηγούμενες συνθήκες εργασίας». Οι χρηματικές συνδρομές των μελών θα ήταν μικρές, σε αντίθεση με αυτές που απαιτούσε η Αμερικάνικη Ομοσπονδία Εργασίας. Άλλωστε οι Γουόμπλις, όπως αλλιώς λέγονταν οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου, στόχευαν μοιραία στην αποδιοργάνωση της Α.Ο.Ε. και, πρακτικά, στο να «εξαφανίσουν όλους τους εργατικούς απατεώνες και προδότες, από τον Γκόμπερς ως τον Μίτσελ».

Μια αναφορά πέρασε στο καταστατικό, που ενθάρρυνε τους «συντρόφους εργάτες της Ρωσίας στον αγώνα τους».

Το 1908, η τάση της «άμεσης δράσης» υπερίσχυσε μέσα στο κίνημα και διακήρυξε, στο νέο καταστατικό, ότι ο πόλεμος μεταξύ κεφαλαίου και εργατικής τάξης «πρέπει να συνεχιστεί μέχρι οι εργάτες όλου του κόσμου να οργανωθούν ως τάξη, να καταλάβουν τη γη και τα μέσα παραγωγής και να καταργήσουν το σύστημα της μισθωτής εργασίας».

Όλοι οι ηγέτες του κινήματος, αυτό τον πρώτο καιρό, ήταν άνθρωποι απ᾽ τις γραμμές της εργατικής τάξης, οι οποίοι είχαν λάβει μέρος σε σκληρές μάχες, είχαν φυλακιστεί ή τραυματιστεί. (ΣτΜ: Ανάμεσά τους, ο Μπιλ Χέιγουντ και ο Βίνσεντ Σαιντ Τζον).

Από το 1906 έως το 1916, οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου έλαβαν μέρος σε μερικές απ᾽ τις πιο σκληρές μάχες μεταξύ κεφαλαίου και εργατών που έγιναν ποτέ στις ΗΠΑ. Η οργάνωση ήταν ανοιχτά επαναστατική, και για κάποιο διάστημα βίαιη. Στις μάχες είχε να αντιμετωπίσει όχι μόνο τους καπιταλιστές και τις αρχές αλλά και την Αμερικάνικη Ομοσπονδία Εργασίας, η οποία κάποιες φορές προμήθευσε μέχρι και απεργοσπάστες κατά τη διάρκεια των απεργιών των Γουόμπλις.

Το καλοκαίρι του 1909, στο Μακ Κις Ροκς της Πενσυλβάνια, οι Γουόμπλις καθοδήγησαν 8000 υπαλλήλους της Εταιρείας Πρεσντ Στηλ Καρ, από 14 διαφορετικές εθνότητες, σε μια αιματηρή απεργία. Αυτή αντιμετωπίστηκε απ᾽ την Πολιτειακή Χωροφυλακή –τα μέλη της οποίας αποκαλούνταν «Κοζάκοι»– η οποία είχε πρόσφατα δημιουργηθεί απ᾽ τους ιδιοκτήτες ορυχείων και εργοστασίων για την καταστολή εργατικών ξεσηκωμών.

Οι Κοζάκοι της Πενσυλβάνια ήταν η πιο αδίστακτη και αποτελεσματική αντεργατική αστυνομία στις ΗΠΑ, αλλά αυτή τη φορά βρήκαν το δάσκαλό τους από τους Γουόμπλις. Μια μέρα ένας απεργός πυροβολήθηκε από ένα Κοζάκο, και ο πόλεμος άρχισε. Η επιτροπή της απεργίας αμέσως πληροφόρησε το διοικητή της χωροφυλακής ότι για κάθε απεργό που δολοφονούσαν ή τραυμάτιζαν οι άντρες του, ένας Κοζάκος θα εκτελείτο για αντίποινα, και ότι οι απεργοί δεν ενδιαφέρονταν ποιος Κοζάκος θα την πλήρωνε: όλοι οι Κοζάκοι ήταν

ίδιοι γι’ αυτούς –ζωή αντί ζωής! Οι απεργοί κράτησαν το λόγο τους. Μετά από 11 μέρες μικρών εχθροπραξιών, μια μάχη έλαβε χώρα δίπλα στο εργοστάσιο της εταιρείας μεταξύ ενός όχλου εργατών και της χωροφυλακής. Το αποτέλεσμα ήταν περίπου μια ντουζίνα νεκροί, και από τις δύο πλευρές, και πάνω από 50 τραυματίες. Τελικά οι Κοζάκοι εκδιώχτηκαν απ’ τους δρόμους και κλείστηκαν μέσα στο εργοτάξιο. Η αιματοχυσία τελείωσε υπέρ της απεργίας, και λίγες μέρες μετά ήρθε η πλήρης νίκη για τους εργάτες.

Απεργία! Ζωή αντί ζωής! –αυτό εννοούσαν οι Γουόμπλις με τη φράση «άμεση δράση» στα 1909. Στο διάολο να πάνε οι κάλπες και όλο το πολιτικό σκηνικό!

Το Δεκέμβρη του 1911, το δημοτικό συμβούλιο του Σαν Ντιέγκο, ως απάντηση σε έκκληση των εμπόρων, εξέδωσε διάταγμα που απαγόρευε τις δημόσιες ομιλίες στο κέντρο της πόλης. Πενήντα οικοδομικά τετράγωνα μπλοκαρίστηκαν. Σοσιαλιστές, Γουόμπλις και άλλες ομάδες αμέσως δημιούργησαν τη Συμμαχία του Ελεύθερου Λόγου της Καλιφόρνια. Τη μέρα που πρωτοεφαρμόστηκε ο νόμος, 40 ομιλητές συνελήφθησαν. Κρατήθηκαν χωρίς δίκη και τους ζητήθηκε υπερβολική χρηματική εγγύηση. Γρήγορα προστέθηκαν άλλοι εκατό, και οι φυλακές γέμισαν. Υπερβολικός αριθμός κρατούμενων, άσχημο συσσίτιο, αρρώστιες και βία ήταν τα χαρακτηριστικά της κράτησής τους.

Οι Β.Ε.Κ. κάλεσαν ανθρώπους από άλλες πόλεις στο Σαν Ντιέγκο. Όταν άρχισαν να φτάνουν οι Γουόμπλις, ο αντιδραστικός τύπος ζητούσε κρεμάλες και δολοφονίες χωρίς δίκη. Η αστυνομία τοποθέτησε έφιππους φρουρούς στα σύνορα της κομητείας για να εμποδίσει την είσοδό τους. Η μάχη κράτησε 8 μήνες, μέσα στους οποίους εικοσάδες ανθρώπων συνελήφθησαν, ξυλοκοπήθηκαν, σκεπάστηκαν με πίσσα και πούπουλα. Μια ομάδα από Γουόμπλις υποχρεώθηκαν με τα πιστόλια στον κρόταφο να φιλήσουν τη σημαία και μια άλλη ξυλοκοπήθηκε από έναν όχλο εγκληματιών οπλισμένων με καδρόνια. Ένας εργάτης, παρόλο που δεν ήταν Γουόμπλι, απάχθηκε και μεταφέρθηκε στην έρημο όπου του δόθηκε διαταγή να συνεχίσει να απομακρύνεται˙ του είπαν ότι στη περίπτωση που επέστρεφε τον περίμενε ο θάνατος. Στην πόλη κατέβρεχαν με τις μάνικες της πυροσβεστικής όσους προσπαθούσαν να μιλήσουν δημόσια καθώς και το κοινό τους, τραυματίζοντας πολλούς. Τελικά, σε μια σύγκρουση

με την αστυνομία, ένας Γουόμπλι δολοφονήθηκε και δύο αστυνομικοί τραυματίστηκαν.

Αυτό ήταν το τέλος της μάχης. Οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου είχαν νικήσει.

Το 1914 έλαβε χώρα «η υπόθεση του Τζο Χιλ» στη Γιούτα, ένα κλασικό παράδειγμα των σκευωριών που έλαβαν χώρα ενάντια στους εργάτες. Μια απεργία είχε ξεσπάσει ενάντια στην Κατασκευαστική Εταιρεία της Γιούτα, στο Μπίγκαμ Κάνιον. Στέφθηκε από επιτυχία, όπως οι περισσότερες απεργίες των Γουόμπλις. Ο Τζο Χιλ, συνθέτης τραγουδιών και μέλος των Β.Ε.Κ., ήταν ο βασικός αγκιτάτορας και οργανωτής. Συνελήφθη στο Σολτ Λέικ Σίτυ με την κατηγορία του φόνου ενός ντόπιου μπακάλη, τον οποίο χωρίς αμφιβολία ο Χιλ δεν είχε δει ποτέ στη ζωή του. Δικάστηκε και καταδικάστηκε˙ έκανε έφεση και την έχασε. Τότε ξεκίνησε μια εκστρατεία αλληλεγγύης, παρόμοια με αυτή που έλαβε χώρα για την υπόθεση Σάκο-Βαντσέτι κάποια χρόνια αργότερα. Το κυβερνητικό μέγαρο γέμισε γράμματα και τηλεγραφήματα, ενώ συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας έγιναν σε όλα τα μέρη του κόσμου. Αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Στις 17 Νοέμβρη του 1915 ο Τζο Χιλ ήρθε αντιμέτωπος με το εκτελεστικό απόσπασμα στο προαύλιο της Φυλακής της Γιούτα. Το πτώμα του μεταφέρθηκε στο Σικάγο και η κηδεία του ήταν σχεδόν το ίδιο πολυπληθής, αν όχι και εξίσου εντυπωσιακή, με αυτή των αναρχικών του Χέιμαρκετ.

Ο μέσος συνδικαλιστής δε νοιαζόταν καθόλου για τους αμαθείς, αβοήθητους αλλοδαπούς στα εργοστάσια υφαντουργίας ούτε για την αμερικάνικη εργατική τάξη συνολικά. Δεν συνέπραττε με τους Γουόμπλις στις εκστρατείες τους για την ελευθερία του λόγου ούτε στα άλλα κινήματα για τα δικαιώματα των κακορίζικων. Κατά πρώτον, ο ίδιος είχε ελάχιστο ενδιαφέρον για τους κακορίζικους˙ ως ειδικευμένος μηχανικός, θεωρείτο «ο αριστοκράτης της Εργασίας». Κατά δεύτερον, το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να νοιάζεται για τον εαυτό του. Συχνά είχε οικογένεια ή σχεδίαζε να δημιουργήσει. Είχε μια μικρή περιουσία ή έλπιζε να αποκτήσει κάποια. Είχε καθήκοντα μέσα στην κοινότητα και κάποιο κύρος μέσα σ' αυτή.

Απ' την άλλη, οι περισσότεροι απ' τους ενεργούς Γουόμπλις ήταν άνθρωποι χωρίς υποχρεώσεις, ανύπαντροι, χωρίς περιουσία ή κοινοτικά καθήκοντα. Ήταν σχετικά εύκολο γι' αυτούς να βγουν στο

δρόμο και να αγωνιστούν για τους κακορίζικους, να πάνε φυλακή για την αμερικάνικη εργατική τάξη και γενικά να απολαύσουν το μαρτύριο. Έτσι, ο συνδικαλιστής άφηνε τους αγνούς Γουόμπλις να κάνουν τη βρώμικη δουλειά, η οποία μοιραία ενίσχυε και το δικό του κύρος στην κοινωνία, ενώ ο ίδιος συχνά έπαιρνε το μέρος των σεβάσμιων στις βρισιές που αυτοί απεύθυναν στους Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου.

Όταν οι ΗΠΑ μπήκαν στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Αμερικάνικη Ομοσπονδία Εργασίας συμμετείχε στην εκστρατεία ενάντια στους Γουόμπλις συνδράμοντας στο να φυλακιστούν κατά εκατοντάδες με μεγάλες ποινές.

Μετά την απεργία του Μακ Κις Ροκς, οι Γουόμπλις απείχαν σχεδόν τελείως από τη χρήση βίας. Όλη η βία κατά τις απεργίες των Β.Ε.Κ. και τις εκστρατείες για την ελευθερία του λόγου, από το 1910 ως το 1916, ασκείτο απ' την αστυνομία, την εθνοφυλακή και τους πληρωμένους πιστολάδες των εργοδοτών. Μετά το Μακ Κις Ροκς, οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου χρησιμοποίησαν βασικά αυτό που αποκαλούσαν «δύναμη των αριθμών».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Οι Δυναμιτιστές μέσα στην Αμερικανική Ομοσπονδία Εργασίας

«Η βία», κατέθεσε ο Σάμουελ Γκόμπερς στην Επιτροπή του Κογκρέσου το 1900, «δεν αποτελεί αποδεκτό τμήμα του σχεδίου δράσης του εργατικού κινήματος. Η δύναμη της εργατικής τάξης πρέπει να βρίσκεται στους αριθμούς, στην οργανωτική αποτελεσματικότητα, στο δίκαιο των μεθόδων της». Ο Γκόμπερς καταδίκαζε με σθένος τις ιδέες και τις πράξεις των αναρχικών του Σικάγο, της Δυτικής Ομοσπονδίας Ανθρακωρύχων, του Ντεμπς και των Γουόμπλις.

Πάντως, την ώρα που αυτός ως πρόεδρος της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας έλεγε τα παραπάνω, τα συνδικάτα που ανήκαν στην τελευταία χρησιμοποιούσαν περισσότερη και οπωσδήποτε καλύτερα οργανωμένη βία απ' ότι τα παράνομα ριζοσπαστικά κινήματα.

Σε μια συνέντευξή του που δημοσιεύτηκε στον Κόσμο της Νέας Υόρκης, ο Γκόμπερς παραδέχτηκε ότι τα συνδικάτα του χρησιμοποιούν βίαιες πρακτικές˙ αλλά πρόσθεσε ότι αυτό ήταν ένα ζήτημα που αφορούσε τις αστυνομικές αρχές. Η κοινωνία δεν έπρεπε να περιμένει ότι τα συνδικάτα θα κατέδιδαν τον εξεγερμένο ή τον τρομοκράτη, γιατί σε μια τέτοια περίπτωση «θα δημιουργείτο προκατάληψη στην υπόθεση πριν ακόμα αυτή φτάσει στο δικαστήριο... Το εργατικό συνδικάτο ασχολείται με τις οικονομικές συνθήκες των εργατών˙ με τα ζητήματα του νόμου και της τάξης, ασχολείται η Κυβέρνηση».

Ήταν αναμενόμενη αυτή η διπροσωπία του Γκόμπερς. Ήταν αναγκασμένος απ' τη μια να καταδικάζει τη βία και απ' την άλλη έμμεσα και μυστικά να συμμετέχει στη χρήση της. Θα είχε γίνει πολύ

σύντομα ένας πρώην ηγέτης, αν η «φωτισμένη ηγεσία» του δεν ήταν ταιριαστή με τα αισθήματα των οπαδών του.

Οι ηγέτες της Α.Ο.Ε. αποκήρυσσαν μετά βδελυγμίας το δυναμίτη, τα συνδικάτα τους όμως τον χρησιμοποιούσαν˙ για να το κάνουν αυτό ήταν απαραίτητη, αν όχι η ηθική, σίγουρα η υλική υποστήριξη απ' την υψηλή ηγεσία.

I

Τα κατασκευαστικά επαγγέλματα κατείχαν τα πρωτεία της τρομοκρατίας μέσα στην Α.Ο.Ε.˙ και από αυτά, το πιο τρομοκρατικό ήταν οι Εργάτες Σιδήρου. Η Διεθνής Ένωση των Εργατών Γεφυρών και Κατασκευών, όπως ήταν ολόκληρο το όνομα του συνδικάτου, δημιουργήθηκε το 1896 σε ένα συνέδριο στο Πίτσμπουργκ, στο οποίο αντιπροσωπεύονταν πέντε τοπικά συνδικάτα˙ της Νέας Υόρκης, του Μπάφαλο, της Βοστόνης, του Πίτσμπουργκ και του Σικάγο. Το χτίσιμο με τη χρήση ατσαλιού ήταν σχετικά νέο επάγγελμα. Ο πρώτος ουρανοξύστης –ή καλύτερα αυτό που τότε ονομαζόταν ουρανοξύστης– χτίστηκε στο Σικάγο στο τέλος της δεκαετίας του '80, αλλά πολύ γρήγορα ακολούθησαν κι άλλοι.

Το επάγγελμα δεν απαιτούσε μεγάλη δεξιοτεχνία˙ σχεδόν κάθε δυνατός νέος άντρας μπορούσε να μάθει όλα τα μυστικά του επαγγέλματος σε μικρό χρονικό διάστημα. Οι μισθοί των σιδεράδων, στην αρχή, ήταν πολύ χαμηλότεροι απ' αυτούς των συναφών ειδικοτήτων.

Πάντως, καθώς τα κτήρια υψώνονταν όλο και ψηλότερα τα καθήκοντα του σιδερά γίνονταν όλο και πιο δύσκολα και σύντομα το επάγγελμα έγινε το πιο επικίνδυνο και το πιο ρομαντικό απ' όλα τα οικοδομικά επαγγέλματα. Μόνον άντρες με μεγάλη φυσική δύναμη και θάρρος γίνονταν σιδεράδες στους ουρανοξύστες˙ βάζοντας σε κίνδυνο τη ζωή τους κάθε μέρα, ανέπτυξαν μια ψυχοσύνθεση που χαρακτηριζόταν από άγνοια κινδύνου και βία, την οποία άνθρωποι που εξασκούσαν λιγότερο επικίνδυνα επαγγέλματα δεν κατανοούσαν εύκολα.

Υπήρχε ακόμα ο σιδεράς-γεφυροποιός, ο οποίος άλλαζε τόπο διαμονής ανάλογα με το πού χτιζόταν η κάθε γέφυρα και συνεπώς ζούσε μιαν αφύσικη ζωή. Η ειδικότητα αυτή δεν τραβούσε τον τυπικό «καλό πολίτη», που του αρέσει να κάθεται δίπλα στο τζάκι με τη σύζυγο και τα παιδιά του. Γενικά οι σιδεράδες προέρχονταν από την

περιπλανώμενη, την ανεύθυνη κατηγορία των αντρών –σκληροί, δυνατοί, με τις γροθιές πάντα έτοιμες για συμπλοκή. Στην πλειοψηφία τους ήταν Ιρλανδοί μεγαλωμένοι σε παράγκες, Ολλανδοί, Ινδιάνοι και διάφοροι άλλοι.

II

Αυτοί οι άντρες, ως συνδικάτο, είχαν να αντιμετωπίσουν μια απ' τις πιο αποφασιστικές και βίαιες οργανώσεις εργοδοτών στις ΗΠΑ, την Εθνική Ένωση Εργολάβων.

Έγιναν απεργίες, στις οποίες υπήρχε βία. Στην αρχή οι απεργοί διέπρατταν οι ίδιοι τους ξυλοδαρμούς και τις ανατινάξεις με δυναμίτη. Με τον καιρό, όμως, τα συνδικάτα άρχισαν να πληρώνουν εγκληματίες και γκάνγκστερς για να επιτίθενται στους απεργοσπάστες. Πάντως, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πλειοψηφία της βίας και του σαμποτάζ, κατά τις διαφωνίες μέσα στο βιομηχανικό σύστημα, ασκήθηκε από πιστούς συνδικαλιστές με δική τους πρωτοβουλία.

Εκείνη την εποχή η καταστροφή περιουσίας ήταν συνήθης στις διαφωνίες μέσα στη βιομηχανία. Στις ταραχές στον τομέα των τηλεφώνων και των τηλεγραφημάτων, οι εργαζόμενοι έκοβαν τα καλώδια˙ οι τζαμάδες εξέφραζαν τα αισθήματά τους ενάντια στα αφεντικά σπάζοντας τα τζάμια˙ και οι μαραγκοί, παραμόρφωναν τις πολυτελείς κατασκευές. Ο στόχος αυτού του βανδαλισμού ήταν να βάλει τον εργοδότη σε επιπλέον έξοδα και παράλληλα να τον εκβιάσει ώστε να προσλάβει συνδικαλιστές αντί για ανοργάνωτους εργάτες.

Ήταν φυσικό για τους σιδεράδες να υιοθετήσουν το δυναμίτη, ως το πιο αποτελεσματικό μέσο καταστροφής. Ο δυναμίτης είχε ευρέως χρησιμοποιηθεί στις συγκρούσεις μέσα στη βιομηχανία κατά τη δεκαετία του '90 και κατά την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα. Οι σιδεράδες μπορούσαν να βρουν εύκολα «το υλικό»˙ πάντα υπήρχε μια ποσότητα διαθέσιμη σε κάθε μεγάλο εργοτάξιο. Αλλά ο τρόπος της καταστροφής δεν έχει τόση σημασία, όσο η φιλοσοφία πίσω απ' αυτόν. Η καταστροφή πραγματοποιούταν μόνο αφού τα άλλα μέσα ικανοποίησης των αιτημάτων των εργατών είχαν αποτύχει.

Οι εργαζόμενοι στις κατασκευές φημίζονταν για τις σκληρές μεθόδους που χρησιμοποιούσαν, ήδη απ' την αρχή του εικοστού αι-

ώνα. Αυτή η φήμη βασιζόταν σε γεγονότα, όπως εκείνο που έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 1906 στη Νέα Υόρκη. Τριάντα σιδεράδες, όλοι τους συνδικαλισμένοι, είχαν προσληφθεί μαζί με λίγους ακόμα μη συνδικαλισμένους κατασκευαστές κλιμακοστασίων. Οι τελευταίοι δούλευαν στους κατώτερους ορόφους και οι σιδεράδες τους πετούσαν συνεχώς, δήθεν κατά λάθος, βίδες, σιδερένιες ράβδους και βαριά εργαλεία. Η εταιρεία προσέλαβε ειδικούς επιστάτες για να επιβλέπουν, ώστε οι κατασκευαστές κλιμακοστασίων να εργάζονται ήσυχοι. Αυτό εξόργισε τους σιδεράδες. Μια μέρα ένα μπουλούκι απ' αυτούς επιτέθηκε στους επιστάτες, τους ξυλοφόρτωσε μέχρι αναισθησίας και πέταξε έναν απ' αυτούς από τον 8ο στον 5ο όροφο. Ο επιστάτης αυτός πέθανε. Κανείς από τους άνδρες που συμμετείχαν στην επίθεση δεν αναγνωρίστηκε. Οι ηγέτες του συνδικάτου εξήγησαν ότι αν οι επιστάτες δέχτηκαν επίθεση, υπεύθυνη είναι η εταιρεία που τους είχε προσλάβει.

Όταν οι σιδεράδες δεν κατάφερναν να εμποδίσουν τους απεργοσπάστες να αναλάβουν καθήκοντα σπάζοντας τους τα κεφάλια ή σκοτώνοντας τους φρουρούς τους, προσπαθούσαν να καταστρέψουν το ίδιο το έργο –και συχνά το κατάφερναν. Είχαν την πεποίθηση ότι το συγκεκριμένο έργο τους ανήκε, ακόμα κι αν οι ίδιοι αρνούνταν να δουλέψουν με οποιουσδήποτε άλλους όρους εκτός από αυτούς που έθετε το συνδικάτο, τους οποίους ο εργοδότης ίσως να μη δεχόταν. Η απλή τους επιχειρηματολογία ήταν ότι, ως συνδικαλισμένοι, είχαν αγωνιστεί επί χρόνια για να αυξήσουν τους μισθούς, να μειώσουν την εργάσιμη μέρα και γενικά να καλυτερεύσουν τις συνθήκες εργασίας. Πλήρωναν τις συνδρομές τους και συμμετείχαν στις συνδικαλιστικές συναντήσεις. Είχαν πάρει μέρος σε δεκάδες απεργίες και λοκ άουτ. Είχαν μπει σε μαύρες λίστες, είχαν ξυλοκοπηθεί και πυροβοληθεί. Είχαν υποφέρει από πείνα και κακουχίες για να κάνουν τη δουλειά τόσο καλοπληρωμένη όσο ήταν. Επομένως, η δουλειά τους ανήκε. Δεν υπήρχε περιθώριο συζήτησης˙ του απεργοσπάστη θα του έσπαγαν το κεφάλι και του εργοδότη που θα προσλάμβανε τον απεργοσπάστη θα του ανατίναζαν το έργο με δυναμίτη.

Τέτοιος ήταν ο «απλός και αγνός» συνδικαλισμός στην πράξη. Αλλά δεν πρέπει κανείς να ξεχνάει, ότι ήταν επίσης συνδικαλισμός σε συνθήκες απόγνωσης.

Πιστεύω, πάντως, ότι ο συγκεκριμένος τύπος συνδικαλισμού που ασκούσε τότε η Α.Ο.Ε. είναι ο μόνος που θα μπορούσε να επιβιώσει και να έχει αποτέλεσμα στην άκρως χαοτική, παράλογη, τυφλά βίαιη περίοδο των τελευταίων σαράντα χρόνων στις ΗΠΑ.

Ο εργαζόμενος έχει συγκεκριμένα πολιτικά δικαιώματα και μπορεί να παρατήσει τη δουλειά του όποτε θέλει –αν, βέβαια, έχει αποφασίσει να πεθάνει της πείνας. Αλλά εκτός απ' αυτό, η κατάσταση του δεν είναι και πολύ καλύτερη απ' αυτή του παλιού σκλάβου. Από κάποια άποψη είναι και χειρότερη. Ο «ελεύθερος» εργαζόμενος του σήμερα είναι, φυσικά, ελεύθερος να πάει όπου θέλει –αν έχει τα απαραίτητα χρήματα. Αλλά πρακτικά, οι μετακινήσεις του έχουν ένα μόνο σκοπό: να βρει μιαν άλλη δουλειά. Μιας και τα εισοδήματά του σπάνια υπερκαλύπτουν τις ανάγκες του, μπορεί να αποκτήσει μια κάποια περιουσία μόνο με ακραίες στερήσεις. Και όταν αποκτήσει ένα σπίτι, αυτό γίνεται μια δέσμευση που τον κρατάει δεμένο σε ένα τόπο και όπου μια οικονομική κρίση συχνά του το παίρνει πίσω.

Τα πολιτικά του δικαιώματα δεν μπορεί να τα εξασκήσει συνειδητά˙ μετά από πολλές ώρες δουλειάς δεν έχει ούτε το χρόνο ούτε την ενέργεια να σκεφτεί για πρόσωπα και πράγματα. Είναι περισσότερο ένα αντικείμενο, ένας δέκτης ασταμάτητης προπαγάνδας.

Για λόγους αυτοάμυνας μπαίνει μαζί με άλλους σαν αυτόν στο συνδικάτο. Το συνδικάτο είναι η μόνη του ελπίδα, και είναι διατεθειμένος να το πάει όσο μακριά χρειαστεί για να διατηρήσει την ύπαρξή του. Ψηφίζει ηγέτες πρόθυμους να χρησιμοποιήσουν τη βία, όταν η βία είναι ο μόνος τρόπος για να συνεχίσει να υπάρχει το συνδικάτο.

III

Ανάμεσα στο 1905 και το 1910, ο δυναμίτης έγινε σαφώς μια από τις τακτικές των Εργατών Σιδήρου στην προσπάθειά τους να καλυτερέψουν τις συνθήκες στο επάγγελμά τους και στην κοινωνία. Και ο δυναμίτης ήταν αποτελεσματικός. Οι Εργάτες Σιδήρου απέκρουσαν τις επιθετικές, αντισυνδικαλιστικές πολιτικές της Ένωσης Εργολάβων. Στην πραγματικότητα, μέσα σ' αυτά τα πέντε χρόνια το ημερομίσθιό τους αυξήθηκε από 2,50 δολάρια για δέκα ώρες δουλειάς σε 4,30 για οχτώ ώρες. Για να το πετύχει αυτό, το Συνδικάτο των

Εργατών Σιδήρου ανατίναξε με δυναμίτη περίπου 150 κτήρια και γέφυρες στις ΗΠΑ και τον Καναδά.

Επαναλαμβάνω: οι Εργάτες Σιδήρου κατέφυγαν στο δυναμίτη βρισκόμενοι σε ακραία απόγνωση, σε μια μάχη ζωής και θανάτου, για να σώσουν τις δουλειές των μελών του συνδικάτου, για να σώσουν το ίδιο το συνδικάτο.

Οι επιχειρήσεις με δυναμίτη σχεδιάζονταν στα κεντρικά γραφεία του συνδικάτου στην Ινδιανάπολη, από τον γραμματέα-ταμία της οργάνωσης, τον Τζον Μακ Ναμάρα, του οποίου βασικός συνεργάτης και αντιπρόσωπός του ήταν ο αδερφός του, ο Τζέιμς Μακ Ναμάρα. Ο Τζον είχε ένα μηνιαίο προϋπολογισμό 1000 δολαρίων για «σκοπούς της οργάνωσης». Καθόταν στο γραφείο του και αποφάσιζε ποιες «δουλειές» θα προωθούνταν, ενώ ο Τζέιμς ήταν ο «επιδέξιος διεκπεραιωτής». Καθοδηγούσαν τις επιχειρήσεις αυτές εν πλήρη γνώση των ηγετών του συνδικάτου και της πλειοψηφίας των μελών. Το συνδικάτο εξέλεξε τον Τζον στο αξίωμα του γραμματέα-ταμία, κυρίως επειδή αυτός πίστευε στο δυναμίτη και ήταν πρόθυμος να τον χρησιμοποιήσει σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης.

Δεν είναι δύσκολο να ερμηνεύσει κανείς τους αδερφούς Μακ Ναμάρα. Ήταν Ιρλανδοί, κληροδοτημένοι με τα ίδια ένστικτα που είχαν οδηγήσει στη δημιουργία των Μόλι Μαγκουάιρς˙ ίσως οι αδερφοί Μακ Ναμάρα να ήταν λίγο πιο ιδεαλιστές, με περισσότερη κοινωνική συνείδηση από τους Μόλις. Εξαιρουμένων των δυναμιτιστικών τους επιχειρήσεων, οι πιο πολλοί άνθρωποι θα τους αποκαλούσαν «καλά παιδιά». Στην ιδιωτική τους ζωή ήταν υποδειγματικοί οικογενειάρχες, και αγαπούσαν τη μητέρα τους. Ένας απ' τους δύο ήταν πιστός καθολικός. Και οι δύο πιστεύω ότι πολιτικά ήταν δημοκρατικοί, καθώς και φίλοι και θαυμαστές του Σαμ Γκόμπερς. Στη συνείδησή τους το να βάζει κανείς δυναμίτη για το συνδικάτο δεν ήταν αμαρτία που θα έπρεπε να εξομολογηθεί ένας καλός καθολικός, στο βαθμό που δεν ήταν αμαρτία η σφαίρα που έριχνε ένας στρατιώτης στον πόλεμο. Ήταν στρατευμένοι στο σκοπό της εργατικής τάξης, στον πόλεμο μεταξύ των εχόντων και των μη εχόντων. Ήταν οι Ιησουίτες του εργατικού κινήματος, και οι σκοποί τους αγίαζαν τα μέσα.

Και οι δύο θεωρούνταν ήρωες μέσα στο συνδικάτο (και ακόμα θεωρούνται). Έσωσαν το συνδικάτο σε μια απ' τις πιο δύσκολες περιόδους του. Στην αρχή του εικοστού αιώνα, όλα τα συνδικάτα στον

τομέα του μετάλλου διαλύθηκαν τελείως –εκτός από τους Εργάτες Σιδήρου, χάρη στο δυναμίτη και τους αδερφούς Μακ Ναμάρα.

Ένας απ' τους βασικούς απολογητές των αδερφών Μακ Ναμάρα και των πράξεών τους, ήταν –και ακόμα είναι– ο Άντον Γιόχανσεν, ο πάλαι ποτέ ηγέτης των συνδικάτων του Σαν Φραντσίσκο τα οποία επίσης χρησιμοποίησαν δυναμίτη, και τώρα εργατικός ηγέτης στο Σικάγο. Εμπλέχτηκε στη δικαστική Υπόθεση Μακ Ναμάρα και είναι περήφανος γι' αυτό. Το 1913 δήλωσε:

Αν κάποιος μου πει ότι οι Μακ Ναμάρα πρέπει να καταδικαστούν, η απάντησή μου είναι: εντάξει, αλλά θα καταδικάσουμε επίσης και το Τραστ Ατσαλιού.

Αν κάποιος μου πει ότι το Συνδικάτο Εργατών Σιδήρου πρέπει να καταδικαστεί, λέω: εντάξει, αλλά θα καταδικάσουμε και την Εθνική Ένωση Εργολάβων. Πριν το συνδικάτο αρχίσει να χρησιμοποιεί δυναμίτη οι άντρες ζούσαν με μισθούς λιμοκτονίας, έπαιρναν 400 δολάρια το χρόνο και είχαν και οικογένειες να θρέψουν. Αν πούνε: θέλουμε να πέσει φως πάνω στις δραστηριότητες των συνδικαλιστών, εγώ λέω: εντάξει, αλλά να πέσει φως και πάνω στο Τραστ Ατσαλιού. Ρίξτε φως και στον κόσμο της εργασίας και στο κεφάλαιο. Είμαστε πρόθυμοι να συγκρίνουμε τις αμαρτίες μας με τις αμαρτίες των εργοδοτών.

IV

Το 1910, μετά από μια σειρά ιδιαίτερα μεγάλων εκρήξεων που κατέστρεψαν κτήρια κατασκευασμένα από μη συνδικαλιστές εργάτες, η Εθνική Ένωση Εργολάβων προσέλαβε το ντετέκτιβ Γουίλιαμ Μπαρνς για να ανακαλύψει και να συλλάβει τους δυναμιτιστές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

Η Συνομωσια Για Την Ανατιναξη Των «Ταϊμς» Του Λος Αντζελες

Όσον αφορά τον ταξικό αγώνα, μια περίεργη κατάσταση διαδραματιζόταν στην Καλιφόρνια στις αρχές του 1910, ακριβώς πριν την ανατίναξη των *Τάιμς* του Λος Άντζελες. Το Σαν Φραντσίσκο ήταν οχυρό του συνδικαλισμού. Το εργατικό κίνημα ήταν ήδη ισχυρό πριν το σεισμό του 1906˙ μετά απ' αυτόν, έγινε ο κυρίαρχος παράγοντας στην πόλη. Τα συνδικάτα, ιδίως αυτά του κατασκευαστικού τομέα, εκμεταλλεύτηκαν τη χαοτική κατάσταση που ακολούθησε το σεισμό και οργανώθηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε μέσα σε δυο χρόνια έλεγχαν πρακτικά κάθε έργο στο Σαν Φραντσίσκο. Για να αποκτήσουν αυτό τον έλεγχο οι εργάτες χρησιμοποίησαν σκληρές μεθόδους, ανάμεσα σ' αυτές και το δυναμίτη.

Μετά το 1908, οι εργολάβοι δεν μπορούσαν να κινηθούν καθόλου χωρίς να λάβουν υπόψη τους τα συνδικάτα. Ο Ντ. Γουόρεν Ράιντερ, σε ένα ιστορικό άρθρο του για την περίοδο εκείνη που δημοσιεύτηκε στον *Αμερικάνικο Υδράργυρο*, έγραψε τον Απρίλη του 1926:

Κανένα σφυρί δε σηκωνόταν, κανένα τούβλο δε χτιζόταν, καμία σωλήνα δεν τοποθετούνταν, κανένας τοίχος δε βαφόταν ή δε στρωνόταν με ταπετσαρία χωρίς τη συναίνεση των συνδικάτων. Αν ένας εργοδότης, μικρός ή μεγάλος, απέλυε ένα μεθύστακα, ανυπάκουο ή ανίκανο εργάτη χωρίς την άδεια του συνδικάτου την άλλη μέρα θα ερχόταν αντιμέτωπος με μια απεργία και θα αναγκαζόταν να επαναπροσλάβει τον απολυμένο εργάτη και να πληρώσει αυτόν και τους συντρόφους του για όσο καιρό παρέμειναν εκτός δουλειάς. Οι αντιπρόσωποι των

συνδικάτων τριγύριζαν στην πόλη, δίνοντας διαταγές και επιβάλλοντας πρόστιμα. Η δύναμη των συνδικάτων ήταν απόλυτη.

Οι ηγέτες των συνδικάτων στο Σαν Φραντσίσκο, όπως και αλλού, είχαν την ίδια ψυχολογία με τους διευθυντές των μεγάλων τραστ και εταιριών. Απαιτούσαν μεγαλύτερους μισθούς για τους εργάτες και μίζες για τους εαυτούς τους και χάρη στην πλεονεκτική θέση στην οποία βρίσκονταν τα πετύχαιναν και τα δύο.

Όντας ισχυρό οικονομικά, το οργανωμένο εργατικό κίνημα του Σαν Φραντσίσκο ανέπτυξε όπως ήταν φυσικό και πολιτική δυναμική. Τα συνδικάτα ήταν ο δυνατότερος παράγοντας πίσω απ' τη διεφθαρμένη διακυβέρνηση του δημάρχου Σμιτς, τα χρόνια μετά το σεισμό. Οι εργατικοί ηγέτες εισέπρατταν ποσοστά από λαδώματα που πλήρωναν οι μεγιστάνες στο δήμαρχο για να αποκτήσουν προνόμια.

Το 1909, αφού ο διοικητικός μηχανισμός του δημάρχου Σμιτς είχε πλέον ηθικά απαξιωθεί, οι εργατικοί ηγέτες προώθησαν έναν υποψήφιο ξεκάθαρα δικό τους –τον Πάτρικ Μακ Κάρθυ, πρόεδρο του Συμβουλίου Κατασκευών του Σαν Φραντσίσκο. Οι άνθρωποι γύρω απ' αυτόν ήταν τύποι με δυνατές γροθιές, δυναμικοί, εκπαιδευμένοι στο σκληρό σχολείο της εργατικής ηγεσίας˙ ισχυρογνώμονες, φωνακλάδες και ευθείς. Κάποιοι απ' αυτούς ήταν ομολογημένοι οπαδοί του δυναμίτη. Κορόιδευαν τους ανόητους σοσιαλιστές που παρέδιδαν μαθήματα πολιτικής οικονομίας σε ομάδες εργατών. «Αυτό που χρειαζόμαστε», τόνιζαν, «δεν είναι μαθήματα οικονομίας, αλλά μαθήματα χημείας». Ήταν βάρβαροι νιτσεϊκοί. Οι σοσιαλιστές τους αποκαλούσαν «γορίλλες».

Αυτοί έδιναν μικρή σημασία στα «εργαζόμενα πτώματα» που βρίσκονταν έξω απ' τα συνδικάτα˙ υπήρχαν χιλιάδες εργάτες στο Σαν Φραντσίσκο που δεν μπορούσαν να γίνουν μέλη των συνδικάτων, αφού το κόστος των συνδρομών ήταν απαγορευτικό γι' αυτούς.

Τίποτα το συναισθηματικό ή το σοσιαλιστικό δεν υπήρχε στα συνδικάτα του Σαν Φραντσίσκο.

Τα συνδικάτα ήταν ένα αγκάθι στα πλευρά των επιχειρηματιών της πόλης. Οι μισθοί ήταν περίπου 30 τοις εκατό ψηλότεροι στο Σαν Φραντσίσκο και η εργάσιμη μέρα κατά δύο έως τέσσερεις ώρες μικρότερη απ' ότι στις άλλες πόλεις της Δυτικής Ακτής. Όχι μόνο οι

καπιταλιστές φοβόντουσαν να φέρουν νέα κεφάλαια στο Σαν Φρατσίσκο, αλλά και κεφάλαια ήδη επενδυμένα στην πόλη αποσύρονταν.

II

Απ' την άλλη πλευρά το Λος Άντζελες, 500 μίλια βορειότερα, ήταν μια αναπτυσσόμενη πόλη της ανοιχτής αγοράς με τη βιομηχανική του ιστορία στενά συνδεδεμένη με μια ενεργητική προσωπικότητα, το στρατηγό Χάρισον Γκρέι Ότις. Αυτός ήταν εχθρός των συνδικάτων και εκδότης-διευθυντής των *Τάιμς* του Λος Άντζελες. Ανέλαβε τη διεύθυνση της εφημερίδας στις αρχές της δεκαετίας του '80, που ως τότε ήταν απλά μια φυλλάδα που αγωνιζόταν να επιβιώσει σε μια πόλη 12.000 κατοίκων.

Ήταν ένας επιθετικός άντρας, καταδικασμένος να ξεχωρίζει μέσα σε μια μικρή πόλη. Ένας πρώην στρατιωτικός, γεμάτος με στρατιωτικό πνεύμα. Αμέσως πριν την Υπόθεση Μακ Ναμάρα, όταν πολεμούσε τα συνδικάτα, τοποθέτησε ένα μικρό κανόνι στη σκεπή του αυτοκινήτου του.

Ο Ότις αγαπούσε τη μάχη και όταν το 1890 το τοπικό συνδικάτο των τυπογράφων κήρυξε απεργία ενάντια στις εφημερίδες της πόλης ζητώντας εργασιακούς κανονισμούς και μεγαλύτερους μισθούς, αυτός πολέμησε το κίνημα με κάθε μέσο που είχε στη διάθεσή του, θεμιτό και αθέμιτο. Κέρδισε τη μάχη και από τότε έγινε ο ηγέτης των δυνάμεων της ανοιχτής αγοράς στο Λος Άντζελες.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, ο Ότις είχε γίνει ο πιο άγριος και αποτελεσματικός εχθρός των συνδικάτων στη χώρα και ως αποτέλεσμα των πράξεών του το Λος Άντζελες ήταν –και παραμένει– η πόλη με την πιο ακραία ελεύθερη αγορά στις ΗΠΑ. Ο Ότις πολεμούσε τα συνδικάτα με νύχια και με δόντια. Συχνά προκαλούσε εσκεμμένα συγκρούσεις. Στους *Τάιμς*, αναφερόμενος στους οργανωμένους εργάτες, χρησιμοποιούσε χαρακτηρισμούς όπως «μπράβοι», «πληρωμένοι ταραχοποιοί», «ένοπλη συμμορία» –κάποιοι βέβαια απ' τους οποίους, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ήταν δικαιολογημένοι.

Γύρω στο 1909, ο Ότις ανακάλυψε το Νίτσε. Οι *Τάιμς* έκαναν συχνές αναφορές σε κείνες τις θέσεις του Νίτσε που έμοιαζαν να ταιριάζουν με τις πολιτικές και την ψυχοσύνθεση του στρατηγού Ότις.

Ο Ότις, φυσιολογικά, απέκτησε πολλούς εχθρούς. Ήταν αντιπαθητικός ως άτομο ακόμα και σε κάποιους από τους συνεργάτες του, τους κεφαλαιοκράτες. Οι εργάτες, φυσικά, μισούσαν και το χώμα που πατούσε. Οι ηγέτες των συνδικάτων αναφέρονταν σ' αυτόν με επίθετα που δε γίνεται να τυπωθούν στο χαρτί. Οι απλοί άνθρωποι, διαβάζοντας τις υβριστικές επιθέσεις του ενάντια στην Εργασία, έλεγαν: «Είναι θαύμα που κανείς δεν τον έχει ανατινάξει ακόμα».

Εξαιτίας βασικά του Ότις, τα συνδικάτα ήταν ιδιαίτερα αδύναμα στο Λος Άντζελες. Οι μισθοί ήταν χαμηλοί και η εργάσιμη μέρα μεγάλη.

III

Στο Σαν Φραντσίσκο, το Γενάρη του 1910, το εμπόριο και η βιομηχανία έφθιναν. Πολλά κεφάλαια μεταφέρονταν στο Πόρτλαντ, το Σιάτλ και το Λος Άντζελες, όπου οι βιομήχανοι ανενόχλητοι απ' τα συνδικάτα μπορούσαν να χρησιμοποιούν την εργατική δύναμη για όσες ώρες ήθελαν με μικρές αμοιβές. Χιλιάδες συνδικαλισμένοι εργάτες ήταν άνεργοι και ο αριθμός τους αυξανόταν. Δεν μπορούσαν πλέον να πληρώσουν τις συνδρομές τους στα συνδικάτα.

Στις αρχές του 1910, οι μεγάλοι κεφαλαιοκράτες του Σαν Φραντσίσκο και οι ηγέτες του Συμβουλίου των Συνδικάτων συναντήθηκαν και συμφώνησαν ότι θα ήταν αμοιβαία ευεργετικό και για τους εργοδότες και για τα συνδικάτα αν οι εργασιακές συνθήκες στο Σαν Φραντσίσκο και στο Λος Άντζελες «γίνονταν ανάλογες» –δηλαδή, αν οι εργατικοί ηγέτες του Σαν Φραντσίσκο πήγαιναν στο Λος Άντζελες και οργάνωναν την πόλη, αναγκάζοντας τους εργοδότες να πληρώνουν τους εργάτες με τους ίδιους ψηλούς μισθούς που οι εργοδότες του Σαν Φραντσίσκο ήταν αναγκασμένοι να πληρώνουν.

Αλλά πώς να οργανώσουν το Λος Άντζελες με τον Ότις να υπάρχει εκεί;

Οι εργατικοί ηγέτες του Σαν Φραντσίσκο, όπως ήδη αναφέρθηκε, ήταν βίαιοι άνθρωποι. Αποφάσισαν να ανατινάξουν με δυναμίτη τους *Τάιμς* του Λος Άντζελες–και να το κάνουν με τέτοιο τρόπο ώστε να κατηγορηθεί ο Ότις γι' αυτό. Ο Ότις ήταν παλιό αγκά-

θι στα πλευρά της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας. Τώρα, όπως πίστευαν, θα τον ανατίναζαν και θα κυρίευαν την πόλη.

Έτσι, οι εργατικοί ηγέτες του Σαν Φραντσίσκο εισέβαλαν στο Λος Άντζελες το Μάη του 1910. Ανάμεσά τους ήταν και δύο άντρες, που αυτοσυστήνονταν ως Τζ. Μπ. Μπράις και Έντουαρντ Γ. Μίλλερ.

Τζ. Μπ Μπράις, όπως αποδείχθηκε αργότερα, ήταν το πολεμικό ψευδώνυμο του Τζέιμς Μακ Ναμάρα, ενώ ο Μίλλερ ήταν ο Σμιντ, ένας τοπικός δυναμιτιστής του Σαν Φραντσίσκο (που σήμερα βρίσκεται στη φυλακή του Σαν Κουέντιν). Οι «γορίλλες» του Σαν Φραντσίσκο θεωρούσαν ότι η συγκεκριμένη «δουλειά» στο Λος Άντζελες ήταν πολύ σημαντική και έπρεπε να πραγματοποιηθεί σωστά. Είχαν ζητήσει, λοιπόν, από τον Τζον Μακ Ναμάρα να τους παραχωρήσει τον αδερφό του, τον Τζέιμς, ο οποίος ήταν ήδη γνωστός ανάμεσα στους συνδικαλιστές ηγέτες ως ο πιο ικανός δυναμιτιστής μέσα στο κίνημα.

IV

Όλο το καλοκαίρι του 1910 και μέχρι το φθινόπωρο, το Λος Άντζελες ήταν γεμάτο με «γορίλλες» από το Σαν Φραντσίσκο. Δεκάδες απεργίες λάμβαναν χώρα. Οι εργοδότες είχαν πανικοβληθεί. Ο Ότις τριγυρνούσε με το κανόνι πάνω στο αυτοκίνητό του. Συγκρούσεις πραγματοποιούνταν˙ απεργοσπάστες ξυλοκοπούνταν από τους παλληκαράδες των συνδικάτων˙ απεργιακές συγκεντρώσεις δέχονταν επίθεση απ' την αστυνομία. Υπήρχαν φήμες για την ανατίναξη του τάδε ή του δείνα κτηρίου. Οι *Τάιμς* δημοσίευαν μανιασμένα άρθρα:

> Οι φίλοι της βιομηχανικής ελευθερίας πρέπει να υποστηρίξουν τους εργοδότες, που αυτή τη στιγμή δέχονται επίθεση απ' τους μπράβους των διεφθαρμένων αφεντικών των εργατών του Σαν Φραντσίσκο. Όλοι οι αξιοπρεπείς άνθρωποι πρέπει να συσπειρωθούν γύρω απ' τη σημαία της βιομηχανικής ανεξαρτησίας σ' αυτή την κρίση, όπου η ευημερία ολόκληρης της πόλης βρίσκεται σε κίνδυνο. Αν οι γορίλλες του Σαν Φραντσίσκο πετύχουν, το λαμπρό μέλλον του Λος Άντζελες θα τελειώσει, η επιχειρηματική ροή θα σταματήσει˙ το Λος Άντζελες θα γίνει άλλο ένα Σαν Φραντσίσκο–θα νεκρωθεί.

Στις 3 Σεπτέμβρη, μετά τον ξυλοδαρμό κάποιων απεργοσπαστών από συνδικαλιστές, οι *Τάιμς* έγραφαν:

> Είναι η κατάλληλη στιγμή να λογαριαστούμε μ' αυτούς τους λύκους του εργατικού συνδικαλισμού, με τέτοιο δραστικό τρόπο που να αναγκαστούν να μεταφερθούν σε άλλη περιοχή, αφού αν τους ανεχτούμε στο Λος Άντζελες ο κίνδυνος είναι μεγάλος και άμεσος… Τα ένστικτά τους είναι εγκληματικά και είναι έτοιμοι να διαπράξουν εμπρησμό, εξέγερση, κλοπή και δολοφονία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

Η ΕΚΡΗΞΗ - ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Στη μία το πρωί της 1ης Οκτώβρη του 1910 οι υπάλληλοι των *Τάιμς*, ανάμεσά τους και κάποιοι συνδικαλισμένοι τυπογράφοι, ήταν έτοιμοι να βάλουν το φύλο στο τυπογραφείο. Ο στρατηγός Ότις βρισκόταν στο Μεξικό όπου είχε πάει να διαπραγματευθεί μια αγοραπωλησία γης.

Στη μία και εφτά λεπτά μια εκκωφαντική έκρηξη, ένας «ξερός ήχος» ήρθε από την πίσω πλευρά του κτηρίου των *Τάιμς*. Δυο λεπτά αργότερα, όλο το μέρος είχε γεμίσει γκάζι και είχε τυλιχτεί στις φλόγες. Στο κτήριο βρίσκονταν περίπου 100 άτομα. Μόνο μια εικοσάδα απόφυγε τον τραυματισμό. Άνθρωποι πηδούσαν απ’ το δεύτερο και τον τρίτο όροφο, σπάζοντας τα πόδια και τα κεφάλια τους. Αρκετοί θάφτηκαν στα ερείπια του κτηρίου.

Ο συνολικός αριθμός των νεκρών ήταν 20.

Το κτήριο καταστράφηκε ολοσχερώς, αλλά οι *Τάιμς* κυκλοφόρησαν κανονικά το πρωί, με μια μικρή μόνο χρονική καθυστέρηση. Ο Ότις είχε χτίσει ένα βοηθητικό κτήριο μόλις δυο τετράγωνα μακριά. Το περίμενε ότι θα του έβαζαν δυναμίτη.

«ΟΙ ΒΟΜΒΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΝ ΤΟΥΣ ΤΑΪΜΣ», ήταν η επικεφαλίδα της εφημερίδας.

Και ο Ότις συνέχιζε, γράφοντας:

Ω, εσείς αναρχικά καθάρματα, δειλοί δολοφόνοι, εσείς βδέλλες πάνω στο σώμα της έντιμης εργασίας, εκτελεστές του μεσονυχτίου, που τα χέρια σας στάζουν το αίμα των αθώων θυμάτων σας (…) κοιτάξτε τους

θρυμματισμένους και μαυρισμένους τοίχους, κοιτάξτε τα χαλάσματα όπου βρίσκονται θαμμένα τα κονιορτοποιημένα απομεινάρια αυτών που δολοφονήσατε…

II

Τεράστιες αμοιβές, συνολικά περίπου 300.000 δολάρια προσφέρθηκαν για την κατάδοση των «εγκληματιών». Ο Ότις επέμενε ότι οι συνδικαλιστές δυναμίτισαν το κτήριό του. Όποιος τολμούσε να διαφωνήσει μαζί του ήταν εκ προοιμίου ένας συμπαθών των «εγκληματικών συνδικάτων», ένας εχθρός του μελλοντικού μεγαλείου του Λος Άντζελες. Αντίθετα, στο Σαν Φραντσίσκο όποιος τολμούσε να πει ότι πίστευε τον Ότις στο συγκεκριμένο ζήτημα ήταν πιθανό να βρεθεί με το κεφάλι σπασμένο.

Πολλές αυτοψίες έγιναν απ' την αστυνομία, το Ανώτερο Δικαστήριο, το Δημαρχιακό και το Δημοτικό Συμβούλιο. Όλες κατέληξαν ομόφωνα ότι το κτήριο είχε δυναμιτιστεί.

Ο Τζομπ Χάριμαν, ως πληρεξούσιος των εργατικών συνδικάτων του Λος Άντζελες, διενέργησε αυτοψία εκ μέρους του Εργατικού Συμβουλίου. Το πόρισμά του ήταν ότι οι *Τάιμς* δεν είχαν δυναμιτιστεί σε καμία περίπτωση˙ αντίθετα, όλα έδειχναν ότι η έκρηξη προήλθε από διαρροή γκαζιού.

Τελικά οι συνδικαλιστές ισχυρίστηκαν ότι ο Ότις, «ο γερο-άθλιος», πιθανότατα ανατίναξε το κτήριο μόνος του για να κατηγορήσει τα συνδικάτα και να εισπράξει αποζημίωση για τον πεπαλαιωμένο εξοπλισμό.

Κατηγορίες εκτοξεύονταν εκατέρωθεν, αλλά το κοινό άρχιζε να δέχεται τη θεωρία της διαρροής γκαζιού και να τα ρίχνει όλα στον Ότις. Ούτως ή άλλως, ήταν ευρέως αντιπαθής και θεωρείτο ικανός σχεδόν για οτιδήποτε.

Η έκρηξη έγινε πρωτοσέλιδο των εφημερίδων σε όλες τις περιοχές των ΗΠΑ.

Η ένταση μεταξύ του κεφαλαίου και της εργατών στο Λος Άντζελες συνεχίστηκε όλο το φθινόπωρο και το χειμώνα του 1910. Αρκετές απεργίες λάμβαναν χώρα, ανάμεσα σ' αυτές και η απεργία στον κλάδο των σιδεράδων. Οι απεργιακές συγκεντρώσεις απαγορεύτη-

καν δια νόμου. Ο Ότις, με το κανόνι ακόμα στη σκεπή του αυτοκινήτου του, τριγυρνούσε «σα βρυχώμενο λιοντάρι που έψαχνε ποιόν θα καταβροχθίσει».

Άγριες συζητήσεις γίνονταν μέσα στις ομάδες των εργατών για περαιτέρω τρομοκρατία στο Λος Άντζελες˙ υπήρχαν φήμες ότι το καινούριο υδραγωγείο καθώς και άλλα κτήρια θα ανατινάζονταν. Στην περίπτωση που η συμμορία των δυναμιτιστών είχε αρχικά τέτοια σχέδια, πιστεύω ότι η τραγωδία της υπόθεσης των *Τάιμς* τούς ώθησε να τα εγκαταλείψουν. Πιστεύω ότι πραγματικά δεν είχαν πρόθεση να σκοτώσουν τόσους πολλούς ανθρώπους, αν είχαν δηλαδή την οποιαδήποτε πρόθεση να σκοτώσουν.

Μόνο άλλη μια βόμβα έσκασε στο Λος Άντζελες εκείνη την περίοδο. Τη νύχτα των Χριστουγέννων του 1910, καταστράφηκε με δυναμίτη τμήμα της εταιρείας «Κατασκευές Σιδήρου Λούελιν», στην οποία οι εργαζόμενοι απεργούσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

«ΣΚΕΥΩΡΙΑ!»

Ο Γουίλιαμ Μπαρνς, ο ντετέκτιβ που είχε προσληφθεί μήνες πριν από την Εθνική Ένωση Εργολάβων για να ανακαλύψει και να συλλάβει αυτούς που διέπραξαν τις εικοσάδες των βομβιστικών επιθέσεων από το 1905 και έπειτα, έφτασε στο Λος Άντζελες τη μέρα μετά την έκρηξη στους *Τάιμς*. Ο δήμαρχος Αλεξάντερ τον προσέλαβε για να συλλάβει τους δυναμιτιστές των *Τάιμς*.

Ο Μπαρνς είχε σταμπάρει τον Τζέιμς Μακ Ναμάρα μήνες πριν την «παράσταση» του τελευταίου στο Λος Άντζελες. Παράλληλα, είχε βάλει δικούς του ανθρώπους να παρακολουθούν τα γραφεία των Εργατών Σιδήρου στην Ινδιανάπολη, και ειδικά τον Τζον Μακ Ναμάρα. Επίσης παρακολουθούσαν έναν άντρα που κυκλοφορούσε με το όνομα Μακ Γκρο, του οποίου το αληθινό όνομα, όπως αποδείχτηκε, ήταν Όρτι Μακ Μάνιγκαλ. Ήταν ο βοηθός του Τζέιμς στις «δουλειές».

Ο ντετέκτιβ άφησε τον Τζέιμς να κάνει λίγες ακόμα ανατινάξεις μετά τη «δουλειά» στο Λος Άντζελες. Τελικά, συγκέντρωσε αρκετά στοιχεία εναντίον του και στις 14 Απρίλη του 1911 συνέλαβε τον Τζέιμς Μακ Ναμάρα και τον Μακ Μάνιγκαλ στο Ντητρόιτ, όπου βρίσκονταν για «δουλειές». Ο Μπαρνς υποστηρίζει ότι ο Τζέιμς προσπάθησε να λαδώσει τους ντετέκτιβς με 30.000 δολάρια για να τον αφήσουν ελεύθερο. Και όταν αυτό δεν είχε αποτέλεσμα, τους δήλωσε: «Θα ανατίναζα ολόκληρη την καταραμένη τη χώρα, αν πίστευα ότι έτσι θα πετυχαίναμε τα δίκια μας».

Ο Μακ Μάνιγκαλ ομολόγησε, προσφέροντας επιπλέον στοιχεία στον Μπαρνς. Κάποια κλειδιά που βρέθηκαν στην κατοχή του και

στη κατοχή του Τζέιμς Μακ Ναμάρα άνοιγαν τις κλειδαριές σε κάποιες φάρμες και άλλα κτήρια κοντά στην Ινδιανάπολη, όπου βρέθηκε δυναμίτης και ρολόγια που χρησιμοποιούνται για εκρήξεις ωρολογιακών μηχανισμών.

Κατόπιν ο Μπαρνς συνέλαβε και τον Τζον Μακ Ναμάρα, στο γραφείο του τελευταίου στην Ινδιανάπολη.

Υπήρχαν νομικές δυσκολίες για τη μεταφορά των συλληφθέντων στην Καλιφόρνια. Όμως αυτοί παραήταν μεγάλο κεφάλαιο για τον Μπαρνς, ώστε να το ρισκάρει με νομικά τεχνικά ζητήματα. Έτσι, τους «απήγαγε» –τους μετέφερε παράνομα στην Καλιφόρνια.

Οι αδερφοί Μακ Ναμάρα και ο Μακ Μάνιγκαλ μεταφέρθηκαν στην Πολιτειακή Φυλακή του Λος Άντζελες. Η ομολογία του τελευταίου τού έδωσε την ελευθερία του λίγο μετά τη δικαστική απόφαση για την υπόθεση (σήμερα ζει στο Λος Άντζελες με ψεύτικο όνομα).

Ο Τζον Μακ Ναμάρα ήταν ένας ρωμαλέος, καλοντυμένος, καλοξυρισμένος νέος άντρας. Ο αδερφός του ο Τζέιμς ήταν ισχνός, με ένα πικρό, αβέβαιο χαμόγελο και με βλέμμα φανατικού. Δεν ήταν καλά στην υγεία του˙ υπέφερε από λανθάνουσα φυματίωση.

Οι φυλακισμένοι έγιναν σύμβολα του εργατικού αγώνα, μάρτυρες. Η υπόθεσή τους έγινε εθνικό ζήτημα.

Αμέσως, οι εργατικοί ηγέτες και οι ριζοσπάστες σε όλη τη χώρα φώναξαν: «Σκευωρία! Σατανική προβοκάτσια!»

Στις 27 Ιούλη του 1911, η Αμερικάνικη Ομοσπονδία Εργασίας εξέδωσε επίσημη ανακοίνωση με την οποία καλούσε την Αμερικάνικη εργατική τάξη να σταθεί δίπλα στους αδερφούς Μακ Ναμάρα, που ήταν αθώα θύματα της καπιταλιστικής απληστίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

«ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ» ΟΜΟΛΟΓΟΥΝ ΚΑΙ Ο ΓΚΟΜΠΕΡΣ ΟΔΥΡΕΤΑΙ

Την 1η Δεκεμβρίου κάτι έμοιαζε να πλανιέται στην ατμόσφαιρα του δικαστηρίου του Λος Άντζελες.

Το απόγευμα, η αίθουσα ήταν γεμάτη δημοσιογράφους. Η υπεράσπιση απέσυρε τη δήλωση των κατηγορουμένων περί «αθωότητας» τους (ΣτΜ: μέχρι τότε οι αδερφοί Μακ Ναμάρα δήλωναν «αθώοι». Πάνω στη βάση της αθωότητάς τους και της σκευωρίας, εκδηλώσεις αλληλεγγύης πραγματοποιήθηκαν σε πολλές πόλεις των ΗΠΑ). Ο Τζέιμς Μακ Ναμάρα δήλωσε ένοχος για την ανατίναξη του κτηρίου των *Τάιμς* και τη δολοφονία 20 ανθρώπων˙ και ο Τζον Μακ Ναμάρα, ένοχος για την ανατίναξη των «Κατασκευών Σιδήρου Λούελιν». «Η πρόθεσή μου ήταν να προκαλέσω ζημιές στο κτήριο και να τρομάξω τους ιδιοκτήτες», είπε ο Τζέιμς. «Ειλικρινά λυπάμαι που οι δύστυχοι αυτοί άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους».

Ο πρόεδρος Ρούσβελτ τηλεγράφησε στο ντετέκτιβ Γουίλιαμ Μπαρνς: « Όλοι οι καλοί Αμερικάνοι αισθάνονται ότι σου χρωστούν μεγάλη ευγνωμοσύνη, για την σημαντική υπηρεσία που προσέφερες στην αμερικάνικη πολιτεία».

Ο Γκόμπερς έμαθε τα νέα γυρνώντας από ένα συνέδριο στην Ατλάντα.

«Εξαπατήθηκα χυδαία», δήλωσε και ξέσπασε σε κλάματα. «Αυτή η ιστορία δε θα κάνει καλό στο εργατικό κίνημα», κλαυθμήρισε.

«Ποια θα είναι τώρα η στάση της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας;», ρωτήθηκε από τους *Τάιμς*.

«Η Ομοσπονδία δε θα αναλάβει καμία δράση. Αν είναι ένοχοι, η υπόθεση τελειώνει εδώ για μας. Δεν έχω τίποτα άλλο να πω, παρά να επαναλάβω ότι εξαπατηθήκαμε χυδαία».

Αλλά ο ντετέκτιβ Μπαρνς υποστήριξε ότι ο Γκόμπερς απ' την αρχή γνώριζε ότι οι αδερφοί Μακ Ναμάρα ήταν ένοχοι.

Μεμονωμένα συνδικάτα και κεντρικά εργατικά συμβούλια, σε πολλές πόλεις και χωριά, εξέδωσαν και έστειλαν στους δικαστές υπομνήματα παροτρύνοντας τους «να μη δείξουν έλεος» στους δυναμιτιστές και να τους τιμωρήσουν «με την εσχάτη των ποινών».

Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι σε όλη τη χώρα πίστεψαν ότι οι άντρες ομολόγησαν «για να σώσουν τον Ντάροου απ' τη φυλάκιση» (ΣτΜ: Ο δικηγόρος υπεράσπισης των αδερφών Μακ Ναμάρα, Κλάρενς Ντάροου, είχε κατηγορηθεί ότι κατά τη διάρκεια της δίκης αποπειράθηκε να δωροδοκήσει τους ενόρκους). Χιλιάδες πίστεψαν –και κάποιοι το πιστεύουν ακόμα– ότι οι δύο αδερφοί ήταν εξ' ολοκλήρου αθώοι, αλλά αποφάσισαν να θυσιαστούν για χάρη του Ντάροου.

Αλλά κάποιοι λίγοι άνθρωποι εκφράστηκαν με καλά λόγια για τους αδερφούς Μακ Ναμάρα. Ένας απ' αυτούς ήταν ο Τζον Κίγκαν, μέλος του Νομοθετικού Σώματος της Πολιτείας της Ιντιάνα και Πολιτειακός οργανωτής του Συνδικάτου Μηχανικών, ο οποίος είπε: «Είμαι το ίδιο περήφανος για τη φιλία μου με τον Τζον Μακ Ναμάρα σήμερα, όσο ήμουν και δύο εβδομάδες πριν». Ο Μπιλ Χέιγουντ, ασφαλώς, τους υποστήριξε. «Δεν μπορείς να θεωρήσεις τον ταξικό αγώνα», είπε, «μέσα απ' τα πολύχρωμα μανουάλια ενός καθεδρικού ναού ή μέσα απ' τη ματιά των νόμων των κατασκευασμένων απ' τους καπιταλιστές. Είμαι μαζί με τους αδερφούς Μακ Ναμάρα και θα είμαι για πάντα μαζί τους».

Οι περισσότεροι σοσιαλιστές ξαφνικά στράφηκαν ενάντια στους δυναμιτιστές.

Στις 5 Δεκεμβρίου, ο Τζέιμς Μακ Ναμάρα καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη στη φυλακή του Σαν Κουέντιν. Ο Τζον καταδικάστηκε σε 15 χρόνια κάθειρξη˙ έμεινε μέσα περίπου 10 χρόνια και απελευθερώθηκε στις 10 Μάη του 1921. Ο Τζέιμς παραμένει στη φυλακή, ηλικιωμένος πλέον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΧΑΝΕΙ ΤΗ ΜΑΧΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Ένα κίνητρο για την ομολογία των αδερφών Μακ Ναμάρα ίσως ήταν η επιθυμία τους να προστατέψουν άλλους ανθρώπους, γιατί, αν προχωρούσε η δίκη, οι ηγέτες των Εργατών Σιδήρου που είχαν σχέση με δυναμιτιστικές ενέργειες θα εμπλέκονταν μοιραία κι αυτοί. Αλλά μάταια. Μετά την ομολογία, η υπόθεση της αποκαλούμενης Συνωμοσίας του Δυναμίτη έφτασε στα ομοσπονδιακά δικαστήρια του Λος Άντζελες και της Ινδιανάπολης.

Μέχρι το καλοκαίρι του 1912, 54 στελέχη και μέλη των συνδικάτων που σχετίζονταν με την Α.Ο.Ε. κατηγορήθηκαν ως συνωμότες δυναμιτιστές. Ανάμεσά τους και ο πρόεδρος Ράιαν των Εργατών Σιδήρου, μαζί με το υπόλοιπο εκτελεστικό συμβούλιο του συνδικάτου. Κατηγορήθηκαν για μεταφορά δυναμίτη με επιβατικά τρένα και για συνωμοσία με σκοπό την παράβαση ομοσπονδιακών νόμων.

Τελικά 38 κατηγορούμενοι καταδικάστηκαν για όλες τις κατηγορίες (ΣτΜ: σε ποινές φυλάκισης από ένα έως εφτά χρόνια), 2 απαλλάχθηκαν και 5 κηρύχτηκαν ένοχοι αλλά αφέθηκαν με αναστολή.

Βρισκόμενος στη φυλακή λίγους μήνες αργότερα, ο πρόεδρος Ράιαν επανεκλέχτηκε στο αξίωμά του από τους Εργάτες Σιδήρου. Όχι πολύ μετά, άλλοι 3 «συνωμότες δυναμιτιστές» έγκλειστοι στη φυλακή του Λίβενγουερθ επανεκλέχτηκαν στα σεβαστά αξιώματά τους από τα συνδικάτα τους. Και από την οπτική γωνία των συνδικάτων αυτό ήταν λογικό. Αυτοί οι άνθρωποι, όπως και ο Τζον Μακ Ναμάρα, είχαν ξεκάθαρα εκλεγεί στα συνδικαλιστικά τους αξιώματα ακριβώς επειδή υποστήριζαν τη χρήση του δυναμίτη σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης.

Το φιάσκο της υπόθεσης Μακ Ναμάρα, προς στιγμήν, κατέστειλε τη διάθεση για χρήση του δυναμίτη μέσα στα συνδικάτα της Α.Ο.Ε.

Μετά τον πόλεμο, πάντως, τα συνδικάτα βρέθηκαν για άλλη μια φορά να αγωνίζονται απελπισμένα για την ίδια την ύπαρξή τους, ιδίως στο Σικάγο και ο δυναμίτης ήταν για άλλη μια φορά το μόνο μέσο για τη σωτηρία τους. Απλά τώρα οι ηγέτες των συνδικάτων ήταν πιο προσεχτικοί. Δεν έπρεπε να υπάρξουν άλλες υποθέσεις Μακ Ναμάρα. Έτσι άρχισαν να μισθώνουν αποκλειστικά επαγγελματίες του εγκλήματος, ανθρώπους, που σε αντίθεση με φανατικούς όπως ο Τζέιμς Μακ Ναμάρα, ήταν πρακτικά πέρα απ' την εμβέλεια του νόμου. Αυτοί ήταν οι «εκβιαστές», όπως άρχισαν αποκαλούνται από το 1922.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17

ΣΦΑΓΗ ΣΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΥΤΙΚΑ

Ο πόλεμος των εργοδοτών για την «ανοιχτή αγορά» έφτασε στο απόγειό του την άνοιξη του 1914, με την αποκαλούμενη Σφαγή του Λάντλοου.

Στις ανθρακοφόρες περιοχές του νότιου Κολοράντο, αρκετές εκατοντάδες ανθρακωρύχοι απεργούσαν από το Σεπτέμβρη του 1913. Ήταν χαλαρά οργανωμένοι.

Τα ορυχεία στα οποία δούλευαν ελέγχονταν στο μεγαλύτερο μέρος τους από τον όμιλο Ροκφέλερ. Τα αιτήματα των απεργών περιλάμβαναν την οχτάωρη εργάσιμη μέρα, έναν ανεξάρτητο από τους εργοδότες ζυγιστή του ορυγμένου άνθρακα, την κατάργηση του εγκληματικού καθεστώτος των φρουρών, 10 τοις εκατό αύξηση στους μισθούς, την αναγνώριση του συνδικάτου και άλλα.

Η απεργία ξεκίνησε την άνοιξη του 1914. Τότε, τα ορυχεία άρχισαν να λειτουργούν με μη συνδικαλισμένους εργάτες, οι πιο πολλοί απ' τους οποίους ήταν αλλοδαποί. Για να προστατέψουν τα περιουσιακά στοιχεία και τους μη συνδικαλισμένους ανθρακωρύχους, οι Ροκφέλερ και άλλοι επιχειρηματίες προσέλαβαν εκατοντάδες «φρουρούς» και πιστολάδες, την ώρα που η Πολιτεία επιστράτευε σημαντικό αριθμό σωμάτων εθνοφυλακής. Ο στρατιωτικός νόμος κηρύχθηκε πολύ πριν υπάρξουν συγκρούσεις˙ αργότερα, απεργοί ξυλοκοπήθηκαν ή πυροβολήθηκαν και οι ταραχές ξεκίνησαν. Οι απεργοί ανθρακωρύχοι για να προστατέψουν τους εαυτούς τους άρχισαν

να προμηθεύονται όπλα και πυρομαχικά. Βγήκαν από τα εργοτάξια και έστησαν κατασκηνώσεις. Γύρω απ' αυτές ύψωσαν φράχτες και μέσα στα αντίσκηνα έσκαψαν τρύπες, όπου οι γυναίκες και τα παιδιά θα μπορούσαν να κρυφτούν σε περίπτωση που οι απεργοί δέχονταν επίθεση.

Στις 20 Απρίλη του 1914, είτε ένας απεργός πυροβόλησε ένα μη συνδικαλισμένο εργάτη είτε ένας στρατιώτης πυροβόλησε έναν απεργό κοντά στην κατασκήνωση έξω απ' το Λάντλοου, απ' όπου και ξεκίνησε μια μάχη που επεκτάθηκε σε μια έκταση τριών μιλίων. Περίπου 500 απεργοί ήρθαν αντιμέτωποι με 200 εθνοφύλακες, αλλά οι τελευταίοι ήταν εφοδιασμένοι με πολυβόλα και άλλα ανώτερα όπλα, γεγονός που έκανε το υπεράριθμο των απεργών να μην έχει καμία σημασία.

Βλήματα πολυβόλων γάζωσαν τα αντίσκηνα˙ αμέσως η κατασκήνωση πήρε φωτιά. «Μέσα στις τρύπες που είχαν σκάψει για να προστατευθούν απ' τις σφαίρες», γράφει μια αναφορά για το γεγονός, «οι γυναίκες και τα παιδιά καλύφτηκαν απ' τις φλόγες και πέθαιναν σαν παγιδευμένοι αρουραίοι».

Τριαντατρείς άνθρωποι πέθαναν, είτε από σφαίρες είτε κάηκαν ζωντανοί. Περισσότεροι απ' τους μισούς ήταν γυναίκες και παιδιά. Πάνω από 100 άλλοι είτε τραυματίστηκαν είτε υπέστησαν σοβαρά εγκαύματα.

Η μάχη του Λάντλοου κράτησε 14 ώρες, μετά απ' τις οποίες η κατασκήνωση εγκαταλείφθηκε. Οι περισσότερες γυναίκες και τα παιδιά, νεκροί ή ζωντανοί, μεταφέρθηκαν στο Τρινιτάντ την ώρα που οι απεργοί άρχισαν να οργανώνονται σε ομάδες και να παίρνουν θέσεις μάχης στους λόφους. Αρκετές στοές ορυχείων δέχθηκαν επίθεση και πυρπολήθηκαν. Κι άλλες μάχες ξεκίνησαν.

Ο πρόεδρος Ουίλσον διέταξε ομοσπονδιακές μονάδες να επέμβουν αλλά, πριν αυτές φτάσουν στο Κολοράντο και αφοπλίσουν και τους απεργούς και τους πιστολάδες που φορούσαν στολές της εθνοφυλακής, περίπου ακόμα μια δωδεκάδα απεργοί είχαν δολοφονηθεί.

Τελικά ο Ροκφέλερ κέρδισε˙ το συνδικάτο δεν αναγνωρίστηκε.

II

Πιστολάδες, τους οποίους προμήθευαν εταιρίες ντετέκτιβ, προσελήφθησαν απ' τους βιομήχανους σε πολλές απεργίες που έλαβαν χώρα λίγο πριν την είσοδο των ΗΠΑ στον Παγκόσμιο Πόλεμο.

Συνήθως αυτοί οι δολοφόνοι έπαιρναν σήματα βοηθού σερίφη και τους εκχωρούνταν η εξουσία της τοπικής αστυνομίας, την οποία και συχνά καταχρώνταν.

Ήταν πόλεμος, και αποκαλούταν «πόλεμος» και απ' τις δύο πλευρές. Το Μάρτη του 1913 κατά τη διάρκεια μιας σκληρής και βίαιης απεργίας ανθρακωρύχων, η Μάδερ Τζόουνς και 49 ανθρακωρύχοι δικάστηκαν σε στρατοδικείο στο Πέιντ Κρικ Τζάνξιον της Δυτικής Βιρτζίνια, στην οποία είχε κηρυχθεί στρατιωτικός νόμος, με την κατηγορία της «συνωμοσίας για διάπραξη φόνου». Ο δικηγόρος τους δήλωσε: «Ήταν φόνος η μάχη του Γκέτισμπεργκ[1];». Υποστήριξε ότι αν οι ανθρακωρύχοι σκότωσαν, αυτό έγινε σε συνθήκες πολέμου και η πράξη τους δεν έπρεπε να χαρακτηριστεί φόνος. Ως απόδειξη παρουσίασε τρεις ανακοινώσεις του κυβερνήτη της Δυτικής Βιρτζίνια, στις οποίες ο μεγάλος βιομηχανικός αγώνας στο Πέιντ Κρικ αποκαλούταν «πόλεμος». «Οι ανθρακωρύχοι τον αντιλαμβάνονται ως πόλεμο», είπε ο δικηγόρος. «Αν καταφεύγουν στη βία, οι πράξεις τους στοχεύουν στο σύστημα και όχι σε φυσικά πρόσωπα. Και οι πράξεις τους είναι πράξεις πολέμου, τις οποίες η κοινωνία δεν πρέπει να δικάσει με βάση τους συνηθισμένους κανόνες του νόμου και της ηθικής». Αλλά παρόλα αυτά οι εργάτες εκείνη τη χρονική περίοδο ήταν σχετικά μη βίαιοι. Το μεγαλύτερο μέρος της βίας ασκείτο από την άλλη πλευρά.

Ένα συμβάν που είναι τυπικό παράδειγμα των δεκάδων μικρότερων εργατικών σφαγών που συνέβησαν στη χώρα μεταξύ του 1913 και του 1917, είναι αυτό που συνέβη στο Νιου Τζέρσεη στις αρχές του 1915. Στις 2 Γενάρη, περίπου 900 υπάλληλοι δύο εταιριών κατασκευής λιπασμάτων συγκεντρώθηκαν στη βαλτώδη περιοχή ανάμεσα στο Ελίζαμπεθ και το Περθ Άμποη ζητώντας μεγαλύτερους μισθούς και λιγότερες ώρες εργασίας. Ήταν ειρηνικοί και άοπλοι, αλλά ακούγοντας ότι οι εταιρίες ίσως προσελάμβαναν απεργοσπάστες είχαν το νου τους για ενδεχόμενη άφιξη των τελευταίων. Και οι δύο εταιρίες φρουρούνταν από μια δύναμη «βοηθών σερίφηδων» που είχαν νοικιαστεί από ένα «γραφείο ντετέκτιβ» του Νιούαρκ.

Το πρωί της 19ης Γενάρη, ένα πλήθος απεργών συγκεντρώθηκε σε ένα μικρό σιδηροδρομικό σταθμό κοντά σε ένα απ' τα εργοστάσια,

1. Ίσως η σημαντικότερη μάχη του Αμερικανικού Εμφυλίου Πολέμου (1863) η έκβαση της οποίας υπήρξε καθοριστική για την επικράτηση των Βορείων (Ένωση) έναντι των Νοτίων (Ομοσπονδία).

περιμένοντας ένα τρένο απ' τη Νέα Υόρκη το οποίο όπως είχαν ακούσει θα μετέφερε στην περιοχή αρκετές εκατοντάδες απεργοσπάστες. Ένας αστυνομικός είχε υπηρεσία στο σταθμό και τα γεγονότα ακολούθησαν ως εξής, σύμφωνα με τη μαρτυρία που αυτός έδωσε στην εφημερίδα *Κόσμος* της Νέας Υόρκης:

Είμαι σίγουρος ότι κανείς δεν είχε μαζί του ρεβόλβερ ή άλλο όπλο, εκτός ίσως από κανένα σουγιά. Οι άντρες (οι συγκεντρωμένοι) φαίνονταν τελείως ειρηνικοί.

Το τρένο έφτασε. Τότε οι πόρτες του εργοστασίου άνοιξαν, και οι βοηθοί σερίφηδες ξεχύθηκαν έξω και άρχισαν να πυροβολούν. Οι απεργοί δεν πυροβόλησαν. Δεν είχαν όπλα για να πυροβολήσουν. Απλά κατακρεουργήθηκαν. (…) Οι βοηθοί σερίφηδες συνέχισαν να πυροβολούν μέχρι που ο διοικητής τους τούς έδωσε σήμα… Τότε απλά μπήκαν στο εργοστάσιο και κλειδώθηκαν μέσα.

28 άνθρωποι τραυματίστηκαν˙ δύο απ' αυτούς πέθαναν την ίδια μέρα και τέσσερις ακόμα μέσα στη βδομάδα. Ακόμα και οι πιο συντηρητικές εφημερίδες παρουσιάστηκαν αγανακτισμένες με τη σφαγή.

22 βοηθοί σερίφηδες συνελήφθησαν με την κατηγορία της ανθρωποκτονίας, αλλά ως εκεί˙ λίγο αργότερα αφέθησαν ελεύθεροι.

III

Μέσα στις χρονιές 1915 και 1916, απεργοί δολοφονήθηκαν από πληρωμένους δολοφόνους στο Κολοράντο, τη Δυτική Βιρτζίνια, το Νιου Τζέρσεη και σε άλλες Πολιτείες. Το καλοκαίρι του 1915, για παράδειγμα, 8 άνθρωποι σκοτώθηκαν και 17 τραυματίστηκαν σοβαρά κατά τη διάρκεια μιας απεργίας ενάντια στην εταιρεία Στάνταρντ Όιλ στο Μπαγιόν του Νιου Τζέρσεη, η οποία είχε προσλάβει «φρουρούς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18

Η ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΜΟΥΝΕΪ ΚΑΙ ΜΠΙΛΛΙΝΓΚΣ

Οι βιομήχανοι του Σαν Φραντσίσκο είχαν την πρόθεση να το εξομοιώσουν με το Λος Άντζελες, να το μετατρέψουν δηλαδή σε μια πόλη της «ανοιχτής αγοράς».
Με το όνειδος της υπόθεσης Μακ Ναμάρα να έχει πέσει πάνω στα συνδικάτα, οι βιομήχανοι είδαν μια ευκαιρία να απαλλαγούν από την κυριαρχία των εργατών και να ανακαταλάβουν την πόλη, οικονομικά και πολιτικά. Διακήρυξαν ανοιχτά την υποστήριξή τους στο «Αμερικάνικο Σχέδιο» και στις μεθόδους του Στρατηγού Ότις για την αντιμετώπιση του εργατικού κινήματος.

Οι κινήσεις τους αυτές ήταν πολύ επιτυχημένες.

Η δύναμη των συνδικάτων μειώθηκε απότομα. Άρχισαν να χάνουν τον έλεγχο στα επαγγέλματα, και μέχρι το 1915 οι οργανώσεις των εργατών δεν έπαιζαν πια μεγάλο ρόλο στην πολιτική ζωή της πόλης. Οι αποκαλούμενοι «συντηρητικοί» εργατικοί ηγέτες, πιεσμένοι καθώς ήταν από την ενοχή των αδερφών Μακ Ναμάρα και των άλλων «συνωμοτών του δυναμίτη», ήταν πολύ αναποτελεσματικοί απέναντι στις εφόδους των οργανωμένων καπιταλιστών, οι οποίοι τώρα είχαν και την πλήρη υποστήριξη του μεγάλου «ηθικού όχλου» μέσα στην κοινότητα. Μεγάλες επιχειρήσεις εφάρμοσαν το σύστημα της «ανοιχτής αγοράς»˙ οι μισθοί έπεσαν και η εργάσιμη μέρα μεγάλωσε.

Αυτή η κατάρρευση των συντηρητικών συνδικάτων οπωσδήποτε ενίσχυσε την αριστερή πτέρυγα μέσα στις εργατικές οργανώσεις. Η πτέρυγα αυτή πίστευε στην «άμεση δράση» και στη «σκληρή στάση» απέναντι στους καπιταλιστές. Οι άνθρωποι που την απάρτιζαν

περιφρονούσαν τις οχλήσεις του Γκόμπερς προς τα συνδικάτα να αποφύγουν το δυναμίτη. «Στο διάολο να πάνε οι παλιομοδίτες!», έλεγαν. «Στο διάολο ο ευγενής και αγνός συνδικαλισμός του Γκόμπερς!». Παρόλο που ήταν μέλη συνδικάτων, αυτοαποκαλούνταν σοσιαλιστές και λάμβαναν μέρος σε μυστικές συναντήσεις αναρχικών.

Το 1915 ή κάπου τότε, ο πιο εξέχων εργατικός ριζοσπάστης στο Σαν Φραντσίσκο ήταν ο Τόμας Μούνεϊ, ο πραγματικός ηγέτης του ισχυρού αριστερού μπλοκ μέσα στην Ομοσπονδία Εργασίας της Καλιφόρνια. Ήταν ένας χαρισματικός, ενεργητικός οργανωτής και καθοδηγητής απεργιών, συναισθηματικός στα λόγια και στις πράξεις, πράγμα που του απέφερε μεγάλη δημοσιότητα. Είχε σχέσεις με γνωστούς αναρχικούς, τόσο της φιλοσοφικής τάσης όσο και της τάσης της «πράξης». Ήταν με οργή εναντίον του ευρωπαϊκού πολέμου και των προσπαθειών των αμερικάνων πατριωτών και μιλιταριστών να εμπλέξουν και την Αμερική στη σύγκρουση. Ήταν γνωστό ότι ο Μούνεϊ ήταν οπαδός του δυναμίτη, «του πραγματικού υλικού». Κάποτε είχε κατηγορηθεί ότι δυναμίτισε ιδιοκτησία μιας επιχείρησης στο Σαν Φραντσίσκο, αλλά μετά από τρεις δίκες απαλλάχτηκε.

Την άνοιξη του 1916, ο Μούνεϊ και η σύζυγός του ηγήθηκαν ενός σκληρού αλλά αποτυχημένου αγώνα για την οργάνωση των κακοπληρωμένων μηχανοδηγών της εταιρείας «Ενωμένοι Σιδηρόδρομοι του Σαν Φραντσίσκο». Έτσι, τράβηξαν απάνω τους την οργή της πιο ισχυρής εταιρείας της πόλης, τής οποίας οι διευθυντές ήταν ηγέτες της εκστρατείας για «το τσάκισμα των συνδικάτων».

Τα χρήματα των «Ενωμένων Σιδηροδρόμων» και η ηθική τους υποστήριξη βρίσκονταν πίσω απ’ το αποκαλούμενο Συμβούλιο του Νόμου και της Τάξης του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Σαν Φραντσίσκο, μια απ’ τις λειτουργίες του οποίου, εκτός απ’ το να προπαγανδίζει την προετοιμασία για την εμπλοκή των ΗΠΑ στον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν και να υπερασπίζει ιδιωτικούς πιστολάδες όταν αυτοί ξυλοκοπούσαν ή δολοφονούσαν μέλη των συνδικάτων. Τα λεφτά των «Ενωμένων Σιδηροδρόμων» και η ηθική τους υποστήριξη βρίσκονταν επίσης πίσω απ’ τον Τσαρλς Φίκερτ, έναν ηγέτη του αγώνα για «το τσάκισμα των συνδικάτων», ο οποίος το 1914 είχε εκλεγεί δημόσιος κατήγορος της Κομητείας. Αναλαμβάνοντας τα καθήκοντά του, ο Φίκερτ άρχισε αμέσως να καταδιώκει εργατικούς ηγέτες και ριζοσπάστες. Ο Τόμας Μούνεϊ έγινε η «ξεχωριστή» λεία του.

II

Το 1916, με τον ευρωπαϊκό πόλεμο να συνεχίζεται ήδη για δυο χρόνια, οι ΗΠΑ ξαφνικά μολύνθηκαν από έναν υψηλό πυρετό «προετοιμασίας για πόλεμο».

Στο Σαν Φραντσίσκο, όπως και αλλού, οι ηγέτες της προετοιμασίας, που ήταν και ηγετικοί εγκέφαλοι του Συμβουλίου του Νόμου και της Τάξης, είχαν έναν ιδιαίτερο λόγο για να επιθυμούν να οργανώσουν μια μεγάλη πατριωτική στρατιωτική παρέλαση. Ήθελαν, όπως ανέφερε ένας απ᾽ αυτούς, «να δείξουν στους πουτάνας γιους σε ποιο σημείο έπρεπε να σταματήσουν». Να υπάρξει δηλαδή μια προειδοποίηση προς τους εργατικούς και τους ριζοσπάστες ότι αν «ξεκινούσαν κάτι», θα αντιμετωπίζονταν με τρόπο όχι πιο ευγενικό απ᾽ αυτόν που είχαν επιδείξει οι επιθετικοί εργοδότες του Κολοράντο και του Νιου Τζέρσεη.

Τις πρώτες μέρες του Ιούλη, οι αρχές της πόλης κήρυξαν την 22η του μήνα «Μέρα της Προετοιμασίας», και όλες οι δημοτικές, πατριωτικές, στρατιωτικές και εμπορικές οργανώσεις, καθώς και οι όλες Αδελφότητες της πόλης –όλοι δηλαδή εκτός απ᾽ τα εργατικά συνδικάτα– προσκαλέστηκαν να συμμετάσχουν στην παρέλαση.

Στις 22 του μήνα, ανάμεσα στις 12 και τις 2 το μεσημέρι, ένας μεγάλος όχλος ντυμένος με στρατιωτικές στολές και ενδυμασίες των Αδελφοτήτων, με όλα τα σύμβολά τους σε πλήρη θέα, με σημαίες και ορχήστρες, συγκεντρώθηκε στο Εμπαρκαντέρο και στα πεζοδρόμια κοντά στην οδό Μάρκετ.

Στις 2 και έξι λεπτά, η κεφαλή της πομπής με τον κυβερνήτη της Καλιφόρνια και το δήμαρχο του Σαν Φραντσίσκο να προπορεύονται συναντήθηκε όπως προχωρούσε στην οδό Μάρκετ με ένα σύνταγμα βετεράνων του ισπανικού πολέμου, το οποίο ερχόταν από την οδό Στούαρτ για να εισέλθει στο κυρίως σώμα της παρέλασης.

Τότε ξαφνικά –ενώ η ορχήστρα στην κεφαλή έπαιζε ένα στρατιωτικό εμβατήριο– μια βόμβα από δυναμίτη που ήταν τοποθετημένη στον τοίχο ενός σαλούν που βρισκόταν στη γωνία Στούαρτ και Μάρκετ, εξερράγη. Η βόμβα σκότωσε ακαριαία 6 άτομα και τραυμάτισε πάνω από 40, τέσσερα από τα οποία πέθαναν τις επόμενες μέρες.

III

Το Σαν Φραντσίσκο αναταράχθηκε. Επιθετικές αστυνομικές ενέργειες άρχισαν αμέσως, και ο τύπος γέμισε θεωρίες για τη λύση του τραγικού μυστηρίου. «Οι ριζοσπάστες το έκαναν». Η κατάσταση που ακολούθησε ήταν μια ήπια επανάληψη των άμεσων επακόλουθων της έκρηξης στο Χέιμαρκετ του Σικάγο, 30 χρόνια πριν.

Πέντε μέρες μετά την έκρηξη ο Τόμας Μούνεϊ, η σύζυγός του Ρένα, ο Γουόρεν Μπίλλινγκς, ο Ίσραελ Βάινμπεργκ και ο Έντουαρντ Νόλαν συνελήφθησαν.

Ο Μπίλλινγκς, 22 ετών, ήταν ένας νεαρός αριστεριστής, ανερχόμενη προσωπικότητα μέσα στα εργατικά συνδικάτα του Σαν Φραντσίσκο, φίλος του Μούνεϊ και οπαδός της «άμεσης δράσης». Είχε παλαιότερα καταδικαστεί για μεταφορά εκρηκτικών μέσα σε επιβατικό τρένο.

Αλλά ο Μούνεϊ, λόγω της εξέχουσας θέσης του μέσα στο εργατικό κίνημα, έγινε απ' την αρχή το επίκεντρο της υπόθεσης.

Από την πλευρά της κατηγορούσας αρχής, μετά το δημόσιο κατήγορο Φίκερτ, ο πιο σημαντικός κατήγορος ήταν ο ιδιωτικός ντετέκτιβ Μάρτιν Σβάνσον, ένας μυστικός συνεργάτης του κινήματος για «το τσάκισμα των συνδικάτων». Όταν ήταν μισθωμένος απ' την «Ατλαντική Εταιρεία Γκαζιού και Ηλεκτρικού», ο Σβάνσον είχε προσπαθήσει να εμπλέξει το Μούνεϊ στην ανατίναξη κάποιας ιδιοκτησίας αλλά απέτυχε, απ' ότι φαίνεται επειδή ο Μπίλλινγκς και ο Βάινεμπεργκ αρνήθηκαν την πρότασή του να καταθέσουν εναντίον του φίλου τους «αντί αμοιβής».

Ο Μπίλλινγκς δικάστηκε πρώτος, το φθινόπωρο του 1916. Ένας άνεργος αχθοφόρος, ο οποίος αργότερα υποστήριξε στο δικαστήριο ότι είχε ψευδορκήσει με οδηγίες από τον Φίκερτ και τον Σβάνσον, κατάθεσε ότι στις 13.50 μ.μ. της 22ης Ιουλίου είχε δει το Μπίλλινγκς να αφήνει μια βαλίτσα στον τοίχο του σαλούν στη γωνία των οδών Στιούαρτ και Μάρκετ και μετά να μιλάει με το Μούνεϊ για λίγο στην εξώπορτα του σαλούν. Κι άλλοι μάρτυρες λίγο πολύ ενίσχυσαν την ιστορία αυτή. Ο Μπίλλινγκς υποστήριξε την αθωότητά του, αλλά μάταια. Καταδικάστηκε για την κατηγορία της ανθρωποκτονίας αλλά λόγω του νεαρού της ηλικίας του γλίτωσε την εσχάτη των ποινών και καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη στη φυλακή Φόλσομ.

Η δίκη του Μούνεϊ αναβλήθηκε για το Γενάρη του 1917, αλλά μέχρι τότε η κατηγορία είχε σημαντικά αποδυναμωθεί. Φωτογραφίες που τραβήχτηκαν την ώρα της παρέλασης στη σκεπή του κτηρίου όπου η κα Μούνεϊ διατηρούσε το μουσικό της στούντιο –ένα μίλι μακριά απ' τον τόπο της έκρηξης– μεγεθύνθηκαν και από ένα ρολόι στη φωτογραφία φάνηκε ότι ο Μούνεϊ και η σύζυγός του στις 13.58 βρίσκονταν στη σκεπή, πράγμα που συγκρουόταν με την κατάθεση που τοποθετούσε το Μούνεϊ στη διασταύρωση Στούαρτ και Μάρκετ στις 13.50.

Αλλά ο Φίκερτ είχε και άλλους «μάρτυρες». Ανάμεσά τους ήταν κάποιος Φρανκ Όξμαν, ένας ζωέμπορος απ' το Όρεγκον, που φαινόταν «ευθύς και έντιμος». Ο Όξμαν κατέθεσε ότι είδε ακόμα περισσότερα.

Από τη σύλληψή του και μετά οι εφημερίδες αποκάλεσαν το Μούνεϊ οτιδήποτε, από αναρχικό μέχρι γερμανόφιλο, την ώρα που μέσα στη δικαστική αίθουσα ο Φίκερτ τον αποκαλούσε δυναμιτιστή, επικίνδυνο άνθρωπο και πράκτορα της Γερμανίας.

Το δικαστήριο τον κήρυξε ένοχο και ο Μούνεϊ καταδικάστηκε να πεθάνει στην κρεμάλα.

Ο Βάινεμπεργκ και η κα Μούνεϊ, που δικάστηκαν αργότερα μέσα στο 1917, απαλλάχθηκαν. Ο Νόλαν έμεινε φυλακή για δύο χρόνια και τελικά απελευθερώθηκε χωρίς δίκη, λόγω έλλειψης στοιχείων.

IV

Ο Μούνεϊ μεταφέρθηκε στη φυλακή του Σαν Κουέντιν.

Αλλά σχεδόν αμέσως μετά την καταδίκη του συνέβησαν γεγονότα που κατέστησαν τη δικαστική απόφαση και για τον Μπίλλινγκς και τον Μούνεϊ πολύ αμφισβητήσιμη. Η κατάθεση του Όξμαν προσβλήθηκε. Αποδείχθηκε πέρα από κάθε αμφιβολία ότι στις 22 του Ιούλη, αντί να είναι στο Σαν Φραντσίσκο όπως υποστήριξε, ο Όξμαν βρισκόταν με τους φίλους του στο Γούντλαντ της Καλιφόρνια, σχεδόν 200 μίλια μακριά.

Κατόπιν, κι άλλοι μάρτυρες κατηγορίας κατέστησαν εντελώς ανυπόληπτοι. Μέχρι τα μέσα του 1917 η αμερικάνικη εργατική και φιλελεύθερη κοινή γνώμη είχε πειστεί ότι οι δύο άντρες αναμφίβολα ήταν

θύματα σκευωρίας, που οδηγήθηκαν στη φυλακή μέσα στο κλίμα της πατριωτικής και αντεργατικής υστερίας που είχε τονωθεί από τις αντιδραστικές εφημερίδες και τους πράκτορες των μεγάλων εταιριών οι οποίοι βρίσκονταν μέσα και έξω απ' το δημόσιο μηχανισμό.

Η ζωή του Μούνεϊ σώθηκε, αλλά τη στιγμή που γράφω αυτό το κείμενο –το χειμώνα του 1930, 14 χρόνια μετά τις συλλήψεις– και ο Μούνεϊ και ο Μπίλλινγκς παραμένουν φυλακισμένοι παρά τις σημαντικές προσπάθειες απ' τη μεριά εργατικών και φιλελεύθερων ομάδων για την απελευθέρωσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19
«Η ΥΒΡΙΣ ΣΤΗ ΣΕΝΤΡΑΛΙΑ»

Η μάχη στη βιομηχανία ατσαλιού συνεχιζόταν όταν, στις 11 Νοεμβρίου του 1919, οι ευυπόληπτοι πολίτες των ΗΠΑ σοκαρισμένοι διάβαζαν στις εφημερίδες για τη δολοφονία τεσσάρων ανδρών της Αμερικάνικης Λεγεώνας από μέλη των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου στην πόλη Σεντράλια της Ουάσιγκτον. Ο αντιδραστικός τύπος ανακήρυξε «ήρωες» αυτούς τους τέσσερις στρατιώτες, οι οποίοι, την ώρα που παρήλαυναν εν στολή για να γιορτάσουν την πρώτη επέτειο της Ανακωχής, σφαγιάστηκαν από τους γουόμπλις εν ψυχρώ -δολοφονήθηκαν σε ενέδρα χωρίς να έχουν διαπράξει καμία πρόκληση. Το περιστατικό χαρακτηρίστηκε το λιγότερο «ύβρις», και παρουσιάστηκε παραμορφωμένο από τα διάφορα όργανα του υπερπατριωτισμού και της αντικομμουνιστικής υστερίας.

Στην πραγματικότητα, πίσω από την «ύβρι» της δολοφονίας τεσσάρων Λεγεωνάριων υπήρχε μια μακρά σειρά πολύ μεγαλύτερων ύβρεων, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν ενάντια στο εργατικό κίνημα της βιομηχανίας ξυλείας στα Βορειοδυτικά, από τους καπιταλιστές, τις Αρχές που αυτοί έλεγχαν και τον πατριωτικό όχλο της περιοχής.

Το περιστατικό της Σεντράλια ήταν ένα είδος κορύφωσης του μακροχρόνιου αγώνα των ξυλοκόπων στα Βορειοδυτικά να πιέσουν το Τραστ Ξυλείας.

Αμέσως μετά την εμφάνιση των γουόμπλις στη βορειοδυτική περιοχή παραγωγής ξυλείας, άρχισαν οι απεργίες. Το 1912 οι ΒΕΚ φυλακίζονταν και ξυλοκοπούνταν κατά εκατοντάδες στο Άμπερντιν, όχι μακριά από τη Σεντράλια, αλλά μετά από μια σύντομη απεργία ανάγκασαν τους ιδιοκτήτες πριονιστηρίων να πληρώνουν στους εργάτες τους 2,50 δολάρια ημερομίσθιο. Μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια οι γουόμπλις έδωσαν και άλλες πολλές νικηφόρες μάχες, χωρίς να ηττηθούν σχεδόν ποτέ, και συνεπώς οι συνθήκες στη βιομηχανία ξυλείας σταδιακά βελτιώθηκαν. Οι εργάτες λάμβαναν υψηλότερους μισθούς και καλύτερη τροφή, ενώ τα καταλύματα στα οποία κοιμόντουσαν ήταν πιο καθαρά.

Οι ΒΕΚ έγιναν μια δύναμη στα Βορειοδυτικά δάση την οποία το Τραστ Ξυλείας έπρεπε να υπολογίζει.

Το 1916 άρχισαν την αγκιτάτσια για την οχτάωρη εργάσιμη μέρα. Κατέκτησαν το δικαίωμα να πραγματοποιούν συναντήσεις κάνοντας μαζικές εισβολές στις κοινότητες, αλλά οι νίκες τους δεν ήταν εύκολες. Οι γουόμπλις ήρθαν αντιμέτωποι αρκετές φορές με τους πιστολάδες του Τραστ Ξυλείας. Στις συμπλοκές αυτές δωδεκάδες γουόμπλις έχασαν τη ζωή τους.

Προς τα μέσα του 1917, αφού οι ΗΠΑ είχαν εισέλθει στον Παγκόσμιο Πόλεμο, η ζήτηση για ξυλεία στις διάφορες βιομηχανικές μονάδες έγινε τεράστια, και οι εταιρείες ξυλείας εκμεταλλευόμενες την κατάσταση ανέβασαν τις τιμές στα ύψη. Την ίδια στιγμή οι μισθοί των εργατών ήταν ελάχιστα αυξημένοι στις περιοχές όπου οι άνθρωποι είχαν απεργήσει και πιέσει τους εργοδότες να τους ανεβάσουν.

Η αυθάδης κερδοσκοπία του Τραστ Ξυλείας, σε συνδυασμό με τις πατριωτικές εξάρσεις, μετέτρεψαν το κάρβουνο της παλιάς δυσαρέσκειας σε φλόγα, και έτσι το καλοκαίρι του 1917 η μεγαλύτερη απεργία στην αμερικάνικη βιομηχανία ξυλείας σάρωσε τις Βορειοδυτικές περιοχές. Η αποχή από την εργασία ήταν ολοκληρωτική. Η βιομηχανία παρέλυσε. Ξαφνικά η τεράστια κερδοφορία που είχε επιφέρει ο πόλεμος σταμάτησε.

Οι ξυλοκόποι και οι άλλοι εργάτες αμέσως κατηγορήθηκαν για «απείθεια» από το Τραστ Ξυλείας, από τον Τύπο, από τις τοπικές Αρχές ακόμα και από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Κατηγορήθηκαν ότι επεξεργάζονταν σχέδια για τη δημιουργία «μιας αυτοοργα-

νωμένης διακυβέρνησης». Η απεργία ήταν «προδοσία». Σαν αποτέλεσμα χιλιάδες απεργοί κλείστηκαν στις φυλακές, και, όταν αυτές γέμισαν, σε στρατόπεδα συγκέντρωσης που ανεγέρθηκαν επί τούτου. Άνθρωποι ξυλοκοπούνταν μέσα στη μέση του δρόμου και άλλοι δολοφονούνταν μέρα μεσημέρι. Τα γραφεία των συνδικάτων δέχονταν επιδρομές. Χιλιάδες στοιβάχτηκαν μέσα σε κλούβες και «απελάθηκαν» -δηλαδή οδηγήθηκαν σε έρημες περιοχές, εκατοντάδες μίλια μακριά από τις κατοικίες τους και αφέθηκαν εκεί. Εικοσάδες ανδρών σκεπάστηκαν με πίσσα και πούπουλα. Αρκετούς τους μετέφεραν σε ερημικές σιδηροδρομικές γέφυρες όπου τους κρέμασαν.

Η κοινή γνώμη ήταν φανατικά φιλοπόλεμη, υστερικά πατριωτική και δεν είχε κανένα πρόβλημα να πειστεί ότι η απεργία είχε φιλογερμανικά κίνητρα, ότι ήταν αντιαμερικάνικη, ένας κίνδυνος για «τους θεσμούς μας» και «τη σημαία μας», παρόλο που ένας από τους πιο ισχυρούς μεγιστάνες στα Βορειοδυτικά, ένας αρχιερέας του αντεργατικού μίσους είχε Πρωσική ιθαγένεια.

Η απεργία έπρεπε να κατασταλεί!

Έτσι και έγινε. Ολόκληρη η χώρα, τυφλωμένη από τον πόλεμο, στράφηκε ενάντια στους ΒΕΚ. Ένοπλοι όχλοι από πατριώτες επιχειρηματίες, κάποιοι από τους οποίους φορούσαν στρατιωτικές στολές, επιτίθεντο στα γραφεία και τις αίθουσες των ΒΕΚ, έκλεβαν τα τραπέζια, έσπαγαν όλα τα τζάμια και τα έπιπλα, έκαιγαν τα βιβλία και τα αρχεία. Οι γραμματείς των εργατικών ενώσεων απάγονταν και βρίσκονταν σε διαρκή κίνδυνο. Οι χιλιάδες κρατούμενοι στις φυλακές και στα στρατόπεδα συγκέντρωσης κρατούνταν συχνά νηστικοί για μέρες. Το σύνολο των θηριωδιών που συνέβησαν κατά τη διάρκεια αυτής της απεργίας πιθανό να μη γίνει ποτέ γνωστό. Ο φόνος ενός γουόμπλι ήταν εκείνες τις στιγμές μια πράξη περισσότερο πατριωτική από το φόνο ενός Γερμανού.

Η απεργία έσπασε, αλλά αμέσως μετά οι μισθοί στην υλοτομία αυξήθηκαν σημαντικά. Εκατοντάδες γουόμπλις παρέμειναν προφυλακισμένοι κατά το μεγαλύτερο διάστημα της συμμετοχής των ΗΠΑ στον πόλεμο. Όταν αποφυλακίστηκαν, πολλοί από αυτούς είχαν καταντήσει σωστοί σκελετοί. Αρκετοί πέθαναν από την πείνα ή από τις αρρώστιες όντας κρατούμενοι.

Ολόκληρο το έτος 1918 ήταν ασύνετο για έναν γουόμπλι να λέει δημόσια ότι είναι τέτοιος. Όσοι επέστρεψαν για δουλειά στα δάση έκρυψαν τις συνδικαλιστικές τους ταυτότητες μέσα στα βαριά πα-

πούτσια τους. Το κίνημα συνέχισε να υπάρχει μυστικά. Τα μέλη συναντιούνταν κρυφά και συγκέντρωναν χρήματα για τις οικογένειες αυτών που είχαν δολοφονηθεί κατά τη διάρκεια της απεργίας ή βρίσκονταν στη φυλακή.

Μόνο σε κάποιες από τις μεγαλύτερες πόλεις-στη Σεντράλια για παράδειγμα-συνέχισαν να διατηρούν τις αίθουσες και τα συνδικαλιστικά τους γραφεία.

II

Αμέσως μετά την απεργία, υπήρχε μικρή κινητικότητα στην αίθουσα συγκεντρώσεων των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου στη Σεντράλια, αλλά ακόμη και έτσι το μέρος αυτό παρέμενε πηγή σταθερής ενόχλησης για τους αντι-γουόμπλις υπερπατριώτες του Τραστ Ξυλείας.

Τον Απρίλη του 1918 στη Σεντράλια διοργανώθηκε μια παρέλαση του Ερυθρού Σταυρού και του οργανισμού του Δανείου της Ανεξαρτησίας. Ο Διοικητής της Ουάσιγκτον, ο Δήμαρχος και ο Αρχηγός της Αστυνομίας της Σεντράλια βρίσκονταν στην κεφαλή της πομπής. Πίσω τους παρήλαυναν το Εμπορικό Επιμελητήριο και άλλες επιχειρηματικές, τοπικές οργανώσεις καθώς και αδελφότητες. Στην ουρά της πορείας υπήρχε μια συμμορία αντρών, οι οποίοι, σύμφωνα με τα λεγόμενα των ΒΕΚ, ήταν τραμπούκοι πληρωμένοι και υπό τις διαταγές κάποιου Φ. Μ. Χάμπαρντ, τότε προέδρου του Εργοδοτικού Συνεταιρισμού της Ουάσιγκτον.

Η πομπή πέρασε μπροστά από την αίθουσα συγκεντρώσεων των γουόμπλις. Κάπου από τα νώτα της πορείας ένας άντρας φώναξε: «Ας κάνουμε επιδρομή!». Άλλη μια φωνή ακούστηκε: «Επάνω τους παιδιά!»

Ένας όχλος εφόρμησε από την πορεία και επιτέθηκε στο μικρό ξύλινο κτήριο. Τα τζάμια θρυμματίστηκαν και οι πόρτες σπάστηκαν. Μέσα, οι τραμπούκοι έριξαν τις μεσοτοιχίες και έσπασαν καρέκλες, τραπέζια και πίνακες.

Οι ολιγάριθμοι γουόμπλις που έτυχε να βρίσκονται μέσα στο κτήριο περικυκλώθηκαν, ξυλοκοπήθηκαν και τραβήχτηκαν στο δρόμο όπου υποχρεώθηκαν να γίνουν μάρτυρες της καύσης και της καταστροφής των επίπλων, των αρχείων, των βιβλίων καθώς και μιας γραφομηχανής.

Στη συνέχεια μια δωδεκάδα ή και περισσότεροι γουόμπλις ξυλοκοπήθηκαν μέχρι λιποθυμίας, φορτώθηκαν σε ένα φορτηγό και πετάχτηκαν έξω από την κομητεία.

Αυτή ήταν η πρώτη επιδρομή εναντίον της αίθουσας των ΒΕΚ στη Σεντράλια, και μετά για ένα χρόνο και πλέον οι γουόμπλις δεν είχαν γραφεία στην πόλη.

Κατόπιν, το καλοκαίρι του 1919, οι ΒΕΚ άνοιξαν μια καινούρια αίθουσα στη Σεντράλια.

Λίγους μήνες μετά την Ανακωχή το κίνημα του «Ενός και Μοναδικού Μεγάλου Συνδικάτου» απέκτησε ξαφνικά μεγάλη δύναμη σε όλη την περιοχή του Πάτζετ Σάουντ.

Οι ΒΕΚ απέκτησαν τον έλεγχο σε κάποια από τα σημαντικότερα συνδικάτα στο Σιάτλ, στο Σποκέιν και στην Τακόμα. Για ένα σύντομο χρονικό διάστημα, νέκρωσαν τις μεγάλες βιομηχανίες με απεργίες, μαζί και το λιμάνι του Σιάτλ, και ήταν μέσα στις κοινότητες αυτές το κυρίαρχο στοιχείο.

Στα δάση, οι μισθοί που ίσχυαν κατά τον πόλεμο μειώνονταν, οι ξυλοκόποι προσχωρούσαν φανερά στους γουόμπλις και έκαναν δημόσιες συναντήσεις. Η Σεντράλια έγινε το κέντρο του κινήματος των εργατών ξυλείας. Ο Εργοδοτικός Συνεταιρισμός της Πολιτείας της Ουάσιγκτον επικέντρωσε την αντι-ΒΕΚ δράση του στη Σεντράλια.

Ένας εξέχων εχθρός των γουόμπλις ήταν ο Γουόρεν Γκριμ, ο οποίος είχε πολεμήσει στις γραμμές του Αμερικάνικου εκστρατευτικού σώματος στη Σιβηρία και του οποίου βασικό γνώρισμα ήταν η υβριστική απέχθεια προς τη νέα Σοβιετική Κυβέρνηση της Ρωσίας. Έβγαζε λόγους στους οποίους μιλούσε για «την κοινοκτημοσύνη των γυναικών στη Ρωσία» και αποκαλούσε τους ΒΕΚ «Αμερικάνους Μπολσεβίκους». Προέτρεπε σε «σκληρή αντιμετώπιση» των γουόμπλις.

Ήδη από το καλοκαίρι υπήρχε η φήμη ότι τα νέα γραφεία των ΒΕΚ θα δέχονταν επίθεση.

Στην άλλη πλευρά, όλο το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1919 οι γουόμπλις ήταν εντελώς μη-βίαιοι και ειρηνικοί. Πραγματοποιούσαν την αγκιτάτσια τους και οργανώνονταν αυστηρά μέσα στα πλαίσια του νόμου.

III

Στις 6 Νοέμβρη το Τμήμα της Αμερικάνικης Λεγεώνας της Σεντράλια συναντήθηκε με μια επιτροπή του Εμπορικού Επιμελητηρίου για να οργανώσουν μια παρέλαση στις 11 του μήνα, στην Επέτειο της Ανακωχής -μια «πατριωτική παρέλαση» στην οποία οι άντρες θα φορούσαν τις στολές τους.

Τα νέα γραφεία των γουόμπλις βρίσκονταν σε έναν απομακρυσμένο τομέα της πόλης, όμως οι επιτροπές αποφάσισαν η πομπή να περάσει δίπλα από αυτά, έτσι ώστε, όπως ειπώθηκε, «να τους δείξουμε τη δύναμή μας».

Στις 11 Νοέμβρη, όταν οι μεραρχία των βετεράνων της Σεντράλια έφτασε μπροστά στην αίθουσα των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου, ένας Λεγεωνάριος με στολή λοχαγού σφύριξε με μια σφυρίχτρα. Οι γουόμπλις εκ των υστέρων επέμειναν ότι αυτό ήταν το σύνθημα για την επιδρομή. Σχεδόν αμέσως όπλα εκπυρσοκρότησαν, πόρτες έσπασαν, άνθρωποι έπεσαν νεκροί και τραυματίστηκαν την ώρα που οι παρελαύνοντες σκορπίζονταν προς κάθε κατεύθυνση.

Οι πυροβολισμοί είχαν σαν αποτέλεσμα των τραυματισμό αρκετών και το θάνατο τεσσάρων βετεράνων, ανάμεσά τους και του Γουόρεν Γκριμ.

Μετά τους πυροβολισμούς, όποιος από την περιοχή θεωρείτο ύποπτος ως μέλος των ΒΕΚ συνελήφθη, και για μέρες οπλισμένοι άντρες έψαχναν τα γύρω μέρη για να εντοπίσουν φυγάδες. ΄Εντεκα άντρες, όλοι τους γουόμπλις, κατηγορήθηκαν τελικά για τη δολοφονία του Γκριμ. ΄Ενας από αυτούς, ο ΄Εβερεστ, απήχθη από τη φυλακή της πόλης τη νύχτα μετά τους πυροβολισμούς και, αφού βασανίστηκε απάνθρωπα, τον λύντσαραν και τον κρέμασαν κάτω από μια γέφυρα κοντά στη Σεντράλια, την ώρα που τα φώτα των αυτοκινήτων του όχλου ήταν στραμμένα προς το σώμα του.

Ακολούθησε μια μακριά, τεταμένη και πολύπλοκη δίκη.

Εφτά από τους κατηγορούμενους κρίθηκαν ένοχοι για φόνο δευτέρου βαθμού και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση από 25 έως 40 χρόνιαπροφανώς όχι επειδή ήταν ένοχοι για τη δολοφονία του Γκριμ, αφού δεν αποδείχθηκε από τη διαδικασία ότι κάποιος από όλους προσωπικά τον πυροβόλησε, αλλά κυρίως επειδή ήταν τα πιο δραστήρια και ευφυή μέλη του συνδικάτου των εργατών ξυλείας της Σεντράλια.

Έξι από τους ενόρκους αργότερα έδωσαν ένορκη κατάθεση ότι τους είχε ασκηθεί τρομοκρατία προκειμένου να στηρίξουν την απόφαση περί ενοχής και ότι ήταν πεπεισμένοι πως η δίκη ήταν εξ ολοκλήρου παράνομη και άδικη.

Όλες οι προσπάθειες από την πλευρά της Επιτροπής Υπεράσπισης των ΒΕΚ και διάφορων φιλελεύθερων οργανώσεων και προσωπικοτήτων την τελευταία δεκαετία προκειμένου να υπάρξει επανεκδίκαση της υπόθεσης αποδείχτηκαν μάταιες.

Μέσα στην απληστία και την αλαζονεία τους, αυτές οι δυνάμεις –το Τραστ Ξυλείας, κλπ.– εννοούν να κρατούν τους γουόμπλις στη φυλακή χωρίς να γίνει νέα δίκη, ως μια επιβεβαίωση της κυριαρχίας τους. Με τέτοιες μεθόδους πέτυχαν να αποδυναμώσουν το κίνημα των ΒΕΚ στα Δυτικά σε τέτοιο βαθμό ώστε σήμερα να μην αποτελεί σοβαρή απειλή για τα κέρδη τους. Αθώοι ή ένοχοι, οι ΒΕΚ που καταδικάστηκαν στη Σεντράλια πρέπει να παραμείνουν στη φυλακή ως μια προειδοποίηση προς όλα τα «εργαζόμενα πτώματα» που έχουν κλίση προς τους ΒΕΚ ή προς τον κάθε είδους συνδικαλισμό.

IV

Οπωσδήποτε δεν υπάρχει αμφιβολία ότι κάποιοι γουόμπλις πυροβόλησαν από την αίθουσά τους και από το λόφο Σέμιναρι εναντίον αυτών που συμμετείχαν στην παρέλαση, ή πιο σωστά εναντίον των επιδρομέων, παρόλο που είναι αμφισβητήσιμο το αν κάποιος από τους εφτά που καταδικάστηκαν έριξε κάποιο πυροβολισμό. Αλλά όποιοι κι αν ήταν πραγματικά οι ελεύθεροι σκοπευτές των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι πυροβολισμοί τους ενάντια στον πατριωτικό όχλο ήταν δικαιολογημένοι στη βάση της αυτοάμυνας –αυτοάμυνας όχι μόνο με την άμεση έννοια της προστασίας της ζωής τους και του εξοπλισμού των γραφείων τους, αλλά και με την έννοια της υπεράσπισης του συνδικάτου τους.

Πίσω από αυτή την «ύβρι», θεωρώντας ότι οι ΒΕΚ όντως σκότωσαν τους τέσσερις Λεγεωνάριους, υπήρχε η τυφλή, δυναμική απελπισία, η θέληση για μια καλύτερη ζωή για χιλιάδες εργαζόμενους άντρες, γυναίκες και παιδιά. Και απέναντί τους βρισκόταν η απληστία των εργοδοτών στην ξυλεία και άλλες βιομηχανίες, οι οποίοι μέσω των

οργάνων τους καθοδηγούσαν την πατριωτική υστερία προκειμένου να συντρίψουν το συνδικαλιστικό κίνημα των γουόμπλις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20

ΣΑΚΟ ΚΑΙ ΒΑΝΤΣΕΤΙ

Ολόκληρο το έτος 1919, ο αμερικανικός Τύπος, όπως και ο Τύπος των άλλων καπιταλιστικών χωρών, δημοσίευε σχεδόν καθημερινά αναφορές σχετικές με τις διάφορες «θηριωδίες» της Ρωσικής Επανάστασης. Οι αναφορές αυτές συνοδεύονταν από προβλέψεις για την επικείμενη κατάρρευση του Σοβιετικού καθεστώτος. Αφότου οι προφητείες αυτές δεν επαληθεύθηκαν και το Μπολσεβίκικο πείραμα γινόταν όλο και περισσότερο μια πρόκληση για τον καπιταλισμό, και την ώρα που οι υποστηρικτές του πολλαπλασιάζονταν σε όλες τις καπιταλιστικές χώρες, η αντικομμουνιστική υστερία κυριολεκτικά κατέλαβε όλες τις κοινότητες στις ΗΠΑ. Πολλοί κακοπληροφορημένοι και ανόητοι βιομήχανοι, οι οποίοι αντιμετώπιζαν κρίση συνειδήσεως λόγω της κερδοσκοπίας τους από τον πόλεμο, ειλικρινά πίστευαν ότι η επανάσταση τους την είχε στημένη στη γωνία, εκτός και αν λαμβάνονταν σκληρά μέτρα ενάντια στη ριζοσπαστική δημεγερσία. Ο φόβος αυτός έγινε αντικείμενο εκμετάλλευσης από επαγγελματίες κινδυνολόγους οι οποίοι εντάχθηκαν στην επιχείρηση της πατριωτικής υστερίας για να προωθηθούν οι ίδιοι στην πολιτική ή σε άλλους τομείς. Εφημερίδες και προπαγανδιστές που πληρώνονταν από ενώσεις εργοδοτών υποκινούσαν τα αντικομμουνιστικά αισθήματα για να δικαιολογήσουν στην κοινή γνώμη την κτηνώδη καταστολή εργατικών ξεσηκωμών. «Οι θεσμοί μας κινδυνεύουν! Προστατέψτε τη Σημαία!»

Εκατοντάδες πράκτορες του υπουργείου Δικαιοσύνης, σε διατεταγμένη υπηρεσία, σκορπίστηκαν σε όλη τη χώρα. Καταδιώκοντας τους Κόκκινους, έβρισκαν υποστήριξη και συνεργασία από τις κατά

τόπους αστυνομικές και δικαστικές αρχές, καθώς και από υπερπατριωτικές οργανώσεις όπως η Αμερικάνικη Λεγεώνα και οι Κόρες της Αμερικάνικης Επανάστασης. Σε πολλές περιπτώσεις, οι τοπικές αρχές και οι πατριωτικές αδελφότητες είχαν ξεκινήσει δράση πριν οι Ομοσπονδιακοί πράκτορες αναλάβουν τη βρώμικη δουλειά. Διάφοροι δήμοι υιοθέτησαν διατάγματα ενάντια στη ριζοσπαστική αγκιτάτσια και αρκετές Πολιτείες εφάρμοσαν τους αποκαλούμενους νόμους Ενάντια στον Εγκληματικό Συνδικαλισμό. Ο ριζοσπαστισμός έπρεπε να καταπνιγεί. «Σώστε τους θεσμούς μας από τους Μπολσεβίκους!»

Σαν συνέπεια έλαβαν χώρα αντικομμουνιστικές ενέργειες, επιδρομές και καταστροφές σε γραφεία των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου και άλλων ριζοσπαστών, μαζικές συλλήψεις, επιχειρήσεις τρομοκράτησης ανθρώπων, σκευωρίες, ανακρίσεις τρίτου βαθμού και απελάσεις –όλα στο όνομα του πατριωτισμού.

Το αποκορύφωμα αυτής της παρανοϊκής περιόδου ήταν η υπόθεση των Σάκο και Βαντσέτι.

II

Στις 3 του Μάη του 1920, ένας ιταλός τυπογράφος ονόματι Αντρέα Σαλσέντο που είχε πρόσφατα συλληφθεί στο Μπρούκλιν ως «ύποπτος για ριζοσπαστισμό», βρήκε το θάνατο μετά από πτώση από τον ενδέκατο όροφο του τμήματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης στη Νέα Υόρκη. Το αν πήδησε ο ίδιος ή αν τον πέταξαν οι πράκτορες του Υπουργείου Δικαιοσύνης παραμένει μυστήριο. Πάντως ο συγκρατούμενος του Σαλσέντο, ο Ρομπέρτο Ελία, επίσης ιταλός και ύποπτος ως ριζοσπάστης, αμέσως μετά το γεγονός απελάθηκε˙ πριν την απέλασή του όμως έδωσε ένορκη κατάθεση, στην οποία υποστήριζε ότι και αυτός και ο Σαλσέντο βασανίστηκαν από τους πράκτορες του Υπουργείου Δικαιοσύνης προκειμένου να παραδεχτούν ότι ήταν ένοχοι για τις κατηγορίες που τους αποδίδονταν. Οι κατηγορίες ήταν ότι είναι αναρχικοί και υποστηρικτές της βίας –κατηγορίες για τις οποίες η ποινή ήταν η άμεση απέλαση στη χώρα απ’ όπου είχαν έρθει, την Ιταλία.

Πριν το γεγονός αυτό, είχε προηγηθεί αίτημα των οργανωμένων ιταλών εργατών της Μασαχουσέτης και της Νέας Υόρκης, για την απελευθέρωση των Σαλσέντο και Ελία. Οι ηγέτες της κίνησης αυτής

στη Μασαχουσέτη ήταν ο Νικόλα Σάκο και ο Μπαρτολομέο Βαντσέτι, δύο ιταλοί μετανάστες που θεωρούνταν συνδεδεμένοι με την αποκαλούμενη αναρχική ομάδα του Γκαλεάνι στη Νέα Υόρκη.

Ο Σάκο έφτασε στις ΗΠΑ στην ηλικία των δεκαεπτά. Μέσα σε λίγα χρόνια εξελίχθηκε σε έναν άριστο τσαγκάρη –σε έναν εξειδικευμένο και έμπιστο εργάτη, παρά τη ριζοσπαστική δράση του. Ο μισθός του ήταν σχετικά υψηλός. Το 1918 ήταν δευτεροκλασάτος ηγέτης σε μια μακράς διαρκείας απεργία των τσαγκάρηδων, η οποία ανάγκασε τους βιοτέχνες υποδημάτων να αυξήσουν τους μισθούς στην περιοχή της Μασαχουσέτης. Πιο πριν, είχε δραστηριοποιηθεί για την υπεράσπιση του Έτορ και του Τζοβανίτι (ΣτΜ: προφυλακισμένοι εργατικοί ηγέτες, μέλη των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου). Εκείνο τον καιρό ήταν 27 ετών.

Τα πρώτα χρόνια του Βαντσέτι στις ΗΠΑ ήταν μια μακριά πορεία ανεργίας και κακουχιών στη Νέα Υόρκη. Κατόπιν πήγε στη Μασαχουσέτη, και εργάστηκε στις υψικαμίνους που κατασκεύαζαν τούβλα, στα λατομεία και τελικά στα εργαστήρια σχοινοποιίας. Όταν έφτασε στο Πλίμουθ το 1914, οι ιταλοί και πορτογάλοι μετανάστες που δούλευαν εκεί ζούσαν κάτω από πολύ κακές συνθήκες. Υπήρχαν σύζυγοι που δούλευαν δίπλα δίπλα στην παραγωγή σχοινιού ή που συναντιούνταν μόνο στην εναλλαγή της ημερήσιας με τη νυχτερινή βάρδια. Οι γυναίκες αμείβονταν με 6 δολάρια την εβδομάδα και οι άντρες το πολύ με 9.

Ο Βαντσέτι, γύρω στα 25 εκείνο τον καιρό, ξεκίνησε μια ενεργητική καμπάνια για οικονομικά αιτήματα. Ήξερε και αυτός την ιστορία των Έτορ και Τζοβανίτι και ήταν αναγνώστης ριζοσπαστικών βιβλίων.

Τον Ιανουάριο του 1916, βασικά χάρη στην αγκιτάτσια του Βαντσέτι, περίπου 4000 εργάτες σχοινοποιοί ξεκίνησαν απεργία στο Πλίμουθ, μπλοκάροντας όλη τη δουλειά του κλάδου. Ήταν η πρώτη απεργία που αντιμετώπισε το Τραστ Σχοινοποιίας, και μάλιστα σε μια περίοδο με έντονη ζήτηση για το προϊόν.

Ήταν μια σκληρή μάχη. Οι αστυνομία και οι πληρωμένοι πιστολάδες, καθώς και οι απειλές προς τις οικογένειες των απεργών ότι θα τους γίνει έξωση από τα σπίτια που ζούσαν και που ανήκαν στην εταιρεία, δεν κατάφεραν να σπάσουν την απεργία, και αυτό βασικά

χάρη στην καθοδήγηση του Βαντσέτι. Ήταν νυχθημερόν σε κίνηση βγάζοντας λόγους, μαζεύοντας χρήματα για την ενίσχυση της απεργίας και κάνοντας τη βάρδια του στις πικετοφορίες-περιφρουρήσεις.

Η απεργία νίκησε. Οι 4000 εργάτες γύρισαν στις δουλειές τους με μεγαλύτερους μισθούς –όλοι εκτός από τον Βαντσέτι, τον ηγέτη, του οποίου τις υπηρεσίες η εργοδοσία «δεν χρειαζόταν πλέον». Μπήκε στη μαύρη λίστα και έγινε πλανόδιος πωλητής ψαριών στο Πλίμουθ, παραμένοντας όμως ηγέτης των εργατών σχοινοποιίας.

Ο Σάκο και ο Βαντσέτι ήταν φίλοι και ομοϊδεάτες ριζοσπάστες. Και οι δύο είχαν ροπή προς εξτρεμιστικές θέσεις και δεν καταδίκαζαν ρητά τη βία. Όταν τους συνέλαβαν είχαν στην κατοχή τους ρεβόλβερ και σφαίρες, τα οποία όπως εξήγησαν αργότερα ήταν για αυτούς μέσα αυτοπροστασίας. Δεν είναι απίθανο ως αναρχικοί να είχαν με κάποιο τρόπο σχέσεις με τρομοκράτες ή ακόμη και με εγκληματίες του υποκόσμου. Αλλά είναι βέβαιο ότι τα πιο δυνατά κίνητρα στη ζωή τους ήταν βαθιά ιδεολογικά. Ακόμη πιο βέβαιη είναι η αθωότητά τους για τα εγκλήματα που τους χρέωσαν.

Και οι δύο ανήκαν στον τύπο ανθρώπων που το Υπουργείο Δικαιοσύνης επέλεγε για απέλαση στις κτηνώδεις αντιμεταναστευτικές εφορμήσεις του, τις οποίες οι τοπικοί βιομήχανοι και πολιτικοί χρησιμοποιούσαν για να υπηρετήσουν τους δικούς τους σκοπούς ενάντια στο εργατικό κίνημα. Πρώτα απ' όλα ήταν αγκιτάτορες, που εμψύχωναν τους συναδέλφους τους ώστε να αντισταθούν στις μειώσεις μισθών και στις μεθοδεύσεις της ανοιχτής αγοράς. Ήταν ηγέτες.

III

Στις 5 Μάη του 1920, λίγες μέρες μετά το θάνατο του Σαλσέντο, ο Σάκο και ο Βαντσέτι συνελήφθησαν ξαφνικά στο Μπρόκτον της Μασαχουσέτης, αφότου είχαν ολοκληρώσει τους διακανονισμούς για μια διαδήλωση διαμαρτυρίας για το θάνατο του Σαλσέντο. Στο τοπικό αστυνομικό τμήμα ανακρίθηκαν στενά σχετικά με τις πεποιθήσεις τους και τις κινήσεις τους το βράδυ που προηγήθηκε της σύλληψής τους, η οποία έγινε μέσα στο λεωφορείο. Αρνήθηκαν να δώσουν συγκεκριμένες πληροφορίες, φοβούμενοι ότι θα αποκαλύπτονταν τα ονόματα των συντρόφων τους στην κίνηση για την υπόθεση Σαλσέντο. Ούτε οι ίδιοι ούτε οποιοσδήποτε που τους ήξερε αμφέβαλε ότι προσήχθησαν απλά ως ύποπτοι για ριζοσπαστισμό.

Και όμως την επόμενη μέρα κατηγορήθηκαν για ληστεία μετά φόνου. Κατηγορήθηκαν ότι ήταν μέλη μιας συμμορίας ληστών που χρησιμοποιούσε αυτοκίνητα, και η οποία είχε διαπράξει μια ριψοκίνδυνη εφόρμηση στο φως της ημέρας, στο Νότιο Μπρέιντρι κοντά στη Βοστόνη. Ο ταμίας μιας μεγάλης υποδηματοποιίας και ο σωματοφύλακάς του είχαν πυροβοληθεί έξω απ' την είσοδο του εργοστασίου και 15.000 δολάρια που είχαν στην κατοχή τους είχαν παρθεί. Μια ολόκληρη σειρά τέτοιων εγκλημάτων συντάραζε τότε την ανατολική Μασαχουσέτη.

Από την αρχή δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία ότι επρόκειτο για σκευωρία. Το έγκλημα ήταν προφανώς δουλειά έμπειρων επαγγελματιών ληστών. Οι κατηγορούμενοι ήταν φτωχοί, σκληρά εργαζόμενοι αναμφισβήτητης ακεραιότητας, γνωστοί για τη φανατική αφοσίωση και την αυτοθυσία τους στα κοινωνικά ιδανικά τους.

Η υπόθεση άρχισε να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον του έθνους, Δεκάδες ριζοσπαστικά εργατικά συνδικάτα από πολλά σημεία της χώρας ενδιαφέρθηκαν για αυτήν και συνεισέφεραν στο ταμείο αλληλεγγύης που δημιούργησαν οι ιταλοί εργαζόμενοι της Μασαχουσέτης.

IV

Η δίκη των Σάκο και Βαντσέτι για το έγκλημα στο Μπρέιντρι άρχισε στις 31 Μάη του 1921. Διήρκεσε 7 βδομάδες. Είτε κατά τραγική σύμπτωση είτε βάση σχεδίου, στη δίκη προέδρευσε ο δικαστής Θάιερ. Αυτός ήταν ανοιχτά προκατειλημμένος, για την ακρίβεια εχθρικός απέναντι στους κατηγορούμενους. Ήταν ανοιχτά ενάντιος τόσο στο ριζοσπαστισμό όσο και στους ξένους. Ήταν ένας από τους φανατικούς φορείς των παραδόσεων της Νέας Αγγλίας, οι οποίοι τώρα απειλούνταν από τις ταραχές που έφερνε η Ευρωπαϊκή μετανάστευση.

Εννέα μάρτυρες από τη Βοστόνη κατέθεσαν ότι είδαν το Σάκο στην πόλη και συνομίλησαν μαζί του το απόγευμα του φόνου. Ανάμεσά τους και ο γραφέας του Ιταλικού Προξενείου στη Βοστόνη, ο οποίος ορκίστηκε ότι λίγα λεπτά πριν τις 3 το απόγευμα (οπότε συνέβη ο φόνος στο Νότιο Μπρέιντρι), ο Σάκο παρουσιάστηκε στο γραφείο του ζητώντας διαβατήριο για να ταξιδέψει στην Ιταλία.

Τα ίδια και με τον Βαντσέτι. Έξι μάρτυρες κατέθεσαν ότι τον είδαν και του μίλησαν στο Πλίμουθ την ημέρα του φόνου, 35 μίλια μακριά από το Μπρέιντρι, όπου ως συνήθως πουλούσε ψάρια.

Αλλά παρόλα αυτά ο δικαστής αποφάσισε «εις θάνατον» για τους δύο κατηγορούμενους. Τους χαρακτήρισε «εγκληματίες, που με συνείδηση διέπραξαν τα εγκλήματα του φόνου, του ριζοσπαστισμού και της λιποταξίας». Με το τελευταίο αναφερόταν στην άρνηση στράτευσης που και οι δύο είχαν επιλέξει στον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο.

Η απόφαση ήταν ενοχοποιητική˙ η ποινή ήταν ο θάνατος.

Στις 9 Απρίλη του 1927, ο Βαντσέτι, σε μια εντυπωσιακή πνευματική έξαρση, είπε:

«Αν δεν είχε συμβεί αυτό, μπορεί να είχα ζήσει τη ζωή μου, μιλώντας στις γωνίες των δρόμων σε καταφρονημένους ανθρώπους. Μπορεί και να είχα πεθάνει, άγνωστος, απαρατήρητος, αποτυχημένος. Τώρα όμως δεν είμαστε αποτυχημένοι. Αυτή είναι η καριέρα μας και ο θρίαμβός μας. Ποτέ στη ζωή μας δε θα μπορούσαμε να κάνουμε τόσα πολλά για τη δικαιοσύνη και την αυτοσυνείδηση των ανθρώπων, απ᾽ όσα κάνουμε αυτή τη στιγμή άθελά μας. Τα λόγια μας, η επιβίωσή μας, ο πόνος μας –αυτά δεν είναι τίποτα. Αυτά που εκφράζουν οι ζωές μας –οι ζωές ενός ικανού τσαγκάρη και ενός φτωχού πωλητή ψαριών– αυτό είναι το παν! Η τελευταία στιγμή μας ανήκει –αυτή η αγωνία είναι ο θρίαμβός μας».

Και αυτή θα είναι με βεβαιότητα και η ετυμηγορία της Ιστορίας.

V

Μετά τη δίκη ακολούθησαν 6 χρόνια απερίγραπτης αγωνίας για τον Σάκο και τον Βαντσέτι και σε μικρότερο βαθμό για όσους ενδιαφέρονταν για την απόδοση δικαιοσύνης στην υπόθεσή τους.

Η υπεράσπιση ζήτησε νέα δίκη υποστηρίζοντας ότι η πρώτη ήταν άδικη. Ο δικαστής Θάιερ απέρριψε την αίτηση.

Όλο αυτόν τον καιρό ο Σάκο και ο Βαντσέτι βρίσκονταν στη φυλακή, και όπως έγραψε η εφημερίδα Άποψη του Λονδίνου, έγιναν

«σύμβολο για εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο, ως θύματα του καπιταλιστικού συστήματος δικαιοσύνης, που έχει ένα νόμο για τους φτωχούς και έναν άλλο για τους πλούσιους».

Όλες οι αιτήσεις σε δικαστήρια ανωτέρου βαθμού αποδείχθηκαν μάταιες, αφού αυτά στελεχώνονταν από πιστούς υπηρέτες του καπιταλισμού και της αριστοκρατίας της Νέας Αγγλίας. Αλλά όσο η υπόθεση τραβούσε σε μάκρος, εργαζόμενοι και φιλελεύθεροι όλων των ειδών, ντόπιοι και μετανάστες, συνεισέφεραν συνολικά πάνω από 300.000 δολάρια για την υπεράσπιση των Σάκο και Βαντσέτι.

Αιτήσεις για επιείκεια συνέρρευσαν στο Κυβερνητικό κτήριο της Βοστόνης μέσω τηλεφώνου και τηλεγράφου από όλο τον πλανήτη. Διαδηλώσεις έγιναν στις πιο μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ. Στις ξένες χώρες, οι αλληλέγγυοι στον Σάκο και στον Βαντσέτι διαδήλωσαν μπροστά στις πρεσβείες και τα προξενεία των ΗΠΑ.

Τελικά, στις 10 Αυγούστου του 1927 ο Κυβερνήτης Φούλερ, ο μόνος που θα μπορούσε να ακυρώσει την εις θάνατον καταδίκη, ανακοίνωσε την απόφασή του: οι Σάκο και Βαντσέτι έπρεπε να πεθάνουν. Η δίκη τους, κατέληξε, υπήρξε δίκαιη.

Ακόμη, ανέστειλε την εκτέλεση της ποινής για δώδεκα μέρες. Το μόνο που κατάφερε με αυτήν του την πράξη ήταν να παρατείνει το βασανιστήριο. Οι δώδεκα αυτές μέρες ήταν μέρες ακραίας έντασης σε ολόκληρο τον κόσμο. Βόμβες τοποθετημένες έτσι ώστε να μην υπάρξουν θύματα, εξερράγησαν στον υπόγειο σιδηρόδρομο της Νέας Υόρκης και αλλού. Στη Βοστόνη είχαν απαγορευθεί οι συγκεντρώσεις και οι πορείες.

Αμέσως μετά τα μεσάνυχτα της 22ης Αυγούστου του 1927, ο ικανός τσαγκάρης και ο φτωχός πωλητής ψαριών εκτελέστηκαν από την Πολιτεία της Μασαχουσέτης. Πέθαναν με αξιοπρέπεια, ατρόμητοι, χωρίς κάποια ένδειξη την τελευταία στιγμή που θα μπορούσε να κλονίσει την πεποίθηση ότι και οι δύο ήταν εξ' ολοκλήρου αθώοι.

Αλλά η Πολιτεία της Μασαχουσέτης δεν είχε ακόμη ικανοποιηθεί. Στις 28 Αυγούστου, όταν 7000 ειρηνικοί άντρες και γυναίκες πορεύθηκαν τα 8 μίλια από τη Βοστόνη προς το Κοιμητήριο του

Φόρεστ Χιλλς πίσω από τις σωρούς των Σάκο και Βαντσέτι, και ενώ πάνω από 200.000 άνθρωποι ήταν συγκεντρωμένοι στα πλάγια της πομπής σε όλη τη διαδρομή της, η τοπική και πολιτειακή αστυνομία επιτέθηκε, τραυμάτισε αρκετούς και διέλυσε το πλήθος.

VI

Η δολοφονία των Σάκο και Βαντσέτι, αφού προηγουμένως κρατήθηκαν προφυλακισμένοι για εφτά χρόνια, στόχευε όχι μόνο να εξουδετερώσει δύο ριζοσπάστες αγκιτάτορες, αλλά να αποτελέσει πρώτα απ' όλα μια προειδοποίηση προς όλους τους ενεργούς και τους επίδοξους αγκιτάτορες. Έτσι, ήταν σαφώς μια πράξη πολέμου, αφού ο Σάκο και ο Βαντσέτι ήταν στρατιώτες στο στρατόπεδο των κακορίζικων μέσα στον κηρυγμένο ταξικό πόλεμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21

Η Εργασια Και Το Ξεκινημα Του «Εκβιασμου»

Οι εργοδότες, με τη δύναμη που τους έδινε ο νεοαποκτημένος λόγω του πολέμου πλούτος τους και εκμεταλλευόμενοι την ανεργία, τις χαοτικές μεταπολεμικές κοινωνικές συνθήκες όπως επίσης και την αντι-κομμουνιστική υστερία την οποία αυτοί οι ίδιοι υποδαύλιζαν, ξεκίνησαν απ' τα μέσα του 1920 προσπάθειες σ' όλη τη χώρα για να «αμερικανοποιήσουν» τον αμερικάνο εργάτη. Επεδίωξαν, δηλαδή, να σπάσουν τον έλεγχο των συνδικάτων στην αγορά εργασίας συγκεκριμένων βιομηχανιών και πόλεων, να δυσφημίσουν τη θεωρία και την πρακτική του συνδικαλισμού, να εγκαθιδρύσουν παντού την «ανοιχτή αγορά» και όταν ήταν απαραίτητο, να οργανώσουν τους εργάτες σε ακίνδυνα συνδικάτα υπό τον έλεγχο της διοίκησης των εταιριών.

Σε όλη τη χώρα, οι βιομήχανοι αρνούνταν πλέον να αναγνωρίσουν τα συνδικάτα και να διαπραγματευθούν με αυτά. Πολλοί απ' αυτούς αρνούνταν να προσλάβουν οποιονδήποτε συνδικαλισμένο εργάτη.

Μείωσαν τους μισθούς στα προπολεμικά επίπεδα, την ώρα που το κόστος ζωής ανέβαινε. Οι απεργίες σπάζονταν με δικαστικές Διαταγές και πληρωμένους πιστολάδες.

II

Για αρκετά χρόνια μετά την υπόθεση Μακ Ναμάρα, το σκληροπυρηνικό τμήμα της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας είχε δεχτεί τα κηρύγματα του Γκόμπερς εναντίον του δυναμίτη˙ τώρα όμως η

αποτελεσματικότητα και η ύπαρξη των οργανώσεών τους απειλείτο εκ νέου. Οι ηγέτες συγκεκριμένων συνδικάτων, με τα απελπισμένα και άνεργα μέλη πίσω τους να τους πιέζουν, οδηγήθηκαν ξανά στην υιοθέτηση του δυναμίτη και του ξυλοδαρμού.

Επομένως, δυναμίτης. Η παλιά κραυγή των αναρχικών του Σικάγο –«Δυναμίτης! …Αυτό είναι το υλικό!»– ακούστηκε ξανά, ιδιαίτερα στο Σικάγο.

Απλά τώρα πια οι «γορίλλες» ήταν πιο προσεχτικοί, ενεργούσαν πιο έντεχνα. Συμφωνούσαν με το Γκόμπερς ότι δεν έπρεπε να υπάρξουν άλλες υποθέσεις Μακ Ναμάρα και αποκαλύψεις για συνωμοσίες δυναμιτισμών. Οι φυσικοί αυτουργοί των ανατινάξεων, των ξυλοδαρμών και τον εκτελέσεων δεν έπρεπε να έχουν επίσημη σχέση με τα συνδικάτα ούτε στενές προσωπικές επαφές με τους ηγέτες.

Έτσι άρχισαν να μισθώνουν επαγγελματίες εγκληματίες, οι οποίοι σύντομα –απ' το 1922– αποκαλούνταν «εκβιαστές», και αυτοί οι εγκληματίες ήταν που «έκαναν τις δουλειές». Οι δυναμιτιστικές ενέργειες γίνονταν πλέον σε επαγγελματική, μη συναισθηματική βάση. Ο επαγγελματίας εκβιαστής δεν είχε συναισθηματικό ή θεωρητικό ενδιαφέρον για το εργατικό κίνημα. Ενδιαφερόταν μόνο για την αμοιβή του και ως αντάλλαγμα εγγυόταν μια καλή δουλειά.

Απ' το τέλος του 1920 οι βόμβες άρχισαν και πάλι να σκάνε, ιδίως στο Σικάγο.

Το 1920 έγιναν 50 βομβιστικές επιθέσεις στο Σικάγο˙ το 1921 εξήντα και πλέον˙ ο ίδιος αριθμός περίπου και το 1922˙ και το 1923 πάνω από 50. Πάνω απ' τις μισές, όπως υπολογίζεται, είχαν σχέση με τα εργατικά συνδικάτα˙ οι περισσότερες προκάλεσαν καταστροφές σε κτήρια υπό ανέγερση και σε σπίτια εργολάβων και οικοδόμων που ήταν εχθρικοί προς το εργατικό κίνημα.

Δεν υπάρχει συνολική καταγραφή των περιστατικών ξυλοδαρμού, γνωρίζω όμως προσωπικά ένα «γορίλλα» απ' το Σικάγο που ηγείτο των σκληροπυρηνικών πρακτικών του Συνδικάτου των Μεγάλων Κατασκευών. Μέσα σ' αυτό το συνδικάτο, οι παραδόσεις των Μόλι Μαγκουάιρς και του Λούις Λινγκ είναι πολύ ζωντανές, όχι μόνο ανάμεσα στους ηγέτες αλλά και ανάμεσα στα μέλη. Το καλοκαίρι του 1929, ο «γορίλλας» αυτός συζήτησε ανοιχτά μαζί μου τη φύση της δουλειάς του. Μου είπε ότι οι ξυλοδαρμοί ήταν μέρος των τακτικών

του συνδικάτου του απ' το 1920, και ότι ήταν πιο αποτελεσματικοί ακόμα και απ' τις βόμβες.

Ο άνθρωπος που γνώρισα είναι ένας απ' τους 12 ή και περισσότερους επαγγελματίες μπράβους του Σικάγο. Κάνει από πέντε ως δέκα δουλειές τη βδομάδα, τις περισσότερες απ' αυτές για τα συνδικάτα.

Οι βομβιστικές επιθέσεις είναι ακόμα συχνές στο Σικάγο, αλλά υπολογίζεται ότι τελευταία πολύ λίγες απ' αυτές είχαν αιτία το εργατικό κίνημα. Το 1929, που πραγματοποιήθηκαν πάνω από 100 εκρήξεις, ίσως όχι περισσότερες από 15 να είχαν τη σφραγίδα της εργατικής τρομοκρατίας.

Τα περισσότερα συνδικάτα είναι και πάλι ασφαλή, έχοντας αποφύγει την άμεση καταστροφή τους από τους εργοδότες. Ο δυναμίτης και οι ξυλοδαρμοί τα έσωσαν.

III

Από το 1925 και μετά, ανατινάξεις, εκτελέσεις και εμπρησμοί από την πλευρά της Εργασίας συμβαίνουν με μεγάλη συχνότητα στη Νέα Υόρκη, το Μπρούκλιν και άλλα βιομηχανικά κέντρα.

Παρακάτω αναφέρονται λίγες από τις περιπτώσεις βομβιστικών επιθέσεων και άλλων βίαιων περιστατικών των τελευταίων χρόνων, για τις οποίες κανένας δε συνελήφθη ή καταδικάστηκε. Τα περισσότερα απ' αυτά πιθανόν διαπράχθηκαν από εκβιαστές πληρωμένους απ' τα συνδικάτα ή από τους ίδιους τους συνδικαλιστές:

Στις 25 Μάη του 1925, δύο κτήρια που ανήκαν στην Εταιρεία Γκαζιού και Άνθρακα Γκλένταλ στη Δυτική Βιρτζίνια, στα οποία διέμεναν μη συνδικαλισμένοι ανθρακωρύχοι, ανατινάχτηκαν και καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια μιας απεργίας των ανθρακωρύχων.

Στις 30 Αυγούστου του 1926, δύο βόμβες εξερράγησαν στο εργοστάσιο της Εταιρείας Ρουχισμού Λέβινσον στο Νιού Τζέρσεη, διαλύοντας ένα τοίχο, προκαλώντας ζημιές στα μηχανήματα και σπάζοντας όλα τα παράθυρα. Η εταιρεία απασχολούσε μη συνδικαλισμένους υπαλλήλους και η ανατίναξη έγινε λίγο αφότου κάποιοι εργατικοί οργανωτές απέτυχαν να πείσουν την εταιρεία να προσλάβει συνδικαλισμένους άντρες και γυναίκες.

Στις 19 Αυγούστου του 1927, περισσότεροι από 50 μαύροι μη συνδικαλισμένοι ανθρακωρύχοι πετάχτηκαν απ' τα κρεβάτια τους νωρίς το πρωί, από μια έκρηξη που κατέστρεψε δύο κτήρια στη

Πενσυλβάνια. Οι ανθρακωρύχοι είχαν προσληφθεί απ' την Εταιρεία Άνθρακα του Πίτσμπουργκ, στην οποία λίγο καιρό πριν είχε λάβει χώρα μια απεργία.

Την ίδια μέρα στο Χέντερσον της Βόρειας Καρολίνας, το σπίτι του Μ. Πάρτιν, που είχε κατέβει σε απεργία μαζί με άλλους 800 εργάτες των Εργαστηρίων Βαμβακιού Χάριετ δυο βδομάδες πριν αλλά αργότερα επέστρεψε στη δουλειά, δυναμιτίστηκε. Η έκρηξη διέλυσε την πίσω πλευρά και έσπασε τα παράθυρα άλλων σπιτιών της γειτονιάς. Εκείνη τη νύχτα, στην ίδια πόλη, μικρές εκρήξεις έγιναν στις αυλές και άλλων δύο εργατών που σταμάτησαν να συμμετέχουν στην απεργία.

Στις 8 Ιούλη του 1927, 2 άτομα έχασαν τις αισθήσεις τους και 4 άλλα μόλις που απέφυγαν τον τραυματισμό όταν μια βόμβα δυναμίτη εξερράγη μπροστά στο σπίτι του Τζον Μακ Μάχον, επιστάτη ορυχείων της εταιρείας Κλίντον Μπλοκ στην Πενσυλβάνια. Το κτήριο υπέστη μεγάλες ζημιές και ολόκληρη η γειτονιά δονήθηκε. Η εταιρεία Κλίντον Μπλοκ λειτουργεί ένα ορυχείο με όρους «ανοιχτής αγοράς».

Στις 30 Ιουνίου του 1928, μεγάλη ποσότητα δυναμίτη κατέστρεψε το ορυχείο Τζόουνσβιλ Νο 1, που ανήκε στην εταιρεία Λα Σαλ Κάρμπον στο Ιλινόις. Προκλήθηκαν καταστροφές πολλών χιλιάδων δολαρίων. Η έκρηξη αποδόθηκε σε σύγκρουση δύο αντίπαλων συνδικάτων ανθρακωρύχων, στην οποία η εταιρεία είχε έμμεσα αναμιχθεί.

Στις 23 Ιούνη του 1928, μια βόμβα διέλυσε τις προσόψεις 4 κτηρίων στη Δυτική Φιλαδέλφεια. Θραύσματα της βόμβας βρέθηκαν στον τοίχο του σπιτιού του Ντ. Α. Ίνγκερ, όπου μάλλον και έσκασε η βόμβα. Ο Ίνγκερ αποδίδει την έκρηξη σε εργατικές αναταραχές. Διατηρεί επιχείρηση επεξεργασίας δέρματος και είπε στην αστυνομία ότι είχε αντιμετωπίσει στο παρελθόν απεργιακές κινητοποιήσεις.

Στις 10 Μάρτη του 1928, μια βόμβα κατέστρεψε το τετραώροφο εργοστάσιο της Εταιρείας Ατμού και Γυαλιστικών στο Μπρούκλιν, αφότου οι εργάτες της εταιρείας απέτυχαν να κερδίσουν μια απεργία.

Κατά τη διάρκεια της απεργίας των εργατών μεταξιού σε διάφορες πόλεις του Νιου Τζέρσεη το 1926 και το 1927, πολλά σπίτια εργατών που αρνούνταν να απεργήσουν δυναμιτίστηκαν και καταστράφηκαν ή υπέστησαν ζημιές.

Στις 8 Δεκέμβρη του 1929, μια βόμβα εξερράγη στο σπίτι του Τζόσεφ Φαλζόουν, ενός πλούσιου εργολάβου μαρμάρων του Μπρού-

κλιν, σκοτώνοντας 3 απ' τα παιδιά του και καταστρέφοντας μερικώς το σπίτι. «Εργατική αναταραχή», σύμφωνα με τις εφημερίδες.

Στις 3 Φλεβάρη του 1930, ο Γουίλιαμ Χίλι, ένας εργολάβος του Σικάγο, «σταμπαρίστηκε» και πυροβολήθηκε. Σύμφωνα με τα όσα η αστυνομία είπε στον Τύπο, ο Χίλι πριν πεθάνει κατονόμασε ως έναν απ' τους εκτελεστές του έναν αντιπρόσωπο των απεργών του Συνδικάτου Μαρμαράδων. Αυτή ήταν μια απ' τις λίγες εργατικές-εκβιαστικές δολοφονίες στο Σικάγο˙ ο συνδικαλιστικός εκβιασμός σε αυτή την πόλη περιλαμβάνει βασικά ξυλοδαρμούς και προσεχτικές βομβιστικές επιθέσεις (υπερβολικά πολλές για ν' αναφερθούν εδώ), οι οποίες το πολύ να πετούσαν ανθρώπους από τα κρεβάτια τους τη νύχτα.

Στις 29 Σεπτέμβρη του 1928, το σπίτι του Πολ Χάκετ στο Οχάιο δυναμιτίστηκε και τα μέλη της οικογένειας πετάχτηκαν απ' τα κρεβάτια τους. Ο Χάκετ, που ήταν κτηματομεσίτης, είπε ότι η βόμβα πιθανόν προοριζόταν για το διπλανό σπίτι που ανήκε στον Τσαρλς Μοντγκόμερι. Ο τελευταίος, επίσης κτηματομεσίτης, είχε δει ένα σπίτι του ανατιναγμένο πριν περίπου 2 χρόνια, αφότου είχε αρνηθεί να προσλάβει συνδικαλισμένους εργάτες.

Στις 15 Φλεβάρη του 1930, μια ισχυρή έκρηξη δυναμίτη κατέστρεψε το σπίτι του Ρ. Γ. Μπόλντουϊν, προέδρου της Κατασκευαστικής Εταιρείας Μάριον στη Βόρεια Καρολίνα, στην οποία μια απεργία είχε λάβει χώρα για λίγο καιρό. Λίγες μέρες πριν, μια άλλη βόμβα δυναμίτη έσκασε στο εργοστάσιο της εταιρείας προκαλώντας σοβαρές ζημιές. Οι ηγέτες των συνδικάτων που ηγούνταν της απεργίας αρνήθηκαν, φυσικά, κάθε σχέση με τις βομβιστικές επιθέσεις.

Στις 11 Αυγούστου του 1930, μια σειρά από εργατικές αναταραχές στην Κομητεία Γουέμπστερ του Κεντάκι κορυφώθηκε με τον βομβαρδισμό δύο ορυχείων από αεροπλάνο. Εννέα βόμβες έπεσαν από ύψος 2000 ποδιών, την ώρα που μη συνδικαλισμένοι ανθρακωρύχοι πήγαιναν για δουλειά. Καμία ζημιά δεν έγινε πέρα από το άνοιγμα μεγάλων κρατήρων στο έδαφος˙ προφανώς η «παράσταση» στόχευε στον εκφοβισμό.

Στις 25 Νοεμβρίου του 1930, μια βόμβα εξερράγη στη βεράντα του σπιτιού του Καρλ Γουίλντι, διευθυντή προσωπικού ενός υποκαταστήματος της εταιρείας στο Σικάγο. Αυτός και η γυναίκα του παρά λίγο γλίτωσαν το θάνατο. Το μωρό τους τραυματίστηκε και το σπίτι καταστράφηκε. Ο Γουίλντι εξήγησε ότι πρόσφατα είχε απολύσει περίπου 100 εργάτες.

Την άνοιξη του 1929, κατά τη διάρκεια της μεγάλης απεργίας των σιδηροδρομικών στη Νέα Ορλεάνη, 3 βόμβες δυναμίτη εξερράγησαν μέσα σε δυο μήνες καταστρέφοντας βαγόνια τρένων και προκαλώντας ζημιές στον εξοπλισμό.

Από το 1926 και μετά, πάνω από μια ντουζίνα θέατρα δυναμιτίστηκαν σε διάφορα μέρη της χώρας όπου λάμβαναν χώρα εργατικές αναταραχές, με συνολικές ζημιές εκατομμυρίων δολαρίων.

Το φθινόπωρο του 1927, οι εργαζόμενοι στα σκηνικά των θεάτρων στις Δίδυμες Πόλεις απεργούσαν ζητώντας μια μέρα τη βδομάδα ρεπό και οι οπερατέρ και οι μουσικοί απεργούσαν για συμπαράσταση στους πρώτους. Την 1η του Οκτώβρη, μια βόμβα έσκασε στο Θέατρο Φόρεστ την ώρα της παράστασης, τραυματίζοντας μια γυναίκα και πανικοβάλλοντας τους πάνω από 300 θεατές. Την ίδια μέρα, βόμβα έσκασε και στο Θέατρο Λόγκαν στη Μινεάπολη. Οι ηγέτες της απεργίας αρνήθηκαν κάθε ανάμιξη.

Στις 19 Αυγούστου του 1927, το Θέατρο Ράιτ στο Αρκάνσας καταστράφηκε μερικώς από δυναμίτη, με τη ζημιά να φτάνει στα 20.000 δολάρια. «Εργατική αναταραχή».

Στις 8 Νοεμβρίου του 1927, το Θέατρο της Πολιτείας στο Γκέρντον της Ιντιάνα, που πρόσφατα είχε χτιστεί και που είχε κοστίσει 1.700.000 δολάρια, καταστράφηκε ολοσχερώς από έκρηξη δυναμίτη. Συνελήφθησαν και κατηγορήθηκαν αντιπρόσωποι συνδικάτων που απεργούσαν.

Στις 3 Νοέμβρη του 1929, μια βόμβα νιτρογλυκερίνης εξερράγη στην αίθουσα προβολής του Θεάτρου Λέμεϊ του Σεντ Λούις, δημιουργώντας τρύπα στην οροφή και καταστρέφοντας εξοπλισμό αξίας 6000 δολαρίων. 30 λεπτά αργότερα μια άλλη βόμβα έσκασε στην αίθουσα προβολής του Θεάτρου Μάκλαντ στη ίδια πόλη, προκαλώντας ζημίες αξίας 5000 δολαρίων. Οι μουσικοί των θεάτρων απεργούσαν ήδη έξι βδομάδες.

IV

Ο εργατικός εκβιασμός, απ' την άποψη της ακραίας βίας, βρίσκεται τώρα στο απόγειό του όχι στο Σικάγο αλλά στη Νέα Υόρκη.

Το καλοκαίρι του 1929 καθόμουν αργά το βράδυ στο σπίτι ενός φίλου στο Μπρονξ, όταν ξαφνικά η γειτονιά φωτίστηκε από μια άγρια λάμψη. Ερχόταν από ένα κτήριο δεκαέξι ορόφων υπό κατα-

σκευή αλλά σχεδόν έτοιμο, με όλες τις ξυλουργικές κατασκευές να έχουν τοποθετηθεί στους ορόφους. Το κτήριο είχε περιλουστεί με πετρέλαιο από την κορυφή ως το ισόγειο και πυρπολήθηκε. Ήταν ένα περιστατικό πολέμου ανάμεσα στους εργατικούς εκβιαστές και τους εργολάβους, το τρίτο αυτού του είδους στο Μπρονξ μέσα σε λίγους μήνες. Κανείς δε συνελήφθη. Οι εργολάβοι ίσως γνωρίζουν ποιος μίσθωσε τους εμπρηστές, αλλά θα ήταν καθαρή αυτοκτονία γι' αυτούς ή για τον οποιονδήποτε δημόσιο κατήγορο να αναλάβει δράση εναντίον τους.

Το χειμώνα του 1929 έγινε η δικαστική έρευνα για τους «εκβιασμούς στις οικοδομές» στο Μπρονξ, αλλά το μόνο της αποτέλεσμα ήταν η παραπομπή του Άντονι Μόντφορτ, του αποκαλούμενου «τσάρου των εκβιαστών» στα οικοδομικά επαγγέλματα και του Μάικλ Μακ Κλάσκι, αντιπροσώπου του Συνδικάτου Σαπωνοποιών, με την κατηγορία του εκβιασμού. Δικάστηκαν, καταδικάστηκαν και οδηγήθηκαν στη φυλακή. Όταν επιλέγονταν οι ένορκοι για τη δίκη του Μακ Κλάσκι, πολλοί υποψήφιοι ικέτευσαν να εξαιρεθούν γιατί «φοβούνταν».

Μέχρι εκείνη τη δίκη είχαν λάβει χώρα δύο εκτελέσεις εργολάβων στη Νέα Υόρκη. Η μία έγινε το Μάη του 1930. Ο εργολάβος βγήκε απ' το σπίτι του στο Χάρλεμ και κατευθύνθηκε προς το αυτοκίνητό του, στη γωνία του δρόμου. Τότε τρεις ένοπλοι τον πυροβόλησαν ταυτόχρονα.

Την άνοιξη του 1930, αρκετά σπίτια εργολάβων δυναμιτίστηκαν τη νύχτα και άνθρωποι πετάχτηκαν από τα κρεβάτια τους. Τον Απρίλη, ένας επόπτης υδραυλικών πυροβολήθηκε και έπεσε νεκρός την ώρα που γυρνούσε από τη δουλειά στο σπίτι του –άλλο ένα περιστατικό στον «εργατικό πόλεμο».

Στις 8 Αυγούστου του 1930 πέθανε στο νοσοκομείο του Μπρούκλιν ο Τζακ Άλμπερτ, ο ένας απ' τους δύο μπογιατζήδες οι οποίοι, αφού αποχώρησαν απ' το συνδικάτο, δέχτηκαν επίθεση και ξυλοκοπήθηκαν από 6 άντρες λίγες μέρες μετά. Ο συνάδελφός του τραυματίστηκε σοβαρά.

Έχω αναφέρει την απελπισμένη αφοσίωση που επέδειχναν τα συνδικάτα των μουσικών. Το 1924 δημιουργήθηκε το αποκαλούμενο Συνδικάτο Αμοιβαίας Προστασίας των Μουσικών, μια ισχυρή σκληροπυρηνική φράξια μέσα στην Αμερικάνικη Ομοσπονδία Μουσικών της Νέας Υόρκης. Προσέλαβε τον Αντόνιο Βακαρέλλι, με το ψευδώ-

νυμο Πολ Κέλι, ένα γορίλλα με μεγάλο θάρρος που δυο χρόνια πριν είχε κερδίσει φήμη μέσα από τη δράση του στις απεργίες των φορτοεκφορτωτών. Έγινε «οικονομικός διευθυντής» με μισθό 20.000 δολάρια το χρόνο, με ειδικό καθήκον να τρομοκρατεί όσους ενεργούσαν εκτός (και εναντίον) του συνδικάτου. Μουσικοί που δεν έμπαιναν στην οργάνωση ξυλοκοπούνταν από μπράβους στους διαδρόμους που οδηγούσαν στη σκηνή. Εικοσάδες κλαρινίστες βρέθηκαν με τα μπροστινά τους δόντια να λείπουν και βιολιστές και πιανίστες με τα δάχτυλά τους σπασμένα. Οι εργοδότες μουσικών που δεν ανήκαν στο Σ.Α.Π.Μ. δέχονταν επίθεση και οι χώροι διασκέδασης που είχαν στην ιδιοκτησία τους ανατινάζονταν.

Κάποια συνδικάτα ενδυματοποιών στη Νέα Υόρκη είναι φημισμένες οργανώσεις εκβιαστών. Το 1927, τη χρονιά πριν δολοφονηθεί, ο Άρνολντ Ρόθσταϊν, αρχηγός μιας συμμορίας στο Μανχάταν, ήταν ισχυρός παράγοντας στις μεγάλες απεργίες των γουναράδων και τον ενδυματοποιών, μεταδίδοντας στα συνδικάτα το σκληροπυρηνικό του ταλέντο και «κανονίζοντας» την αστυνομία ώστε να μην χτυπήσει τους απεργούς. Για τις υπηρεσίες του έπαιρνε αμοιβές που (συνολικά) έφτασαν τις εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια. Από τότε, περίπου μια ντουζίνα βιομήχανοι ενδυμάτων έχουν εκτελεστεί. Η τελευταία εκτέλεση στον επαγγελματικό χώρο του ενδύματος έγινε κατά τη διάρκεια μιας απεργίας το Φλεβάρη του 1930. Ένας ένοπλος πυροβόλησε και σκότωσε τον ιδιοκτήτη μιας μεγάλης βιομηχανίας ενδυμάτων την ώρα που έμπαινε στο αυτοκίνητό του, μπροστά στο εργοστάσιο. Ο ένοπλος διέφυγε.

Οι ξυλοδαρμοί ήταν επίσης μια διαδεδομένη πρακτική στη Νέα Υόρκη, στο Μπρούκλιν και στο Μπρονξ. Οπωσδήποτε, όπως και στο Σικάγο, η ακραία βία –εκτελέσεις και ανατινάξεις– επιστρατευόταν συνήθως όταν οι απειλές και ξυλοδαρμός δεν είχαν αποτέλεσμα.

V

Πίσω στα 1920, όταν ο εργατικός εκβιασμός έκανε τα πρώτα του βήματα, η σχέση μεταξύ των εγκληματιών και των συνδικάτων ήταν μάλλον μακρινή. Τα συνδικάτα μίσθωναν δυναμιτιστές, δολοφόνους και μπράβους και τους πλήρωναν για τη δουλειά τους –και αυτό ήταν

όλο. Αλλά με τον καιρό οι εγκληματίες άρχισαν να κερδίζουν έδαφος, βρίσκοντας το δρόμο για τα συνδικαλιστικά γραφεία και αξιώματα, και σε αρκετές περιπτώσεις πήραν στα χέρια τους και την ίδια διεύθυνση των οργανώσεων.

Έχω αποδείξει ότι ο δυναμίτης και οι ξυλοδαρμοί συχνά έσωσαν τα συνδικάτα απ' τη διάλυση. Οι γκάνγκστερ που δυναμιτίζουν και δέρνουν για λογαριασμό των συνδικάτων το συνειδητοποιούν αυτό˙ και μοιραία αρχίζουν να θεωρούν τους εαυτούς τους το σημαντικότερο παράγοντα στα ζητήματα του συνδικάτου, πράγμα που άλλωστε ισχύει την ώρα του συναγερμού. Αρχίζουν να θεωρούν ότι οι μίζες που παίρνουν απ' το ταμείο του συνδικάτου είναι υπερβολικά μικρές και υπερβολικά άτακτες για την τόσο σημαντική υπηρεσία που προσφέρουν. Έτσι, προτείνουν να παρέχουν στο συνδικάτο «σταθερή προστασία» για συγκεκριμένο χρηματικό ποσό κάθε μήνα. Αν οι ηγέτες του συνδικάτου αρνηθούν μια τέτοια προσφορά, πολύ συχνά πετάγονται έξω απ' τα αξιώματα –κάποτε με τη βία, κάποτε με εκλογές– και τη θέση τους παίρνουν «γορίλες» που είναι θετικοί απέναντι στην ιδέα της «προστασίας».

Εργατικοί ηγέτες του Σικάγο μού έχουν πει ότι πάνω από 30 μεγάλα συνδικάτα στην πόλη τους είναι, ολοκληρωτικά ή μερικά, κάτω απ' τον έλεγχο γκάνγκστερ ή εκβιαστών.

Ο Αλ Καπόνε συχνά αναφέρεται ως ένας ισχυρός παράγοντας στα ζητήματα των εργατικών συνδικάτων του Σικάγο. Και όντως είναι, αλλά πιθανόν σε μεγάλο βαθμό ενάντια στη θέλησή του. Στην πραγματικότητα ποτέ δεν προσπάθησε σθεναρά να ελέγξει τα συνδικάτα. Για να γίνει κατανοητό αυτό, πρέπει κανείς να καταλάβει ότι ο Καπόνε δεν είναι σε καμία περίπτωση το τέρας που το δημιουργημένο από τον Τύπο ψευδώνυμο «Ο Σημαδεμένος Αλ» αφήνει να εννοηθεί. Ξεκίνησε ως λαθρέμπορος μπύρας, σκοπεύοντας να πλουτίσει μέσα σ' αυτόν τον τομέα του εκβιασμού και μετά να σταματήσει. Αλλά μετά μπλέχτηκε με την πολιτική, ενώ οι μπράβοι του ενέπλεξαν τη συμμορία και σε άλλους εκβιασμούς, και τώρα είναι σχεδόν αδύνατο γι' αυτόν να σταματήσει χωρίς να διαλύσει τη συμμορία. Μπήκε στον «εκβιασμό της προστασίας» και προστάτευε νομοταγείς επιχειρήσεις ενάντια σε άλλους γκάνγκστερς, γιατί η αστυνομία αδυνατούσε να τις προστατέψει. Και παρομοίως, τα συνδικάτα πήγαν σ' αυτόν για να

τους προστατέψει απ' το «Μπαγκς» Μόραν και άλλους γκάνγκστερ, γιατί τα συνδικάτα ξέρουν ότι ο Αλ και οι άντρες του είναι ευθείς σκοπευτές –όχι μόνο με τα όπλα τους αλλά και από την πλευρά της εντιμότητας και της επαγγελματικής ηθικής τους.

Η *Τρίμπιουν* του Σικάγο της 20ης Απριλίου του 1930 αναφέρει ένα περιστατικό (…)

Φαίνεται ότι ο Τζέιμς Μακ Λάφλιν, αντιπρόσωπος του Συνδικάτου Μαρμαράδων, προσκαλέστηκε στο αρχηγείο του «Μπαγκς» Μόραν, αρχηγού μιας συμμορίας που τότε βρισκόταν σε ένα είδος ανακωχής με τη συμμορία του Καπόνε.

Ο Μπαγκς του είπε πώς ήθελε ένα ποσό κάθε πρώτη του μήνα για να παρέχει «προστασία» στο συνδικάτο.

Ο Μακ Λάφλιν παραπονέθηκε στο Ντάνι Στάντον, τον οποίο ο Καπόνε είχε χρίσει υπεύθυνο μέσα στη συμμορία για τα θέματα των εργατικών συνδικάτων. Σαν αποτέλεσμα, ο Αλ κάλεσε το Μπαγκς και τον «συμβούλεψε» να άρει τις απαιτήσεις του προς το Μακ Λάφλιν και το συνδικάτο του.

Το πού θα φτάσει η κυριαρχία του Καπόνε πάνω στα εργατικά συνδικάτα είναι κάτι που θα φανεί στο μέλλον. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε ακόμα στην αρχή. Το 1930, κατά το μεγαλύτερο μέρος της χρονιάς, οι ευγενικοί, τζέντλεμεν πιστολάδες του Καπόνε συμμετείχαν σε συνεδριάσεις συνδικάτων, κρατώντας μακριά τους πιστολάδες των άλλων συμμοριών. Έτσι έχουν τα πράγματα μέχρι στιγμής.

Το καλοκαίρι του 1930, ένας Εργατικός από το Σικάγο μου είπε: «Διάολε, ο Καπόνε μπορεί να αξίζει περισσότερα για τα συνδικάτα απ' ό,τι τα υψηλών τόνων «στελέχη» μας της Αμερικάνικης Ομοσπονδίας Εργασίας στην Ουάσιγκτον». Για τα «στελέχη» αυτά υπαινίχθηκε πως ήταν ακόμη τρομοκρατημένα από την υπόθεση Μακ Ναμάρα, που είχε λάβει χώρα σχεδόν είκοσι χρόνια πριν. «Άκου εδώ», είπε, «ξέρω για ποιο πράγμα μιλάω. Ήμουν μέσα σε όλων των ειδών τις απεργίες. Είμαι στο κίνημα 25 χρόνια. Πήγα στην Πενσυλβάνια κατά τη διάρκεια της απεργίας στο ατσάλι το 1919–και γνωρίζω, νεαρέ, ότι χρειάζονται περισσότερα από οργάνωση και προπαγάνδα και απεργίες στα φανερά για να σωθούν τα συνδικάτα, να αυξηθούν οι μισθοί και τα λοιπά. Χρειάζεται χημεία. Δυναμίτης, μα το Θεό!».

Η ανεργία καθώς και η απληστία των εργοδοτών τροφοδοτούν την απελπισία, γιατί ένας άντρας και η οικογένειά του πρέπει κάπως να ζήσουν. Η απελπισία τροφοδοτεί τη βία-εκβιασμό. Πάρτε για παράδειγμα μια χαρακτηριστική αν και ακραία περίπτωση εργατικού εκβιασμού που συνέβη στις 5 Φεβρουαρίου του 1930 στο Σικάγο. Δύο άντρες πάρκαραν το αυτοκίνητό τους κοντά στο νοσοκομείο Λάιν-Ιν, στο οποίο ένα συμπληρωματικό κτήριο ήταν υπό κατασκευή. Με φυσικό τρόπο ρώτησαν έναν εργάτη αν ο Μίγκερ, ο αρχιεπιστάτης του κατασκευαστή, ήταν εκεί. Ο εργάτης τους έδειξε που βρισκόταν ο τελευταίος. Οι άγνωστοι περπάτησαν προς το μέρος του και του έριξαν δυο σφαίρες στην πλάτη, έτρεξαν πίσω στο αυτοκίνητό τους και έφυγαν. Αυτό αναμφίβολα ήταν μια τρομερή πράξη, αλλά πίσω απ' αυτή και όλες τις άλλες τρομοκρατικές ενέργειες των εργατών πρέπει να δούμε τη φρίκη των απελπισμένων αντρών, που εκδιώχθηκαν απ' τη δουλειά και είχαν οικογένειες που βρίσκονταν στο χείλος της λιμοκτονίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22

Ο ΕΚΒΙΑΣΜΟΣ ΩΣ ΜΙΑ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Κάποιοι εκβιαστές με τους οποίους έχω γνωριστεί είναι πνευματώδεις, έξυπνοι άνθρωποι. Ένας απ᾽ αυτούς, ίσως ο καλύτερος απ᾽ όλους, είναι ένας συμπατριώτης μου Γιουγκοσλάβος. Είναι ένα απ᾽ τα «μεγάλα κεφάλια» σε μια απ᾽ τις συμμορίες του Σικάγο, ένας ευγενικός, διαβασμένος άντρας, πρώην ριζοσπάστης, το ίδιο ικανός να συζητήσει για Μαρξ ή για Νίτσε όσο και να διοικήσει μια μεγάλη συμμορία λαθρεμπόρων αλκοόλ και εκβιαστών που πουλάνε προστασία. Πραγματικά, είναι ένας απ᾽ τους πιο «ψαγμένους» και, με τον τρόπο του, ο πιο τίμιος και ο πιο αυθεντικός άνθρωπος που ξέρω.

Όταν ήταν «τίμιος εργαζόμενος» και κέρδιζε 4 ή 6 δολάρια τη μέρα, δεν είχε καταφέρει τίποτα. Είχε υπάρξει σοσιαλιστής και συνδικαλιστής, και παντού είχε συναντήσει δωροδοκίες και ίντριγκες. Άρχισε να συνειδητοποιεί, όπως είπε, ότι οι περισσότεροι ηγέτες του σοσιαλιστικού κινήματος, τοπικοί ή εθνικοί, ήταν είτε απατεώνες είτε ανισόρροποι συναισθηματικοί, την ώρα που το κίνημα εκεί έξω ήταν μια τεράστια μάζα από ηλίθιους προλετάριους στους οποίους το μήνυμα του σοσιαλισμού δε θα έφτανε ποτέ και οι οποίοι ίσως δεν άξιζαν κάτι καλύτερο στη ζωή απ᾽ αυτό που δέχονταν.

«Τώρα, μα το Θεό, αισθάνομαι πάλι άνθρωπος». Τώρα αξίζει κάτι. Είναι κάποιος. Το όνομά του εμφανίζεται στις στήλες των εφημερίδων. Ζει με στυλ. Κάποτε είχε ξυλοκοπηθεί απ᾽ την αστυνομία σε μια απεργία στο Τζόλιετ του Ιλινόις˙ τώρα έχει τους μπάτσους

του χεριού του. Δεν μπορούν να τον αγγίξουν. Στην πραγματικότητα, πολλοί απ' αυτούς είναι κάτω απ' τις διαταγές του.

Ναι, πουλάμε αλκοόλ, κυρίως μπύρα [είπε]˙ Και λοιπόν; Ικανοποιούμε μια επίμονη, σταθερή ζήτηση. Δεκάδες χιλιάδες πελάτες μας γουστάρουνε τη μπύρα και το αλκοόλ μας. Είναι καλό πράμα. Βρίσκει το δρόμο του για τα σπίτια δικαστών και άλλων μεγάλων ανδρών, κάποιοι απ' τους οποίους, αφού μεθύσουν απόψε, το πρωί θα καταδικάσουν κάποιους άλλους για μέθη.

...Ναι, χρησιμοποιούμε βία –και λοιπόν; Είμαστε μήπως χειρότεροι απ' τους νομοταγείς επιχειρηματίες; Μήπως οι μεγάλοι καπιταλιστές δε χρησιμοποιούν βία για να καταστείλουν τις απεργίες; Αυτοί δε σταματάνε μπροστά σε τίποτα. Βέβαια η δικιά τους βία κάποιες φορές είναι νόμιμη˙ κάποιες φορές οι πιστολάδες τους φοράνε στολές με αστραφτερά κουμπιά (ΣτΜ: μάλλον εννοεί τη διαδεδομένη πρακτική των πληρωμένων δολοφόνων να φορούν στολές εθνοφυλάκων ή βοηθών σερίφηδων).

...Ανέφερες ότι τα εργατικά συνδικάτα μισθώνουν δυναμιτιστές και μπράβους για να πετύχουν τους σκοπούς τους. Λοιπόν, μπορεί να είμαι ένας διεστραμμένος εγκληματίας, αλλά δε νομίζω ότι υπάρχει πρόβλημα όταν γίνεται κάτι τέτοιο. Με ποιο τρόπο αντιμετωπίζουν οι καπιταλιστές τους εργάτες; Είναι χειρότερο να ανατινάζεις ένα κτήριο, απ' το να πετάς έξω απ' τη δουλειά, στη μέση του χειμώνα, χιλιάδες άντρες των οποίων οι οικογένειες τρέφονται απ' το μεροκάματο; Εκπλήσσομαι που σταμάτησαν οι ανατινάξεις με δυναμίτη. Αν άρχιζαν πάλι, θα αποκτούσα ξανά κάποιο σεβασμό προς την εργατική τάξη. Τώρα, να πάνε στο διάολο. Τα καταραμένα τα πτώματα, υποφέρουν παθητικά και με αηδιάζουν! Και αν κάποιες συμμορίες εκμεταλλεύονται μερικά συνδικάτα, δε μ' ενδιαφέρει.

...Αλλά καμία απ' τις μεγάλες συμμορίες, απ' όσο ξέρω, δεν εκμεταλλεύεται πραγματικά τα εργατικά συνδικάτα. Η Εργασία είναι πολύ ταπεινή˙ είναι ανίσχυρη και δεν κατέχει τίποτα. Δεν ασχολούμαστε με τους ανίσχυρους, παρά μόνο –στις γενναιόδωρες στιγμές μας– για να τους βοηθήσουμε. Σε αντίθεση με τους μεγάλους καπιταλιστές που εκμεταλλεύονται την πιο αδύναμη τάξη, εμείς αντιστρέφουμε τη διαδικασία.

…Είμαστε επιχειρηματίες της άμεσης δράσης, να τι είμαστε. Είμαστε παράνομοι, σωστά, αλλά έχουμε τους δικούς μας νόμους. Κάποια απ' τα παιδιά κουβαλάνε πιστόλια και άλλα κακά εργαλεία. Έχεις ακούσει για τοποθετήσεις βομβών και δολοφονίες. Κάθε τόσο τα παιδιά δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς από το να ξυλοκοπήσουν κάποιο τύπο. Τι κρίμα! Αλλά είναι αυτό χειρότερο απ' το να οδηγείς εργαζόμενους και τις οικογένειές τους στη λιμοκτονία, ή να πυροβολείς ανυπεράσπιστους ρακένδυτους προλετάριους όταν αυτοί απεργούν για να καλυτερέψουν την κατάστασή τους;

Περπατούσαμε στην Πέμπτη Λεωφόρο, όπου συναντήσαμε έναν άντρα με το όνομα Σαμ, έναν εκβιαστή που δραστηριοποιείται στους τομείς του αλκοόλ, του τζόγου και της εργασίας. Ήταν από το Νιου Τζέρσεη και γνωριζόταν με το Γιουγκοσλάβο φίλο μου πολλά χρόνια. Τον είχα ξανασυναντήσει μια φορά στο παρελθόν. Είναι ένας γενναιόδωρος τύπος, αμερικανοποιημένος Εβραίος της Ρωσίας, στα τριάντα του, γυμνασμένος απ' την κορφή ως τα νύχια, με εβδομαδιαίο εισόδημα που κυμαίνεται από δύο έως πέντε χιλιάδες δολάρια. Έχει σχέσεις με τους περισσότερους πετυχημένους πολιτικούς, εντός και εκτός αξιωμάτων, σε πολλές πόλεις του Νιου Τζέρσεη.

Εκείνο το απόγευμα είχε μαζί του μια όμορφη μικρή ξανθιά, την οποία μας σύστησε ως «Ντόλι, μόλις αφιχθείσα από το Χόλιγουντ». Μας είπε ότι θα πήγαιναν για ψώνια και ότι αν θέλαμε μπορούσαμε να τους συνοδεύσουμε.

Πήγαμε μαζί τους και μέσα στην επόμενη μιάμιση ώρα επισκεφθήκαμε τα πιο ακριβά μαγαζιά της Πέμπτης Λεωφόρου. Ο Σαμ ξόδεψε δύο ή τρεις χιλιάδες δολάρια για τη Ντόλι. Σε ένα σημείο τής αγόρασε 20 ζευγάρια παπούτσια, που το καθένα κόστιζε 20 με 25 δολάρια, και 20 τσάντες που ταίριαζαν με τα παπούτσια, που η καθεμία κόστιζε από 25 έως 100 δολάρια. Ήταν προφανές ότι ο Σαμ συνήθιζε να φέρεται έτσι σε όλες τις φίλες του.

Αργότερα είπα στο φίλο μου ότι θεωρούσα το Σαμ τρελό που ξόδευε τόσα πολλά λεφτά για μια κοπέλα.

«Μπορεί και να είναι», μου απάντησε–«και τι έγινε; Μήπως είναι χειρότερος από τον εκατομμυριούχο που πλούτισε από τη Γουόλ Στριτ ή από κάποιο βιομηχανικό εργοδοτικό εκβιασμό; Ο νομοταγής πλουτοκράτης κάνει αυτά τα πράγματα για τα «κορίτσια της κουστω-

δίας» του, γιατί να μην κάνει τα ίδια και ο Σαμ για την ομορφούλα του απ' το Χόλιγουντ; Σίγουρα, υπάρχουν εκατομμύρια άνεργοι, χιλιάδες απ' αυτούς πεθαίνουν της πείνας, αλλά γιατί να ενδιαφερθεί ο Σαμ για αυτούς περισσότερο από τον Τζον Πίρποντ Μόργκαν, του οποίου το ιδιωτικό γιότ –που τόσο πετυχημένα ονόμασε Ο Κουρσάρος– τού κόστισε 2,5 εκατομμύρια δολάρια όταν το κατασκεύαζε και τώρα του κοστίζει 3 χιλιάδες δολάρια τη μέρα για να το λειτουργήσει; …

Ίσως κάποτε ο Σαμ, ή ο γιος του αν κάποτε αποκτήσει έναν, να φτιάξει κι αυτός ένα ιδιωτικό γιότ το ίδιο πολυτελές με του Μόργκαν και να το ονομάσει Ο Εκβιαστής. Γιατί όχι;»

Και έβαλε τα γέλια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23

Σαμποταζ Και «Απεργια Την Ωρα Της Εργασιας»

Ένα βιβλίο με τον τίτλο *Σαμποτάζ* έπεσε στα χέρια μου. Το πρωτότυπο είχε γραφτεί στα γαλλικά από τον Εμίλ Πουζέ και μεταφράστηκε στα αγγλικά από τον Αρτούρο Τζοβανίτι το 1912, όταν αυτός βρισκόταν έγκλειστος στη φυλακή του Λόρενς της Μασαχουσέτης, με κατασκευασμένες κατηγορίες σχετικά με το ρόλο του ως ηγέτη των Γουόμπλις στη φημισμένη απεργία των εργατών υφαντουργίας. Στο βιβλίο αυτό το σαμποτάζ οριζόταν ως οποιαδήποτε συνειδητή πράξη απ' την πλευρά ενός ή περισσότερων εργατών, που στοχεύει στη μείωση της παραγωγής στο βιομηχανικό τομέα ή στην παρεμπόδιση του εμπορίου και τη μείωση τον κερδών στον εμπορικό τομέα, μέσω της μείωσης της αποτελεσματικότητας της εργασίας και μέσω της πρόκλησης βλαβών στα μηχανήματα – το να παράγει κανείς όσο το δυνατόν λιγότερο, αποφεύγοντας την απόλυση.

Αυτό το βιβλίο ήταν ένα είδος ευαγγελίου για τους Γουόμπλις.

Ένας φίλος μου Γουόμπλι μού είπε:

Τώρα που τ' αφεντικά έχουν πετύχει ένα σχεδόν μοιραίο χτύπημα ενάντια στο μποϋκοτάζ˙ τώρα που η περιφρούρηση των απεργιών είναι πρακτικά εκτός νόμου σε πολλές περιοχές της χώρας, που η ελευθερία του λόγου έχει στραγγαλιστεί, που η ελευθερία των συγκεντρώσεων απαγορεύτηκε και οι δικαστικές Διαταγές ενάντια στους εργάτες παίρνουν τη μορφή επιδημίας –τώρα το σαμποτάζ, αυτή η σκοτεινή, αόρατη,

τρομερή δαμόκλειος σπάθη που κρέμεται πάνω απ' τα κεφάλια της κυρίαρχης τάξης, θα αντικαταστήσει όλα τα όπλα και τα πυρομαχικά των εργατών στον πόλεμο για οικονομική δικαιοσύνη. Και θα νικήσει, γιατί είναι το πιο φοβερό όπλο απ' όλα, με εξαίρεση τη γενική απεργία. (…)

Δεν πέρασε πολύς καιρός για να καταλάβω πόσο αποτελεσματικό –και σημαντικό– ήταν το σαμποτάζ.

II

Μέσω ενός γραφείου ευρέσεως εργασίας βρήκα μια δουλειά σε μια μακροχρόνια κατασκευή έξω απ' το Τζόλιετ. Ήμουν ένας απ' τους εκατό περίπου εργάτες, ανάμεσα στους οποίους όπως γρήγορα εξακρίβωσα υπήρχαν και αρκετοί Γουόμπλις, απόστολοι του σαμποτάζ.

«Χαλάρωσε φίλε», μου είπε ένας απ' αυτούς χαμογελώντας τη δεύτερη ή την τρίτη μέρα. «Μην προσπαθείς να χτίσεις το δρόμο σε μια μέρα. Στο διάολο να πάει. Παίρνεις τα ίδια με μένα –τριάμισι τη μέρα, έτσι δεν είναι; Μη δουλεύεις σα να παίρνεις τριανταπέντε».

Για μέρες ο άντρας αυτός στεκόταν κοντά μου και με παρότρυνε να δουλεύω πιο αργά. «Κάνε διάλειμμα, φίλε», έλεγε. Ή, «Πήγαινε για λίγο νερό». Ή, «Δε νομίζεις ότι ήρθε η ώρα να ξαναπάς στη βρύση;». Ή, «Και αύριο μέρα είναι».

«Μη δουλεύεις τόσο το φτυάρι, φίλε. Μη σπάσεις τη μέση σου. Θυμάμαι τι έκανε μια ομάδα από πτώματα (ΣτΜ: στο πρωτότυπο stiffs, που σημαίνει «εργάτες» στην αργκό) στην Ιντιάνα το 1908, όταν το αφεντικό τούς μείωσε τους μισθούς. Πήγαν σε ένα μηχανουργείο και κόντυναν τα φτυάρια τους. Είπαν στο αφεντικό: «Μικρός μισθός, μικρό φτυάρι». Ήταν ένα είδος ενστικτώδους, αυθόρμητου σαμποτάζ. Αυτό είναι σωστό και σήμερα –«μικρός μισθός, μικρό φτυάρι». Παίρνεις τρία και πενήντα˙ πιστεύεις ότι τόσο αξίζει η εργασία σου; Μην είσαι ηλίθιος. Δώσε τους μικρό φτυάρι˙ όταν κανείς δεν κοιτάει, καθόλου φτυάρι. Στο διάολο να πάνε. Σταμάτα –κάνε απεργία την ώρα της δουλειάς».

Αρχικά –το 1912 και το 1913– η άποψη των Γουόμπλις ήταν να προκαλούνται ζημιές στα μηχανήματα πριν τις απεργίες, ώστε οι απεργοσπάστες να μη μπορούν μετά να τα λειτουργήσουν˙ αλλά απ' το 1920 και μετά, οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου και οι

κομμουνιστές αγκιτάτορες, που τότε άρχισαν και αυτοί να παίζουν σημαντικό ρόλο στο δράμα του σαμποτάζ στην αμερικάνικη βιομηχανία, άρχισαν να «κανονίζουν» τις μηχανές την ώρα που η δουλειά έτρεχε. Στην κατασκευή του δρόμου κοντά στο Τζόλιετ όπου εργαζόμουν, ο επιστάτης κάθε λίγες μέρες είχε προβλήματα με τις μπετονιέρες, τα φορτηγά και τα κομπρεσέρ. Ξαφνικά τα μηχανήματα χαλούσαν στη μέση του πρωινού ή του απογεύματος και έτσι 10 ή 20 άντρες τριγύριζαν χωρίς να κάνουν τίποτα την ώρα που οι μηχανικοί τα επιδιόρθωναν.

Ο φίλος μου ο Γουόμπλι με κοιτούσε τότε με νόημα, χαμογελώντας.

Μια μέρα αυτός και τρεις άλλοι άντρες, επίσης Γουόμπλις και απόστολοι του σαμποτάζ, απολύθηκαν, αποζημιώθηκαν και προειδοποιήθηκαν να μείνουν μακριά απ' την περιοχή στο μέλλον˙ αλλά πριν φύγουν έμαθα ότι τα δύο μίλια ασφάλτου που είχαμε στρώσει τον τελευταίο ενάμιση μήνα θα γέμιζαν μεγάλες ρωγμές μέσα σε τρεις βδομάδες. Κάτι είχαν ρίξει στο τσιμέντο που θα το έκανε να σπάσει και ο εργολάβος θα έπρεπε να το ξαναφτιάξει απ' την αρχή.

Έμεινα στη δουλειά στο Τζόλιετ άλλον ένα μήνα, αρκετό διάστημα για να δω την άσφαλτο να σπάει.

Στα χωράφια σιταριού του Κάνσας όπου δούλεψα για αρκετές βδομάδες το καλοκαίρι του 1920, υπήρχε πολύ σταμάτημα ή «απεργία την ώρα της εργασίας» και οι αλωνιστικές μηχανές και ο υπόλοιπος εξοπλισμός συχνά έβγαινε εκτός λειτουργίας στη μέση της δουλειάς, τότε που η κάθε εργάσιμη ώρα μέτραγε πολύ για τον ιδιοκτήτη.

Περίπου 30 μίλια απ' το μέρος όπου δούλευα, ένα χωράφι σιταριού με έκταση περίπου ένα τετραγωνικό μίλι κάηκε. Οι Γουόμπλις που γνώριζα φέρονταν αντίθετοι στον εμπρησμό και κατηγόρησαν για την «παράσταση» αυτή τους κομμουνιστές, οι οποίοι ήταν γενικά πολύ πιο δραστικοί. Υπήρχαν φήμες ανάμεσα στους Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου ότι οι «κομμουνιστές» στις ΗΠΑ είχαν διαταγές «από τη Μόσχα» να σαμποτάρουν την αμερικάνικη βιομηχανία.

(…)

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, στην αρχή της περασμένης δεκαετίας, οι «κομμουνιστές» στις ΗΠΑ εμπλέκονταν σε ενέργειες σαμποτάζ˙

πρέπει, όμως, να αναφέρω ότι δεν υπήρχε και δεν υπάρχει καμία σχέση μεταξύ αυτών των ανθρώπων και των διάφορων Κομμουνιστικών κινημάτων που υπάρχουν σήμερα στις ΗΠΑ. Οι περισσότεροι αμερικάνοι «κομμουνιστές» εκείνη την εποχή ήταν διαφόρων ειδών διαφωνούντες που είχαν αποχωρήσει από τους Β.Ε.Κ., κανείς από τους οποίους σήμερα δεν έχει σχέση με τον κομμουνισμό.

Ανάμεσα στις σημειώσεις μου τυχαίνει να έχω αποκόμματα εφημερίδων που αναφέρονται στη βία και το σαμποτάζ που σχετίζονται με τις απεργίες των σιδηροδρομικών και των ανθρακωρύχων, το φθινόπωρο του 1922:

Ουάσινγκτον, 1 Σεπτ.– Από 6000 ως 7000 βαγόνια φορτωμένα με προϊόντα έχουν υποστεί δολιοφθορές και πρέπει να αδειάσουν για να επιδιορθωθούν, ανακοίνωσε σήμερα το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Τα περιεχόμενά τους πρέπει να φορτωθούν σε άλλα βαγόνια για να μην υπάρξουν ελλείψεις στο Βορρά, όπου πολλά απ' αυτά επρόκειτο να αποσταλούν.

Κάμπερλαντ, 5 Σεπτ.– Μια γέφυρα στο εργοτάξιο του Τζερόμ, ιδιοκτησία των Σιδηροδρόμων Μπάλτιμορ και Οχάιο, ανατινάχτηκε με δυναμίτη που είχε τοποθετηθεί κάτω από δύο ερείσματα. Και τα δύο έπεσαν στη μέση του δρόμου μετά την έκρηξη.

Μέμφις, Τενεσί, 5 Σεπτ.– 8 άντρες θα αντιμετωπίσουν την κατηγορία της ανθρωποκτονίας, οι 4 απ' αυτούς στο Μέμφις και οι άλλοι 4 στο Χιούμπερτ του Αρκάνσας˙ ένας άλλος θα αντιμετωπίσει την κατηγορία της συνειδητής καταστροφής τρένου και ένας ακόμα την κατηγορία της περιφρόνησης ομοσπονδιακού δικαστηρίου, με βάση μια ομολογία που λέγεται ότι αποσπάστηκε από συλληφθέντες απεργούς σιδηροδρομικούς…

Βίλκις-Μπερ, 7 Σεπτ.– Η σωλήνα τροφοδοσίας που κατέληγε στο ανάχωμα των Σιδηροδρόμων Λέχαϊ Βάλεϊ, κοντά στο Πάκερτον, η βασική πηγή παροχής νερού στις γραμμές τους, δυναμιτίστηκε και τινάχτηκε στον αέρα χτες το βράδυ.

Πόλη της Οκλαχόμα, 7 Σεπτ.– Με τη σύλληψη 4 αντρών για τον εμπρησμό της γέφυρας στο Σικάγο που ανήκε στους Σιδηροδρόμους

Ροκ Άιλαντ και Πασίφικ, ο αρχηγός της αστυνομίας των ΗΠΑ ανακοίνωσε ότι έχει συγκεντρώσει αποδείξεις για την ύπαρξη μιας συνωμοσίας απεργών των σιδηροδρόμων σε όλη τη χώρα που σαν στόχο έχει την ανατίναξη γεφυρών, σε μια προσπάθεια της να επισπεύσει μια γενική απεργία στον κλάδο.

Την τελευταία δεκαετία το σαμποτάζ και η «απεργία την ώρα της εργασίας» είχαν γίνει κομμάτι της ψυχολογίας και της συμπεριφοράς εκατομμυρίων αμερικάνων εργατών, οι οποίοι κατά τα άλλα θα δυσανασχετούσαν αν κάποιος τους αποκαλούσε Γουόμπλις ή κομμουνιστές.

III

Το 1921 βρέθηκα και πάλι στα Ανατολικά. Μην καταφέρνοντας να βρω δουλειά στη στεριά, πήγα στη θάλασσα και μέσα στον επόμενο χρόνο μπαρκάρισα σε πέντε διαφορετικά πλοία, όπου σε όλα συνάντησα το σαμποτάζ τόσο από τους ναύτες, Γουόμπλις ή μη, όσο και από τους βαθμοφόρους (αν και οι τελευταίοι, όπως είναι φυσικό, δεν θα αποκαλούσαν ποτέ τις πράξεις τους σαμποτάζ).

Είδα να καταστρέφονται ή να πετάγονται στη θάλασσα τρόφιμα αξίας χιλιάδων δολαρίων και μπογιές και εξοπλισμός του πλοίου αξίας δεκάδων χιλιάδων.

Σε ένα πλοίο με το οποίο έκανα το ταξίδι Νέα Υόρκη–Κόλπος Ατλαντικού, σχεδόν το 100% του πληρώματος ήταν σαμποτέρ –και κάποιοι απ' τους άντρες μόλις που είχαν ακούσει για τους Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου. Οι Γουόμπλις είχαν τουλάχιστον ένα υψηλό κοινωνικό κίνητρο όταν κήρυτταν και διέπρατταν το σαμποτάζ˙ οι σαμποτέρ όμως που δεν ανήκαν στους Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου έμοιαζαν απλά να βρίσκονται σε άσχημη διάθεση και αντλούσαν μιαν άγρια ικανοποίηση όταν έριχναν ολόκληρα κουτιά μπογιάς στη θάλασσα. «Στο διάολο να πάνε», ήταν το σύνθημα. «Στο διάολο οι ιδιοκτήτες».

Μου είπαν ότι στο προ-προηγούμενο ταξίδι ο καπετάνιος και ο μηχανικός είχαν «κανονίσει» τις μηχανές ώστε το πλοίο να χρειαστεί να παραμείνει για επισκευές σε ένα ναυπηγείο του Σαν Πέντρο στην Καλιφόρνια για τρεις βδομάδες, με το κόστος των επισκευών να φτάνει τα 23 χιλιάδες δολάρια, απ' τα οποία οι ίδιοι πήραν μίζα από τον αντιπρόσωπο του ναυπηγείου.

Λίγους μήνες αργότερα μπαρκάρισα στο πλοίο Οσκάβα στη Φιλαδέλφεια. Ήταν ναυλωμένο απ' το Ναυτιλιακό Συμβούλιο των ΗΠΑ, κατασκευασμένο το 1918 με κόστος περίπου δύο εκατ. δολάρια και με ένα υπερσύγχρονο ψυκτικό σύστημα. Σαλπάραμε για το Αμβούργο με ένα μικρό φορτίο. Το πλήρωμα του πλοίου ήταν το τυπικό είδος πληρώματος που έβρισκε τότε κανείς στα αμερικάνικα εμπορικά πλοία, ίσως λίγο χειρότερο.

Στο Αμβούργο παραλάβαμε ένα τεράστιο φορτίο από σαμπάνιες και λικέρ για τη Νότια Αμερική. 5 ή 6 μέρες αφότου αφήσαμε τη Γερμανία, μπουκάλια άρχισαν να ανοίγουν στα δωμάτια των βαθμοφόρων˙ τελικά το ίδιο συνέβη ακόμα και πάνω στη γέφυρα του πλοίου και ολόκληρα κιβώτια απ' τα θαυμάσια αλκοολούχα βρήκαν το δρόμο για τις καμπίνες του πληρώματος.

Όταν το φορτίο παραδόθηκε, αποκαλύφθηκε ότι απ' το Οσκάβα έλειπαν περίπου εκατό κιβώτια σαμπάνιας, κούμελ και άλλων ποτών. Ο γέρος (ο καπετάνιος) ήξερε, φυσικά, τι είχε απογίνει το εμπόρευμα που έλειπε. Αλλά, με σχεδόν όλο το πλήρωμα να συμμετέχει σε μια χαλαρή συνωμοσία εναντίον του, δεν μπορούσε να αποδείξει τίποτα. (…)

Στο ταξίδι της επιστροφής του στο Αμβούργο, το φορτίο του Οσκάβα θα ήταν κάποιοι τόνοι κατεψυγμένου κρέατος.

Μια μέρα κάποιος έριξε υπερβολική ποσότητα πετρελαίου στους φούρνους του μηχανοστασίου. Η φωτιά πεταγόταν, έλαμπε έξω απ' τα φουγάρα και καυτό λάδι χυνόταν σε ολόκληρο το πλοίο. Η φωτιά κατέστρεψε ένα μεγάλο μέρος της άνω δομής, συμπεριλαμβανομένων των περισσότερων σωστικών λεμβών, της γέφυρας και της αίθουσας πλοήγησης.

Όταν βρισκόμασταν ακόμα αρκετές μέρες μακριά απ' το Αμβούργο, ο μηχανικός έκαψε τα δυναμό, όποτε για το υπόλοιπο ταξίδι το πλοίο δεν είχε φώτα και δεν υπήρχε άλλος κρύος αέρας για τις σωλήνες ψύξης.

(…)

Απείχαμε περίπου μια μέρα από τη Μαδέιρα, όταν οι μηχανές τέθηκαν εξ ολοκλήρου εκτός λειτουργίας. Περιπλανηθήκαμε για μια μέρα και μια νύχτα, όσο το πλοίο επισκευαζόταν όπως-όπως έτσι ώστε να μπορέσουμε να πιάσουμε στη Μαδέιρα, όπου έτσι κι αλλιώς δε θα υπήρχε η δυνατότητα για εκτεταμένες επισκευές. Τα δυναμό, απ' ότι φαινόταν, ήταν τελείως κατεστραμμένα.

Με το σύστημα ψύξης να μη λειτουργεί, το κατεψυγμένο κρέας άρχισε να ξεπαγώνει και να μυρίζει. Μεγάλο μέρος του φορτίου αναγκαστικά μαγειρεύτηκε ή πετάχτηκε.

Οι Γουόμπλις αστειεύονταν μεταξύ τους, υπολογίζοντας πόσα θα πλήρωνε η κυβέρνηση των ΗΠΑ για το κατεστραμμένο φορτίο.

Κάπου έξω απ' τις ακτές της Ολλανδίας τα αποθέματα πετρελαίου τελείωσαν, οπότε το πλοίο ρυμουλκήθηκε στο Αμβούργο. Με τις ανακρίσεις που ακολούθησαν ο καπετάνιος σχεδόν τρελάθηκε. Τελικά ο ίδιος απαλλάχτηκε, ενώ κάποιοι βαθμοφόροι φυλακίστηκαν και στερήθηκαν τα διπλώματά τους.

Το Οσκάβα επιδιορθώθηκε αρκετά για να πάει πίσω στις ΗΠΑ, όπου μεταφέρθηκε σε ένα «νεκροταφείο πλοίων» στο οποίο ήδη υπήρχαν εκατοντάδες άλλα πλοία σε όχι καλύτερη κατάσταση.

Ένας φίλος μου απ' το πλήρωμα, μέλος των Β. Ε. Κ., μού είπε: «Δε θα μπορούσαν να κάνουν καλύτερο σαμποτάζ ακόμα κι αν όλοι κάτω απ' τον καπετάνιο ήταν Γουόμπλις ή κομμουνιστές. Αλληλούια!»

Σε ένα εργοστάσιο δαντέλας στην Πενσυλβάνια όπου δούλεψα για λίγο, βρήκα τους εργάτες, ιδίως τους άντρες, σε άσχημη διάθεση. Η διοίκηση επιτάχυνε τις μηχανές αναγκάζοντας τους εργάτες να δουλεύουν όλο και γρηγορότερα με τον ίδιο μισθό, με αποτέλεσμα να υπάρξει μεγάλο σαμποτάζ των μηχανών˙ οι αργαλειοί υπέστησαν καταστροφές˙ στις μεγάλες μηχανές οι δερμάτινοι ιμάντες κόπηκαν με ξυράφια. Ο επιστάτης κατηγόρησε «αυτούς τους μπάσταρδους τους κομμουνιστές». Σε αρκετούς κομμένους δερμάτινους ιμάντες, ένα πρωί, βρέθηκε γραμμένη η φράση «Σάκο και Βαντσέτι» με άσπρη κιμωλία.

Δούλεψα σε τρία ή τέσσερα εστιατόρια στη Νέα Υόρκη και το Πίτσμπουργκ και συνάντησα το σαμποτάζ τουλάχιστον στα δύο απ' αυτά. Στο ένα, ένας κομμουνιστής λαντζέρης πριν σχολάσει έχυνε πολλά κουτιά κηροζίνη μέσα σε βαρέλια με ζάχαρη, και ουρούσε μέσα σε κιβώτια τσαγιού και καφέ. Σκέφτηκα πως θα πήγαινε από δουλειά σε δουλειά κάνοντας το ίδιο πράγμα.

Σε ένα εργοστάσιο παπουτσιών στο Μιλγουόκι μού έδειξαν έναν άντρα που ήταν γνωστός σε μερικούς συναδέλφους του ως σαμποτέρ. Ήταν ένα άτομο με εκκεντρική εμφάνιση, που μισούσε τις μηχανές

και είχε εφεύρει όλους τους τρόπους για να τους προκαλεί βλάβες. Ήταν ένα ακαθόριστο είδος ριζοσπάστη, που θεωρούσε τις μηχανές μια μεγάλη κατάρα για την ανθρωπότητα.

Συνάντησα αυτό το μίσος για τις μηχανές και αλλού. Άντρες κατέφευγαν σε διάφορες μορφές σαμποτάζ το οποίο δεν είχε καμία σχέση με τους Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου ή με τον Κομμουνισμό, αλλά ήταν καθαρά ζήτημα προσωπικής μνησικακίας και εκδίκησης. Έχω δει άντρες οι οποίοι –κάποιες φορές μεθυσμένοι, κάποιες φορές νηφάλιοι– καταριόντουσαν τις μηχανές και, περνώντας δίπλα τους, κουνούσαν απειλητικά τις γροθιές τους προς αυτές δηλώνοντας τούς πως δεν ήταν σκλάβοι τους. Κάθε μεγάλη βιομηχανία φαίνεται πως έχει «τρελούς» που πιστεύουν ότι οι μηχανές είναι ζωντανές και κρατάνε τους εργάτες κάτω απ' την εξουσία τους.

Λίγο μετά τον πόλεμο, διάβασα –δε θυμάμαι που– για έναν αμερικάνο στρατιώτη –έναν «τρελό»– που πίστευε ότι οι μηχανές σκοτώνουν ανθρώπους ως εκδίκηση για τη δουλειά που οι άνθρωποι τις βάζουν να κάνουν. «Σταματήστε τις μηχανές», οδυρόταν τραυματισμένος σε ένα νοσοκομείο, «και δε θα υπάρξει άλλος πόλεμος. Οι μηχανές κάνουν τον πόλεμο –οι μηχανές μας σκοτώνουν».

V

Τη δεκαετία του 1920 οι μεγάλοι και σκληροί εργατικοί ξεσηκωμοί ήταν σχετικά λίγοι στις ΗΠΑ, αλλά ο αγώνας των μη εχόντων ενάντια στους έχοντες συνεχίστηκε αδιάκοπος και το ίδιο αμείλικτος˙ μόνο που τώρα πια δεν εκφραζόταν με ανοιχτές εχθροπραξίες. Στην επιφάνεια τα πράγματα έμοιαζαν ήσυχα, αλλά υπόγεια οι εργάτες μολύνονταν με τα μικρόβια του σαμποτάζ και της «απεργίας την ώρα της δουλειάς».

Υπήρχε, οπωσδήποτε, ένα τεράστιο ανοργάνωτο ριζοσπαστικό κίνημα, που περιλάμβανε εκατομμύρια εργάτες που βρίσκονταν εκτός των συνδικάτων και των σοσιαλιστικών κομμάτων, ειδικευμένους και ανειδίκευτους, που ο καθένας με τα δικά του ατομικά τεχνάσματα προσπαθούσε να καλυτερεύσει τη ζωή του καθώς και να εκδικηθεί ένα σύστημα που χρησιμοποιούσε τον άνθρωπο μόνο όταν ο κόπος του έφερνε κέρδη στον εργοδότη, που τον άφηνε να πεθάνει της

πείνας όταν υπήρχε πλεόνασμα παραγωγής και τελικά τον πέταγε στο δρόμο όταν γερνούσε.

Ο ριζοσπαστισμός του εργάτη τώρα έβρισκε προσωπική έκφραση στο να κάνει όσο λιγότερα μπορούσε με το μισθό που έπαιρνε και στο να σπαταλάει όσα περισσότερα υλικά μπορούσε. Ο ριζοσπαστισμός τώρα δεν είχε κανένα κοινωνικό όραμα και σκοπό˙ το κίνητρό του ήταν απλά η προσωπική εκδίκηση.

Αυτού του είδους ο ριζοσπαστισμός συνεχίζει να υπάρχει και σήμερα. Οι εργάτες είναι κυνικοί. Οι πιο έξυπνοι απ' αυτούς δεν έχουν καμία εμπιστοσύνη στην πολιτική. Χλευάζουν το σοσιαλιστικό κόμμα, ιδίως όσοι απ' αυτούς έζησαν από κοντά τις αναποτελεσματικές πρακτικές των ηγετών του. Δεν έχουν εμπιστοσύνη στο συνδικαλισμό˙ οι περισσότεροι που συμμετέχουν στα συνδικάτα συμμετέχουν επειδή πρέπει, επειδή αυτό τον καιρό τα συνδικάτα ακόμα ελέγχουν κάποια επαγγέλματα. Ξέρουν ότι οι ηγέτες τους είναι απατεώνες. Έχω ακούσει μέλη να αποκαλούν τους αξιωματούχους απατεώνες από την εξέδρα της συνδικαλιστικής συνάντησης, και να αναφέρονται στις οργανώσεις τους με το χαρακτηρισμό «εκβιαστές». Δεν έχουν πίστη σε κάποιο καλύτερο μέλλον για τους εαυτούς τους ως τάξη, ενώ την ίδια στιγμή αισθάνονται ότι είναι «καρφωμένοι» –ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι καταδικασμένοι απ' τη μοίρα να παραμείνουν εργάτες μέχρι να γίνουν υπερβολικά γέροι για να μπορούν να δουλεύουν.

Στις αρχές του καλοκαιριού του 1930, οι ιδιοκτήτες των οργανωμένων καφενείων της Νέας Υόρκης και του Μπρούκλιν έδωσαν την πληροφορία ότι σαμποτέρ ανάμεσα στους υπαλλήλους τους σπαταλούν ή καταστρέφουν τρόφιμα αξίας από 1 ως 2 εκατ. δολάρια κάθε χρόνο.

Το σαμποτάζ και η «απεργία την ώρα της εργασίας» είναι μορφές της εκδίκησης που απαιτεί η εργατική τάξη της Αμερικής –τυφλά, ασυναίσθητα, απελπισμένα– για την ανυποχώρητη, απάνθρωπη αντίδραση των εργοδοτών στους αγώνες της κατά το παρελθόν.

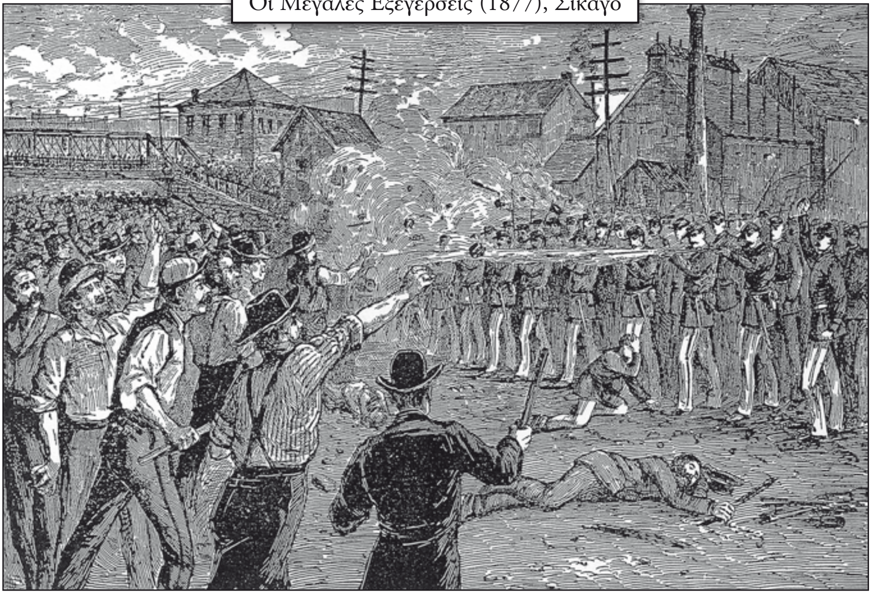

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΣΚΙΤΣΑ

Σκίτσο του John Sloan εμπνευσμένο από τα γεγονότα στο Λάντλοου του Κολοράντο (1914), δημοσιευμένο στο περιοδικό *The Masses* (Ιούνιος, 1914).

Οι Μεγάλες Εξεγέρσεις (1877), Σικάγο

Το 6ο Σύνταγμα στρατού επιτίθεται στους απεργούς, Βαλτιμόρη (1877).

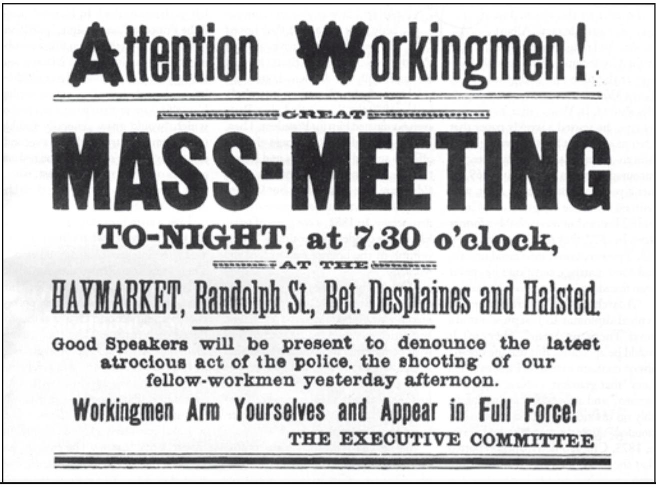

(Εικονογράφηση από το περιοδικό της εποχής *Harper's Weekly*)

Από τις εξεγέρσεις στο Πίτσμπεργκ (21-22 Ιουλίου, 1877)

Attention Workingmen!

GREAT

MASS-MEETING

TO-NIGHT, at 7.30 o'clock,

AT THE

HAYMARKET, Randolph St., Bet. Desplaines and Halsted.

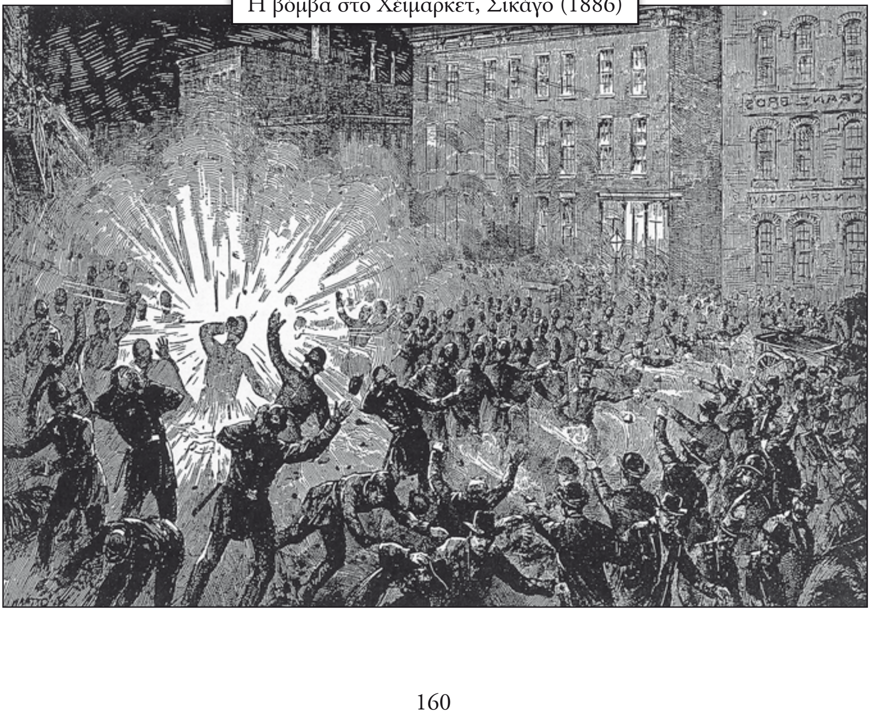
Good Speakers will be present to denounce the latest atrocious act of the police, the shooting of our fellow-workmen yesterday afternoon.

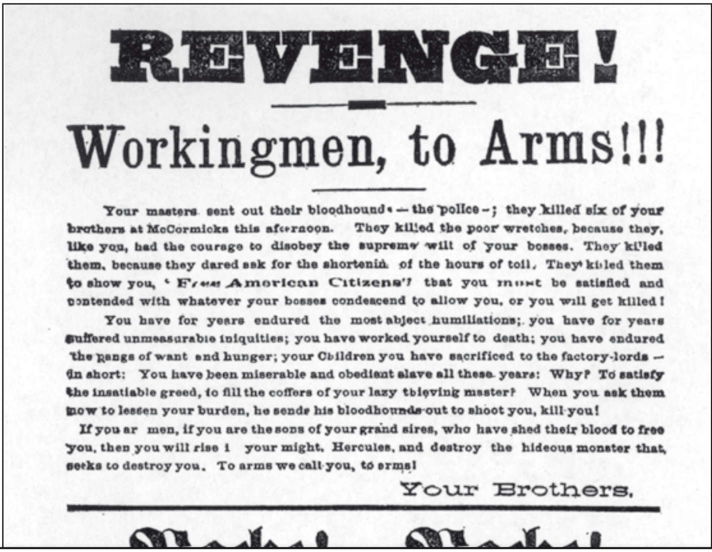
Workingmen Arm Yourselves and Appear in Full Force!

THE EXECUTIVE COMMITTEE

Η προκύρηξη που κυκλοφόρησε μετά τα γεγονότα της 3ης Μάη 1886 και καλούσε τους εργάτες σε δυναμική παρουσία στη συγκέντρωση.

Η βόμβα στο Χέιμαρκετ, Σικάγο (1886)

REVENGE!

Workingmen, to Arms!!!

Your masters sent out their bloodhounds — the police —; they killed six of your brothers at McCormicks this afternoon. They killed the poor wretches, because they, like you, had the courage to disobey the supreme will of your bosses. They killed them, because they dared ask for the shortening of the hours of toil. They killed them to show you, "Free American Citizens" that you must be satisfied and contended with whatever your bosses condescend to allow you, or you will get killed!

You have for years endured the most abject humiliations; you have for years suffered unmeasurable iniquities; you have worked yourself to death; you have endured the pangs of want and hunger; your Children you have sacrificed to the factory-lords — in short: You have been miserable and obedient slave all these years: Why? To satisfy the insatiable greed, to fill the coffers of your lazy thieving master? When you ask them now to lessen your burden, he sends his bloodhounds out to shoot you, kill you!

If you are men, if you are the sons of your grand sires, who have shed their blood to free you, then you will rise in your might, Hercules, and destroy the hideous monster that seeks to destroy you. To arms we call you, to arms!

Your Brothers.

Η περίφημη δίγλωσση προκήρυξη που αποδίδεται στον Άλμπερτ Σπάις, και διανεμήθηκε αμέσως μετά τα γεγονότα της 3ης Μαΐου του 1886, κατά τα οποία δολοφονήθηκαν από την αστυνομία 6 εργάτες και τραυματίστηκαν πολλοί περισσότεροι. Παραθέτουμε την ελληνική μετάφραση από τη μπροσούρα 'ΣΙΚΑΓΟ 1886', του Σ. Γιέλεν, από τις εκδόσεις ORA NIHIL:

ΕΚΔΙΚΗΣΗ!

ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΑ ΟΠΛΑ!!!

Τ' αφεντικά σας εξαπέλυσαν τα σκυλιά τους, την αστυνομία και δολοφόνησαν έξι από τα αδέρφια μας σήμερα το απόγευμα στου Μακ Κόρμικ. Σκότωσαν τ' άμοιρα αδέρφια μας γιατί όπως και σεις είχαν το κουράγιο να μην υπακούσουν στην ανώτατη θέληση των αφεντικών σας. Τους σκότωσαν γιατί τόλμησαν ν' απαιτήσουν τη μείωση των ωρών σκλαβιάς. Τους σκότωσαν για να αποδείξουν σε σας τους "Ελεύθερους Αμερικανούς Πολίτες" ότι πρέπει να είσαστε ικανοποιημένοι με οτιδήποτε αποφασίσουν να σας επιτρέψουν αλλιώς θα πεθάνετε!

Εδώ και χρόνια υφίστασθε τις πιο χυδαίες ταπεινώσεις, εδώ και χρόνια υποφέρετε αμέτρητα πλήγματα, αμέτρητες αδικίες, εργαζόσαστε μέχρι αναισθησίας, υποφέρετε από τους πόνους της ένδειας και της πείνας˙ τα παιδιά σας τα θυσιάσατε στον αφέντη της φάμπρικας - με λίγα λόγια όλα αυτά τα χρόνια ήσασταν δυστυχισμένοι και υπάκουοι σκλάβοι. Γιατί; Για να ικανοποιήσετε την αδηφάγα φάρα, για να γεμίσετε τα χρηματοκιβώτια του κοπρίτη, κλέφτη αφέντη σας; Όταν τώρα του ζητάτε να σας ελαφρώσει το φορτίο σας, στέλνει τα λαγωνικά του για να σας πυροβολήσουν, να σας σκοτώσουν!

Αν είσαστε άντρες, αν είσαστε τέκνα των πατεράδων σας που έχυσαν το αίμα τους για να σας ελευθερώσουν, τότε θα σηκώσετε τ' ανάστημά σας, θα δείξετε τη δύναμή σας και θα καταστρέψετε εσείς το απαίσιο τέρας που θέλει να σας καταστρέψει. Στα όπλα, σας καλούμε στα όπλα!

Τ' ΑΔΕΡΦΙΑ ΣΑΣ

Οι Αναρχικοί του Σικάγο

Σάμουελ Φίλντεν
(Samuel Fielden)

Άλμπερτ Πάρσονς
(Albert Parsons)

Λούις Λινγκ
(Louis Lingg)

Αύγουστος Σπάις
(August Spies)

Μιχαήλ Σβαμπ
(Michael Schwab)

Αδόλφος Φίσερ
(Adolph Fischer)

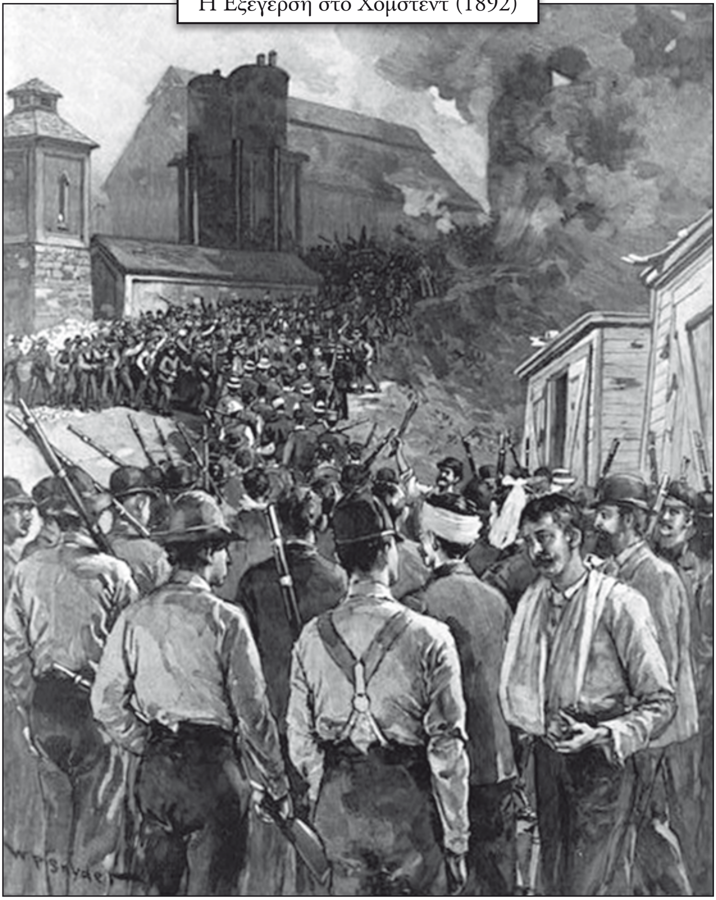
Τζώρτζ Ένγκελ
(George Engel)

*"Θα έρθει καιρός που η σιωπή μας θα είναι πιο δυνατή
απ' τις φωνές που στραγγαλίζετε σήμερα."*

Τα τελευταία λόγια του Αυγούστου Σπάις πριν οδηγηθεί στην αγχόνη.
Η φράση αυτή αναγράφεται σήμερα στο μνημείο των Μαρτύρων του Σικάγο (πάνω).

Η Εξέγερση στο Χόμστεντ (1892)

(Εικονογράφηση από το περιοδικό της εποχής *Harper's Weekly*)

Αλεξάντερ Μπέργκμαν

Η απόπειρα δολοφονίας του Χένρι Κλέι Φρικ
από τον νεαρό αναρχικό Α. Μπέρκμαν (1892).

Ο Κλάρενς Ντάροου (πάνω) υπήρξε συνήγορος υπεράσπισης των αδερφών ΜακΝαμάρα αλλά και του "Μπιγκ" Μπιλ Χέιγουντ (κάτω).

Συμπλοκές κατά τη διάρκεια της Πρωτομαγιάς στο Κλήβελαντ.

Από την απεργία των υφαντουργών στο Λόρενς (1912).

Συγκέντρωση των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου (Σαν Φραντσίσκο).

Τζο Χιλλ (1879-1915)

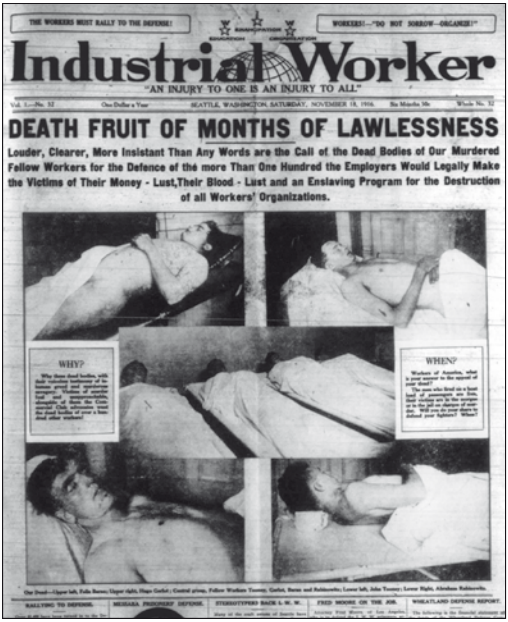

Οι "Κοζάκοι" εν δράσει, κατά τη διάρκεια των Μεγάλων Εξεγέρσεων (1877).

Η ταφή του Γουέσλεϊ Έβερεστ, υπό την εποπτεία της εθνοφρουράς.
Το φέρετρο κατασκεύασαν και μετέφεραν τέσσερις κρατούμενοι, μέλη των Β.Ε.Κ.

Γουέσλεϊ Έβερεστ

THE WORKERS MUST RALLY TO THE DEFENSE!

WORKERS!—"DO NOT SORROW—ORGANIZE!"

Industrial Worker

"AN INJURY TO ONE IS AN INJURY TO ALL"

Vol. 1.—No. 32 | One Dollar a Year | SEATTLE, WASHINGTON, SATURDAY, NOVEMBER 18, 1916 | Six Months 50c | Whole No. 32

DEATH FRUIT OF MONTHS OF LAWLESSNESS

Louder, Clearer, More Insistant Than Any Words are the Call of the Dead Bodies of Our Murdered Fellow Workers for the Defence of the more Than One Hundred the Employers Would Legally Make the Victims of Their Money - Lust,Their Blood - Lust and an Enslaving Program for the Destruction of all Workers' Organizations.

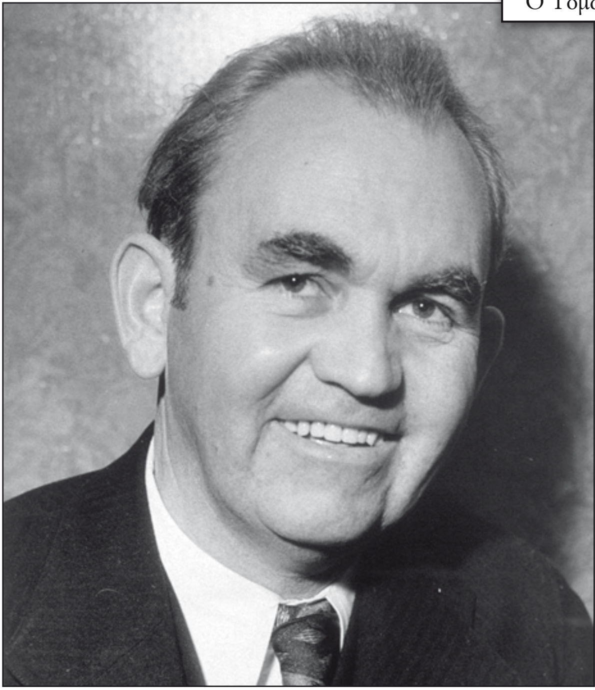
WHY?

WHEN?

(Αριστερά: εξώφυλλο της εφημερίδας ‘*Βιομηχανικός Εργάτης*’, επίσημο έντυπο των Β.Ε.Κ.)

Στις 5 Νοεμβρίου του 1916, οι τοπικές αρχές αλλά και πλήθη οπλισμένων αντρών επιτίθονται σε Γουόμπλις που καταφθάνουν με πλοιάριο στο Έβερετ της Ουάσινγκτον και σκοτώνουν 7 από αυτούς. Περίπου 300 μέλη των Β.Ε.Κ. είχαν αποφασίσει να ταξιδέψουν μέχρι εκεί για να συμπαρασταθούν στην πολύμηνη απεργία των σανιδοπριονιστών.

Ο Τόμας Μούνεϊ

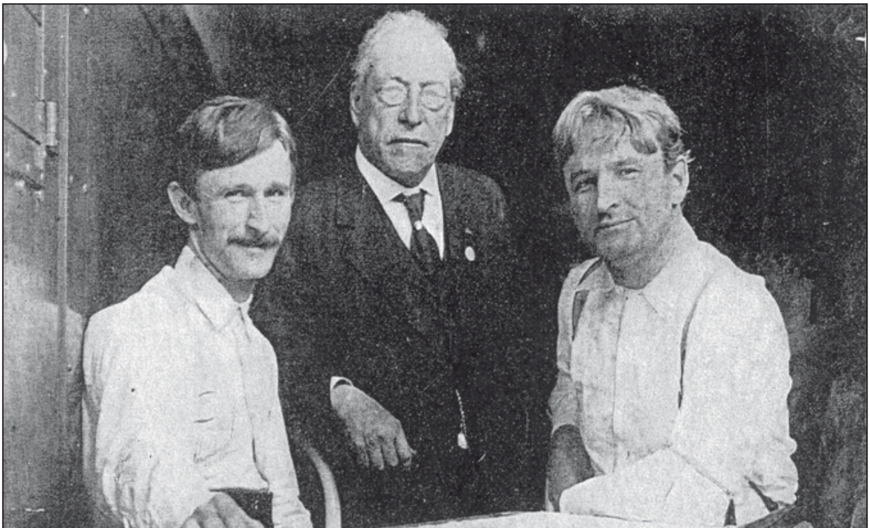

Ο Γουόρεν Μπίλλινγκς στην φυλακή του Φόλσομ, Νοέμβριος 1923.

Το κτίριο των Λος Άντζελες Τάιμς μετά την βομβιστική επίθεση.

Ο Σάμουελ Γκόμπερς (κέντρο) επισκέπτεται
τους Τζέιμς ΜακΝαμάρα (αριστερά) και Τζων ΜακΝαμάρα στην φυλακή.

Βόμβα σε βιοτεχνία ρούχων στο Σικάγο.

(Η διεύθυνση επέρριψε την ευθύνη στις 'εργατικές αναταραχές'...*)*

Οπλισμένοι απεργοί στα ανθρακωρυχεία του νότιου Κολοράντο, 1914.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Λ

Μ

N

O

Π

P

Σ

Τ

Φ

Χ

Εκτύπωση Βιβλίου:
Κ. Πλέτσας - Ζ. Κάρδαρη Ο.Ε.
Χαρ. Τρικούπη 107, Αθήνα
Τηλ.: 210 38.25.844

Εκτύπωση Εξωφύλλου:
Τσακνής Χρήστος - AdVenture
Κολχίδος 26 & Δημητσάνας, Αθήνα
Τηλ.: 210 64.53.217

Βιβλιοδεσία:
Θ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.
Ορφέως 200, Αιγάλεω
Τηλ.: 210 34.77.108

Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση - Μακέτα Εξωφύλλου:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗ

«Σε ένα εργοστάσιο δαντέλας στην Πενσυλβάνια όπου δούλεψα για λίγο, βρήκα τους εργάτες, ιδίως τους άντρες, σε άσχημη διάθεση. Η διοίκηση επιτάχυνε τις μηχανές αναγκάζοντας τους εργάτες να δουλεύουν όλο και γρηγορότερα με τον ίδιο μισθό, με αποτέλεσμα να υπάρξει μεγάλο σαμποτάζ των μηχανών· οι αργαλειοί υπέστησαν καταστροφές· στις μεγάλες μηχανές οι δερμάτινοι ιμάντες κόπηκαν με ξυράφια. Ο επιστάτης κατηγόρησε "αυτούς τους μπάσταρδους τους κομμουνιστές". Σε αρκετούς κομμένους δερμάτινους ιμάντες, ένα πρωί, βρέθηκε γραμμένη η φράση "Σάκο και Βαντσέτι" με άσπρη κιμωλία.»

Σαμποτάζ, απεργία την ώρα της δουλειάς, καταλήψεις εργοστασίων, δυναμίτης...

Το βιβλίο του Λούις Άνταμιτς πραγματεύεται την ιστορία της ταξικής βίας στην Αμερική από τα πρώτα χρόνια της βιομηχανοποίησης μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα.

Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου ξεδιπλώνεται η άγνωστη πλευρά της Αμερικής, η άλλη όψη του αμερικανικού οικονομικού θαύματος, η ιστορία του εργατικού κινήματος και των ταξικών συγκρούσεων. Συγκρούσεων που αναπτύχθηκαν σε ένα περιβάλλον άγριας οικονομικής εκμετάλλευσης και ωμής καταστολής και είχαν σαν αποτέλεσμα όχι μόνο την διαμόρφωση του αμερικανικού εργατικού κινήματος αλλά καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό και σε παγκόσμιο επίπεδο την μετέπειτα πορεία του επαναστατικού κινήματος.

Είναι η ιστορία της Αμερικής που οργανώνεται, αντιστέκεται, απεργεί, κάνει σαμποτάζ, οπλίζεται και διεκδικεί.

«Στο διάολο να πάνε», ήταν το σύνθημα, «στο διάολο οι ιδιοκτήτες!»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ■ ΔΙΑΔΟΣΗ